

TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
ARAŞTIRMA RAPORU

 habitat

 infakto
RESEARCH WORKSHOP

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
ARAŞTIRMA RAPORU**

KAPSAMLI RAPOR

SUNUŞ

Habitat Derneği (Habitat) 1995 yılında Kopenhag Sosyal Kalkınma Zirvesi ve 1996 yılında Birleşmiş Milletler Habitat II Zirvesi için bir araya gelen gençler tarafından 1997 yılında kuruldu. Kuruluş misyonu, dünya gençliği ile Türkiye gençliği arasında iletişim köprüsü kurmak olan Habitat, bu vizyonu kalıcı kılmak için sürdürülebilir mekanizmalar ortaya koymuş, gençleri yalnızca politikaların alıcısı değil, toplumsal dönüşümün etkin aktörü olarak konumlandırmaktadır.

Otuz yıl boyunca hükümetler, uluslararası kuruluşlar, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla çok paydaşlı ortaklıklar kurarak sosyal etki odaklı çalışmalar yürütmektedir. Bu noktada gençlerin iyi olma hali; soyut bir hedef değil, ölçülebilir, izlenebilir ve politikaya dönüştürülebilir bir sorumluluk alanıdır. Türkiye'de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu, bu sorumluluğun somut bir ifadesidir. 2017 yılından bu yana Infakto RW iş birliğiyle düzenli aralıklarla yürütülen araştırma, her yeni periyodik çıktısıyla Türkiye kentsel gençliğinin maddi koşullarını, eğitime ve sağlığa erişimini, ilişki örüntülerini, toplumsal ve siyasal katılımını ile gelecek beklentilerini sistematik biçimde belgelemektedir. Türkiye'de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6, 33 ilde 18-29 yaş arasındaki 1.403 genç ile yüz yüze görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiş; bulgular sekiz yıllık karşılaştırmalı bir perspektifle analiz edilmiştir.

Türkiye'de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6'nın bulguları, gençlerin iyi olma halinde sınırlı ve kırılğan bir iyileşmeye işaret etmektedir. Yaşam memnuniyeti yüzde 54 düzeyine yükselmiş olsa da geleceğe duyulan umut yüzde 45'te kalmaya devam etmektedir. Ekonomik güvencesizlik, görelî yoksunluk algısı ve işgücü piyasasına ilişkin kaygılar; gençlerin mevcut koşullara uyum sağladığını ancak geleceğe olan inançlarının sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Öte yandan aile bağları, eğitime erişim ve dijitalleşme, gençlerin dayanıklılık alanlarını besleyen başlıca kaynaklar olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bu bulgular, gençlik politikasının bireysel kapasite gelişiminin ötesine geçerek yapısal eşitsizlikleri doğrudan ele alması gerektiğini bir kez daha teyit etmekte, gençlere yönelik ileride yürütülecek araştırmalara ve politika geliştirme süreçlerine ışık tutmaktadır.

Raporun karar alıcılara, araştırmacılara, uygulayıcılara ve gençliğe dokunan tüm paydaşlara veriye dayalı bir yol haritası sunmasını umuyoruz. Araştırmanın tüm aşamalarındaki titiz ve özverili katkıları için Infakto RW proje ekibinden Prof. Dr. Emre Erdoğan, Güçlü Atılğan, Çiğdem Timurçin, Eda Yavaşca, Ege Akpınar ve Samet İlhan'a; sürecin koordinasyonu adına Habitat Derneği ekibinden Buğra Avcı, Taha Aydoğmuş, Fatih Can Yaman ve Ersin Kopuz'a içtenlikle teşekkür ederiz.

Habitat Derneği

İÇİNDEKİLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırması 2017–2025 Karşılaştırmalı Raporu

1- Yöntem	Sayfa 01
1.1 Çalışmanın Kapsamı.....	Sayfa 01
1.2 Saha Çalışması.....	Sayfa 01
1.3 Veri Kontrol ve Analiz.....	Sayfa 02
2- Özet Bulgular	Sayfa 02
3- Kavramsal Çerçeve ve Yöntem	Sayfa 04
3.1 Kavramsal Çerçeve: “İyi Olma Hali”.....	Sayfa 04
3.2 Kuramsal Tartışmalar.....	Sayfa 05
3.3 Gençlerde İyilik Halini Ortaya Koyan Kriterler.....	Sayfa 08
3.4 Türkiye Çalışmaları.....	Sayfa 11
4- Bulgular	Sayfa 13
4.1 Gençlerin Yaşamdan Memnuniyetleri ve Gelecekte Umutları.....	Sayfa 13
4.2 Maddi Durum.....	Sayfa 23
4.3 Eğitim Alanı.....	Sayfa 95
4.4 Sağlık Alanı.....	Sayfa 100
4.5 İlişkiler Alanı.....	Sayfa 111
4.6 Katılım.....	Sayfa 120
4.7 Siyasal Katılım ve Beklentiler.....	Sayfa 128
4.8 Hane Yapısı.....	Sayfa 137
4.9 Kentte Yaşam ve Güvenlik.....	Sayfa 141
4.10 Medya Kullanımı.....	Sayfa 157
4.11 Sahiplikler.....	Sayfa 176
4.12 Demografi.....	Sayfa 179
5- Sonuç ve Değerlendirme	Sayfa 182
Ekler	Sayfa 184
Kaynakça	Sayfa 196
Şekiller	Sayfa 200
Tablolar	Sayfa 211

1.YÖNTEM

1.1 Çalışmanın Kapsamı

iyi olma hali maddi durum, eğitim, sağlık, ilişkiler, çevre koşulları ve katılım gibi çeşitli alanlarda "iyi" olmayı hedefleyen ve kişilerin refahı ile gelişimini bütünsel olarak ele alan, ayrıca belirlenen göstergeler yardımıyla kişilerin yapabilirliklerini artırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Habitat için Infakto RW tarafından yapılan bu araştırma, iyi olma hali perspektifiyle gençlerin yaşamdan memnuniyet ve gelecekte umutları, eğitim, çalışma, sağlık, barınma ve ilişkiler gibi alanlarda öznel iyi olma haline dair bulgulara ulaşabilmek amacıyla tasarlanmıştır.

1.2 Saha Çalışması

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali araştırması çalışması, Infakto RW tarafından , 9–24 Ekim 2025 tarihleri arasında, Türkiye kentsel gençlik nüfusunu temsil eden 33 ilde, 18–29 yaş arası 1.403 gençle yüz yüze görüşmeler yoluyla yürütülmüştür. Görüşülen gençlerin: %50’si kadın, %50’si erkek; %48’i çalışıyor, %24’ü öğrenci, %12’si iş arıyor, %16’sı ev gencidir. Bu araştırmanın verileri 2017 ve 2023 yılları arasında yapılan gençlik araştırmaları verileri ile karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş ve raporlanmıştır.

Örneklem planında birincil örneklem birimi olarak mahalleler kullanılmıştır. Yüz yüze görüşmeler örneklemin iller bazında dağılımına göre seçilecek merkez ve dış ilçelerin mahallelerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşülecek kişilerin seçiminde tabakalı rastsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tüm görüşmeler, derlenecek olan bilginin sağlıklı olmasını garanti altına almak amacıyla, hanelerde yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Hiçbir şekilde sokakta veya kalabalık yerlerde (kahvehaneler, iş yerleri, duraklar, vb.) anket yapılmamıştır.

Görüşülecek kişilerin seçiminde aşağıda belirtilen kriterler kullanılmıştır:

1. Her mahalleden (o mahallede yapılacak görüşme sayısına göre) gereken sayıda sokak, alfabetik sıra göz önüne alınarak Rastsal Sokak Seçim Tablosu (RSST) kullanılarak seçilmiştir.
2. Her sokakta bir hane numarası Rastsal Hane Seçim Tablosu (RHST) kullanılarak seçilmiştir.
3. Görüşmeler, hanede yaşayanlar arasından, tanımlanan özelliklere uyacak şekilde seçilen kişi ile gerçekleştirilmiştir.
4. Bir sonraki görüşme için kalınan yerden, o sokak için belirlenecek hane atlama sayısına göre, devam edilmiştir.

Yüz yüze görüşmeler, sosyal araştırmalarda deneyimli anketör kadrosu tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın saha çalışmasının öncesinde proje kapsamında görevlendirilecek olan saha ekibi, proje koordinatörü tarafından bir n eğitime tabi tutulmuştur.

1.3 Veri Kontrol ve Analiz

Saha alışması sonrasında toplanan anket formları telefonla geri kontrole alınmıştır. Tam ve hatasız olarak doldurulduğu doğrulan soru formları bilgisayar ortamına aktarılmış ve analiz edilerek raporlanmıştır.

2. ÖZET BULGULAR

2025 bulguları, gençlerin öznel iyi olma hallerinde son yıllara kıyasla sınırlı bir iyileşmeye işaret etmekle birlikte, bu iyileşmenin kırılgan bir zeminde gerçekleştiğini göstermektedir. Yaşam memnuniyeti yüzde 54 düzeyine yükselmiş olsa da, bu oran geçmiş yılların altındakalmaya devam etmektedir. Gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranının yüzde 45 seviyesinde kalması, mevcut durum ile geleceğe yönelik beklentiler arasında belirgin bir ayrışma olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, gençlerin mevcut koşullara uyum sağladığını ancak geleceğe dair güvenlerinin sınırlı kaldığını göstermektedir.

Yaşam memnuniyetinin belirleyicileri incelendiğinde, maddi durumun en güçlü etken olduğu görülmektedir. Maddi durumundan memnun olan gençlerin yaşam memnuniyetinin belirgin biçimde daha yüksek olması ve gençlerin büyük çoğunluğunun ihtiyaç duyduğu gelirin altında yaşadığını düşünmesi, ekonomik algının gençlerin iyi olma halinin merkezinde yer aldığını göstermektedir. Grelili yoksunluk hissinin ortadan kalkması da hem maddi memnuniyeti hem de genel yaşam memnuniyetini anlamlı biçimde artırmaktadır. Bu bulgular, ekonomik sorunun yalnızca gelir düzeyiyle değil, algılanan eşişsizlik ve güvencesizlikle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışma durumu bu çerçevede kritik bir rol oynamaktadır. alışan gençlerde yaşam memnuniyetinin daha yüksek, iş arayan gençlerde ise belirgin biçimde daha düşük olduğu görülmektedir. Bu fark, istihdamın yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal bir güven kaynağı olduğunu göstermektedir. Benzer bir ayrışma gelecek beklentilerinde de ortaya çıkmakta; iş arayan gençlerde umut düzeyi daha düşük seviyelerde kalmaktadır. işgücü piyasasına ilişkin algılar da bu tabloyu desteklemekte, gençlerin büyük çoğunluğu iş bulmayı zor görmektedir.

İşgücü piyasasının yapısal özellikleri incelendiğinde, cinsiyet ve eğitim temelli farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Erkeklerin istihdama katılımının daha yüksek olduğu, eğitim düzeyi arttıkça çalışma olasılığının da yükseldiği görülmektedir. Buna karşılık öğrencilik durumu daha çok genç yaş grubunda yoğunlaşmakta, bu da eğitimden istihdama geçişin kademeli ve farklılaşan bir süreç olduğunu göstermektedir.

Ekonomik koşulların etkisi sağlık ve psikolojik iyi oluş üzerinde de belirgindir. Gençlerin önemli bir bölümü uykusuzluk, bitkinlik ve mutsuzluk gibi belirtileri sık yaşadığını ifade etmektedir. Ruhsal sorunların hem sağlık memnuniyetini hem de genel iyi olma halini olumsuz etkilediği görülmektedir. İş arayan gençlerde bu sorunların daha yaygın olduğu, çalışan ve öğrenci gençlerde ise daha sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Sürekli hastalık ya da engel durumu sağlık memnuniyetini düşüren önemli bir unsur olurken, düzenli spor alışkanlıklarının sağlık memnuniyetini artırdığı görülmektedir.

Sosyal ilişkiler açısından aile bağlarının merkezi rolü dikkat çekmektedir. Aileyle kurulan olumlu ilişkiler yaşam memnuniyetini artıran önemli faktörlerden biri olup, gençlerin büyük çoğunluğu aileleriyle düzenli iletişim kurmakta ve duygusal destek görmektedir. Buna karşılık arkadaşlık ilişkilerinin yoğunluğu daha çok öğrencilik durumu ile ilişkilidir ve çalışma hayatına geçişle birlikte bu ilişkilerde değişim gözlenmektedir.

Kent yaşamına ilişkin değerlendirmeler, gençlerin yaşadıkları yere yüksek düzeyde aidiyet hissettiğini ancak bu aidiyetin belirli koşullara bağlı olduğunu göstermektedir. **Özellikle güvenlik algısı kent memnuniyetinin en önemli belirleyicilerinden biridir.** Gece yalnız yürürken kendini güvende hisseden gençlerde kent memnuniyetinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Boş zaman olanakları da bu memnuniyeti artıran bir diğer önemli unsur olurken, kültürel ve sportif olanakların etkisi daha sınırlı kalmaktadır.

Dijitalleşme alanında gençlerin neredeyse tamamının internete erişimi bulunmakta ve akıllı telefon temel erişim aracı olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte dijital yetkinlik algısı daha sınırlıdır. **Gençlerin önemli bir bölümü dijital becerilerini geliştirme ihtiyacı hissetmektedir.** Eğitim düzeyi ve öğrencilik durumu dijital yetkinliği artıran başlıca faktörler olarak öne çıkarken, teknik beceriler genel olarak daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Cinsiyet ve medeni durum birlikte değerlendirildiğinde, dijital becerilerde belirli gruplar arasında farklılaşmalar olduğu görülmektedir.

Dijital ortam aynı zamanda önemli bir risk alanı oluşturmaktadır. Gençlerin önemli bir bölümü son bir yıl içinde rahatsız edici içeriklere maruz kaldığını, olumsuz yorumlar aldığını veya hesap güvenliği sorunları yaşadığını belirtmektedir. Bu deneyimlerin özellikle daha genç yaş grubunda ve öğrenciler arasında daha yaygın olduğu görülmektedir.

Yurt dışına yönelme eğilimi incelendiğinde, oranlarda bir gerileme gözlenmekle birlikte bu eğilimin önemini koruduğu anlaşılmaktadır. Özellikle öğrencilerde bu eğilim daha yüksektir. Bununla birlikte gençlerin önemli bir kısmının bu planı gerçekleştiremeyeceğini düşünmesi, göç isteği ile gerçekleştirilebilirlik algısı arasında bir fark olduğunu göstermektedir.

Sosyal katılım ve gönüllülük alanında ise düşük düzeyler dikkat çekmektedir. Bu katılımın eğitim düzeyi ile arttığı, ekonomik ve zaman kısıtlarının ise katılımı sınırladığı görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, 2025 yılı bulguları gençlerin ekonomik baskılar, sınırlı gelecek beklentisi ve yapısal eşitsizlikler arasında şekillenen çok katmanlı bir yaşam deneyimi yaşadığını ortaya koymaktadır. Ekonomik güvencesizlik ve görece yoksunluk, yaşam memnuniyetinden ruhsal sağlığa kadar birçok alanı doğrudan etkilemektedir. Buna karşılık aile ilişkileri, eğitim ve dijital erişim gençlerin dayanıklılık alanlarını oluşturmaktadır. Ortaya çıkan tablo, gençlerin bireysel kapasite ve gelişim isteği açısından güçlü olduğunu, ancak bu potansiyelin ekonomik ve yapısal koşullar tarafından sınırlandırıldığını göstermektedir.

3.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE YÖNTEM

3.1 Kavramsal Çerçeve: “İyi Olma Hali”

İyi olma hali (well-being), kişilerin yaşam kalitesini ve memnuniyetini ön plana alan ve belirlenmeye çalışılan temel göstergeler çerçevesinde kişilerin yapabilirliklerini artırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. İyi olma hali yaklaşımı sağlık, maddi durum, eğitim, ev ve çevre koşulları, risk ve güvenlik, katılım ve ilişkiler gibi farklı alanlarda bireylerin “iyi” olmasını hedefleyerek, kişilerin refahına ve gelişmesine bütünsel olarak yaklaşır. Bu farklı alanlarda, takip edilmesi ve geliştirilmesi gereken göstergelerin belirlenmesi yardımıyla kişilerin yapabilirliklerini arttırmayı hedefler. Ayrıca yaşam koşullarını belirleyen unsurları hem nesnel hem de öznel göstergeler yardımıyla bütünsel ve çok boyutlu bir şekilde anlamayı hedefler. İster ulusal veriler olarak, ister karşılaştırma amaçlı geliştirilmiş olsun, iyi olma hali endeksleri; izleme ve değerlendirme açısından önemli istatistiksel araçlardır. “İyi olma hali ” kavramı mutlaka ve mutlaka hem nesnel hem öznel açıdan iyi olma hali durumlarına bakmayı ve yapabilirliklerini izlemeyi vurgular. Aslında kişilerin iyilik halleri, iyi olup olmamalarının tespiti sadece öznel memnuniyet/memnuniyetsizlik hislerine göre saptanamaz. Görece yoksunluk hali ve uyarlanan tercihler (adapted preferences) kavramları ile ilgili yazında oldukça vurgulanan noktalardan biri de kişilerin içinde buldukları koşullar bağlamında kendi tercihlerini ve memnuniyet durumlarını uyarlayabildikleridir. İşte bu sebeptir ki nesnel ve öznel veriler mutlaka birlikte ele alınmalıdır.

Vurgulanması gereken bir diğer nokta da tüm alanların birbiriyle ilişkili olduğudur. Örneğin maddi durum, tüm diğer alanlardaki iyi olma halini etkileyen bir alandır. Her bireyde olduğu gibi gençlerin de iyi olma hallerinin maddi durum alanlarına katkıda bulunabilecek önemli bir faktörü çalışma durumlarıdır. Benzer bir biçimde, eğitimine devam eden gençlerin okulun fiziki koşullarına ve genel olarak eğitime dair memnuniyetlerinin, yani eğitim alanının bireylerin yaşamları üzerinde hem şu an sahip oldukları iyi olma halini hem de özellikle gençler için gelecekteki iyi olma hallerini belirleyen bir etkisi bulunmaktadır.

Bu raporda iyi olma hali perspektifiyle önce gençlerin öznel iyi olma haline dair bulgular yaşamdan genel memnuniyet durumu şeklinde ele alınacak, ardından sırasıyla maddi durum, çalışma durumu, ev ve çevre, eğitim, sağlık, ilişkiler ve katılım alanlarında araştırma bulguları yansıtılacaktır. Araştırma gençlerin kent yaşamında içinde buldukları durumları anlamaya yönelik olduğu için, ilgili yazında 'ev ve çevre koşulları başlığını altında ele alınan kent, kentin imkânları ve kentten memnuniyet ayrı bir bölüm olarak yer almıştır. Gençlerin yaşadıkları kentin sunduğu olanakların yanı sıra, yaşadıkları kentte bulunan altyapı ve güvenliğe dair algıları da çalışmamızda yer etmiştir. Benzer bir şekilde katılım alanındaki üst başlığa gönüllülük de eklenmiş ve araştırmaya katılan gençlerin bu alandaki verileri aktarılmıştır.

3.2 Kuramsal Tartışmalar

Öznel İyi Olma Hali

Yaşam memnuniyeti, kişilerin hayat kalitelerini bütünlükçü biçimde ve öznel olarak değerlendirdikleri, bu yönüyle de öznel iyilik halinin en önemli göstergesi olan önemli bir değişkendir. Yaşam memnuniyetinin pozitif değerlendirmeleri "mutluluk" ve "iyi yaşam"la, olumsuz değerlendirmeleri ise mutsuzluk ve depresyonla ilişkilendirilmektedir. Ülkelerarası çalışmalar, yetişkinlerin genellikle olumlu yaşam memnuniyeti rapor ettiklerini göstermektedir (Proctor ve diğerleri, 2008).

Yaşam memnuniyetini ölçmek için, saha araştırmaları içerisinde tek bir soru kullanıldığı gibi "Öğrencilerin Yaşam Memnuniyeti Ölçeği", "Yaşamdan Memnuniyet Ölçeği", "Algılanan Yaşam Memnuniyeti Ölçeği", "Kapsamlı Yaşam Kalitesi Ölçeği" veya "Öğrencilerin Çok Yönlü Yaşam Memnuniyeti Ölçeği" gibi yapılandırılmış, detaylı araçlar da bulunmaktadır (Gilman ve Huebner, 2000; Proctor ve diğerleri, 2009). İyi olma hali ve yaşam memnuniyeti çalışmalarının gençlik dönemine odaklanması, bu dönemin özellikle yüksek riskli davranışların daha sık görüldüğü ve kişilerdeki stres düzeyinin yaşam boyu en yüksek düzeylerde seyrettiği dönem olmasından kaynaklanmaktadır. (Arnett, 1999; Collins, 1991; Danish, 1997; Weissberg, Barton, & Shriver, 1997).

Demografik Değişkenler

Gençlerin yaşam memnuniyeti çalışmalarında, demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, ırk, sosyoekonomik düzey, vb.) ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiler genellikle zayıftır ve bu değişkenler yaşam memnuniyetini yordama konusunda çok başarılı bulunmamaktadır. Bu durum yaşam memnuniyetinin genel veya alana özel ölçümlerinde de değişiklik göstermemektedir. Ancak yine de yaş ve yaşam memnuniyeti arasında zayıf da olsa bir ilişki olduğunu ortaya koyan (Huebner, v.d., 1998), sosyo-ekonomik düzey ve yaşam memnuniyetinin pozitif ilişkili olduğunu belirten (Ash ve Huebner, 2001) çalışmalar da bulunmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların etnik kimliklerinin de yaşam memnuniyeti ile ilişkili olabileceği çeşitli çalışmalarda vurgulanmaktadır (Huebner v.d., 2004; ayrıca etnik kimlik ve öznel iyilik hali arasındaki ilişki için bkz. Brown, Wallace ve Williams, 2000; Martinez ve Dukes, 1997).

Sağlık

Yapılan çalışmalar egzersiz yapma ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkinin pozitif olduğunu göstermektedir (Gilman, 2001; Argyle ve Lu, 1990; Larson, 2000). Vilhjalmsson ve Thorlindsson (1992), yaşam memnuniyetinin güç gerektiren egzersizler ve spor yapılan dernek veya kulüplere katılımı pozitif ilişkili olduğunu, kaygı, depresyon, psikofizyolojik alışkanlıklar olan sigara ve alkol alımı ile ise negatif ilişkilendiğini belirtmektedirler. Özellikle Doğu Avrupa ülkelerinde gençler arasındaki kullanımı son derece yaygın olan sigaranın hem yaşam memnuniyeti hem de bu değişkenle ilişkili olan akademik başarı ve geleceğe odaklılık ile olumsuz korelasyona sahip olduğu ortaya konmuştur (Piko ve diğerleri, 2005).

Yaşam memnuniyeti aynı zamanda genel sağlık durumunun da önemli belirleyicilerinden biridir ve sağlığa dair yaşam kalitesi değerlendirmelerinin de önemli bir parçasıdır. Örneğin Langeveld ve arkadaşları (1996) baş ağrısı ve migrenden mustarip gençlerin sağlığa dair yaşam kalitelerinin düşük olduğunu, bunun daha düşük yaşam memnuniyeti ve genel sağlık durumunun daha kötü olması ile iç içe geçtiğini belirtmektedir. Benzer biçimde Zullig ve diğerlerinin (2005) çalışmaları yaşam kalitesi ve memnuniyetinin öznel sağlık durumu ile fiziksel ve ruhsal sağlık ile yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Madde Kullanımı

Alkol veya uyuşturucu maddelerin kullanımının, yaşamın pek çok boyutunu olumsuz biçimde etkilediği belirlenmiştir (Forman ve diğerleri, 2006). Özellikle gençler ve çocuklar arasında sıklıkla rastlanan madde kullanımı, akademik başarı, gelecek yönelimli olma ve yaşam memnuniyeti ile olumsuz ilişkiye sahiptir (Piko ve diğerleri, 2005). Zullig ve arkadaşlarının (2001) çalışmaları, tütün de dâhil olmak üzere bağımlılık yapan maddeleri kullanan gençlerin öznel yaşam memnuniyeti düzeylerinin oldukça düşük çıktığını belirtmektedirler. Kuntsche ve Gmel (2004) ile Newcomb ve diğerlerinin (1986) çalışmaları da alkol kullanımının –özellikle tek başına alkol tüketiminin– düşük yaşam memnuniyetinin belirleyicisi veya sonucu olduğunu belirtmektedirler.

İlişkiler ve Yaşam Memnuniyeti

Ebeveynlerin evlilik durumunun, gençlerin yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkisi ile ilgili çalışmaların farklı sonuçları bulunmaktadır (Grossman ve Rowat, 1995; Greene v.d., 2006). Genel olarak ebeveynlerin ayrı olması, boşanmaları veya yeniden evlenmelerinin gençlerin yaşam memnuniyetlerini azalttığı görülmektedir (Demo ve Acock, 1996); ancak bununla birlikte, gençlerin veya çocukların yaşam memnuniyetlerini asıl düşüren faktörün ebeveynlerin ilgilerinin azalması olduğu belirtilmektedir (Flouri ve Buchanan, 2002; Grossman ve Rowat, 1995). Zullig ve diğerleri (2005) ise gençlerin yaşam memnuniyetlerini düşüren ailevi faktörleri (1) ebeveyn dışındaki akrabalarla veya kişilerle yaşamak (2) sadece baba ile yaşamak ve (3) anneler ve diğer yetişkinlerle birlikte yaşamak, olarak ölçmüştür.

Kardeşlerle olan ilişkinin kalitesi, özellikle sosyal, duygusal ve bilişsel değişimlerin yaşandığı dönemlerde yaşam memnuniyetini ve ilgili değişkenleri yoğun şekilde etkilemektedir (Olivia ve Arranz, 1995). Çalışma detaylı biçimde incelendiğinde ise, bu ilişkinin erkeklerden ziyade kızlarda daha etkili biçimde ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Sosyal destek yine yaşam memnuniyeti ile ilişkili değişkenlerden biridir. Burke ve Weir (1978, 1979) yaşlılarıyla problemleri hakkında konuşabilen gençlerin, aldıkları cevaplardan, anne ve babalarından aldıkları cevaplara göre daha fazla tatmin olduklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan Greenberg ve arkadaşları (1983), ebeveynlerle olan ilişkinin kalitesinin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisinin, yaşlılarla olan ilişki kalitesinden daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır.

Düşük sosyo-ekonomik seviyenin yetişkinlerin yaşam memnuniyetini olumsuz etkilemesi bulgusuna ek olarak, bu ailelerde yaşamakta olan gençlerde ve çocuklarda, içinde yaşanan fiziksel çevrenin olumsuz etkilerinin yaşam memnuniyetini daha fazla etkilediği ortaya konmuştur (Homel ve Burns). Araştırmacılar sanayi bölgelerinde veya yetersiz bakılan evlerde yaşayan çocukların yaşam memnuniyetlerinin daha düşük olduğunu bulmuşlardır.

3.3 Gençlerde İyilik Halini Ortaya Koyan Kriterler

Maddi Kriterler

Gençlerin yaşam memnuniyetleri ile ülkelerin genel şartları arasında ilişki bulunmaktadır. Bu durum hem ülkeleri birbirinden ayıran çeşitli özelliklerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkileri (örneğin kültürel değerler; Proctor ve diğerleri, 2008) hem de ülkelerdeki özel durumların (örneğin ekonomik krizler veya savaşlar; Elbedour, 1998) gençlerin hayatlarındaki etkileri açısından gözlemlenebilir. UNICEF tarafından gerçekleştirilen ve küresel ekonomik krizin gençler üzerindeki etkilerini konu alan çalışmada, özellikle 15-24 yaş arası gençlerin, küresel krizlerden az veya çok etkilenen tüm ülkelerde yaşam memnuniyeti oranlarının ciddi biçimde düştüğü görülmektedir. 2008-2013 yılları arasında gerçekleştirilen araştırmada, küresel ekonomik krizin hüküm sürdüğü bu dönemde yalnızca Almanya ve Türkiye’de genç işsizliğinde (15-24) azalma görülmüştür. Bu ülkeler aynı zamanda, bu dönemde ev genci oranı azalan 3 ülkeden ikisidir. Söz konusu dönemde gençlerde iyi olma halinin ortaya konması için mutlak yoksulluk ve maddi yoksunluk, göreceli yoksulluk ve eşitsizlik ile yetişkinliğe geçiş indeksleri kullanılmıştır (Natali, Martorano, Handa, Holmqvist, Chzhen, 2014)

Aile ve İlişkiler

Aile, iyi olma halleri için en önemli faktörlerden bir tanesidir. Bunun için aile ile olan ilişkinin kalitesi, aile içi sosyal destek ve ebeveynlerin çocukları için sağladıkları kaynak ve fırsatlar gençlerde iyi olma halini bu gösterge için belirleyen kriterleri oluşturmaktadır (Orthner, Jones-Saupei and Williamson 2004 Duncan and Brooks-Gunn 2000, Hoelscher 2003). Bununla birlikte, ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yüksek olması ile gençlerin iyilik hali arasında güçlü bir ilişki vardır (Walper 1999, Evans et al. 2002). Bradshaw ve diğerleri (2006) ve OECD (2009) çalışmaları da gençlerin iyi olma hali hesaplamalarında arkadaş ve aile ilişkilerini yaygın biçimde kullanmaktadır.

Sağlık Kriterleri

Sağlık ve güvenlik değerlendirmeleri için bebek ölüm oranı (her 1000 doğum içinde 12 aydan küçük bebeklerin ölüm oranı), düşük doğum kilosu (2500 gr altında doğan bebeklerin yüzdesi), önleyici sağlık hizmetleri (ulusal aşı oranları) ve çocuk ve genç ölüm oranları (yüz bin kişi başına 1-19 yaş ölüm oranları) kriterleri kullanılmaktadır.

Eğitim

Eğitim ve iyi olma hali için katılım oranları – okul öncesi eğitime katılım oranı, yüksek eğitime katılım oranı (15-19 yaşta lise eğitimine devam edenlerin yüzdesi), ev genci oranları (çalışmayan, okumayan veya eğitim almayan 15-19 yaş yüzdesi), ve başarı oranı (PISA okuma, matematik ve bilim eğitimi ortalama skorları) – kullanılmaktadır.

Riskli Davranışlar

Riskli davranışların hesaplanması için yeme ve egzersiz alışkanlıkları (obezite yüzdeleri, her gün kahvaltı edenlerin yüzdesi, her gün meyve yiyenlerin yüzdesi, spor yapanların yüzdesi) ve ayrıca riskli davranışlar (genç hamilelik oranları, sigara, alkol, madde kullanımı, şiddete maruz kalma, kavga etme, zorbalığa maruz kalma) kriterleri kullanılmaktadır.

Çevre

Yaşanan ev ve çevreye dair değerlendirmelerin yapılması için, ev koşulları (kişi başına düşen oda sayısı, birden fazla barınma problemi rapor eden gençlerin yüzdesi) ve ayrıca çevresel güvenlik, cinayet oranları, hava kirliliği kriterleri kullanılmaktadır.

Bunların yanı sıra öznel iyi olma hallerinin ortaya konması amacıyla gençlere yöneltilen yaşam memnuniyeti ve ilişkilere dair soruların yanıtları değerlendirilmektedir. İlişkilerde, yaşam memnuniyetini etkilediği ortaya konmuş olan; gençlerin anneleri veya babaları ile kolay iletişim kurup kurmadıkları ve arkadaşlarından destek görüp görmedikleri sorularına verilen yanıtlar kullanılmaktadır (bkz. ayrıca Burke & Weir, 1978).

Gençlerin iyi olma halini belirleyen sosyal faktörlerin ortaya konduğu Health Behavior in School-Aged Children (HBSC) çalışmasında; 11-13-15 yaşlarındaki kız ve erkeklerde sağlık ve sağlıkla ilgili davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmış ve bu yaşlardaki gençlerde sağlık göstergeleri açısından oluşan eşitsizliklerin kaynağının yalnızca sosyo-ekonomik düzeydeki eşitsizlik olmadığı gösterilmiştir (Currie ve diğerleri, 2012). Yaş, cinsiyet ve ülke farklılıkları söz konusu eşitsizliklerin açıklamasında etkili olan faktörlerdir. Bununla birlikte bu yaşlardaki gençlerin sağlık göstergelerini etkileyen sosyal faktörler aile, akran davranışları / ilişkileri, okul çevresi ve yaşanan mahalle olarak ele alınmaktadır. Mahalle ve komşuluk ilişkileri göz önüne alındığında, daha fazla sosyal sermaye içeren mahallelerin pek çok sağlık göstergesinde iyileşme sağladığı ortaya konmaktadır. Bu sebeple "mahalle sosyal sermayesi"nin inşası, sağlığa dair eşitsizliklerin giderilmesi açısından önemlidir (Boyce ve diğerleri, 2008; Nichol, Janssen ve Pickett, 2010).

Gençlerin iyi olma haline dair, yukarıda bahsedilen çalışmalara nazaran daha geniş bir kriterler serisi kullanan Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi, aşağıdaki alanlar ve göstergeler kullanılarak hesaplanmıştır (Goldin, Patel ve Perry, 2014)

Tablo 1. Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi: Alan ve Göstergeler

ALAN	GÖSTERGELER
Vatandaş Katılımı	Demokrasi Endeksi Gençlik Politikalarının Varlığı Gönüllülük Seçilme yaşı Gençlerin toplumda kendilerine verilen değere dair algıları Gençlerin hükümetten aldıkları hizmete dair algıları
Ekonomik Fırsatlar	Kişi başı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Gençlerin finansal kuruluşlardan destek almaları Gençlerin erken dönem girişimcilik aktiviteleri Genç işsizliği Ev genci oranları Gençlerin gelir ve refah beklentileri
Eğitim	Bütçeden eğitime ayrılan pay Orta öğretimde okullaşma Yükseköğretimde okullaşma Genç okur-yazarlığı İlkokuldan yükseköğretime beklenen eğitim süresi Eğitim memnuniyeti
S a ğ l ık	Sağlıklı su kaynakları Doğumda yaşam beklentisi HIV/AIDS'li insan sayısı Genç doğurganlık Sigara kullanımı Genç ölüm nedenleri Gençlerde kendine zarar verme Algılanan stres düzeyleri Sağlıklı yemek ve yaşam öncelikleri Elektriğe erişim
Bilişim ve İletişim Teknolojileri	Radyolu evler Kalkınma için BİT skoru Dijital yerliler İnternet bağımlılığı
Emniyet ve güvenlik	Global barış endeksi Kaçakçılık Global felaket riski azaltma skoru Temel haklar – Dünya Adalet Raporu Gençlerde kişilerarası şiddet Yol kazaları Gençlerin suç ve şiddetten kaçınmak için kişisel güvenlik kaygıları

Çalışmanın sonuçları ulus düzeyinde gençlerle ilgili geliştirilen politika ve programların, yandaki gibi göstergelerin kullanıldığı ve bu yolla gençlerin kendilerini ifade etme yöntemlerini kapsayan araçların kullanımı ile daha etkili ve verimli olduğunu göstermektedir. Endeks özellikle gençlerin toplumsal yaşama katılımlarının kendileri için geliştirilen politika ve programların daha gerçekçi olmasını sağlaması açısından kritiktir. Dolayısıyla gençlerin iyi olma hallerinin, gençlerle ilgili politikaların geliştirilmesindeki katkısı öncelikli olarak gençlerin katılımı ile mümkün olmaktadır.

3.4 Türkiye Çalışmaları

Türkiye Tablo 1'de alan ve göstergeleri belirtilen Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi'nde 30 ülke arasında 18. Sırada yer almaktadır. Alanlar özelinde bakıldığında, en zayıf alanın Vatandaş Katılımı (27/30), en güçlü alanın ise Emniyet ve Güvenlik (9/30) olduğu görülmektedir. 10-24 yaş arası nüfusun, toplam nüfusun yaklaşık %26'sına tekabül ettiği Türkiye'de, gençlik alanında gerçekleştirilecek politika ve programların ülkenin genel kalkınma hedefleri içerisindeki yeri oldukça büyüktür. Aynı zamanda Avrupa ülkeleri arasındaki en genç nüfusa sahip olan ülkede, etkili bir gençlik politikası oluşturmanın önemi açıktır.

Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksinin alanlarına yakından bakıldığında, Türkiye'deki gençlerin iyi olma kriterlerindeki konumu daha iyi anlaşılabilir. Endeksin kullanıldığı ülkeler arasındaki ortalamalar baz alındığında, Türkiye'nin sivil katılım alanındaki seçilme yaşı, demokrasi endeksi, gençlik politikalarının varlığı, gençlerin toplumda kendilerine verilen değere dair algıları ve hükümetten aldıkları hizmete dair algılarında ortalama altı skora sahip olduğu görülmektedir. Gönüllülük sıklığı, Türkiye'deki gençlerin sivil katılım alanında ortalamanın üzerine çıktıkları tek göstergedir.

Ekonomik fırsatlar alanına bakıldığında, Türkiye'deki gençlerin yalnızca gelir ve varlık beklentisi alanında ortalamanın üzerinde yer aldıkları görülmektedir. Genç işsizliği diğer ülkelere göre daha fazla, aralarında kişi başına düşen GSYİH de olmak üzere bir dizi ekonomik gösterge diğer ülke ortalamalarının altındadır.

Eğitim alanında genç okur-yazarlığı ile ön lisans okullaşma oranlarının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak Türkiye, bütçeden eğitime ayrılan pay açısından diğer ülkelere kıyasla oldukça gerilerde bulunmaktadır. Sağlık alanındaki göstergelerde Türkiye genç yaştaki doğurganlık, genç ölüm nedenleri, sigara kullanımı ve algılanan stres düzeyi gibi alanlarda ortalamanın üzerinde yer alırken, sağlıklı beslenme ve yaşam göstergeleri açısından ortalamanın altında bulunmaktadır.

Türkiye'deki gençler, diğer ülkelere göre daha çok dijital yerli kategorisine girerken kalkınma için BİT skoru ortalamanın altında yer almaktadır. Son olarak emniyet ve güvenlik alanlarında Global Barış İndeksi ve temel haklar gibi göstergelerin ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Gençlerin suç ve şiddetten kaçınmak için kişisel güvenlik kaygılarının oldukça yüksek olduğu, bununla birlikte kişilerarası şiddetin de ortalamanın üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, ülke koşulları gençlerin iyi olma hali üzerinde etkili olmaktadır. Türkiye maddi yaşam koşulları açısından OECD ülkeleri arasında zayıf bir konuma sahiptir (OECD, 2016). Hane başına düşen net finansal varlıklar, iş piyasası güvencesi, çalışma saatleri, işsizlik süreleri, ortalama yaşam süresi gibi kriterler üzerinden yapılan bu değerlendirme, ülkedeki genel iyi olma halini etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. OECD'nin bu çalışması (2016) dâhilinde hesaplanan değişkenlerden biri olan beşerî sermaye; bireylerin yetenekleri, becerileri ve sağlık durumları göz önünde bulundurularak hesaplanan bir göstergedir. Raporda, beşerî sermayenin önemli kriterlerinden biri olan, gençlerin mesleki veya teknik eğitim de dâhil olmak üzere ön lisans programlarına katılım oranı, OECD ortalamasının (yüzde 83,6) ancak yarısına erişebilmiştir (yüzde 47,7).

TÜİK (2015), gençlerin yüzde 63,8'inin yaşamlarından memnun olduklarını belirtmektedir. Gençlerin yaşam memnuniyeti istatistiklerine cinsiyet temelinde bakıldığında, genç erkeklerin yüzde 58'i ve genç kadınların yüzde 69'unun mutlu olduklarını belirttikleri görülmektedir. Ayrıca gençlerin yüzde 83'ü geleceklerinden umutludur. Diğer taraftan Youth Index raporunda da belirtildiği gibi, ülkede genç işsizliği yüksek düzeydedir. Gençler için yüzde 18,5 düzeyinde olan işsizlik oranı, genç kadınlarda yüzde 22,2'ye çıkmaktadır. Araştırma aynı zamanda genç kadınların aile bakımı, genç erkeklerin ise iş hayatında daha fazla zaman geçirdiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ülkede işsizliğin artmasının sonuçlarından biri de NEET (çalışmayan, okumayan, herhangi bir eğitim almayan ev genci) oranlarındaki artıştır (Königs, 2015). Türkiye, ev genci istatistiklerine bakıldığında cinsiyet farkı en yüksek olan ülkedir; ülkedeki ev gençlerinin büyük çoğunluğunu genç kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye'de gençlerin iyi olma haline dair çalışmalar sayıca fazla değildir. Youth Index çalışması dışında, iyi olma halini farklı alanlar ve göstergeler nezdinde inceleyen çalışmalar yok denecek kadar azdır (Gençlerin siyasal ve sivil katılımı alanında bkz. Erdoğan, 2013 ve Boyraz, 2010). İyi olma hali, genellikle yaşam memnuniyeti ölçümleriyle, ağırlıklı olarak da bireysel psikolojik değişkenlerle ilişkileri bakımından ölçülmektedir. Örneğin Cenkseven-Önder (2012), Türkiye'de yaşayan gençlerde ebeveynlik stilleri ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında; genç kadınların ailelerinden memnuniyet düzeyi açısından genç erkeklerden daha

düşük skora sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Arkadaşlardan, yaşanan çevreden ve aileden memnuniyet alanlarında otoriter ailelerin çocukları, ilgisiz ailelerin çocuklarına göre daha yüksek memnuniyet skorları elde etmişlerdir. Bu durum yaşam memnuniyetinde aile üyelerinin ilgisinin önemini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Satıcı, Uysal, Yılmaz ve Deniz (2016), Türkiye'de yaşayan üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, sosyal olarak kendini güvende hissetmenin yaşam memnuniyeti ile pozitif ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Kendini sosyal olarak güvende hisseden kişilerin psikolojik kırılganlığı da düşük olmaktadır.

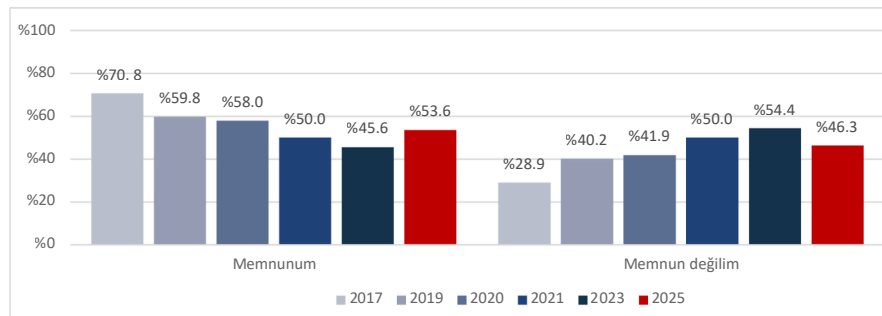
4.BULGULAR

Bu raporda iyi olma hali perspektifiyle, öncelikle gençlerin öznel iyi olma haline ilişkin bulgular yaşamdan genel memnuniyet çerçevesinde ele alınmaktadır. Ardından maddi durum, çalışma durumu, ev ve çevre koşulları, eğitim, ilişkiler ve katılım alanlarına ilişkin araştırma bulguları detaylandırılmaktadır. Bu yılki araştırma sonuçları, 2017, 2019, 2020, 2021 ve 2023 yıllarında gerçekleştirilen Gençlerin İyi Olma Hali araştırmalarıyla karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır. Çalışma, gençlerin kent yaşamındaki deneyimlerini daha kapsamlı biçimde anlayabilmek amacıyla, ev ve çevre koşulları başlığı altında ele alınan kent, kentin sunduğu imkânlar ve kentten memnuniyet konularını ayrı bir bölümde incelemektedir. Bu kapsamda gençlerin yaşadıkları kentlerin sunduğu olanakların yanı sıra, altyapı, güvenlik ve günlük yaşam deneyimlerine ilişkin algıları da değerlendirilmiştir. Benzer şekilde katılım başlığı genişletilerek gönüllülük alanı da analize dahil edilmiş, gençlerin sivil katılım düzeyleri ve bu alandaki deneyimleri ortaya konulmuştur. Bu yılki çalışmada finansal davranışlar ve algılara da odaklanılarak, gençlerin ekonomik karar alma süreçleri ve harcama eğilimleri daha bütüncül bir çerçevede değerlendirilmiştir. Ayrıca; medya ve dijital yaşam alanı da daha kapsamlı bir şekilde incelenmiş; dijital yetkinlik, teknoloji kullanımı ve dijital güvenlik gibi konular araştırma çerçevesine dahil edilmiştir. Bu genişletilmiş yaklaşım, gençlerin iyi olma halini yalnızca bireysel memnuniyet göstergeleri üzerinden değil, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve dijital yaşam pratikleriyle birlikte çok boyutlu olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

4.1 Gençlerin Yaşamdan Memnuniyetleri ve Gelecekte Umutları

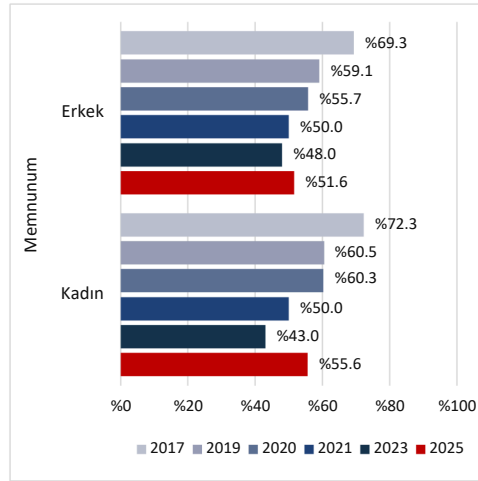
Bireyin iyi olma halini tespit etmek amacıyla nesnel göstergelerin yanı sıra yaygın şekilde kullanılan göstergelerden biri de kişinin kendi hayatından memnuniyetine dair öznel değerlendirmesidir. Ancak bu başlık altında öncelikle kişilerin kendi yaşamlarına dair öznel genel değerlendirmeleri ve bunu belirleyen çalışma durumu, cinsiyet, medeni durum gibi farklı değişkenlerin bir rolü olup olmadığı da ele alınacaktır. Sonraki alan başlıklarında ise her bir alanın öznel olarak nasıl değerlendirildiği ve bazı sorularda nesnel durumun tespiti için verilmiş yanıtlar aktarılacaktır.

Şekil 1. Gençlerin Yaşamdan Memnuniyet Dereceleri (2017-2025)

Araştırma kapsamında gençlerin yaşamdan duydukları memnuniyet 2017'den bu yana incelendiğinde, yaşam memnuniyetinde genel olarak düşüş eğilimi olduğu görülmektedir. 2017 yılında yaşamından memnun olduğunu belirten gençlerin oranı yüzde 71 iken, bu oran 2019'da yüzde 60'a gerilemiştir. 2020 yılında benzer bir düzeyde kalarak yüzde 58 olarak ölçülen memnuniyet oranı, 2021'de yüzde 50'ye düşmüş ve her iki gençten birinin yaşamından memnun olduğu anlaşılmıştır. 2023 yılına gelindiğinde ise yaşamından memnun olduğunu ifade eden gençlerin oranı yüzde 46'ya kadar gerilemiştir. 2025 yılında ise memnuniyet oranında sınırlı bir toparlanma gözlenmiş ve yaşamından memnun olduğunu belirten gençlerin oranı yüzde 54'e yükselmiştir. Buna rağmen, 2025 verisi 2017'ye kıyasla hâlâ yaklaşık 16 puan daha düşük seviyededir.

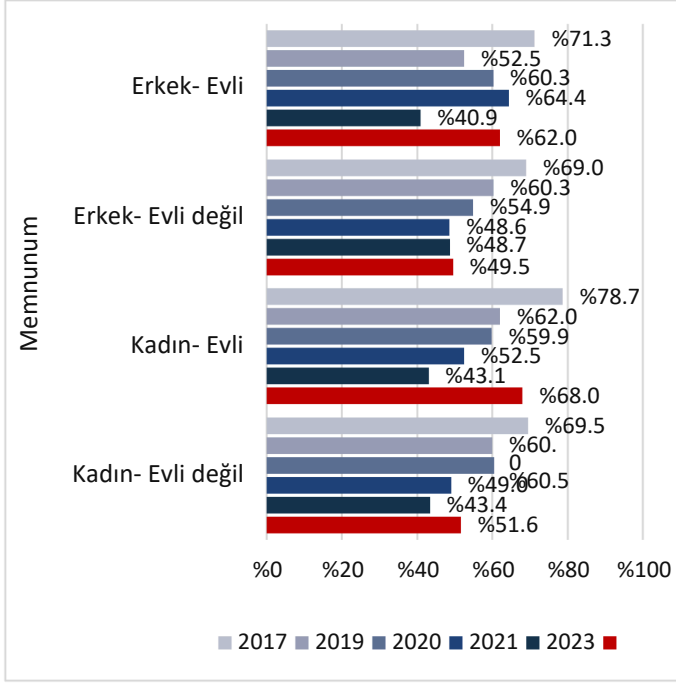
Şekil 2. Cinsiyete Göre Yaşamdan Memnuniyet ("Memnunum" Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

2017 araştırmasında erkeklerin yüzde 69'u yaşamlarından memnun olduklarını belirtirken, 2019 araştırmasında bu oranın 10 puan azalarak yüzde 59'a gerilediği görülmektedir. 2020 yılında yaşam memnuniyeti erkeklerde yüzde 56 olarak ölçülmüş, 2021'e gelindiğinde ise 6 puan daha düşerek yüzde 50 seviyesine inmiştir. 2023 araştırmasında erkeklerin yaşam memnuniyetinin yüzde 48'e kadar gerilediği anlaşılmaktadır. 2025 yılında ise sınırlı bir artış gözlenmiş ve erkeklerde yaşamından memnun olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 52'ye yükselmiştir. Buna rağmen, erkeklerin yaşam memnuniyeti 2017'ye kıyasla hâlâ yaklaşık 17 puan daha düşük düzeydedir.

Kadınlarda ise 2017 yılında yaşamından memnun olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 72 iken, 2019 yılında bu oran 11 puan azalarak yüzde 61 olarak hesaplanmıştır. 2020 araştırmasında memnuniyet oranı yüzde 60 seviyesinde kalmış, 2021'de yüzde 50'ye gerilemiştir. 2023 yılına gelindiğinde genç kadınların yalnızca yüzde 43'ü yaşamından memnun olduğunu belirtmiştir. 2025 yılında ise kadınlarda belirgin bir toparlanma görülmüş ve yaşam memnuniyeti oranı yüzde 56'ya yükselmiştir. Ancak bu oran da 2017'ye göre yaklaşık 16 puan daha düşük seviyededir.

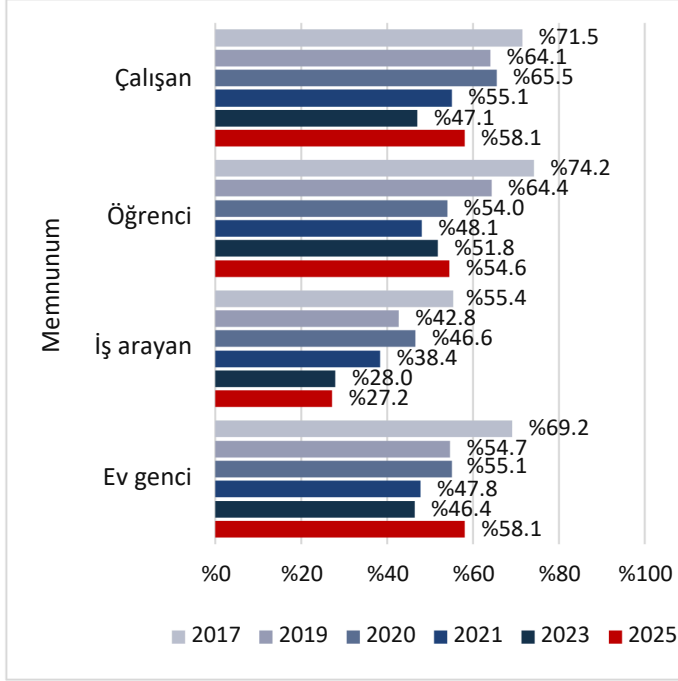
Şekil 3. Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

2017 yılında evli erkeklerin yüzde 71'i yaşamından memnun olduğunu belirtirken, bu oran 2019'da yüzde 53'e gerileyerek belirgin bir düşüş göstermiştir. 2020 ve 2021 yıllarında kısmi bir toparlanma ile memnuniyet oranı sırasıyla yüzde 60 ve yüzde 64 seviyelerine yükselmiştir. Ancak 2023 yılında evli erkeklerde yaşam memnuniyeti yeniden düşerek yüzde 41'e kadar gerilemiştir. 2025 yılında ise bu grupta belirgin bir toparlanma görülmüş ve memnuniyet oranı yüzde 62'ye yükselmiştir.

Evli olmayan erkeklerde ise 2017 yılında yüzde 69 olan yaşam memnuniyeti, 2019'da yüzde 60'a düşmüş, 2020'de yüzde 55 olarak ölçülmüştür. 2021 ve 2023 yıllarında yaklaşık yüzde 49 seviyesinde kalan memnuniyet oranı, 2025 yılında sınırlı bir artışla yüzde 50'ye yükselmiştir. Kadınlarda ise her iki grupta da daha belirgin bir düşüş eğilimi gözlenmiştir. 2017 yılında evli kadınların yüzde 79'u, evli olmayan kadınların ise yüzde 70'i yaşamlarından memnun olduğunu ifade ederken, bu oranlar zaman içinde azalarak 2023 yılında her iki grup için de yüzde 43 seviyesine gerilemiştir. 2025 yılında ise özellikle evli kadınlarda güçlü bir toparlanma görülmüş ve memnuniyet oranı yüzde 68'e yükselmiştir. Evli olmayan kadınlarda da artış gözlenmiş, memnuniyet oranı yüzde 52 olarak ölçülmüştür.

Şekil 4. Çalışma Durumuna Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

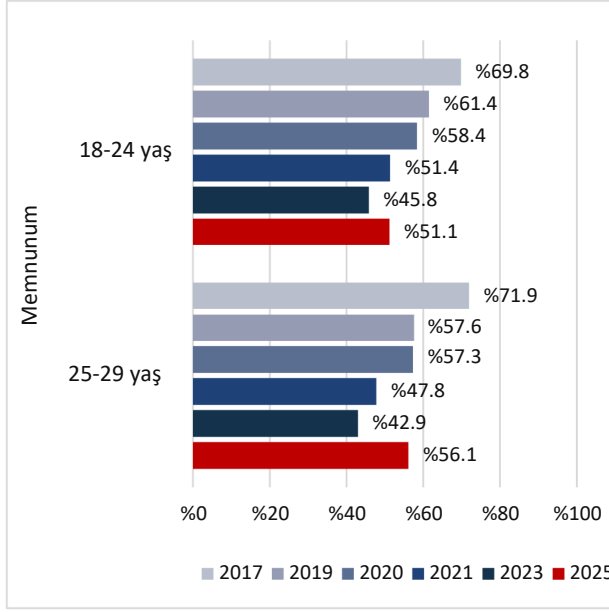

Yıl bazında çalışma durumuna göre yaşam memnuniyeti incelendiğinde, 2017–2023 döneminde tüm gruplarda genel bir gerileme eğilimi dikkat çekmektedir. Özellikle iş arayan gençlerin yaşam memnuniyetinin bu yıllar boyunca kademeli olarak azaldığı ve diğer gruplara kıyasla en düşük seviyelerde seyrettiği görülmektedir.

2025 yılı verileri ise gruplar arasında farklılaşan bir tablo ortaya koymaktadır. İş arayan gençlerde yaşam memnuniyeti düşük seviyelerde kalmaya devam ederken (yüzde 27), çalışan gençlerde belirgin bir toparlanma gözlenmiştir. 2023'te yüzde 47 olan memnuniyet oranı 2025'te yüzde 58'e yükselmiştir. Benzer şekilde öğrencilerde de yaşam memnuniyetinin 2025 yılında yüzde 55'e çıktığı ve önceki yıllara kıyasla sınırlı bir iyileşme olduğu anlaşılmaktadır.

Genel olarak 2025 bulguları, çalışanlar ve öğrencilerde yaşam memnuniyetinde yeniden artış eğilimine işaret ederken, iş arayan gençlerin en kırılgan grup olmaya devam ettiğini göstermektedir.

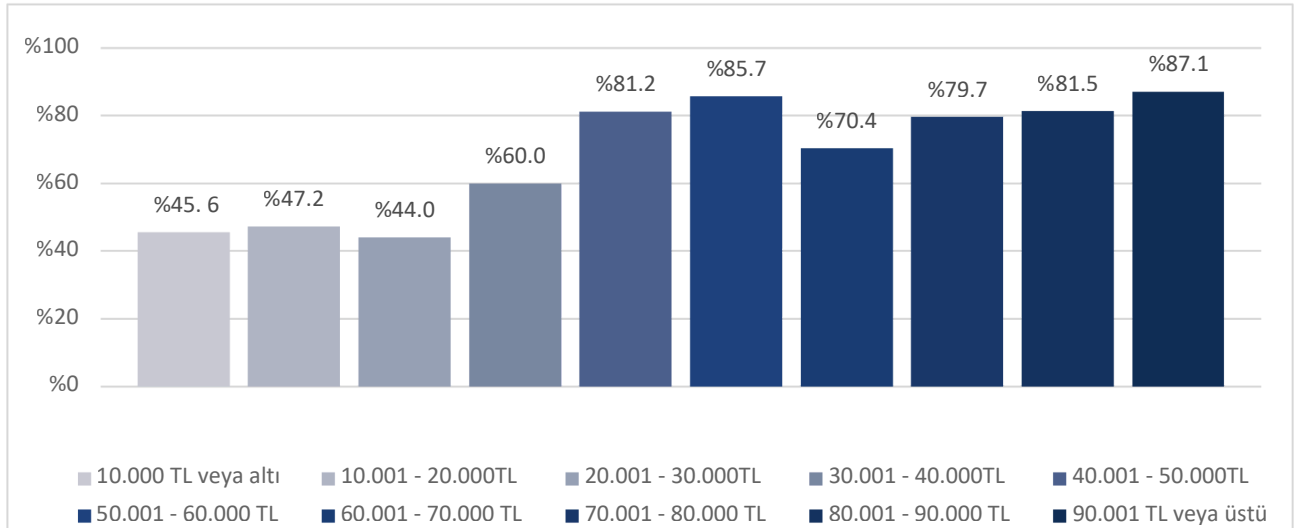
Şekil 5. Yaş Grubuna Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Yaş gruplarına göre yaşam memnuniyeti verileri incelendiğinde, hem 18–24 yaş hem de 25–29 yaş grubunda 2017–2023 döneminde belirgin bir düşüş eğilimi olduğu görülmektedir. Her iki yaş grubunda da yaşam memnuniyetinin yıllar içerisinde kademeli olarak azaldığı ve 2023 yılında en düşük seviyelere ulaştığı dikkat çekmektedir.

2025 yılı verileri ise her iki yaş grubunda da toparlanma eğilimine işaret etmektedir. 18–24 yaş grubunda yaşamından memnun olduğunu belirten gençlerin oranı yüzde 51’e yükselirken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 56’ya çıkmıştır. Böylece 2025 yılında daha büyük yaş grubundaki gençlerin yaşam memnuniyetinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

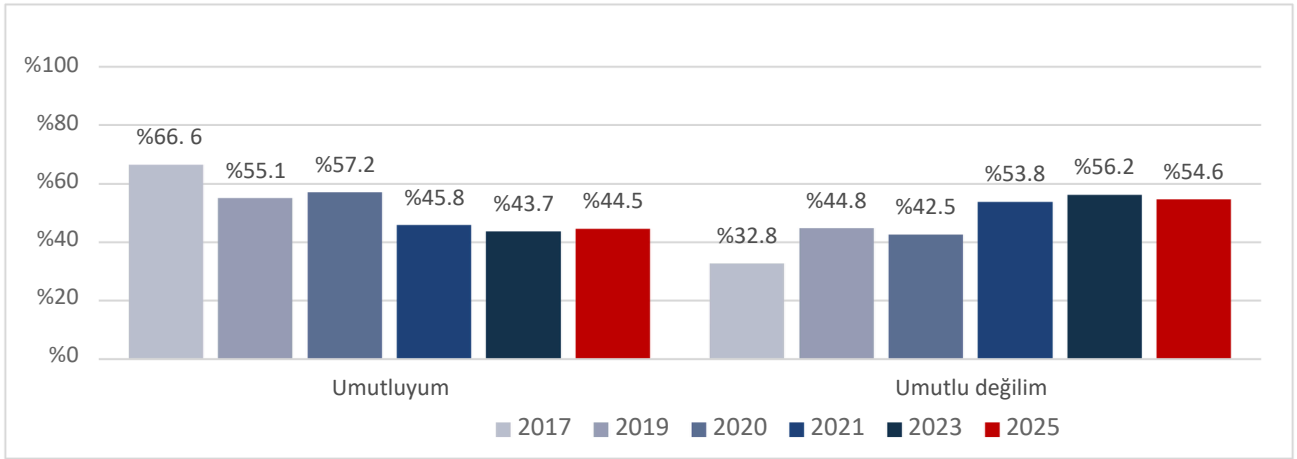
Şekil 6. Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Yaşamdan Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Gelir düzeyine göre yaşam memnuniyeti incelendiğinde, gençlerin yaşamdan duydukları memnuniyetin gelir arttıkça belirgin biçimde yükseldiği görülmektedir. En düşük gelir grubunda (10.000 TL ve altı) yaşamından memnun olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 46 seviyesindeyken, gelir aralıkları yükseldikçe memnuniyet oranı kademeli olarak artmaktadır. Özellikle 30.000 TL üzerindeki gruplarda yaşam memnuniyetinin yüzde 80'in üzerine çıktığı dikkat çekmektedir. En yüksek gelir grubunda (90.001 TL ve üstü) ise yaşam memnuniyeti oranı yüzde 87 ile en yüksek düzeye ulaşmaktadır.

Bu bulgular, gençlerin öznel iyi oluşunda ekonomik koşulların belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

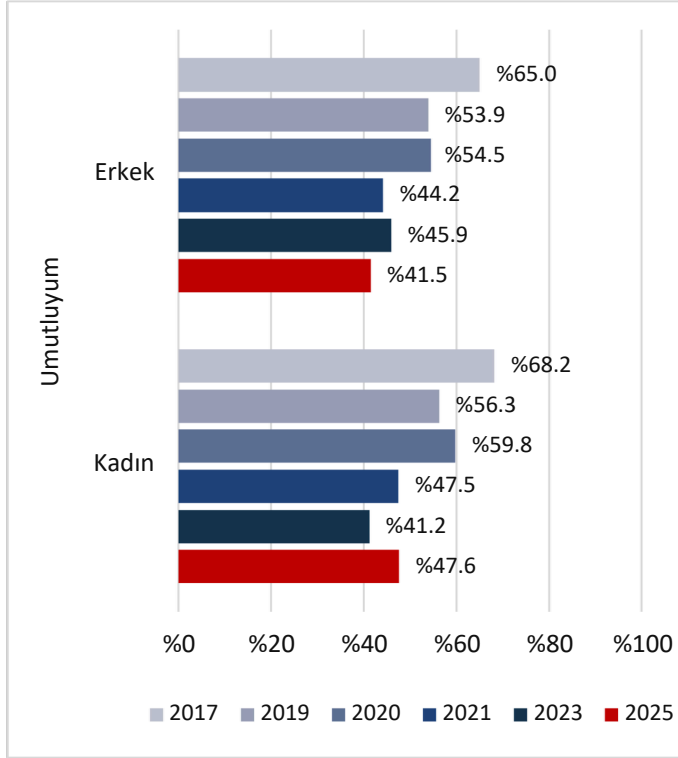
Şekil 7. Gençlerin Gelecekte Umutları (2017-2025)

Gençlerin gelecekte umutlu olma durumuna ilişkin veriler incelendiğinde, 2017–2023 döneminde umut düzeyinde belirgin bir azalma eğilimi olduğu görülmektedir. 2017 yılında gelecekte umutlu olduğunu belirten gençlerin oranı yüksek seviyelerdeyken, izleyen yıllarda bu oran kademeli olarak gerilemiş ve 2023'te en düşük düzeylerinden birine ulaşmıştır.

2025 yılı verileri ise umut düzeyinde sınırlı bir toparlanmaya işaret etmektedir. Gelecekte umutlu olduğunu ifade eden gençlerin oranı yüzde 45 seviyesinde ölçülmüş, böylece 2023'e kıyasla küçük bir artış gözlenmiştir. Bununla birlikte, 2025'teki bu iyileşmeye rağmen gençlerin umut düzeyi hâlâ 2017 seviyesinin belirgin biçimde altında kalmaktadır. Gençlerin geleceğe ilişkin umutlarında uzun dönemli bir gerileme yaşandığı, 2025 yılında ise bu eğilimde kısmi bir durulma ve toparlanma işaretlerinin ortaya çıktığı görülmektedir.

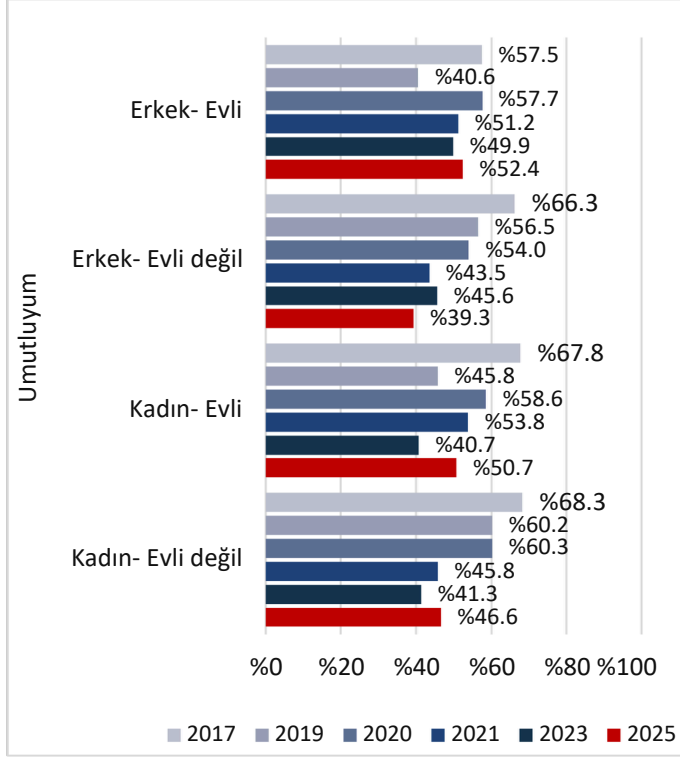
Şekil 8. Cinsiyete Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluym” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Cinsiyete göre gençlerin gelecekte umutlu olma durumuna bakıldığında, 2017–2023 döneminde hem erkeklerde hem de kadınlarda umut düzeyinin genel olarak azaldığı görülmektedir. Bu süreçte her iki grupta da gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranı kademeli biçimde gerilemiş ve 2023 yılında en düşük seviyelere ulaşmıştır.

2025 yılı verileri ise cinsiyet grupları arasında farklılaşan bir toparlanma eğilimine işaret etmektedir. Kadınlarda gelecekte umutlu olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 48’e yükselerek 2023’e kıyasla belirgin bir artış göstermiştir. Erkeklerde ise umut düzeyi yüzde 42 seviyesinde kalmış ve kadınlara göre daha düşük bir görünüm sergilemiştir.

Şekil 9. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

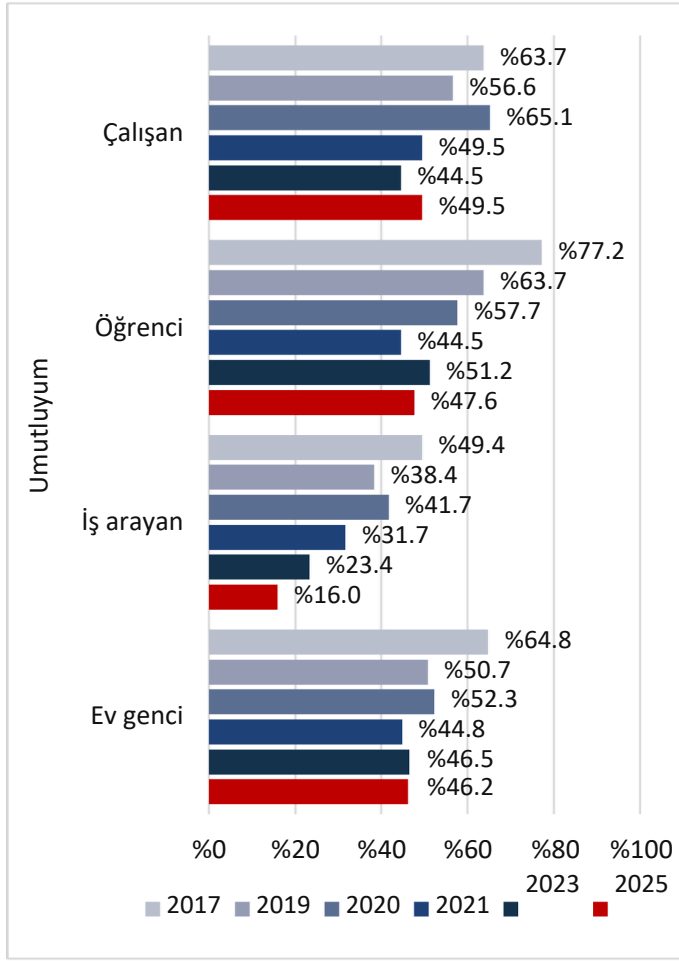

Cinsiyet ve evlilik durumuna göre gençlerin gelecekte umutlu olma düzeyi incelendiğinde, 2017–2023 döneminde tüm gruplarda genel bir azalma eğilimi olduğu görülmektedir.

2025 yılı verileri ise gruplar arasında farklılaşan bir toparlanma eğilimine işaret etmektedir. Evli erkeklerde gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 52 seviyesine yükselerek sınırlı bir artış göstermiştir. Buna karşın, evli olmayan erkeklerde umut düzeyi yüzde 39’a gerilemiş ve tüm gruplar arasında en düşük seviyelerden biri olarak öne çıkmıştır.

Kadınlarda ise 2025 yılında evli genç kadınların umut oranı yüzde 51’e yükselirken, evli olmayan kadınlarda bu oran yüzde 47 seviyesinde ölçülmüştür.

Şekil 10. Çalışma Durumuna Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

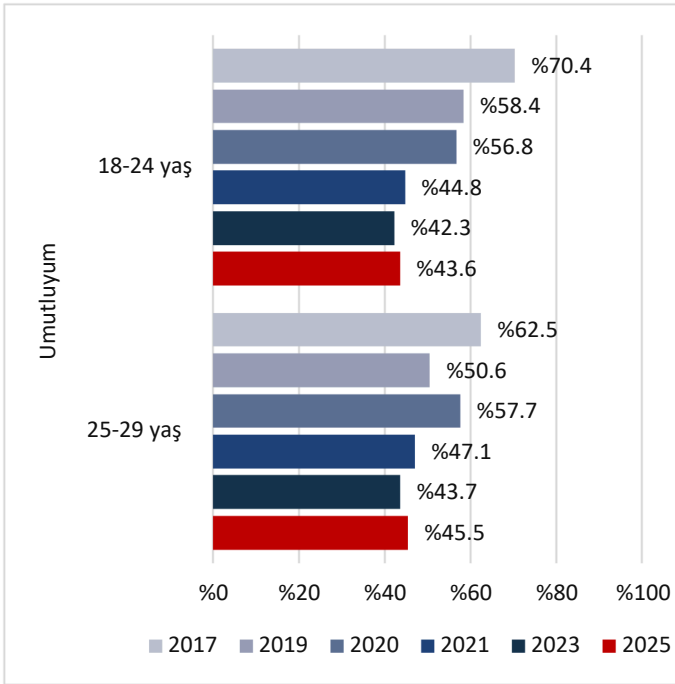

Çalışma durumuna göre gençlerin gelecekte umutlu olma düzeyi incelendiğinde, 2017–2023 döneminde tüm gruplarda genel bir gerileme eğilimi olduğu görülmektedir. Bu süreçte özellikle çalışan gençler ve öğrencilerde umut düzeyinin yıllar içerisinde azaldığı, 2023 yılına gelindiğinde ise daha düşük seviyelere indiği dikkat çekmektedir.

İş arayan gençlerde ise umut düzeyindeki düşüşün çok daha belirgin olduğu görülmektedir. 2017 yılında bu grupta gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranı yaklaşık yüzde 49 iken, 2023 yılında bu oran yüzde 23'e kadar gerilemiş ve en düşük seviyeye ulaşmıştır.

2025 yılı verileri, çalışan gençlerde umut düzeyinin yüzde 49, öğrencilerde ise yüzde 48 seviyesinde olduğunu gösterirken, bu gruplarda sınırlı bir toparlanma eğilimi gözlenmektedir. Buna karşın, iş arayan gençlerde umut düzeyinin 2025 yılında daha da düşerek yüzde 16'ya gerilediği anlaşılmaktadır. Ev gençlerinde ise umut oranı yüzde 47 seviyesindedir.

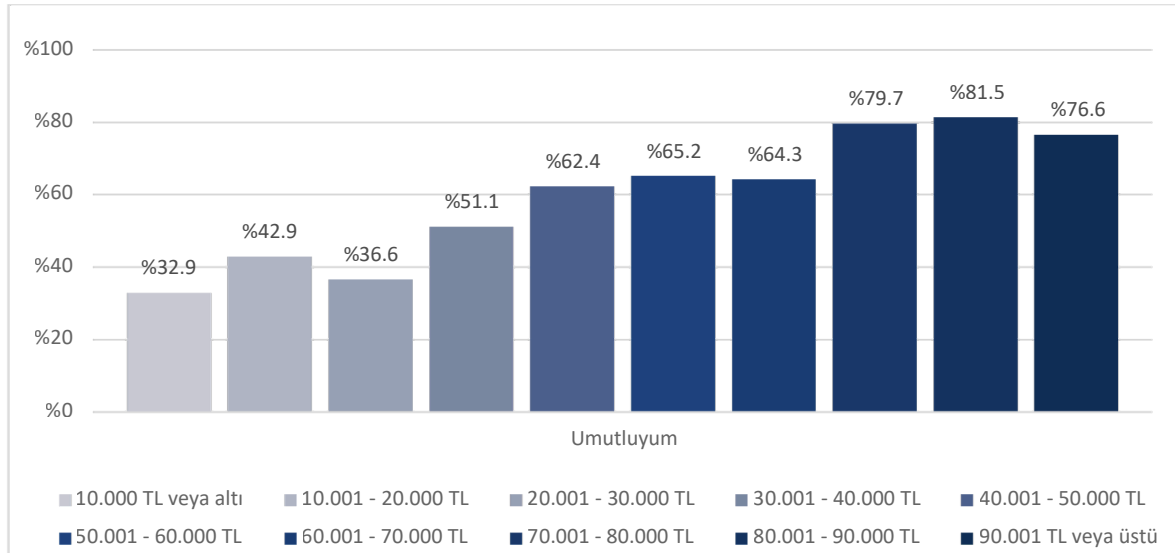
Şekil 11. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Yaş gruplarına göre gençlerin gelecekte umutlu olma düzeyi incelendiğinde, hem 18–24 yaş hem de 25–29 yaş grubunda 2017–2023 döneminde belirgin bir azalma eğilimi olduğu görülmektedir. Her iki yaş grubunda da umut düzeyi yıllar içerisinde kademeli olarak gerilemiş ve 2023 yılında en düşük seviyelere ulaşmıştır.

2025 yılı verileri ise umut düzeyinde sınırlı bir toparlanmaya işaret etmekle birlikte, artışın oldukça zayıf kaldığı anlaşılmaktadır. 18–24 yaş grubunda gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 44 seviyesinde ölçülürken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 46’ya yükselmiştir.

Şekil 12. Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı)

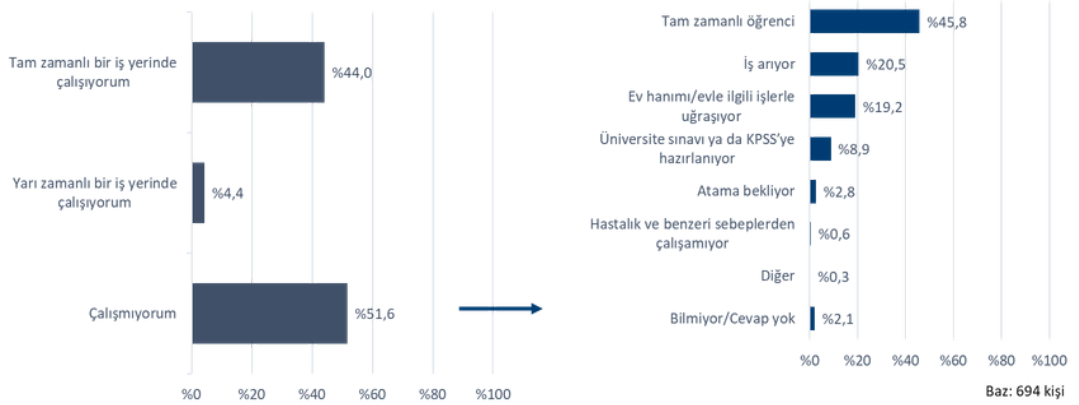

Gelir düzeyine göre gençlerin gelecekte umutlu olma durumuna bakıldığında, umut düzeyinin gelir arttıkça belirgin biçimde yükseldiği görülmektedir. En düşük gelir grubunda (10.000 TL ve altı) gelecekte umutlu olduğunu belirten gençlerin oranı yüzde 33 seviyesindeyken, gelir aralıkları yükseldikçe bu oran kademeli olarak artmaktadır. Özellikle 40.000 TL üzerindeki gruplarda umut oranının yüzde 60'ın üzerine çıktığı dikkat çekmektedir. En yüksek gelir grubunda (90.001 TL ve üstü) ise gelecekte umutlu olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 77 ile en yüksek seviyelerden birine ulaşmaktadır.

Gençlerin geleceğe yönelik beklentilerinde ekonomik koşulların belirleyici bir rol oynadığı anlaşılmaktadır. Gelir düzeyi arttıkça umut düzeyinin güçlendiği, ekonomik güvencesizlik yaşayan gençlerde ise umut kaybının daha yaygın olduğu görülmektedir.

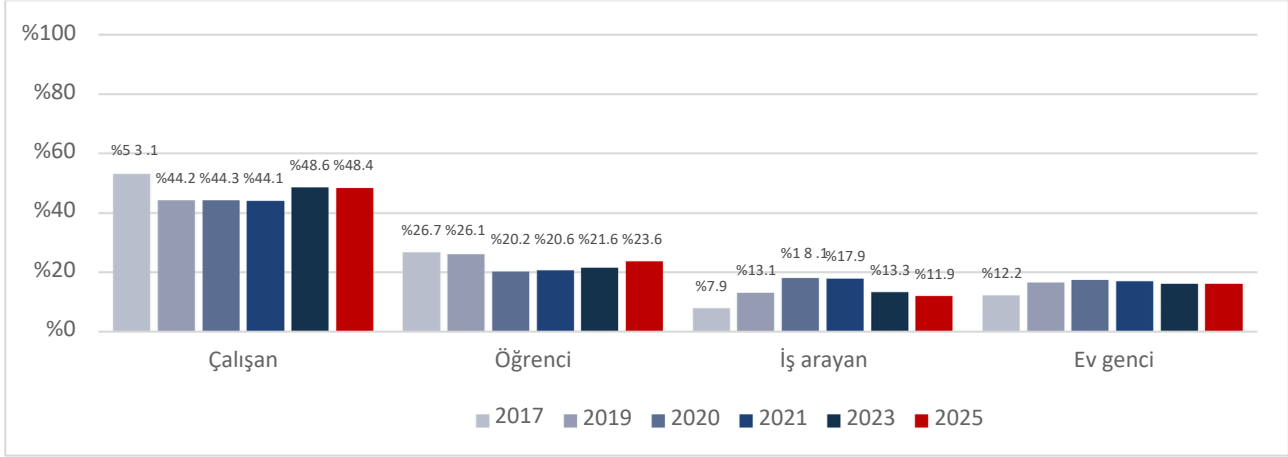
4.2 Maddi Durum

Şekil 13. Gençlerin Çalışma Durumu -Çalışmama Nedeni

Gençlerin yüzde 44'ü tam zamanlı bir işte çalıştığını belirtirken, yalnızca yüzde 4'ü yarı zamanlı olarak çalışmaktadır. Gençlerin yarısından fazlası ise çalışmadığını ifade etmektedir. Çalışmayan gençlerin nedenleri incelendiğinde, en yaygın gerekçenin tam zamanlı öğrenci olmak olduğu görülmektedir. Çalışmayan gençlerin yüzde 46'sı eğitime devam ettiği için çalışmadığını belirtmiştir. Bunun ardından iş arayan gençler yüzde 21 ile ikinci sırada yer almaktadır. Ev hanımı olmak veya ev içi işler ile ilgilenmek yüzde 19 oranında ifade edilirken, üniversite sınavına ya da KPSS'ye hazırlananların oranı yüzde 9'dur.

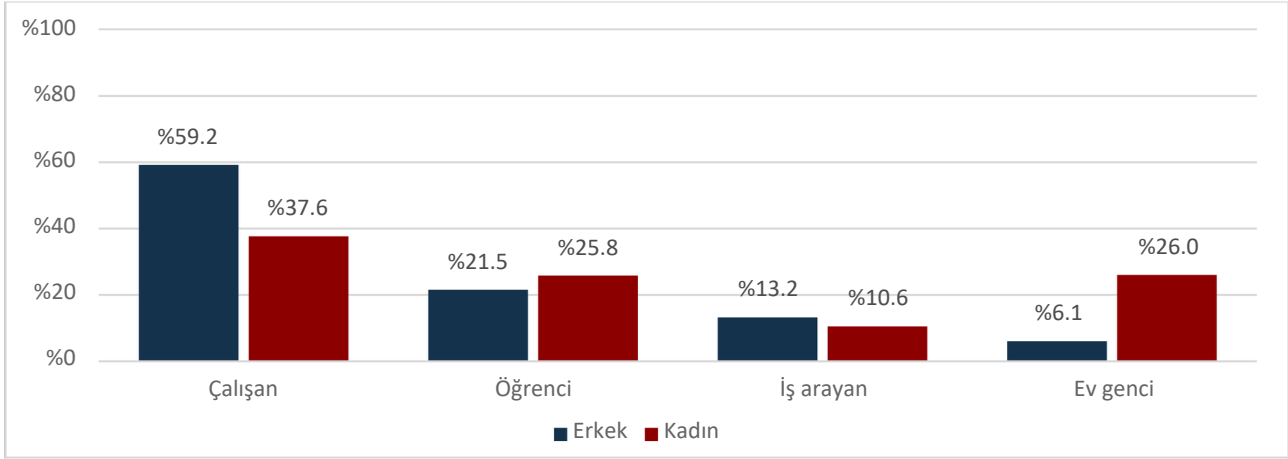
Şekil 14. Gençlerin Çalışma Durumu (2017-2025)

Gençlerin çalışma durumuna ilişkin veriler 2017–2025 dönemi itibarıyla incelendiğinde, çalışan gençlerin oranında dalgalı bir seyir olduğu görülmektedir. 2017 yılında yüzde 53 olan çalışanların oranı, 2019’da yüzde 44’e gerilemiş ve 2020–2021 döneminde benzer seviyelerde kalmıştır. 2023 araştırmasında ise çalışanların oranının yeniden artarak yüzde 49’a yükseldiği anlaşılmaktadır. 2025 yılında ise bu oran yüzde 48’dir. İş arayan gençlerin oranında ise 2017–2021 yılları arasında belirgin bir artış trendi dikkat çekmektedir. Bu oran 2017’de yüzde 8 iken, 2019’da yüzde 13’e yükselmiş, 2020 ve 2021’de yüzde 18 ile en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. 2023 yılında iş arayanların oranı yeniden yüzde 13’e gerilemiş, 2025 yılında ise yüzde 12 olarak ölçülmüştür.

%16.2 %16.0

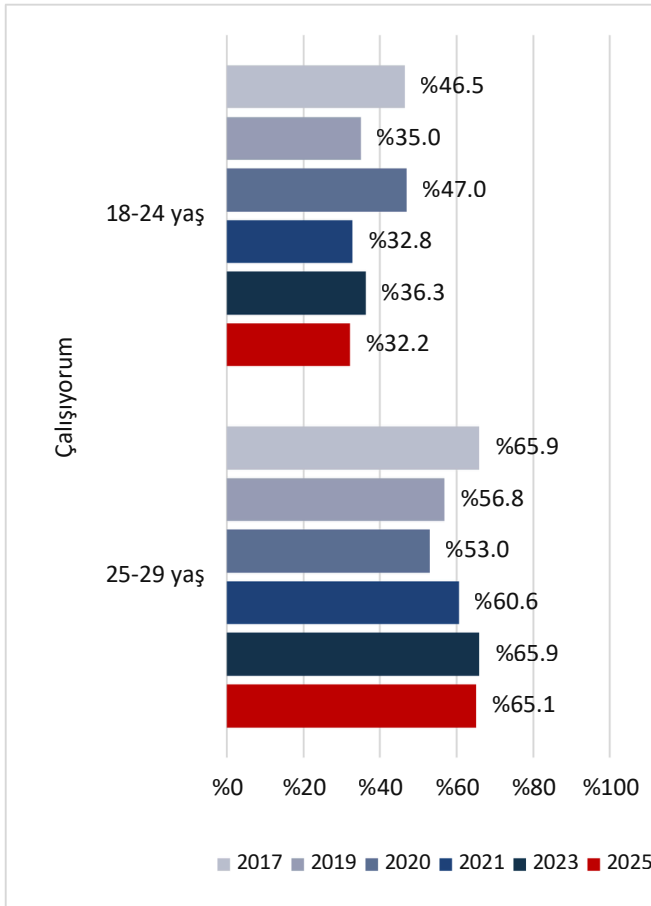
Şekil 15. Cinsiyete Göre Gençlerin Çalışma Durumu

2023 yılı araştırma bulgularına göre genç erkeklerin yaklaşık yüzde 60'ı çalıştığını belirtirken, genç kadınlarda bu oran yüzde 38 seviyesinde kalmaktadır. Öğrenci ve iş arayan gruplarda ise kadın ve erkek oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Buna karşılık, ev genci kategorisinde belirgin bir toplumsal cinsiyet farkı dikkat çekmektedir. Kadınların yüzde 26'sı ev genci olduğunu ifade ederken, bu oran erkeklerde yalnızca yüzde 6'dır.

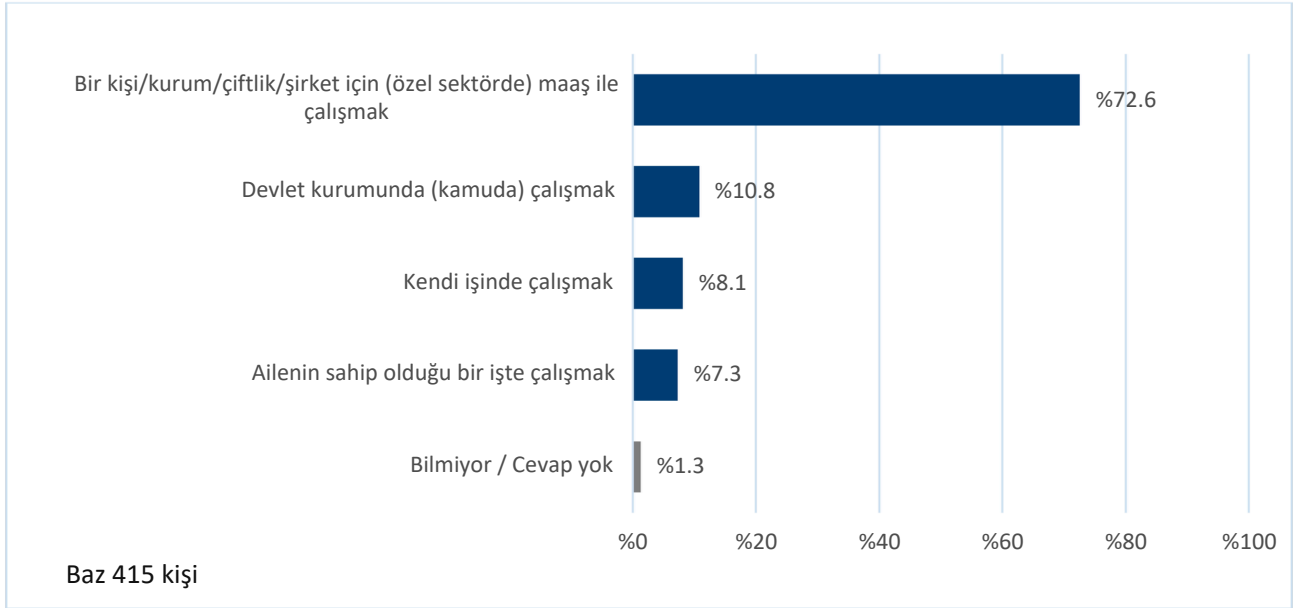
Şekil 16. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Çalışma Durumu (2017-2025)

Yaş gruplarına göre çalışma durumuna bakıldığında, 18–24 yaş grubunda çalışan gençlerin oranının yıllar içinde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2017 yılında bu yaş grubunda çalışanların oranı yüzde 47 iken, 2019’da belirgin bir düşüşle yüzde 35’e gerilemiştir. 2020 yılında yeniden yükselen oran, 2021’de tekrar düşmüş ve 2023 yılında yüzde 36 seviyesinde ölçülmüştür. 2025 yılında ise 18–24 yaş grubunda çalışan gençlerin oranı yüzde 32’ye gerileyerek en düşük seviyelerden birine ulaşmıştır.

25–29 yaş grubunda ise çalışan gençlerin oranı genel olarak daha yüksek seyretmektedir. 2017–2020 döneminde bu yaş grubunda çalışan oranında bir azalma gözlenmiş, ancak 2021 itibarıyla yeniden artış eğilimi başlamıştır. 2017 yılında yüzde 66 olan çalışan oranı, 2019’da yüzde 57’ye ve 2020’de yüzde 53’e düşmüştür. 2021 yılında yüzde 61’e yükselen oran, 2023’te yeniden yüzde 66 seviyesine ulaşmıştır. 2025 yılında ise 25–29 yaş grubunda çalışan gençlerin oranı yüzde 65 olarak ölçülmüş ve yüksek seviyesini korumuştur.

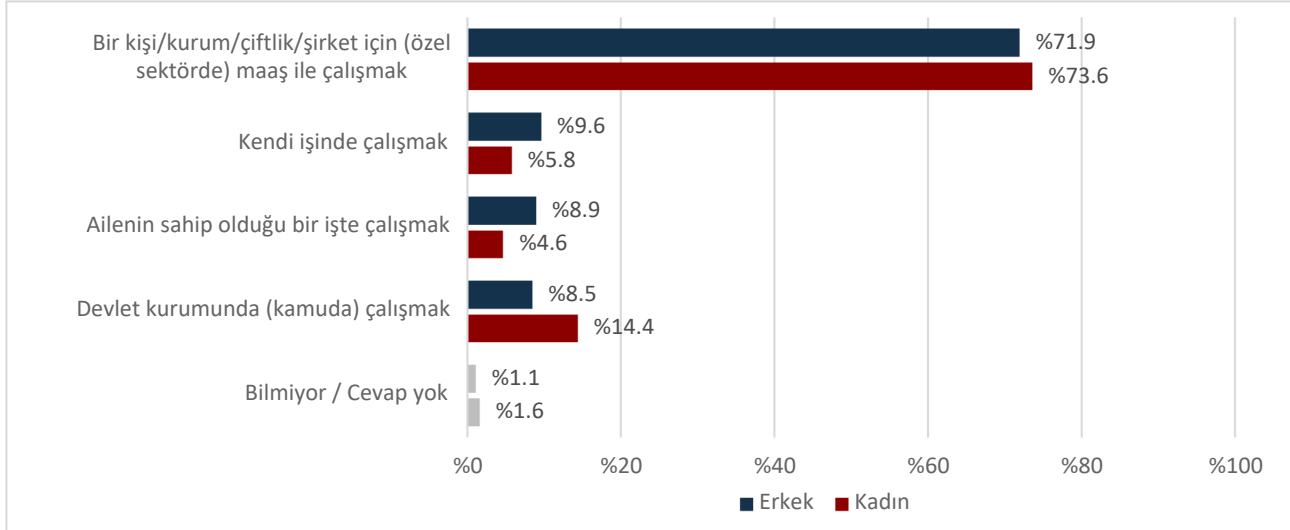
Şekil 17. Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Gençlerin mevcut çalışma biçimlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, çalışan gençlerin büyük çoğunluğunun özel sektörde maaşlı olarak istihdam edildiği görülmektedir. Buna göre gençlerin yüzde 73’ü bir kişi, kurum, çiftlik veya şirkette ücretli çalışan olarak görev yaptığını belirtmiştir.

Kamu sektöründe çalışanların oranı yüzde 11 düzeyinde kalırken, kendi işinde çalışan gençlerin oranı yüzde 8 olarak ölçülmüştür. Ailesine ait bir işte çalışanların oranı ise yüzde 7 seviyesindedir.

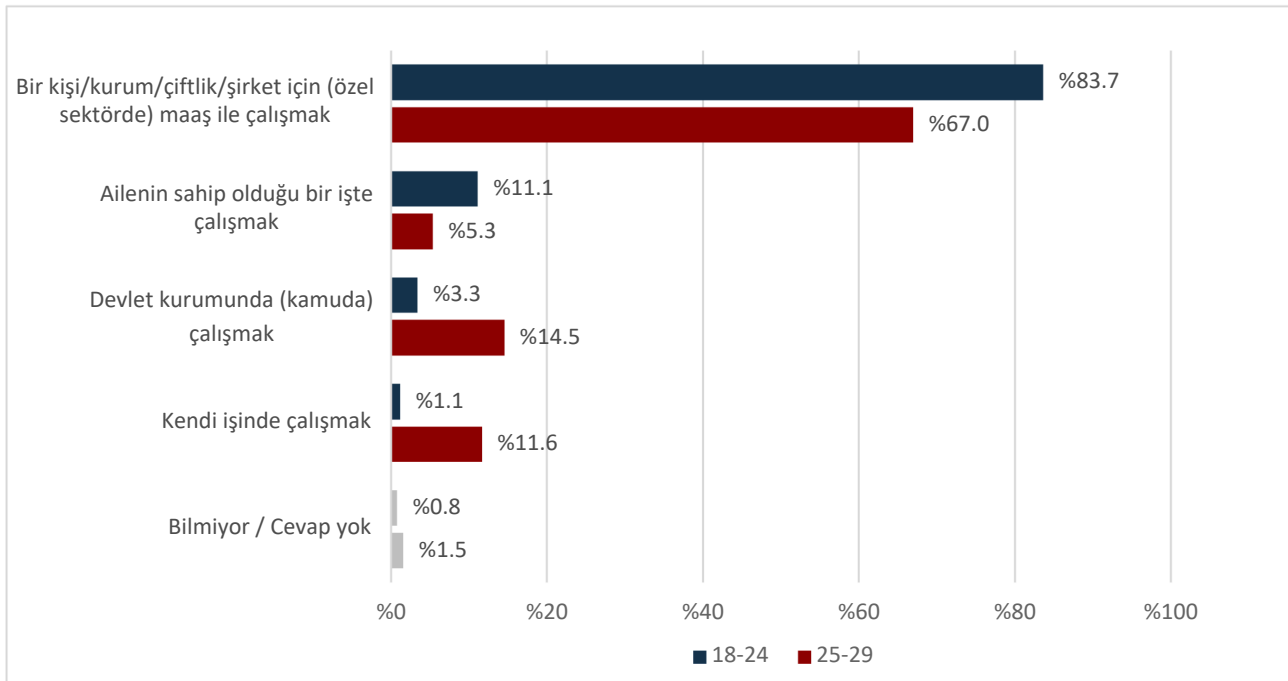
Şekil 18. Cinsiyete Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Gençlerin çalışma biçimleri cinsiyete göre incelendiğinde, hem kadınlarda hem de erkeklerde en yaygın istihdam biçiminin özel sektörde maaşlı çalışma olduğu görülmektedir. Erkeklerin yüzde 72'si, kadınların ise yüzde 74'ü bir kişi, kurum veya şirkette ücretli olarak çalıştığını belirtmiştir.

Bununla birlikte, çalışma biçimlerinde bazı toplumsal cinsiyet farklılıkları dikkat çekmektedir. Kendi işinde çalışan erkeklerin oranı yüzde 10 iken, kadınlarda bu oran yüzde 6 seviyesinde kalmaktadır. Benzer şekilde aileye ait bir işte çalışan erkeklerin oranı yüzde 9, kadınların oranı ise yüzde 5'tir. Kamu sektöründe çalışma oranı kadınlarda daha yüksek görünmektedir. Kadınların yüzde 14'ü devlet kurumunda çalıştığını ifade ederken, erkeklerde bu oran yüzde 9 düzeyindedir.

Şekil 19. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Gençlerin çalışma biçimleri yaş gruplarına göre incelendiğinde, her iki yaş grubunda da en yaygın istihdam biçiminin özel sektörde maaşlı çalışma olduğu görülmektedir. Ancak bu oran 18–24 yaş grubunda daha yüksektir. Bu yaş grubundaki gençlerin yüzde 84’ü özel sektörde ücretli olarak çalıştığını belirtirken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 67 seviyesindedir.

Çalışma biçimlerinde yaşa bağlı farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Ailesine ait bir işte çalışanların oranı 18–24 yaş grubunda yüzde 11 iken, 25–29 yaş grubunda yüzde 5’e düşmektedir. Buna karşın, kamu sektöründe çalışma oranı daha büyük yaş grubunda belirgin biçimde daha yüksektir. 25–29 yaş grubundaki gençlerin yüzde 15’i devlet kurumunda çalıştığını ifade ederken, 18–24 yaş grubunda bu oran yalnızca yüzde 3’tür. Kendi işinde çalışanların oranı 25–29 yaş grubunda yüzde 12’ye yükselirken, 18–24 yaş grubunda oldukça düşük seviyede (yüzde 1)

%77,0
%11,7
%5,8
%5,3

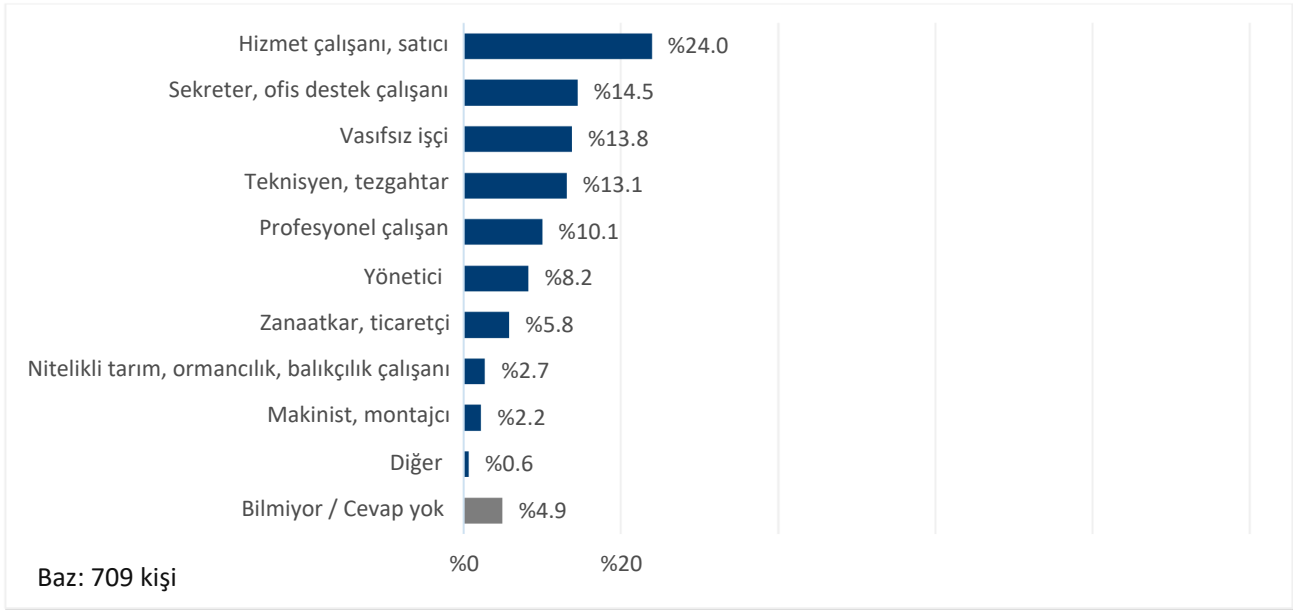
Tablo 2. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

	Erkek/ Evli	Erkek/ Evli değil	Kadın/ Evli
Bir kişi/kurum/çiftlik/şirket için (özel sektörde) maaş ile çalışmak	%65,9	%74,1	%57,4
Devlet kurumunda (kamuda) çalışmak	%15,0	%6,1	%27,2
Kendi işinde çalışmak	%13,7	%8,1	%5,6
Ailenin sahip olduğu bir işte çalışmak	%5,4	%10,2	%1,7

Cinsiyet ve medeni duruma göre gençlerin çalıştıkları kurum türleri incelendiğinde, özel sektörün tüm gruplarda en yaygın çalışma alanı olduğu görülmektedir. Özellikle evli olmayan kadınlarda (yüzde 77) ve evli olmayan erkeklerde (yüzde 74) özel sektörde çalışma oranı daha yüksektir. Evli erkeklerde bu oran yüzde 66, evli kadınlarda ise yüzde 57’dir. Kamuda çalışma oranı ise evli kadınlarda (yüzde 27) diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. Bu oran evli erkeklerde yüzde 15, evli olmayan kadınlarda yüzde 12 ve evli olmayan erkeklerde yüzde 6 düzeyindedir.

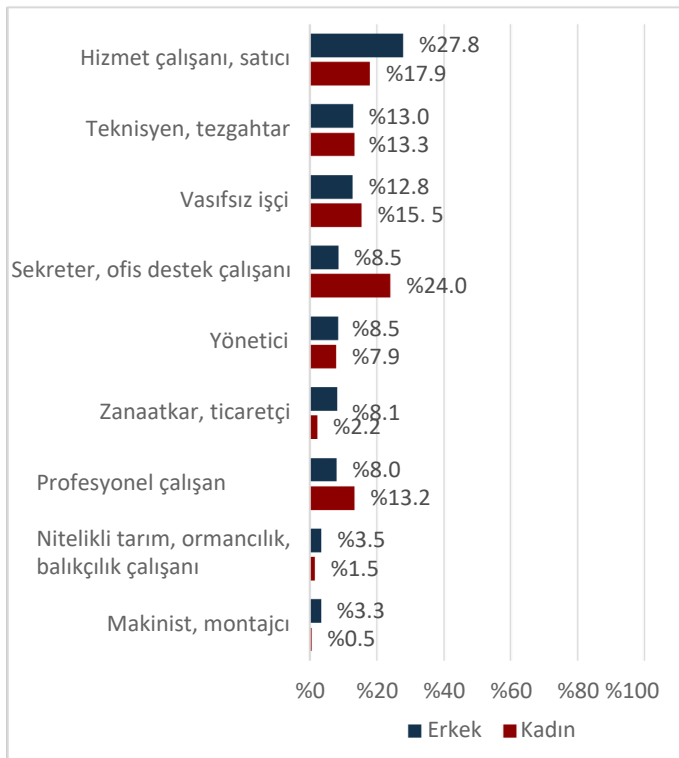
Kendi işinde çalışma oranı evli erkeklerde (yüzde 14) öne çıkarken, diğer gruplarda daha sınırlı seviyelerde kalmaktadır. Aile işinde çalışma ise evli olmayan erkeklerde (yüzde 10) görece daha yaygın olup, diğer gruplarda daha düşük oranlarda görülmektedir.

Şekil 20. Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Gençlerin mesleki dağılımına ilişkin bulgular incelendiğinde, en yaygın meslek grubunun hizmet çalışanları ve satıcılar olduğu görülmektedir. Çalışan gençlerin yüzde 24'ü bu kategoride yer aldığını belirtmiştir. Bunu yüzde 15 ile sekreterlik ve ofis destek çalışanları, yüzde 14 ile vasıfsız işçiler ve yüzde 13 ile teknisyen/tezgahdar grubu takip etmektedir. Profesyonel çalışanların oranı yüzde 10 düzeyinde ölçülürken, yöneticilerin oranı yüzde 8 olarak hesaplanmıştır. Zanaatkâr ve ticaretle uğraşan gençlerin oranı ise yüzde 6 seviyesindedir. Genç istihdamının ağırlıklı olarak hizmet sektörü, ofis destek işleri ve düşük/orta vasıf gerektiren mesleklerde yoğunlaştığını görülmektedir.

Şekil 21. Cinsiyete Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

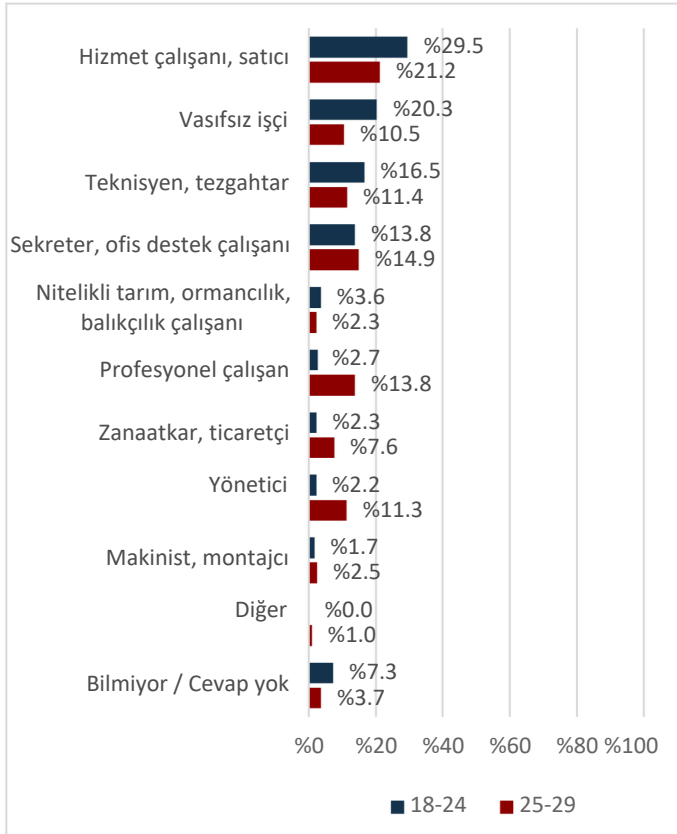

Gençlerin meslek grupları cinsiyete göre incelendiğinde, kadın ve erkeklerin istihdam dağılımında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir.

Erkeklerde en yaygın meslek grubu hizmet çalışanları ve satıcılar olup, erkeklerin yüzde 28'i bu alanda çalıştığını belirtmiştir. Kadınlarda da bu grup ilk sırada yer almakla birlikte oran daha düşüktür (yüzde 18).

Kadınlarda dikkat çeken en belirgin meslek grubu sekreterlik ve ofis destek işleri olmuştur. Kadınların yüzde 24'ü bu alanda çalıştığını ifade ederken, erkeklerde bu oran yalnızca yüzde 9 düzeyindedir. Buna karşılık, erkeklerde zanaatkâr ve ticaretle uğraşanların oranı yüzde 8 iken, kadınlarda bu oran yüzde 2 ile oldukça sınırlıdır.

Şekil 22. Yaş Grubuna Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Gençlerin meslek grupları yaş gruplarına göre incelendiğinde, 18-24 yaş ve 25-29 yaş grupları arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Her iki yaş grubunda da en yaygın meslek kategorisi hizmet çalışanları ve satıcılar olup, 18-24 yaş grubunda bu oran yüzde 30, 25-29 yaş grubunda ise yüzde 21 olarak ölçülmüştür.

18-24 yaş grubunda vasıfsız işçi oranı yüzde 20 ile dikkat çekerken, 25-29 yaş grubunda bu oran yüzde 11'e gerilemektedir.

25–29 yaş grubunda daha nitelikli ve uzmanlaşmış mesleklerde yoğunlaşma eğilimi öne çıkmaktadır. Profesyonel çalışanların oranı bu yaş grubunda yüzde 14'e yükselirken, 18–24 yaş grubunda yalnızca yüzde 3 seviyesinde kalmaktadır. Ayrıca yönetici pozisyonlarında çalışanların oranı 25–29 yaş grubunda yüzde 11 ile belirgin biçimde daha yüksektir.

Tablo 3. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

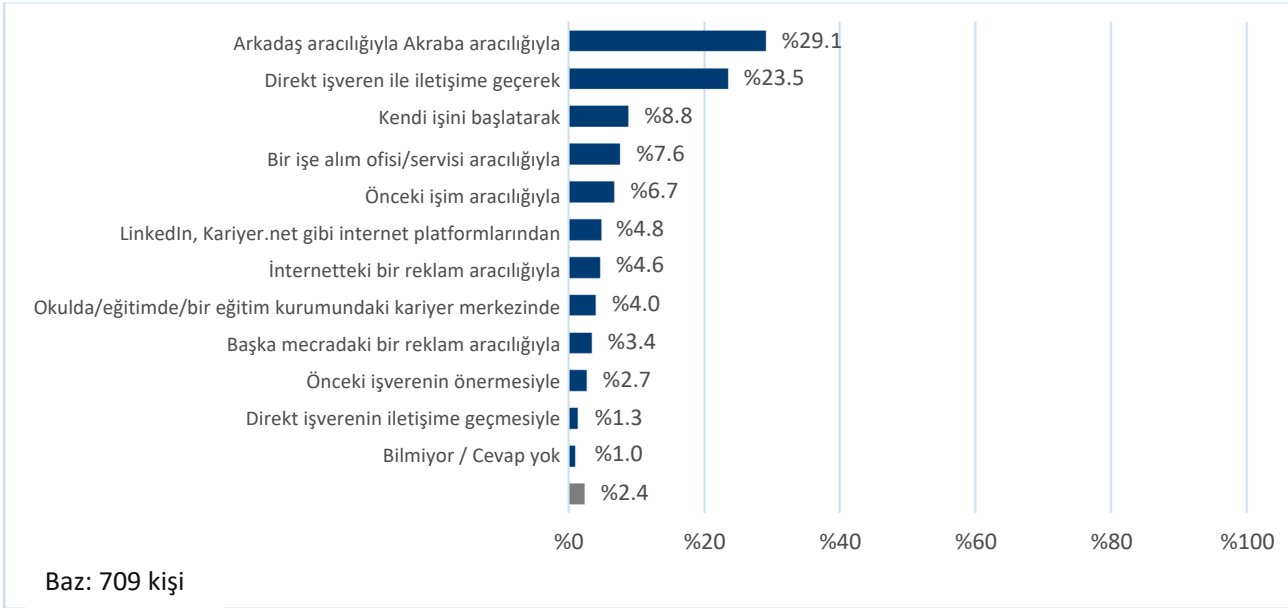
	Erkek/ Evli	Erkek/ Evli değil	Kadın/ Evli	Kadın/ Evli değil
Hizmet çalışanı, satıcı	%27,9	%27,8	%20,0	%17,5
Teknisyen, tezgahdar	%16,1	%11,9	%16,4	%12,6
Profesyonel çalışan	%12,6	%6,4	%26,0	%10,5
Vasıfsız işçi	%12,0	%13,0	%9,0	%16,8
Yönetici	%8,6	%8,4	%7,3	%8,0
Zanaatkar, ticaretçi	%8,1	%8,1	%0,4	%2,6
Nitelikli tarım, ormancılık, balıkçılık çalışanı	%5,3	%2,8	%2,8	%1,3
Sekreter, ofis destek çalışanı	%5,1	%9,7	%11,8	%26,6
Makinist, montajcı	%2,9	%3,5	%3,0	-

Evlilik durumu ve cinsiyete göre gençlerin meslek grupları incelendiğinde, istihdam dağılımında belirgin farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Erkeklerde, evli ve evli olmayan gruplarda en yaygın meslek kategorisi hizmet çalışanları ve satıcılardır. Evli erkeklerin yüzde 28'i, evli olmayan erkeklerin ise yüzde 28'i bu alanda çalışmaktadır. Kadınlarda da hizmet sektörü önemli bir yer tutmakla birlikte oranlar erkeklere kıyasla daha düşüktür.

Teknisyen/ tezgahdar grubunda hem erkeklerde hem kadınlarda benzer oranlar gözlenmektedir. Özellikle evli kadınlarda bu oran yüzde 16 ile evli erkeklere yakın seyretmektedir. Buna karşılık, profesyonel çalışan kategorisinde evli kadınlar belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Evli kadınların yüzde 26'sı profesyonel mesleklerde çalıştığını belirtirken, bu oran evli erkeklerde yüzde 13, evli olmayan kadınlarda ise yüzde 11 düzeyindedir. Bu bulgu, evli kadınlarda daha nitelikli işlerde yoğunlaşma eğilimine işaret etmektedir.

Sekreterlik ve ofis destek işleri özellikle evli olmayan kadınlarda dikkat çekmektedir. Evli olmayan kadınların yüzde 27'si bu alanda çalışırken, erkeklerde bu oran daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Vasıfsız işçi oranı ise evli olmayan kadınlarda yüzde 17 ile en yüksek düzeye ulaşmakta, bu grup içinde daha kırılğan istihdam biçimlerinin öne çıktığını göstermektedir.

Şekil 23. Çalışan Gençlerin İş Bulma Kanalları

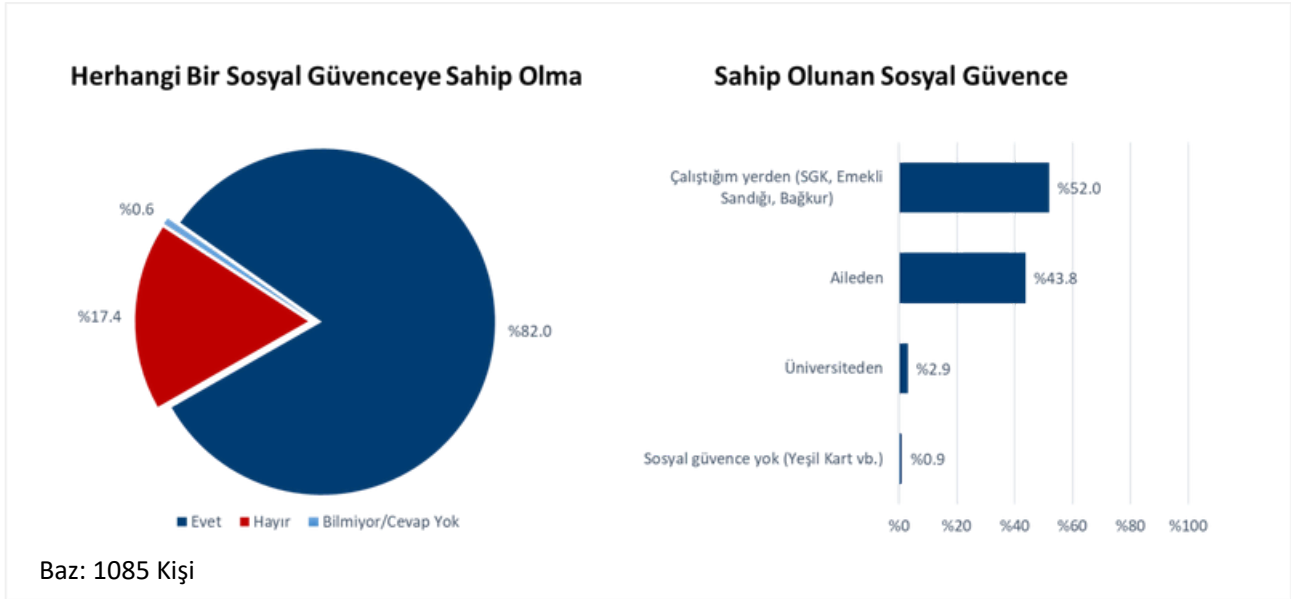
Gençlerin yüzde 29'u işini arkadaş aracılığıyla, yüzde 24'ü ise akraba aracılığıyla bulduğunu belirtmiştir. Böylece iş bulma sürecinde en yaygın iki kanalın sosyal ilişkiler üzerinden şekillendiği görülmektedir.

Diğer kanallar incelendiğinde, gençlerin yüzde 9'u doğrudan işveren ile iletişime geçerek iş bulduğunu ifade etmiştir. Kendi işini kurarak çalışmaya başlayanların oranı yüzde 8 düzeyindedir. İşe alım ofisleri aracılığıyla iş bulanların oranı yüzde 7 olarak ölçülmüştür.

Dijital platformların rolü ise daha sınırlı kalmaktadır. LinkedIn ve Kariyer.net gibi çevrimiçi iş bulma platformları üzerinden iş bulanların oranı yüzde 5 seviyesindedir. Reklamlar, eğitim kurumları veya önceki işveren önerisi gibi diğer kanallar ise daha düşük oranlarda ifade edilmiştir.

Genel olarak bulgular, gençlerin iş bulma süreçlerinde sosyal ağların belirleyici olduğunu, kurumsal ve dijital iş bulma mekanizmalarının ise görece daha sınırlı bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 24. Gençlerin Sosyal Güvence Durumu ve Sosyal Güvence Türü

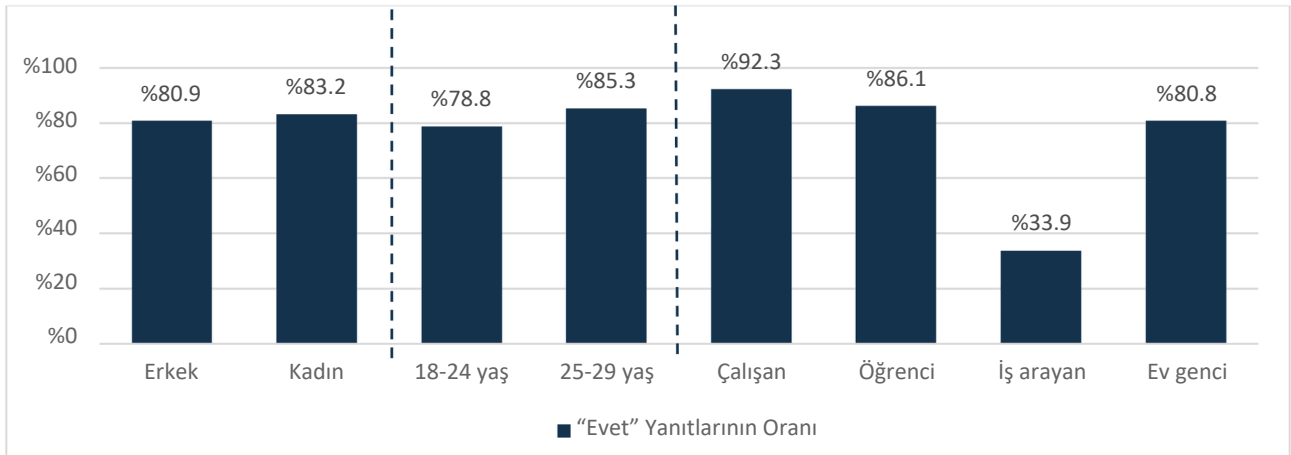

Gençlerin büyük çoğunluğu sosyal güvenceye sahip olduğunu belirtmektedir. Araştırma bulgularına göre gençlerin yüzde 82'si sosyal güvencesi olduğunu ifade ederken, yüzde 17'si sosyal güvencesi olmadığını belirtmektedir. Bu konuda bilgi sahibi olmayanların oranı ise oldukça sınırlıdır.

Sosyal güvenceye sahip olan gençlerin bu güvenceye hangi yolla eriştiği incelendiğinde, en yaygın kaynağın aile olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 43'ü sosyal güvencesini aile üzerinden sağladığını belirtirken, yüzde 32'si çalıştığı iş üzerinden sosyal güvenceye sahip olduğunu ifade etmektedir. Üniversite üzerinden sağlanan sosyal güvence ise oldukça düşük bir orana sahiptir **(yüzde 3)**.

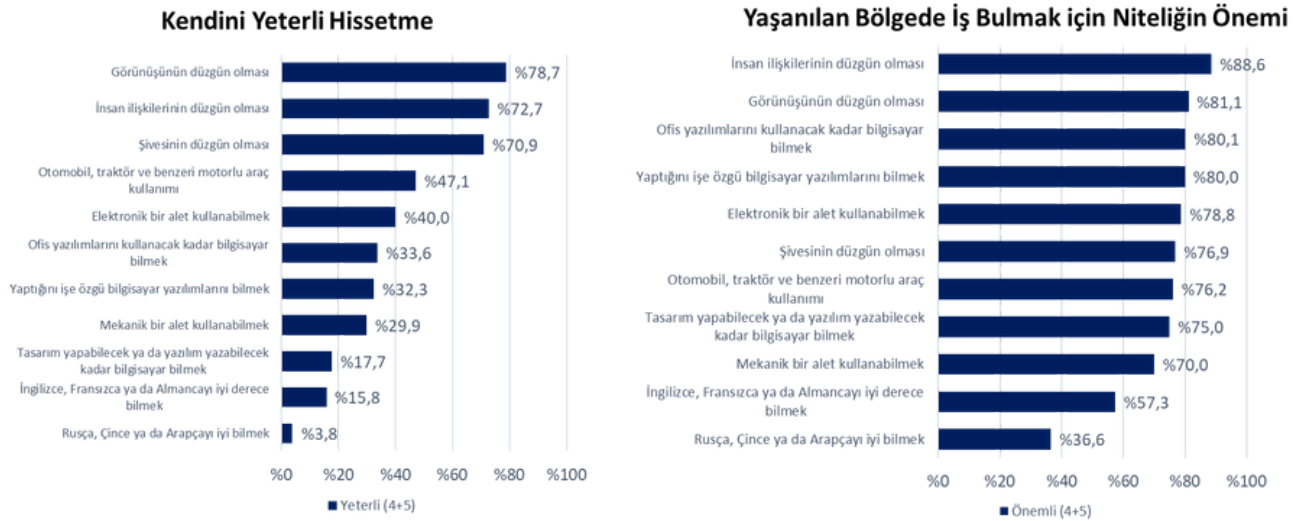
Genel olarak bulgular, gençler arasında sosyal güvence sahipliğinin yüksek olduğunu, ancak bu güvencenin önemli ölçüde bireysel istihdamdan ziyade aile üzerinden sağlandığını göstermektedir.

Şekil 25. Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerin Sosyal Güvence Durumui

Gençlerin sosyal güvenceye sahip olma durumu cinsiyete göre büyük bir farklılık göstermemektedir. Kadın gençlerin yüzde 83'ü, erkek gençlerin ise yüzde 81'i sosyal güvenceye sahip olduğunu belirtmiştir. Yaş gruplarına bakıldığında 25–29 yaş grubunda sosyal güvence oranı yüzde 85 ile 18–24 yaş grubuna (yüzde 79) kıyasla daha yüksektir. Çalışma durumuna göre en yüksek oran çalışan gençlerde (yüzde 92) görülmektedir. Öğrencilerin yüzde 86'sı sosyal güvenceye sahip olduğunu belirtirken, iş arayan gençlerde bu oran yüzde 34'e düşmektedir. Ev gençlerinde ise sosyal güvenceye sahip olanların oranı yüzde 81 düzeyindedir

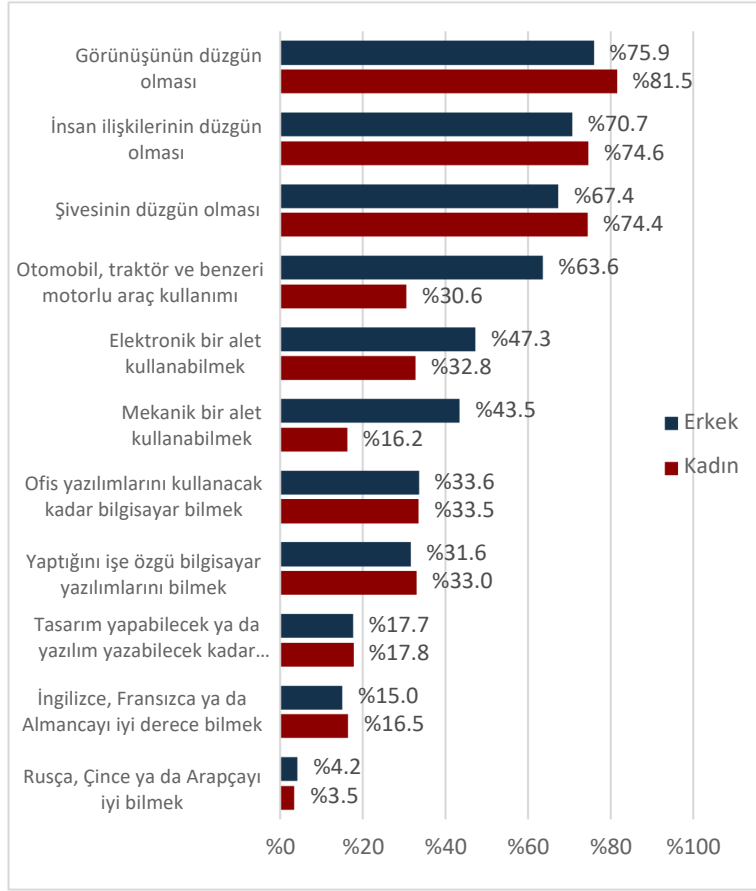
Şekil 26. Gençlerin Yeterlilik Hissi ve Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi

Gençlerin sahip oldukları beceriler ile bu becerilere atfettikleri önem birlikte değerlendirildiğinde bazı alanlarda uyumsuzluk olduğu görülmektedir. Gençler gündemi takip edebilme yüzde 79, insan ilişkilerinde başarılı olma yüzde 73 ve şivesinin düzgün olması yüzde 71 alanlarında kendilerini daha yeterli görmektedir. Buna karşılık, ofis yazılımlarını kullanabilme yüzde 34 ve bilgisayar yazılımlarını bilme yüzde 32 ile daha düşük düzeydedir.

Yaşanılan bölgede iş bulmak için gerekli görülen niteliklerin önem düzeyleri incelendiğinde ise insan ilişkilerinde başarılı olma yüzde 89, özgüven yüzde 84 ve dijital beceriler yüzde 80 ile öne çıkmaktadır. Genel olarak bulgular, gençlerin sosyal becerilerde kendilerini güçlü görmesine karşın, iş bulma açısından kritik olan teknik becerilerde daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

Şekil 27. Cinsiyete Göre Gençlerin Yeterlilik Hissi

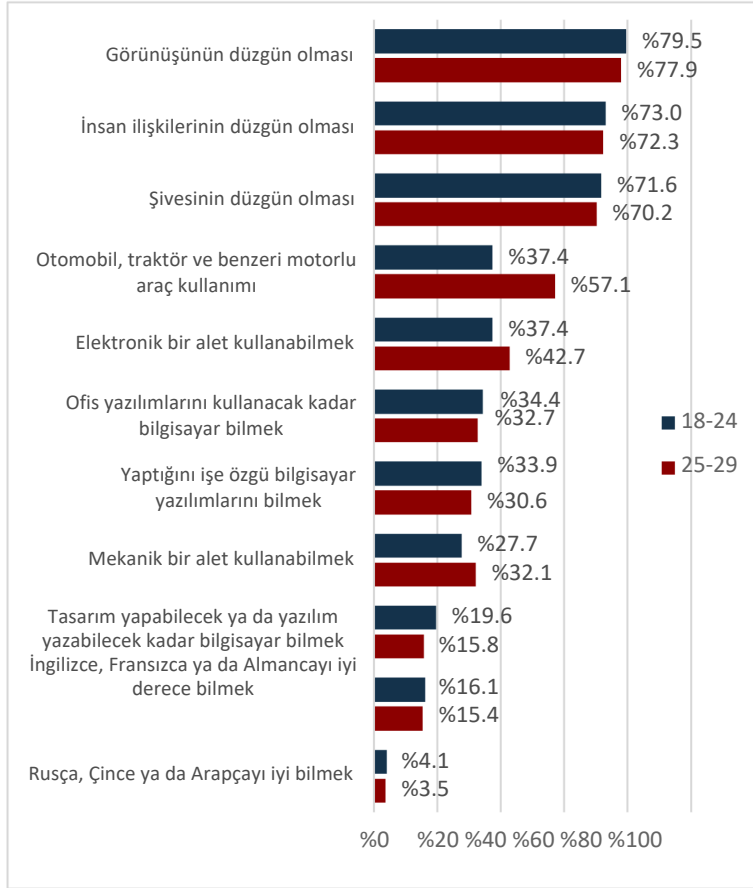

Gençlerin yeterlilik hissi cinsiyete göre bazı alanlarda farklılaşmaktadır. Kadın gençler görünüşünün düzgün olması yüzde 82, insan ilişkilerinde başarılı olma yüzde 75 ve şivesinin düzgün olması yüzde 74 alanlarında erkek gençlere kıyasla daha yüksek bir yeterlilik algısına sahiptir.

Buna karşılık erkek gençler özellikle teknik becerilerde daha yüksek bir yeterlilik hissi ifade etmektedir. Otomobil ve benzeri araç kullanımı erkeklerde yüzde 64 iken kadınlarda yüzde 31 seviyesindedir. Benzer şekilde elektronik alet kullanabilme erkeklerde yüzde 47, kadınlarda yüzde 33; mekanik alet kullanabilme ise erkeklerde yüzde 44, kadınlarda yüzde 16 düzeyindedir.

Genel olarak bulgular, kadın gençlerin sosyal ve iletişim becerilerinde, erkek gençlerin ise teknik ve mekanik becerilerde kendilerini daha yeterli gördüğünü ortaya koymaktadır.

Şekil 28. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yeterlilik Hissi

Gençlerin yeterlilik hissi yaş gruplarına göre genel olarak benzer bir dağılım göstermektedir. 18–24 ve 25–29 yaş grupları arasında özellikle sosyal becerilerde belirgin bir farklılık bulunmamaktadır. Görünüşünün düzgün olması 18–24 yaş grubunda yüzde 80, 25–29 yaş grubunda yüzde 78; insan ilişkilerinde başarılı olma ise sırasıyla yüzde 73 ve yüzde 72 düzeyindedir.

Buna karşılık bazı teknik becerilerde yaşa bağlı farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Otomobil ve benzeri araç kullanımı 25–29 yaş grubunda yüzde 57 ile 18–24 yaş grubuna kıyasla daha yüksektir. Benzer şekilde elektronik alet kullanabilme ve mekanik beceriler de daha ileri yaş grubunda görece daha yüksektir.

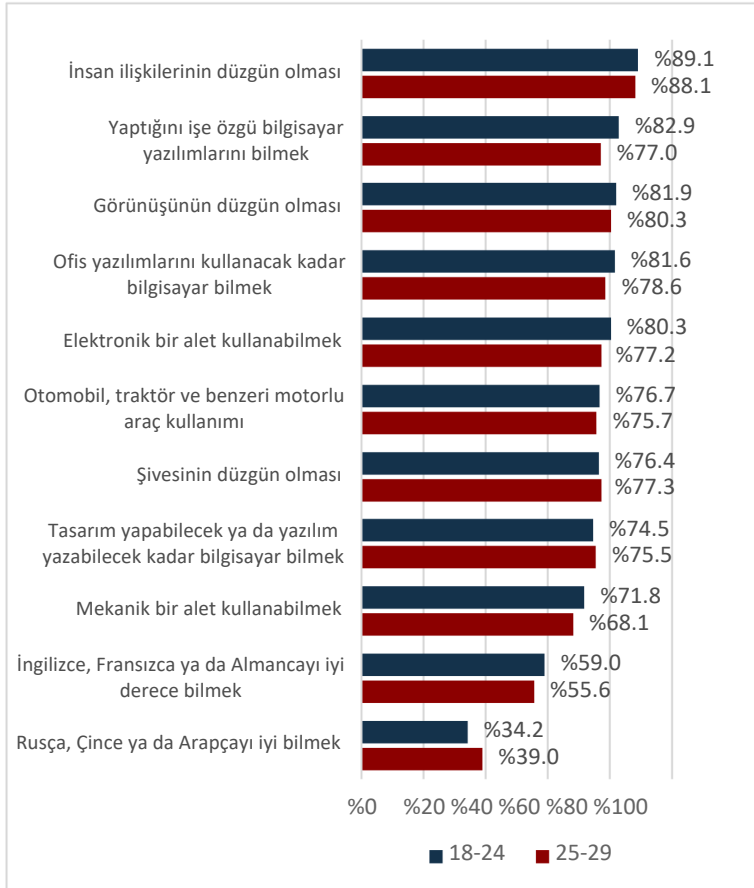
Şekil 29. Cinsiyete Göre Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi (Önemli Yanıtlarının Oranı)

Yaşanılan bölgede iş bulmak için gerekli görülen niteliklerin önem düzeyi cinsiyete göre genel olarak benzerlik göstermektedir. Hem erkek hem kadın gençler için insan ilişkilerinde başarılı olma en önemli niteliklerden biri olup erkeklerde yüzde 88, kadınlarda yüzde 90 seviyesindedir.

Kadın gençlerin bazı becerilere daha yüksek önem atfettiği görülmektedir. Şivesinin düzgün olması kadınlarda yüzde 82, erkeklerde yüzde 72; ofis yazılımlarını kullanabilme kadınlarda yüzde 83, erkeklerde yüzde 78 düzeyindedir. Benzer şekilde yaptığı işe özgü yazılımları bilmek de kadınlarda daha yüksek önem taşımaktadır. Buna karşılık erkek gençler özellikle araç kullanımı ve mekanik becerilere daha fazla önem atfetmektedir. Otomobil ve benzeri araç kullanımı erkeklerde yüzde 81, kadınlarda yüzde 71; mekanik alet kullanabilme ise erkeklerde yüzde 76, kadınlarda yüzde 64 düzeyindedir.

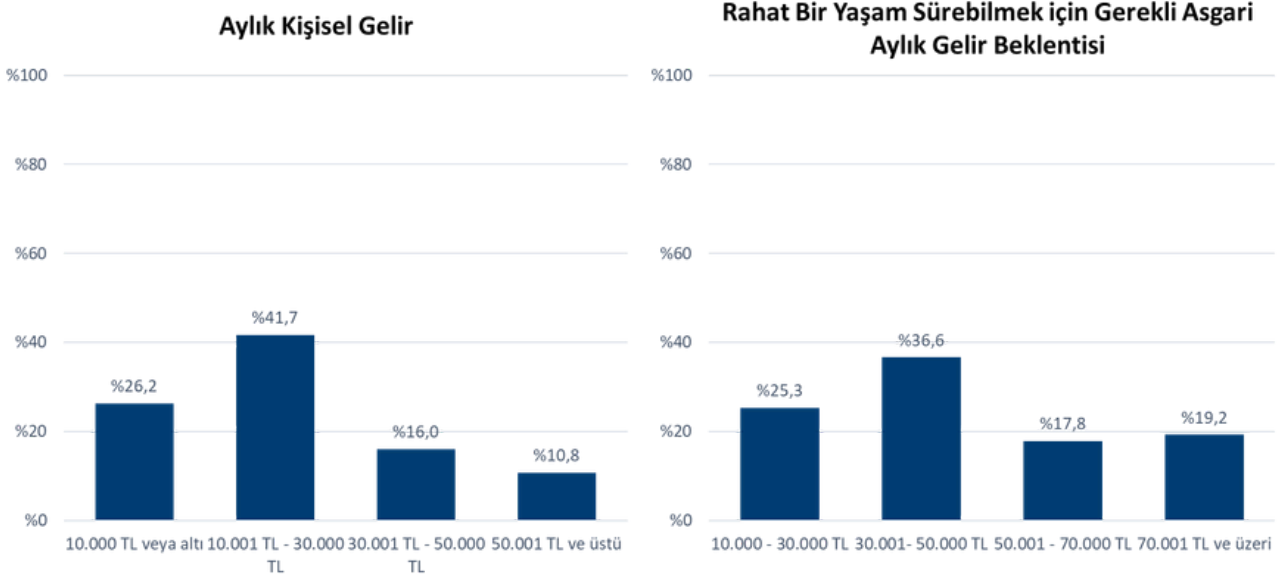
Şekil 30. Yaş Grubuna Göre Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi(Önemli Yanıtlarının Oranı)

Yaşanılan bölgede iş bulmak için gerekli görülen niteliklerin önem düzeyi yaş gruplarına göre büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Hem 18–24 hem de 25–29 yaş gruplarında insan ilişkilerinde başarılı olma en önemli nitelik olarak öne çıkmakta, sırasıyla yüzde 89 ve yüzde 88 seviyesindedir. Dijital beceriler ve görünüşe ilişkin unsurlar da her iki yaş grubunda benzer düzeyde önemsenmektedir. Yaptığı işe özgü bilgisayar yazılımlarını bilmek 18–24 yaş grubunda yüzde 83, 25–29 yaş grubunda yüzde 77; ofis yazılımlarını kullanabilmek ise sırasıyla yüzde 82 ve yüzde 79 düzeyindedir.

Yaş grupları arasında farklılaşmanın sınırlı olduğu, yalnızca bazı alanlarda küçük farklar bulunduğu görülmektedir. Örneğin mekanik beceriler ve yabancı dil gibi alanlarda oranlar birbirine yakın seyretmektedir.

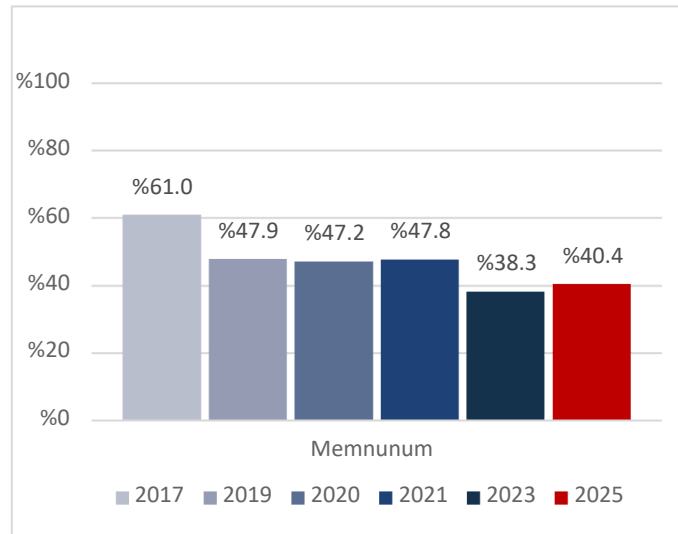
Şekil 31. Kişisel Gelir ve İhtiyaç Duyulan Gelir

Gençlerin kişisel gelir dağılımı incelendiğinde en yüksek payın yüzde 42 ile 10.001–30.000 TL aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu yüzde 26 ile 10.000 TL ve altı gelir grubu izlerken, daha yüksek gelir gruplarının payı görece sınırlı kalmaktadır.

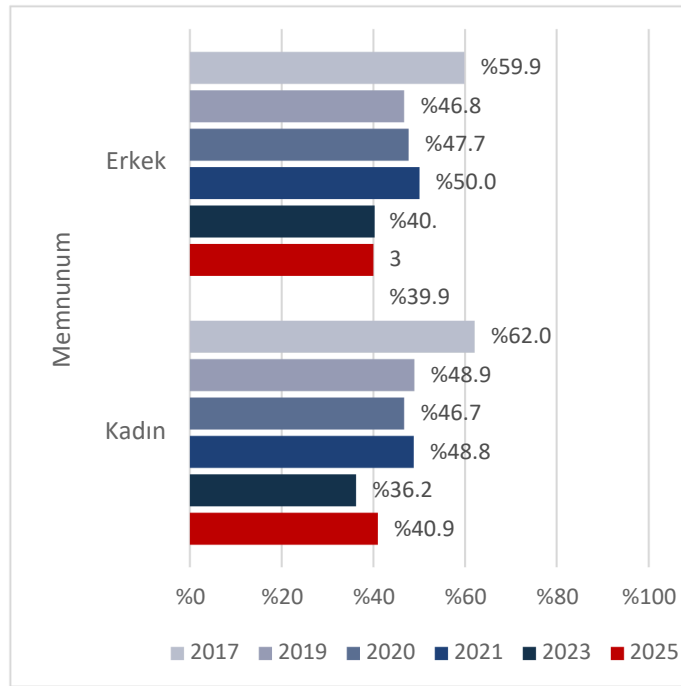
İhtiyaç duyulan gelir düzeyine bakıldığında ise dağılımın daha yukarı kaydığı dikkat çekmektedir. Gençlerin yüzde 37’si 30.001–50.000 TL aralığını yeterli görürken, yüzde 25’i 10.000–30.000 TL aralığını ifade etmektedir. Daha yüksek gelir beklentisi de belirli bir kesimde devam etmektedir.

Şekil 32. Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

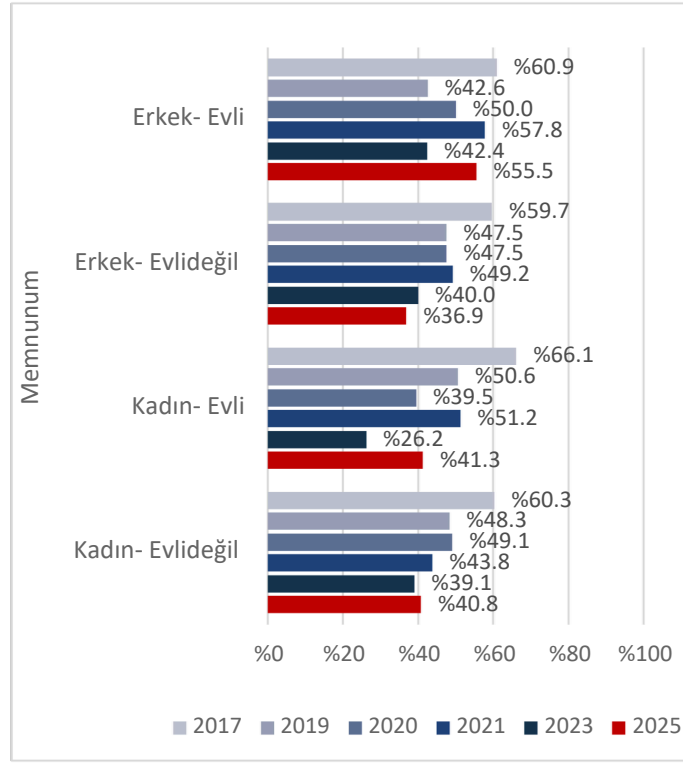
Gençlerin maddi durum memnuniyetine ilişkin bulgular, 2017–2023 döneminde belirgin bir düşüşe işaret etmekte, 2025 yılında ise sınırlı bir toparlanma gözlenmektedir. 2017 yılında yüzde 61 olan memnuniyet oranı, 2023 yılında yüzde 38'e kadar gerilemiş, 2025 yılında ise yüzde 40 seviyesine yükselmiştir. Bu artışa rağmen memnuniyet düzeyinin hâlâ başlangıç döneminin oldukça altında kaldığı görülmektedir. Bulgular, maddi memnuniyetin uzun vadede zayıfladığını, son dönemde ise sınırlı bir iyileşme eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 33. Cinsiyete Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti ("Memnunum" Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

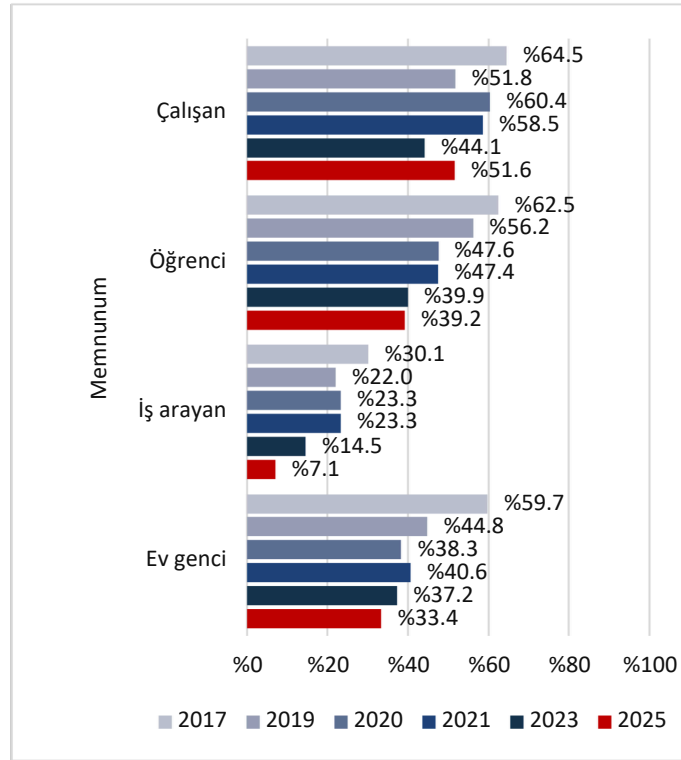
Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, hem kadınlar hem erkekler için maddi memnuniyetin 2017–2023 döneminde benzer şekilde gerilediği görülmektedir. 2025 yılı itibarıyla erkeklerde memnuniyet oranı yüzde 40, kadınlarda ise yüzde 41 seviyesindedir. Önceki yıllarda kadınların bir miktar daha düşük memnuniyet bildirdiği gözlemlenirken, son dönemde bu farkın büyük ölçüde kapandığı anlaşılmaktadır. Bu durum, maddi memnuniyette cinsiyetler arası farkın azaldığını göstermektedir.

Şekil 34. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Maddi Durumdan Memnuniyet ("Memnunum" Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

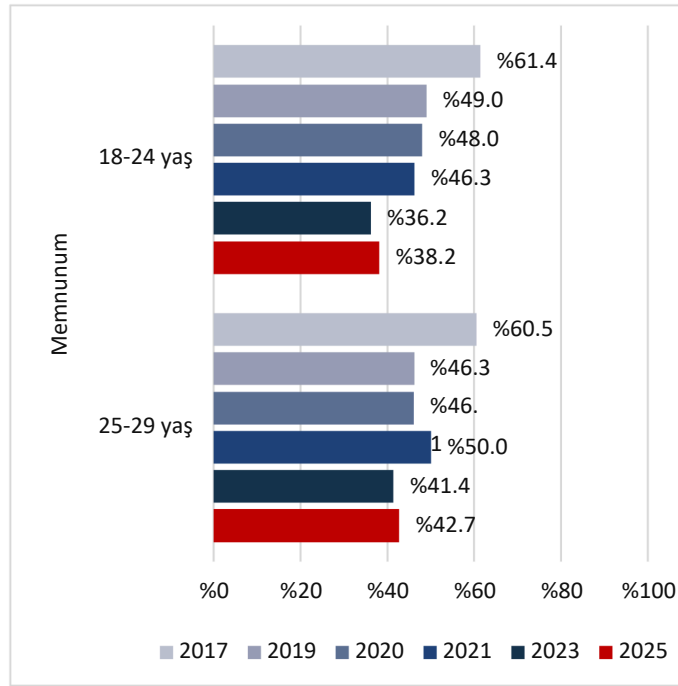
Cinsiyet ve medeni durum birlikte değerlendirildiğinde, 2017–2023 döneminde en belirgin düşüşün evli kadınlar arasında gerçekleştiği görülmektedir. 2017 yılında yüzde 66 olan memnuniyet oranı 2023 yılında yüzde 26'ya kadar gerilemiştir. 2025 yılında bu grupta belirgin bir toparlanma gözlenerek oran yüzde 41 seviyesine yükselmiştir. Erkeklerde ise daha sınırlı dalgalanmalar görülmekte, özellikle evli erkeklerde 2025 yılında memnuniyet oranının yeniden yükseldiği dikkat çekmektedir. Bulgular, maddi memnuniyetin özellikle evli kadınlar açısından daha kırılgan bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır.

Şekil 35. Çalışma Durumuna Göre Maddi Durumdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

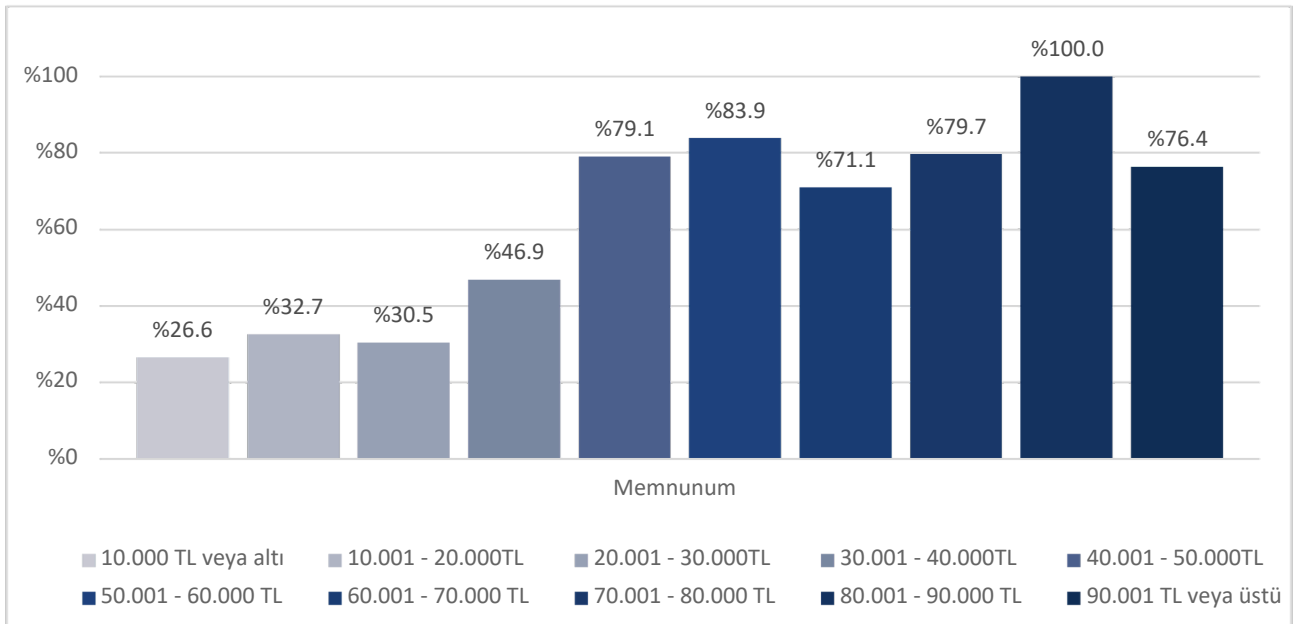
Çalışma durumuna göre dağılım, maddi memnuniyetin en düşük olduğu grubun açık biçimde iş arayan gençler olduğunu göstermektedir. Bu grupta memnuniyet oranı 2017 yılında yüzde 30 iken, 2025 yılında yüzde 7 seviyesine kadar gerilemiştir. Çalışan gençlerde memnuniyet oranı 2025 yılında yüzde 51 ile en yüksek düzeyde kalırken, öğrenciler ve ev gençlerinde daha sınırlı ve dalgalı bir seyir izlenmektedir. Bulgular, maddi memnuniyetin doğrudan çalışma durumuyla ilişkili olduğunu ve işsizlik durumunun belirgin bir dezavantaj yarattığını göstermektedir.

Şekil 36. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

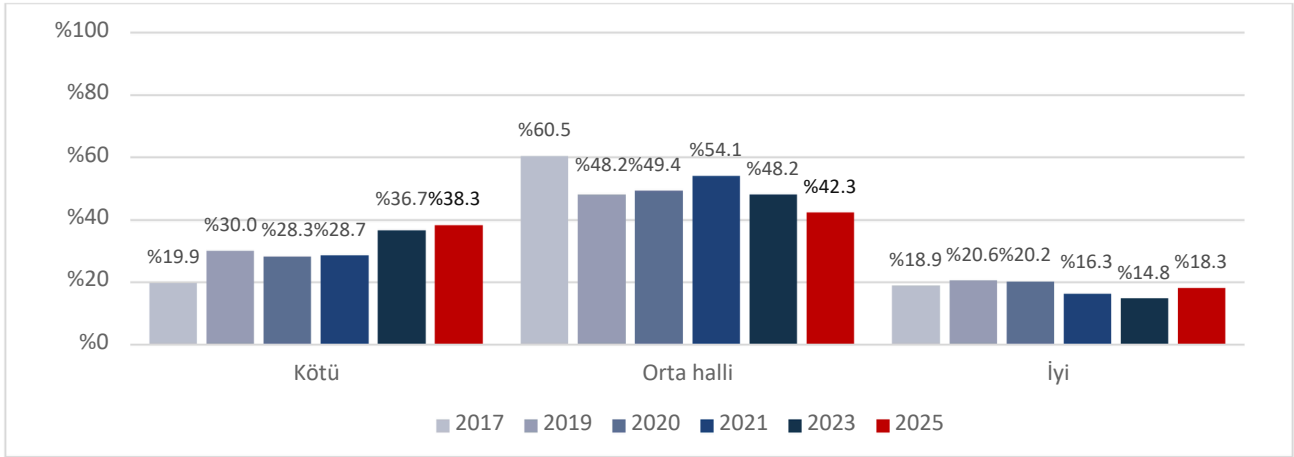
Yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde, 18–24 ve 25–29 yaş gruplarında benzer bir eğilim görülmektedir. Her iki grupta da 2017–2023 döneminde belirgin bir düşüş yaşanmış, 2025 yılında ise sınırlı bir toparlanma gözlenmiştir. 2025 itibarıyla 25–29 yaş grubunun maddi memnuniyet düzeyi 18–24 yaş grubuna kıyasla bir miktar daha yüksek seyretmektedir. Bununla birlikte, yaş grupları arasındaki farkın sınırlı olduğu ve genel eğilimin her iki grup için de benzer olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 37. Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

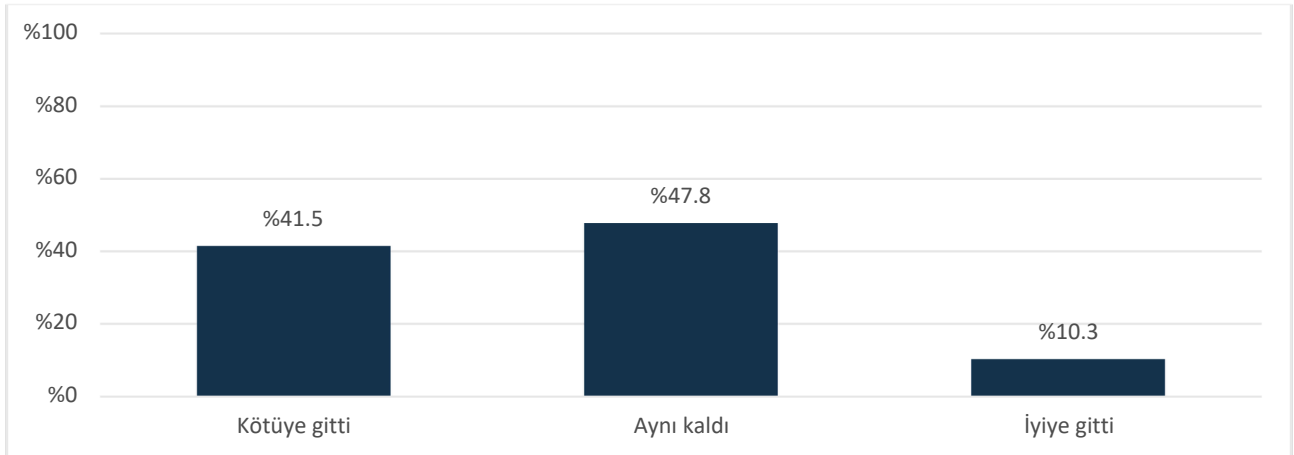
Maddi memnuniyetin gelir düzeyine göre belirgin şekilde farklılaştığı görülmektedir. Düşük gelir grubunda (10.000 TL ve altı) memnuniyet oranı yüzde 26 seviyelerinde kalırken, gelir arttıkça memnuniyetin kademeli olarak yükseldiği ve yüksek gelir gruplarında yüzde 70'in üzerine çıktığı gözlenmektedir. En yüksek gelir dilimlerinde memnuniyet oranlarının oldukça yüksek seviyelere ulaştığı dikkat çekmektedir. Bulgular, maddi memnuniyet ile gelir düzeyi arasında güçlü ve doğrusal bir ilişki bulunduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Şekil 38. Gençlerin Diğer İnsanlarla Karşılaştığında Kendi Maddi Durumuna Yönelik Algısı (2017-2025)

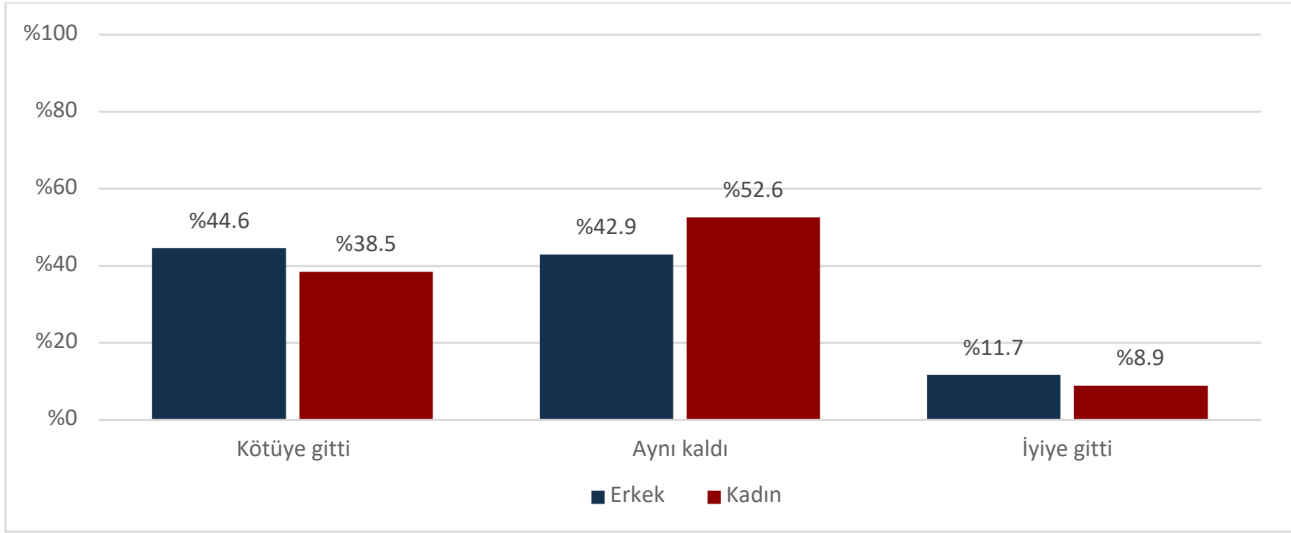
Gençlerin maddi durumlarını başkalarıyla karşılaştırarak değerlendirmelerine bakıldığında, zaman içinde olumsuz algının belirgin biçimde arttığı görülmektedir. 2017 yılında maddi durumunu "kötü" olarak değerlendirenlerin oranı yüzde 20 seviyesindeyken, bu oran 2025 yılında yüzde 38'e yükselmiştir. Aynı dönemde "iyi" olarak değerlendirenlerin oranında sınırlı bir düşüş gözlenirken, "orta halli" değerlendirmelerin payının da azaldığı görülmektedir.

Şekil 39. Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumdaki Bir Yıllık Değişim

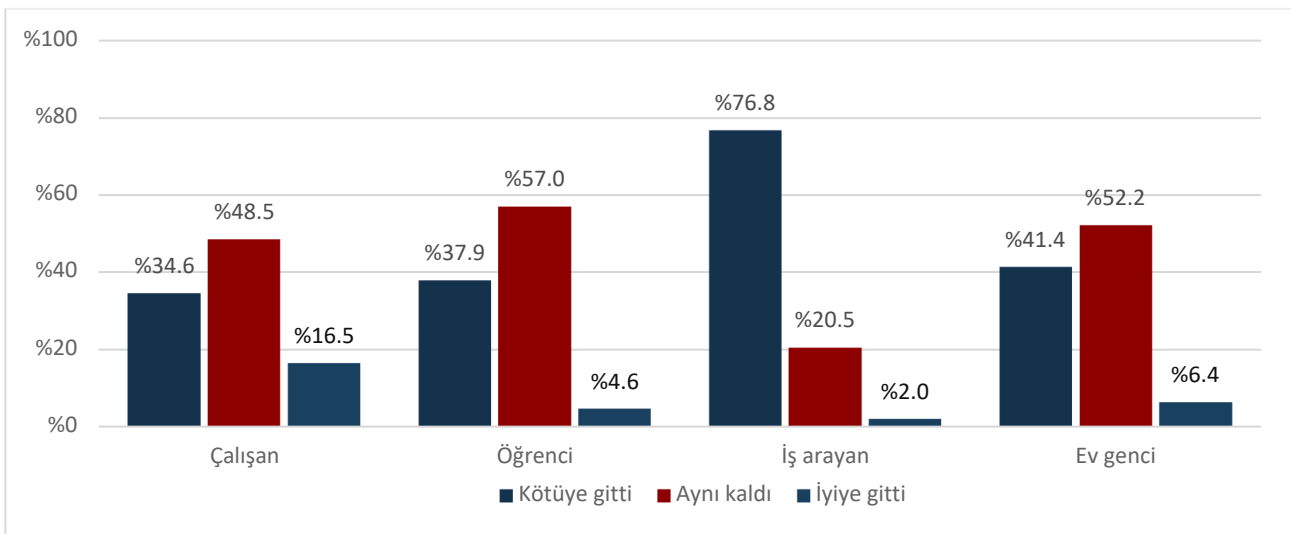
Gençlerin ve ailelerinin maddi durumundaki bir yıllık değişime ilişkin değerlendirmeler, olumsuz yönde bir eğilime işaret etmektedir. Katılımcıların yüzde 41'i maddi durumunun kötüye gittiğini belirtirken, yüzde 48'i aynı kaldığını, yalnızca yüzde 10'u ise iyileştiğini ifade etmektedir. Bu dağılım, kısa vadede maddi koşullarda iyileşme algısının sınırlı kaldığını göstermektedir.

Şekil 40. Cinsiyete Göre Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumundaki Bir Yıllık Değişim

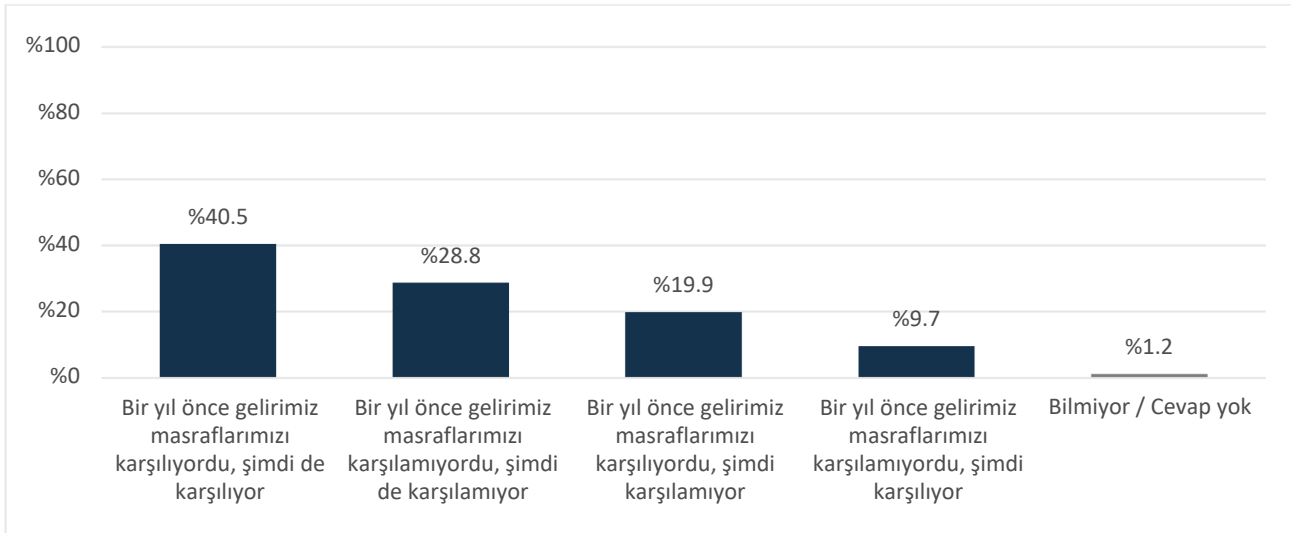
Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, erkeklerde maddi durumun kötüye gittiğini belirtenlerin oranı yüzde 45 ile kadınlara kıyasla daha yüksek seviyededir. Kadınlarda ise "aynı kaldı" yanıtının daha yüksek olduğu görülmektedir. İyileşme algısı her iki cinsiyette de düşük seviyelerde kalmaktadır. Bu durum, olumsuz ekonomik algının her iki grup için de yaygın olduğunu göstermektedir.

Şekil 41. Çalışma Durumuna Göre Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumundaki Bir Yıllık Değişim

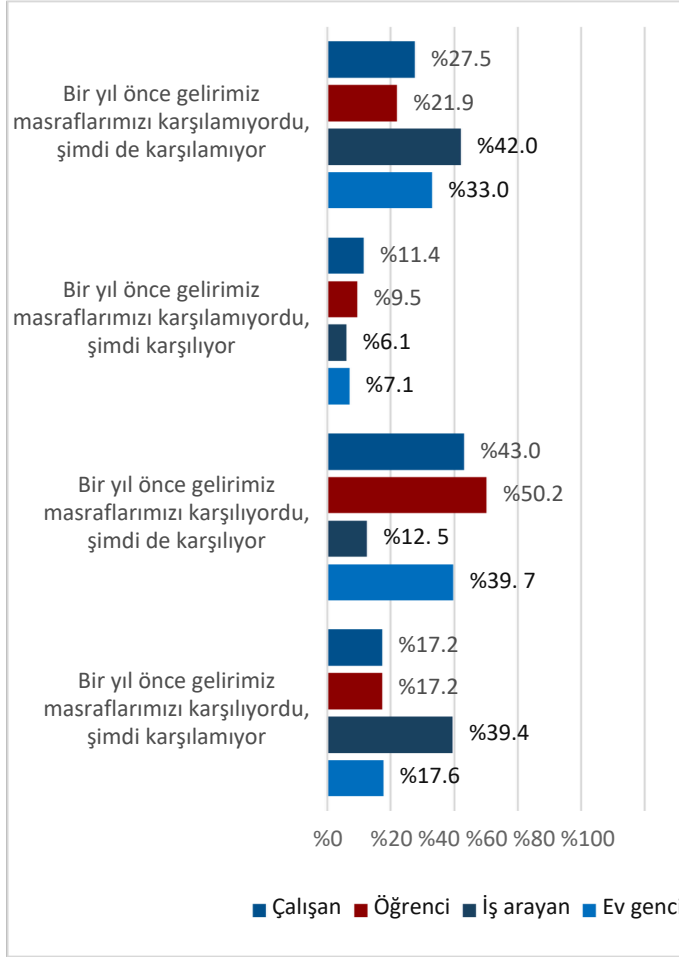
Çalışma durumuna göre değerlendirildiğinde, maddi durumunun kötüye gittiğini belirtenlerin en yüksek olduğu grup iş arayan gençlerdir (yüzde 77). Bu grupta iyileşme oranı oldukça düşük seviyede kalmaktadır. Çalışan gençlerde ise “aynı kaldı” yanıtı daha yüksek olup, kötüleşme oranı diğer gruplara kıyasla daha sınırlıdır. Öğrenciler ve ev gençleri ise bu iki grup arasında yer almaktadır. Bulgular, iş gücü piyasasında yer almamanın olumsuz ekonomik algıyı güçlendirdiğini göstermektedir.

Şekil 42. Bir Yıl Öncesiyle Karşılaştırıldığında Gelir-Masraf Dengesi

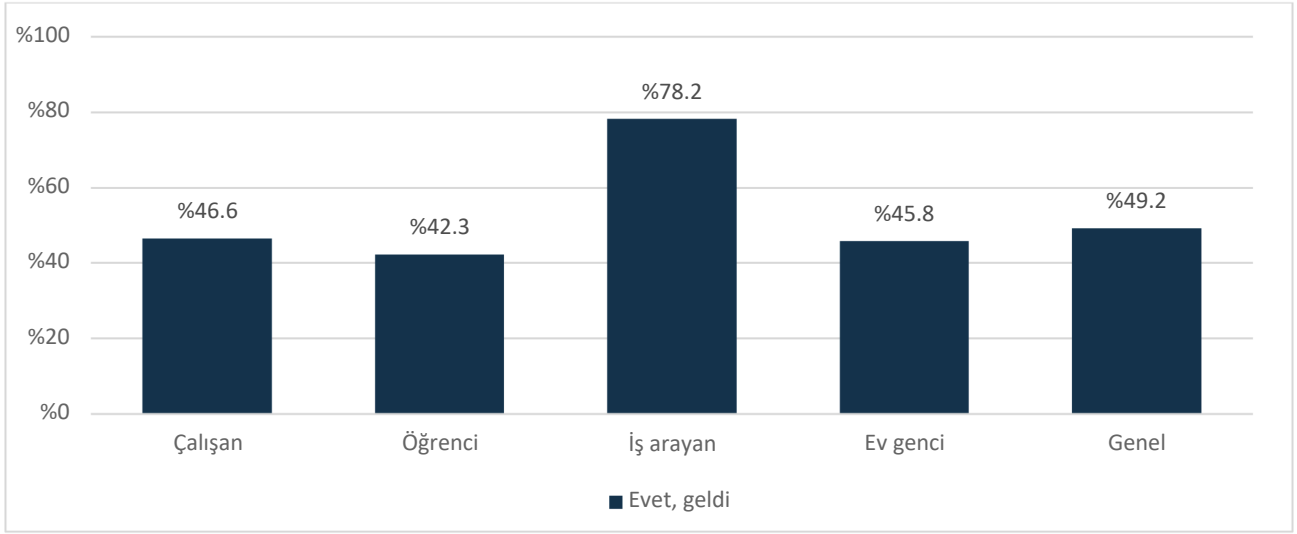
Gelir ve masraf dengesi incelendiğinde, gençlerin önemli bir kısmının ekonomik dengesini korumakta zorlandığı görülmektedir. Katılımcıların yüzde 29'u gelirlerinin masraflarını karşılamadığını ve bu durumun değişmediğini belirtirken, yüzde 20'si daha önce karşılayabildiği masrafları artık karşılayamadığını ifade etmektedir. Gelir-masraf dengesinde iyileşme yaşayanların oranı ise yüzde 10'un altında kalmaktadır. Bu bulgular, ekonomik koşullarda bozulma algısının yaygın olduğunu göstermektedir.

Şekil 43. Çalışma Durumuna Göre Bir Yıl Öncesiyle Karşılaştırıldığında Gelir-Masraf Dengesi

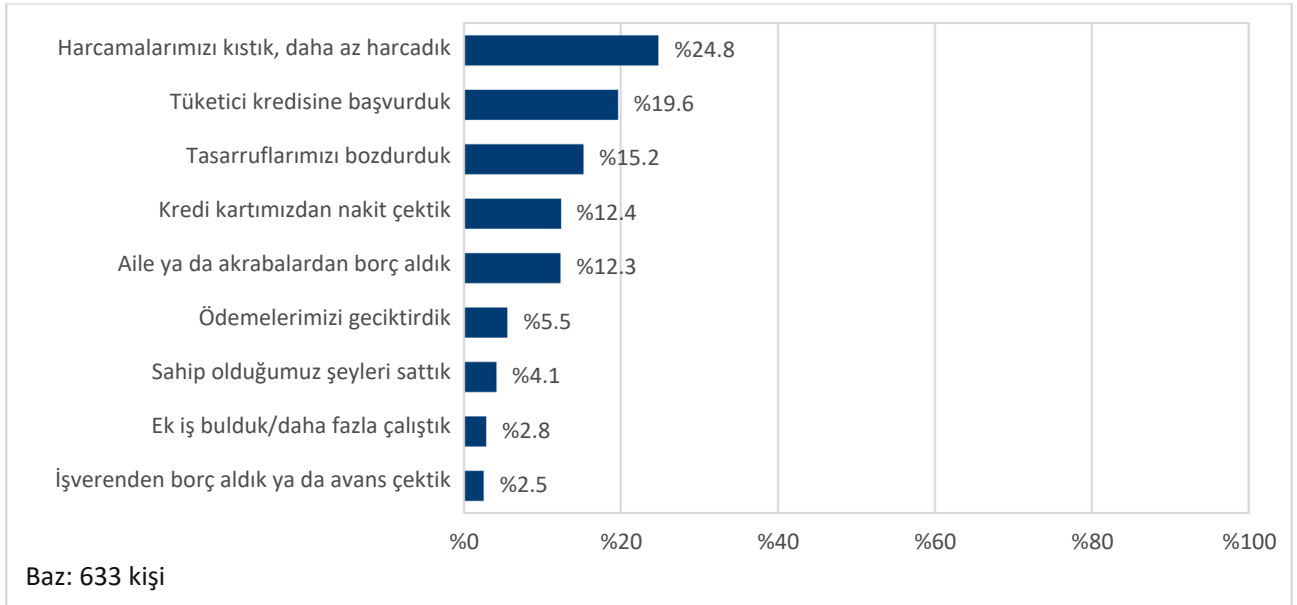
Çalışma durumuna göre gelir ve masraf dengesi incelendiğinde, gruplar arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Gelir masraf dengesinde bozulma yaşayanların oranının özellikle iş arayan ve ev gençlerinde daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Çalışan gençlerin yüzde 43'ü gelirlerinin hem önce hem de şimdi masraflarını karşıladığını belirtirken, yüzde 17'si daha önce karşılayabildiği masrafları artık karşılayamadığını ifade etmektedir. Öğrencilerde gelir-masraf dengesinin korunduğunu belirtenlerin oranı yüzde 50 ile daha yüksek seviyedeysen, bu grupta bozulma yaşayanların oranı yüzde 17 civarındadır. İş arayan gençlerde ise gelirinin masraflarını hem önce hem şimdi karşılayamadığını belirtenlerin oranı yüzde 42'ye ulaşmakta, ayrıca yüzde 39'u daha önce karşılayabildiği masrafları artık karşılayamadığını ifade etmektedir. Ev gençlerinde de benzer şekilde olumsuz değerlendirmelerin öne çıktığı, özellikle gelirinin masraflarını karşılayamayanların oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 44. Son 12 Ay İçerisinde Gelirin Masrafı Karşılıyama Durumu (Evet Yanıtlarının Oranı)

Son 12 ay içerisinde gelirinin masraflarını karşılayamadığını belirten gençlerin oranı genel toplamda yüzde 49 seviyesindedir. Çalışma durumuna göre dağılım incelendiğinde, bu oranın en yüksek olduğu grubun iş arayan gençler olduğu görülmekte olup yüzde 78 ile diğer gruplardan belirgin biçimde ayrılmaktadır. Çalışan gençlerde bu oran yüzde 47, öğrencilerde yüzde 42 ve ev gençlerinde yüzde 46 seviyesindedir. Bulgular, gelir yetersizliği deneyiminin tüm gruplarda yaygın olduğunu, ancak iş arayan gençler arasında çok daha yüksek bir düzeye ulaştığını göstermektedir.

Şekil 45. Gelirin Eksik Kalması Durumunda Yapılanlar (Belirtenlerin Oranı)

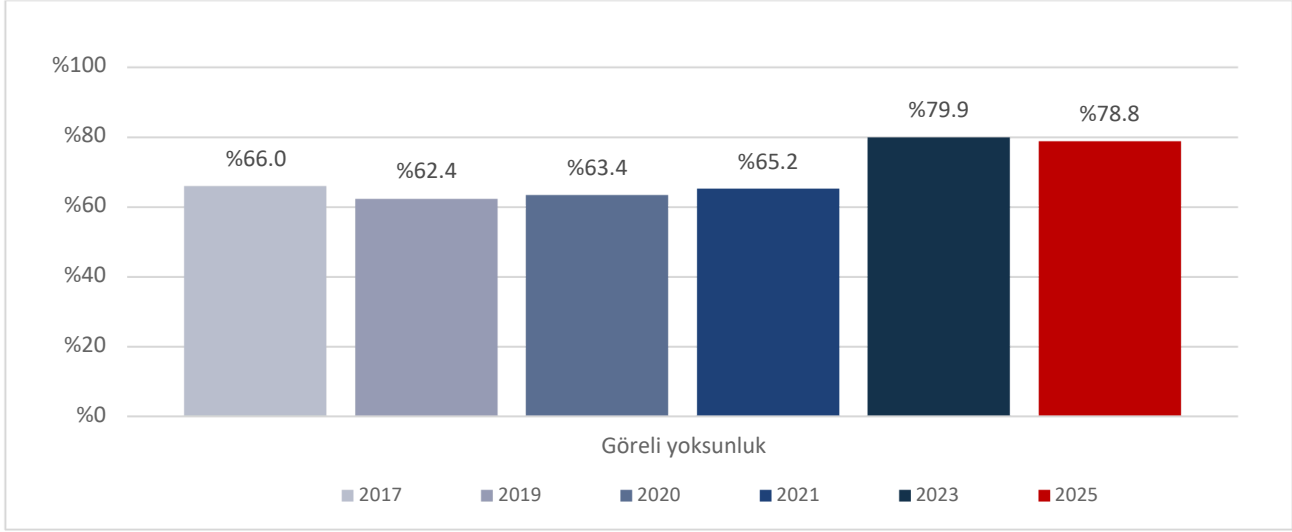
Gelirin masrafları karşılamadığı durumlarda başvurulan yöntemler incelendiğinde, en yaygın davranışın harcamaları kısıtlamak olduğu görülmektedir (yüzde 25). Bunu tüketici kredisine başvurma (yüzde 20) ve tasarrufları bozma (yüzde 15) takip etmektedir. Daha sınırlı oranlarda kredi kartından nakit çekme ve aile ya da akrabalarından borç alma gibi yöntemlere başvurulduğu görülmektedir (yaklaşık yüzde 12 seviyesinde). Ödemeleri geciktirme ve sahip olunan varlıkları satma gibi daha zorlayıcı stratejilerin daha düşük oranlarda kaldığı dikkat çekmektedir. Ek iş bulma veya daha fazla çalışma ile işverenden borç alma gibi seçeneklerin ise oldukça sınırlı düzeyde tercih edildiği görülmektedir. Bulgular, gelir yetersizliği durumunda gençlerin öncelikle harcama azaltma ve finansal kaynaklara yönelme stratejilerini benimsediğini göstermektedir.

Şekil 46. Cinsiyet-Medeni Duruma, Çalışma Durumuna Göre Gelirin Eksik Kalması Durumunda Yapılanlar

	Cinsiyet ve Medeni Durum %				Çalışma Durumu %			
	Erkek/ Evli	Erkek/ Evli değil	Kadın/ Evli	Kadın/ Evli değil	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Harcamalarımızı kısıttık, daha az harcadık	23,4	21,6	47,2	21,4	23,1	21,8	18,9	41,3
Tüketici kredisine başvurduk	11,9	23,1	12,1	19,8	16,9	17,5	30,0	18,1
Tasarruflarımızı bozdurduk	25,0	11,7	20,1	15,6	18,3	18,6	6,3	12,5
Kredi kartımızdan nakit çektik	13,8	13,0	8,0	12,9	14,0	9,9	13,9	9,2
Aile ya da akrabalarından borç aldık	12,8	12,9	7,9	13,0	7,6	17,2	21,1	8,9
Ödemelerimizi geciktirdik	6,2	5,6	2,3	6,3	5,9	7,6	2,1	5,7
Sahip olduğumuz şeyleri sattık	0,8	5,1	0,5	5,0	4,0	4,4	7,3	0,2

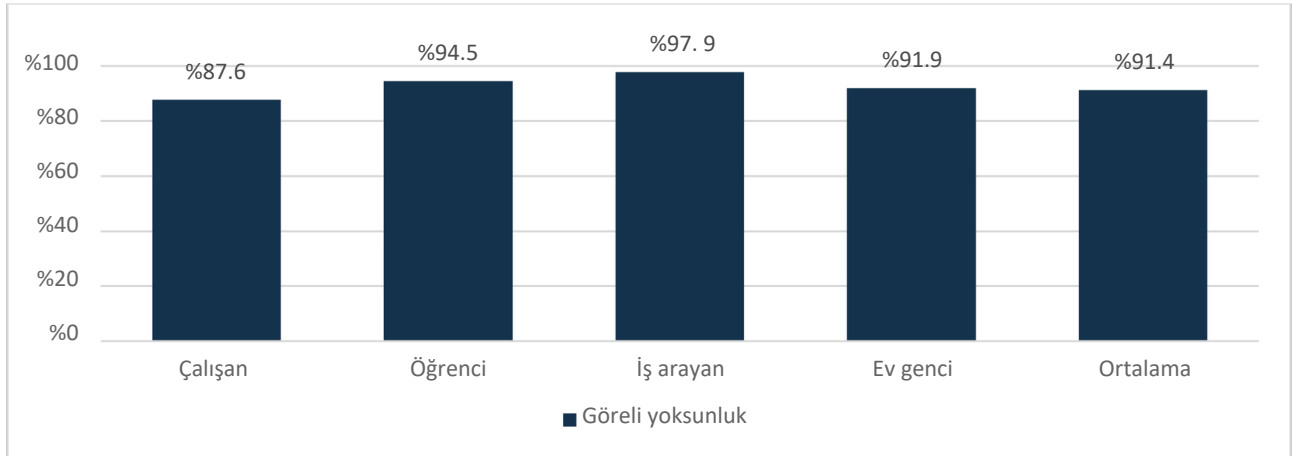
Gelirin yetersiz kaldığı durumlarda başvurulan yöntemler, cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır. Harcamaların kısılması tüm gruplarda en yaygın davranış olmakla birlikte, özellikle evli kadınlarda bu oran yüzde 47 ile belirgin biçimde yükselmektedir. Tüketici kredisine başvurma oranı iş arayan gençlerde yüzde 30 ile en yüksek seviyeye ulaşırken, evli olmayan erkeklerde de görece yüksek bir düzeyde seyretmektedir. Tasarrufların bozulması evli erkeklerde daha yüksek oranlarda görülürken, iş arayan gençlerde bu yöntemin daha sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Kredi kartından nakit çekme davranışı çalışan gençlerde daha yaygınken, aile veya akrabalarından borç alma özellikle iş arayan ve öğrenciler arasında daha yüksek oranlarda gözlenmektedir. Ödemeleri geciktirme ve sahip olunan varlıkları satma gibi daha sınırlı başvurulan yöntemlerin genel olarak düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir.

Şekil 47. Gençlerin Görelî Yoksunluğu

Görelî yoksunluk, bireylerin kendi maddî durumlarını başkalarıyla karşılaştırarak değerlendirmesi sonucunda kendilerini daha dezavantajlı hissetmeleri durumunu ifade etmektedir. Gençlerin görelî yoksunluk düzeyi zaman içinde artış eğilimi göstermektedir. 2017 yılında yüzde 66 seviyesinde olan oran, 2019 ve 2020 yıllarında sınırlı dalgalanmalar gösterdikten sonra 2021 yılında yeniden yükselmiş, 2023 yılında yüzde 80'e yaklaşmıştır. 2025 yılında ise yüzde 79 seviyesinde gerçekleşerek yüksek düzeyini koruduğu görülmektedir. Bulgular, gençlerin kendilerini başkalarıyla karşılaştırdıklarında dezavantajlı hissetme eğiliminin zaman içinde güçlendiğini ve son yıllarda yüksek seviyelerde seyrettiğini göstermektedir.

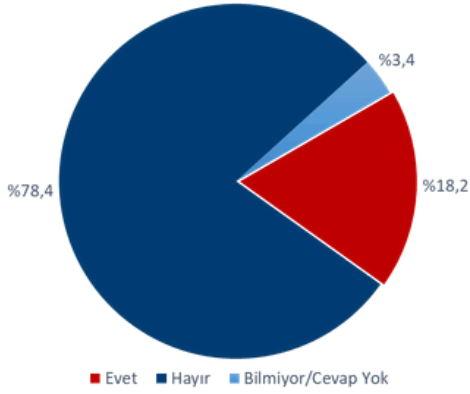
Şekil 48. Çalışma Durumuna Göre Görelî Yoksunluk

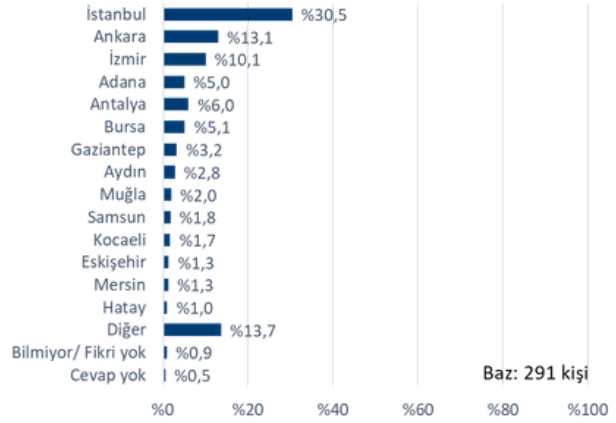
Çalışma durumuna göre görelî yoksunluk düzeyi incelendiğinde, tüm gruplarda oldukça yüksek oranların gözlemlendiği görülmektedir. İş arayan gençlerde görelî yoksunluk oranı yüzde 98 ile en yüksek seviyeye ulaşırken, öğrencilerde yüzde 95, ev gençlerinde yüzde 92 ve çalışan gençlerde yüzde 88 seviyesindedir. Genel ortalama ise yüzde 91 olarak gerçekleşmektedir. Görelî yoksunluk algısı tüm gruplarda yaygın olup, ancak özellikle iş arayan gençlerde daha yüksek düzeyde hissedilmektedir.

Şekil 49. İş Bulmak veya Çalışmak için Başka Bir İle Gitme Olasılığı ve İl Tercihi

İş Bulmak ya da Çalışmak için Başka bir İle Gitme Olasılığı

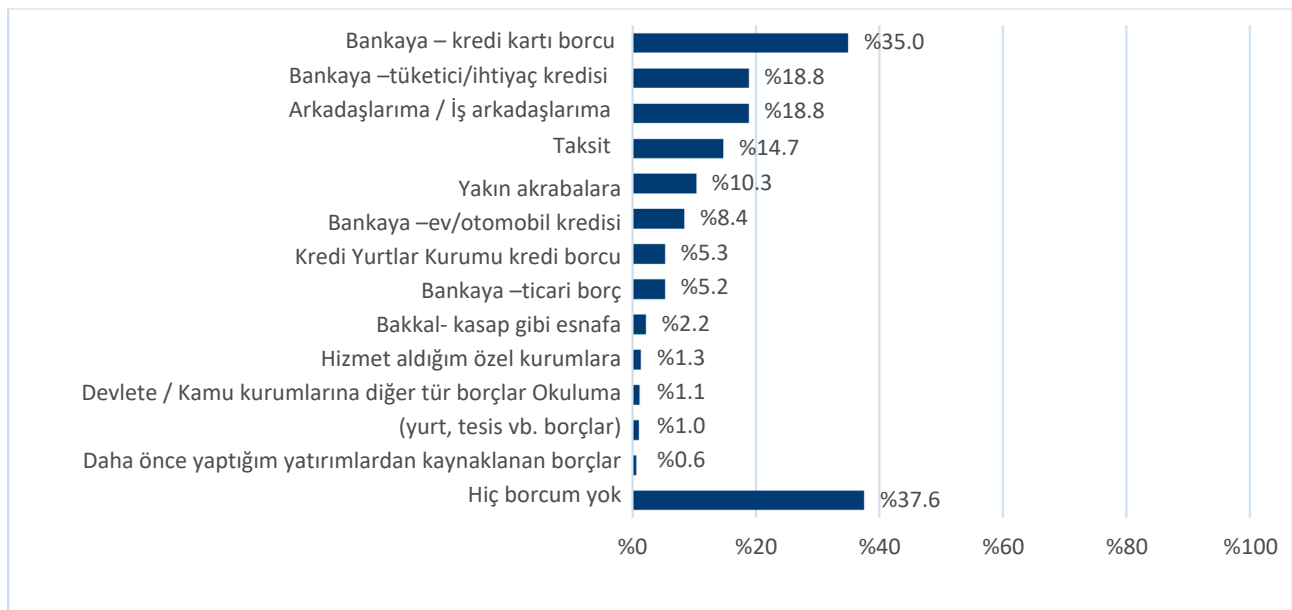

İl Tercihi

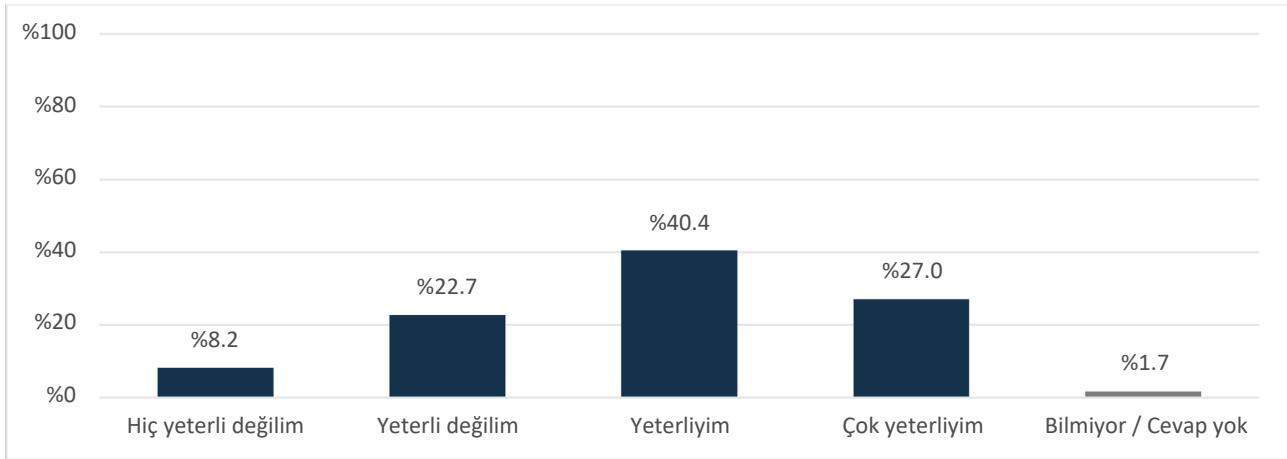
Gençlerin yaklaşık yüzde 20'si iş bulmak ya da çalışmak amacıyla yaşadığı il dışına gitmeyi düşünmektedir. Bu eğilimde İstanbul başta olmak üzere Ankara ve İzmir öne çıkan tercih şehirleridir. Büyük kentlerin sunduğu istihdam olanakları, eğitim imkânları ve yaşam koşulları gençler açısından cazibe unsuru olmaya devam etmektedir. Öte yandan "diğer" illerin toplu olarak kayda değer bir paya sahip olması, gençlerin yalnızca birkaç merkeze değil, farklı şehirlerdeki fırsatlara da yöneldiğini göstermektedir. Bu tablo, bölgesel iş olanakları arasındaki eşitsizliklerin sürdüğüne ve genç istihdamının mekânsal olarak daha dengeli dağılmasını hedefleyen politikalara duyulan ihtiyaca işaret etmektedir.

Şekil 50. Borçlu Olunan Kişi ya da Kurum (3 Yanıt)

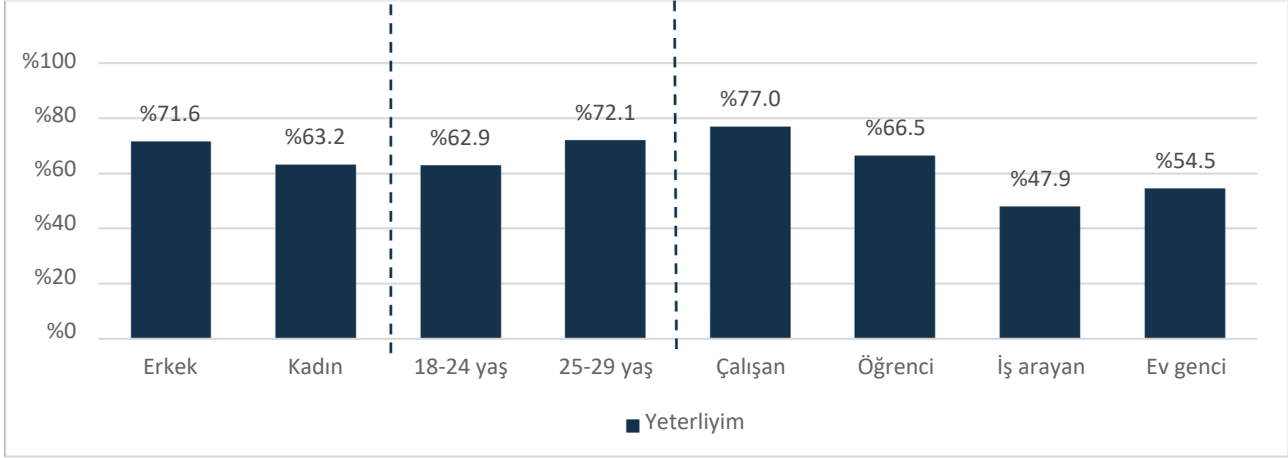
Gençlerin borçluluk durumuna bakıldığında, borçların ağırlıklı olarak bankacılık sistemi ve yakın sosyal çevre üzerinden şekillendiği görülmektedir. En yaygın borç türü kredi kartı borçlarıdır (yaklaşık yüzde 35). Bunu tüketici/ihtiyaç kredileri (yaklaşık yüzde 19) ile arkadaşlara ya da iş arkadaşlarına olan borçlar (yaklaşık yüzde 19) izlemektedir. Taksitli borçlar ve yakın akrabalara olan borçlar ise daha sınırlı oranlarda ifade edilmektedir. Buna karşılık gençlerin yaklaşık yüzde 37'si borcu olmadığını belirtmektedir. Genel tablo, gençler arasında borçlanmanın büyük ölçüde gündelik harcamalar ve kısa vadeli nakit ihtiyacı etrafında yoğunlaştığını; bu durumun gelir yetersizliği ve finansal kırılganlıkla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Şekil 51. Parasal Konulardaki Bilgi Yeterliliği

Gençlerin parasal konulardaki bilgi yeterliliklerine ilişkin değerlendirmeleri, öznel olarak görece olumlu bir tabloya işaret etmektedir. Buna göre gençlerin yaklaşık yüzde 40'ı parasal konularda kendisini "yeterli", yaklaşık yüzde 27'si ise "çok yeterli" olarak tanımlamaktadır. Buna karşılık yaklaşık yüzde 23'lük bir kesim kendisini yeterli görmediğini belirtirken, parasal konularda hiç yeterli olmadığını düşünenlerin oranı yüzde 8 civarında kalmaktadır. Genel tablo, gençler arasında finansal konulara ilişkin öznel yeterlilik algısının görece güçlü olduğunu göstermektedir. Ancak bu algı, gençlerin borçlanma biçimleri ve ekonomik kırılganlıklarına ilişkin diğer bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, finansal bilgi ile finansal davranışlar arasında bir uyumsuzluk olabileceğini düşündürmektedir.

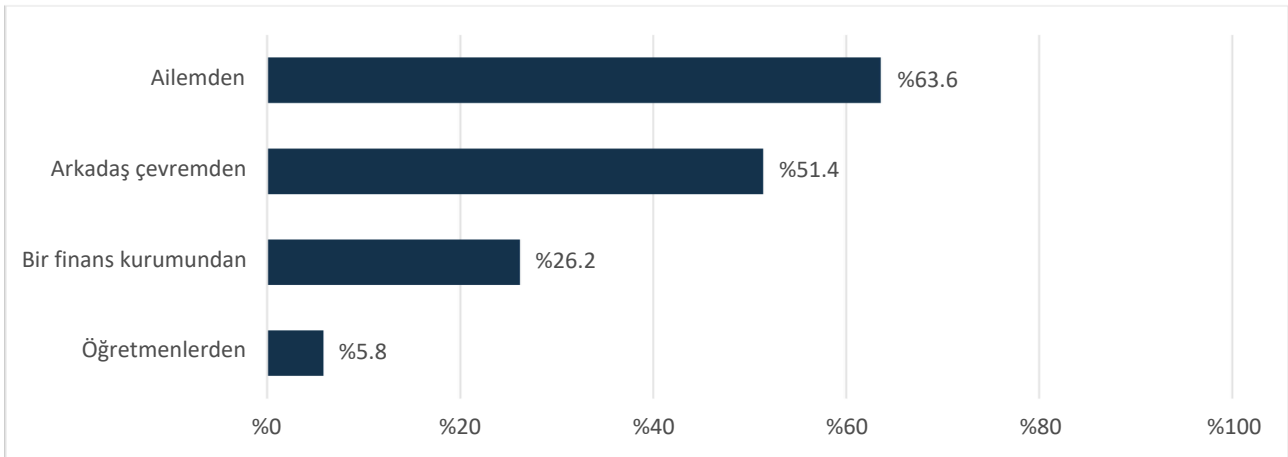
Şekil 52. Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Parasal Konularda Bilgi Yeterliliği (Yeterliyim Yanıtını Verenlerin Oranı)

Parasal konulardaki bilgi yeterliliği algısı, cinsiyet, yaş ve çalışma durumuna göre belirgin biçimde farklılaşmaktadır. Buna göre parasal konularda kendisini yeterli görenlerin oranı erkek gençlerde yaklaşık yüzde 72, kadınlarda ise yüzde 63 düzeyindedir.

Yaş gruplarına bakıldığında, 25–29 yaş grubunda yeterlilik algısının (yaklaşık yüzde 72) 18–24 yaş grubuna (yaklaşık yüzde 63) kıyasla daha güçlü olduğu görülmektedir. Çalışma durumuna göre en yüksek yeterlilik algısı çalışan gençlerde ortaya çıkmakta (yaklaşık yüzde 77); bunu öğrenciler (yaklaşık yüzde 66) izlemektedir. Buna karşılık iş arayan gençlerde parasal konularda kendisini yeterli görenlerin oranı yüzde 48 ile belirgin biçimde daha düşüktür. Bu tablo, finansal bilgi ve yeterlilik algısının yaş ve işgücü piyasasıyla kurulan ilişkiyle güçlendiğini, iş arayan gençlerin ise bu alanda daha kırılgan bir konumda yer aldığını göstermektedir.

Şekil 53. Kişisel Finans Konusunda Bilgi Kaynakları (Belirtenlerin Oranı)

Gençlerin kişisel finans bilgisi edinme kaynakları incelendiğinde, bilginin ağırlıklı olarak gayri resmi sosyal ağlar üzerinden aktarıldığı görülmektedir. Buna göre gençlerin yaklaşık yüzde 64'ü finansal konularda bilgiyi ailesinden, yüzde 51'i ise arkadaş çevresinden aldığını belirtmektedir.

Finans kurumları yüzde 26 ile daha sınırlı bir kaynak konumunda kalırken, öğretmenler aracılığıyla bilgi edinenlerin oranı yüzde 6 düzeyindedir.

Bu tablo, finansal bilginin kurumsal ve yapılandırılmış kanallar yerine büyük ölçüde yakın çevre üzerinden edinildiğine işaret etmektedir. Bulgular, gençlere yönelik resmî, erişilebilir ve güvenilir finansal okuryazarlık mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik politika ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Şekil 54. Cinsiyet-Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Kişisel Finans Konusunda Bilgi Kaynakları (Belirtenlerin Oranı)

	Cinsiyet ve Medeni Durum %				Çalışma Durumu %			
	Erkek/ Evli	Erkek/ Evli değil	Kadın/ Evli	Kadın/ Evli değil	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Ailemden	46,0	60,0	67,8	70,1	60,6	75,5	47,4	67,2
Arkadaş çevremden	59,3	52,5	41,2	51,6	57,9	56,1	41,3	32,2
Öğretmenlerden	6,2	6,0	1,0	7,2	3,9	14,4	3,8	0,7
Bir finans kurumundan	40,5	26,6	24,5	23,2	32,8	22,7	16,6	18,5

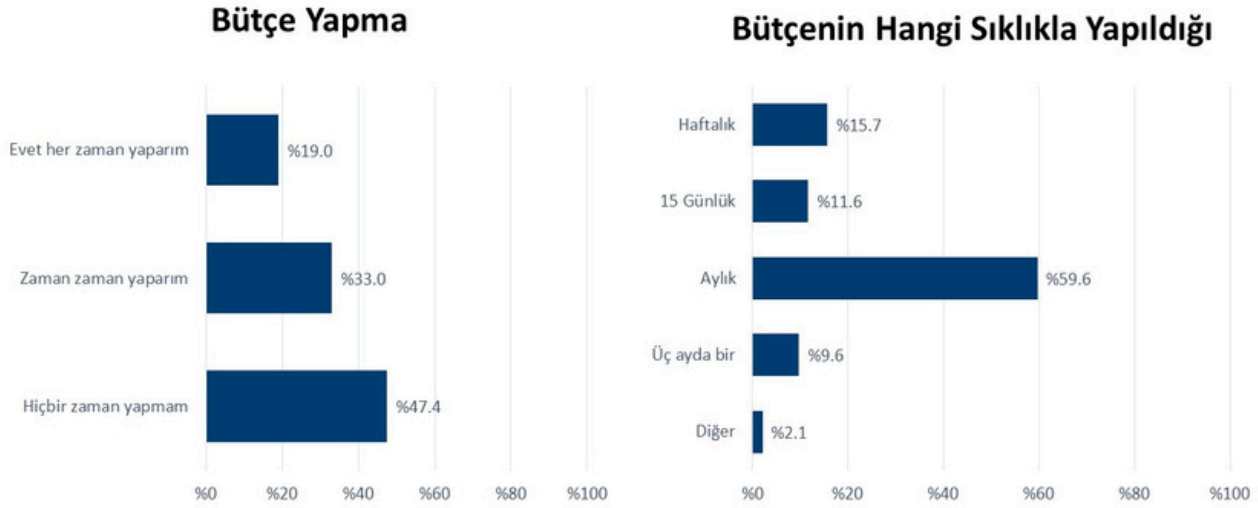
Kişisel finans bilgisi edinme kaynakları cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır. Aileden bilgi edindiğini belirtenlerin oranı özellikle kadınlarda ve öğrencilerde daha yüksektir; evli olmayan kadınlarda bu oran yüzde 70'e yaklaşırken, öğrenciler arasında yaklaşık yüzde 76 düzeyine çıkmaktadır.

Arkadaş çevresi, özellikle erkekler ve çalışan gençler için görece daha önemli bir bilgi kaynağıdır. Finans kurumları ise tüm gruplarda daha sınırlı bir paya sahip olup, bu kaynağa başvuranların oranı en yüksek düzeyde çalışan gençlerde görülmektedir (yaklaşık yüzde 33).

Öğretmenler aracılığıyla finansal bilgi edindiğini belirtenlerin oranı ise genel olarak düşüktür ve daha çok öğrencilerle sınırlı kalmaktadır.

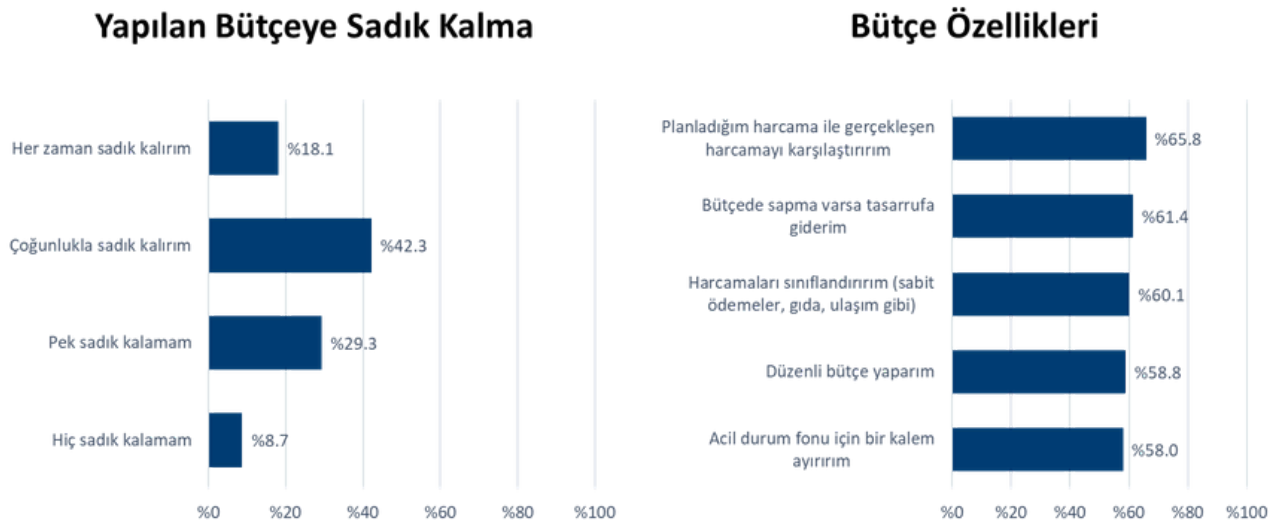
Bu tablo, finansal bilginin gençler arasında büyük ölçüde hane ve yakın çevre üzerinden aktarıldığını, kurumsal ve resmî kanalların ise ikincil bir rol oynadığını göstermektedir.

Şekil 55. Bütçe Yapma ve Bütçenin Hangi Sıklıkla Yapıldığı

Gençlerin bütçe yapma alışkanlıkları incelendiğinde, yarısından biraz fazlasının bütçe yaptığını belirttiği görülmektedir. Bütçeyi her zaman yapanların oranı çalışmaya katılan gençlerin beşte birini oluştururken, üçte biri zaman zaman yaptığını söylemektedir. Hiçbir zaman bütçe yapmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 47'dir. Bütçe yaptığını söyleyenlerin arasında yüzde 60'ı aylık olarak yaptığını söylemektedir. Bulgular, gençler arasında bütçe yapmaya yönelik bir farkındalık bulunduğunu, ancak finansal planlamanın henüz yaygın ve kalıcı bir alışkanlığa dönüşmediğini göstermektedir.

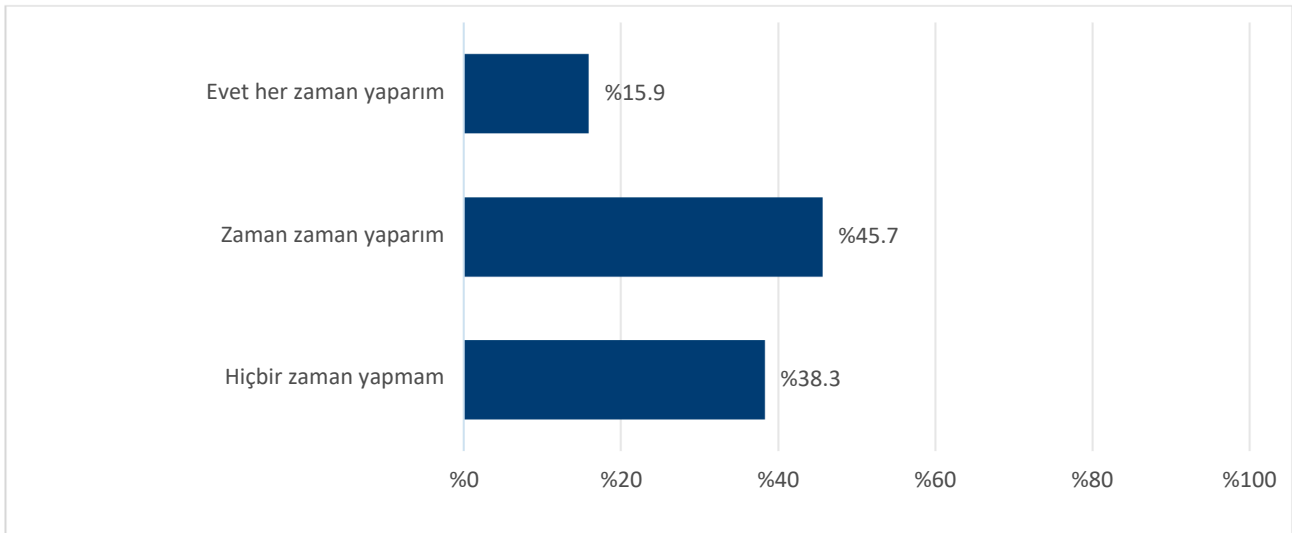
Şekil 56. Yapılan Bütçeye Sadık Kalma ve Bütçe Özellikleri

Bütçe yaptığını belirten gençler arasında, bütçeye sadakat düzeylerinin tam bir süreklilik göstermediği görülmektedir. Bu grup içerisinde gençlerin yüzde 18'i bütçesine her zaman sadık kaldığını, yüzde 42'si ise çoğunlukla sadık kaldığını ifade etmektedir. Buna karşılık bütçe yapan gençlerin yüzde 29'u bütçesine pek sadık kalamadığını, yüzde 9'u ise hiç sadık kalamadığını belirtmektedir.

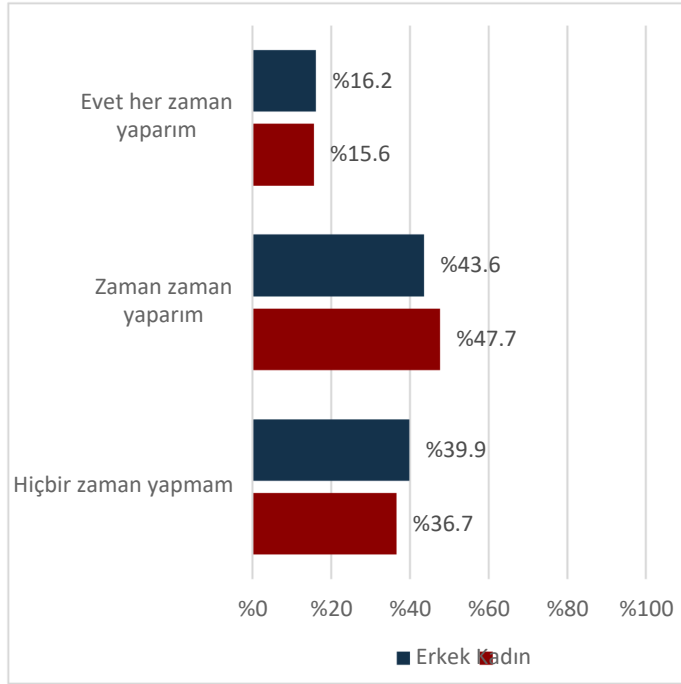
Yine bütçe yaptığını ifade edenler arasında, bütçeleme davranışlarının içeriğine bakıldığında gençlerin yüzde 66'sı planladığı harcamalar ile gerçekleşen harcamaları karşılaştırdığını, yüzde 61'i bütçede sapma olduğunda tasarrufa yöneldiğini, yüzde 60'ı harcamalarını sınıflandırdığını belirtmektedir. Düzenli bütçe yaptığını ifade edenlerin oranı yüzde 59, acil durumlar için bütçede özel bir kalem ayıranların oranı ise yüzde 58 düzeyindedir.

Şekil 57. Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama

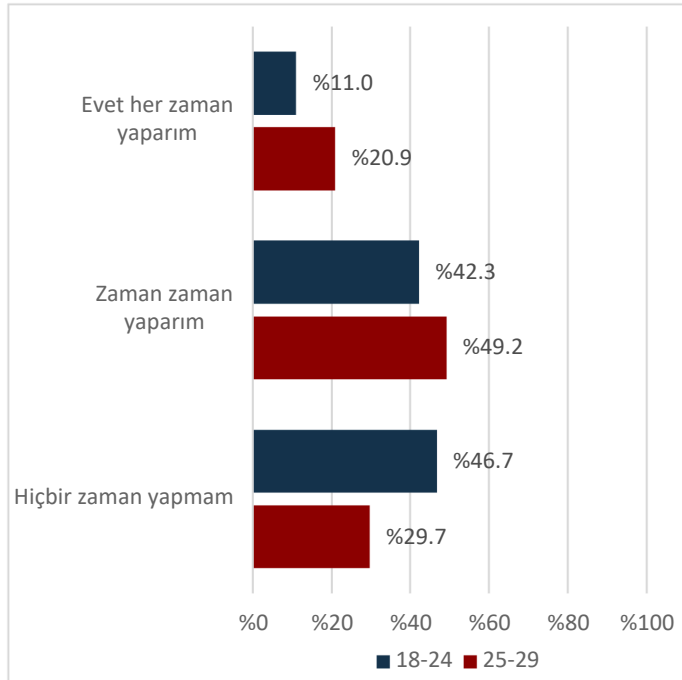
Bütçe yaptığını söyleyen gençlerin belirli dönemler sonunda yaptıkları harcamaları kontrol etme alışkanlıkları incelendiğinde, bu pratiğin düzensiz ama yaygın bir davranış olarak öne çıktığı görülmektedir. Gençlerin yüzde 46'sı harcamalarını zaman zaman gözden geçirdiğini belirtirken, yüzde 38'i bu tür bir hesaplama yapmadığını ifade etmektedir. Her zaman yaptığını söyleyenlerin oranı ise yüzde 16 düzeyinde kalmaktadır. Bu tablo, gençler arasında harcamaları izlemeye yönelik bir farkındalık bulunduğunu ancak düzenli finansal takip alışkanlığının sınırlı olduğunu göstermektedir. Bulgular, finansal okuryazarlık politikalarının yalnızca bütçe yapmayı değil, harcama takibini süreklilik kazandıracak davranışlara dönüştürmeyi hedeflemesi gerektiğine işaret etmektedir.

Şekil 58. Cinsiyete Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama

Harcamaları belirli dönemler sonunda kontrol etme pratiği cinsiyete göre sınırlı ölçüde farklılaşmaktadır. Buna göre kadın gençlerin harcamalarını kontrol etme eğilimi erkeklere kıyasla biraz daha yüksektir. Kadınların yaklaşık yüzde 48'i harcamalarını zaman zaman ya da her zaman kontrol ettiğini belirtirken, bu oran erkeklerde yaklaşık yüzde 44 düzeyindedir. Buna karşılık harcamalarını hiç kontrol etmeyenlerin oranı erkeklerde daha yüksektir.

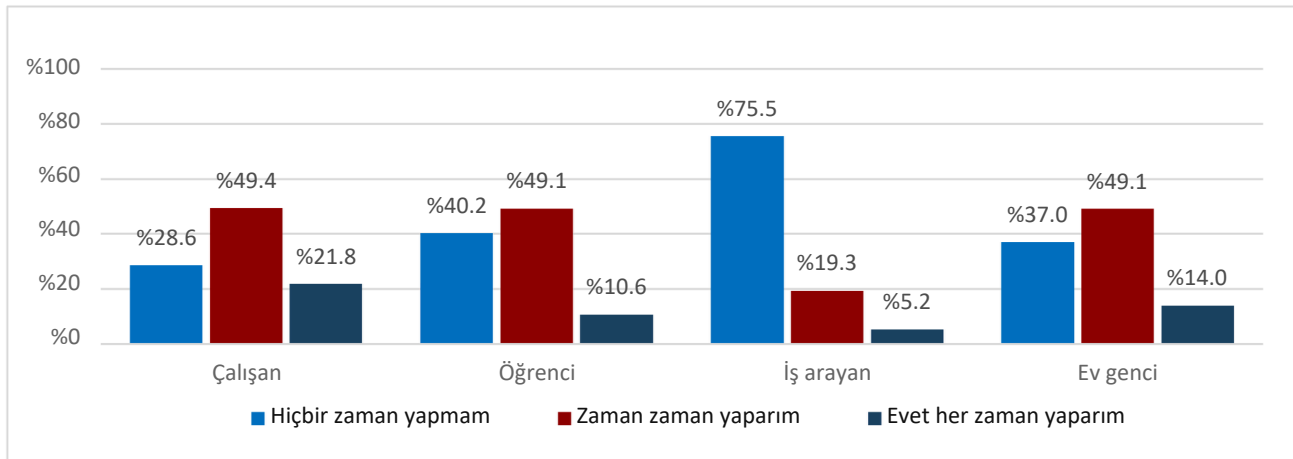
Şekil 59. Yaş Grubuna Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama

Harcamaları belirli dönemler sonunda kontrol etme alışkanlığı yaş gruplarına göre belirgin biçimde farklılaşmaktadır. 18–24 yaş grubundaki gençlerin yüzde 47’si harcamalarını hiçbir zaman hesaplamadığını belirtirken, bu oran 25–29 yaş grubunda yüzde 30 düzeyine gerilemektedir. Buna karşılık harcamalarını her zaman kontrol ettiğini söyleyenlerin oranı 18–24 yaş grubunda yüzde 11 ile sınırlı kalırken, 25–29 yaş grubunda yüzde 21’e yükselmektedir.

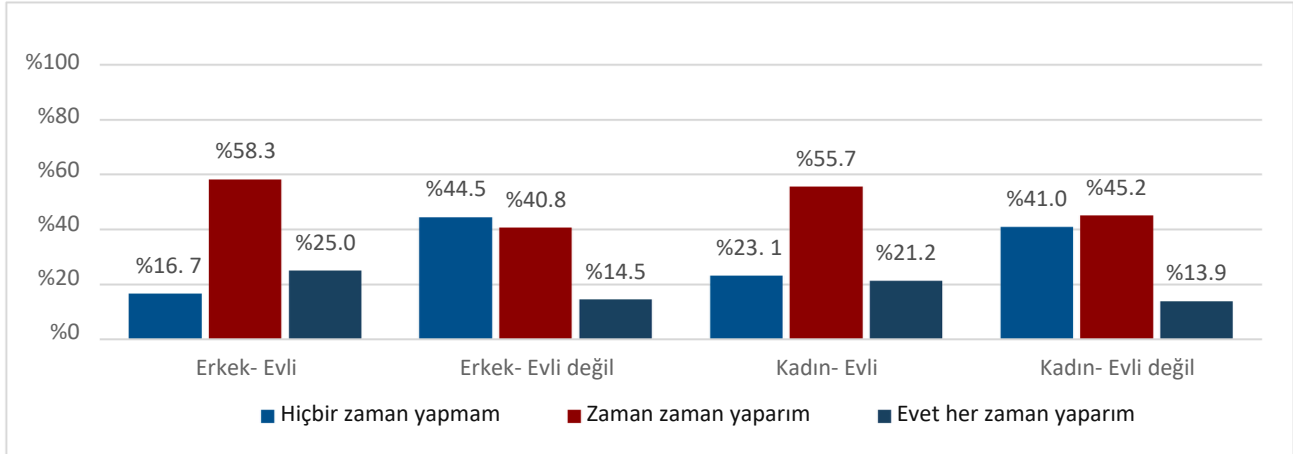
Harcamalarını zaman zaman kontrol ettiğini belirtenlerin oranı ise 18–24 yaş grubunda yüzde 42, 25–29 yaş grubunda yüzde 49 düzeyindedir.

Şekil 60. Çalışma Durumuna Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama

Harcamaları belirli dönemler sonunda kontrol etme alışkanlığı çalışma durumuna göre belirgin biçimde farklılaşmaktadır. İş arayan gençlerin yüzde 76’sı harcamalarını hiçbir zaman hesaplamadığını belirtirken, bu oran çalışan gençlerde yüzde 29, öğrencilerde yüzde 40, ev gençlerinde ise yüzde 37 düzeyindedir. Buna karşılık harcamalarını her zaman kontrol ettiğini ifade edenlerin oranı çalışan gençlerde yüzde 22 ile görece daha yüksekken, öğrencilerde yüzde 11, ev gençlerinde yüzde 14, iş arayanlarda ise yüzde 5 seviyesinde kalmaktadır. Bu tablo, harcamaya takibi gibi temel finansal davranışların işgücü piyasasıyla kurulan ilişkiyle güçlendiğini; iş arayan gençlerin ise bu alanda daha kırılgan bir konumda yer aldığını göstermektedir.

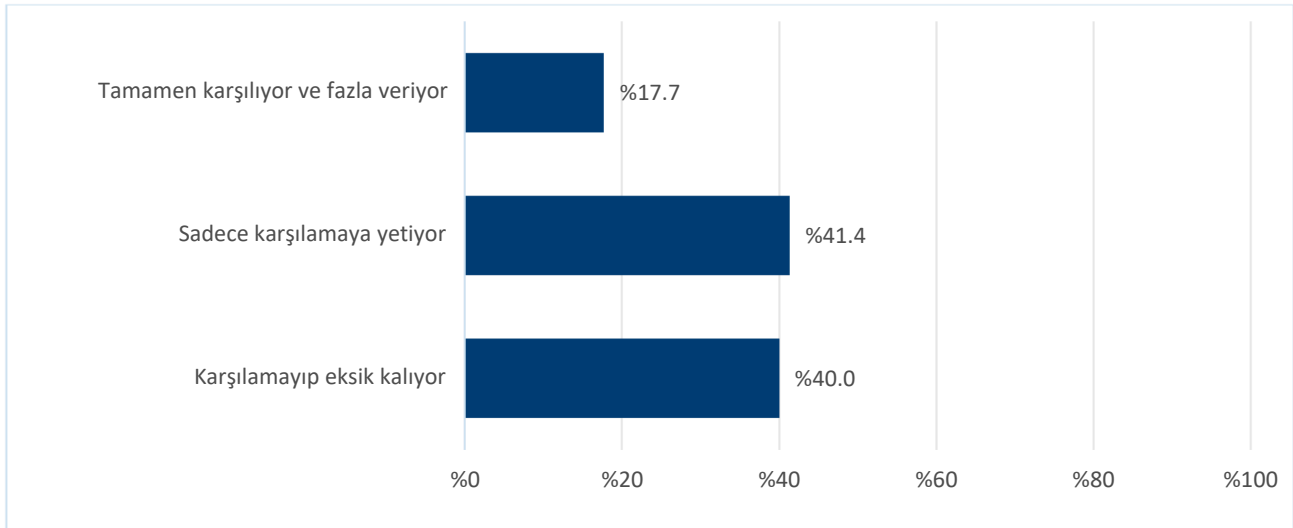
Şekil 61. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama

Harcamaları belirli dönemler sonunda kontrol etme alışkanlığı cinsiyet ve medeni duruma göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Evli erkeklerin yüzde 25'i harcamalarını her zaman takip ettiğini belirtirken, bu oran evli olmayan erkeklerde yüzde 14 düzeyinde kalmaktadır. Kadınlarda ise evli kadınların yüzde 21'i, evli olmayan kadınların ise yüzde 14'ü harcamalarını her zaman kontrol ettiğini ifade etmektedir. Buna karşılık harcamalarını hiçbir zaman kontrol etmeyenlerin oranı, özellikle evli olmayan erkeklerde (yüzde 45) ve evli olmayan kadınlarda (yüzde 41) daha yüksektir.

Harcama takibi gibi temel finansal davranışların yalnızca cinsiyetle değil, medeni durum ve hane sorumluluklarıyla da yakından ilişkili olduğu görülmektedir.

Şekil 62. Aylık Hanehalkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı

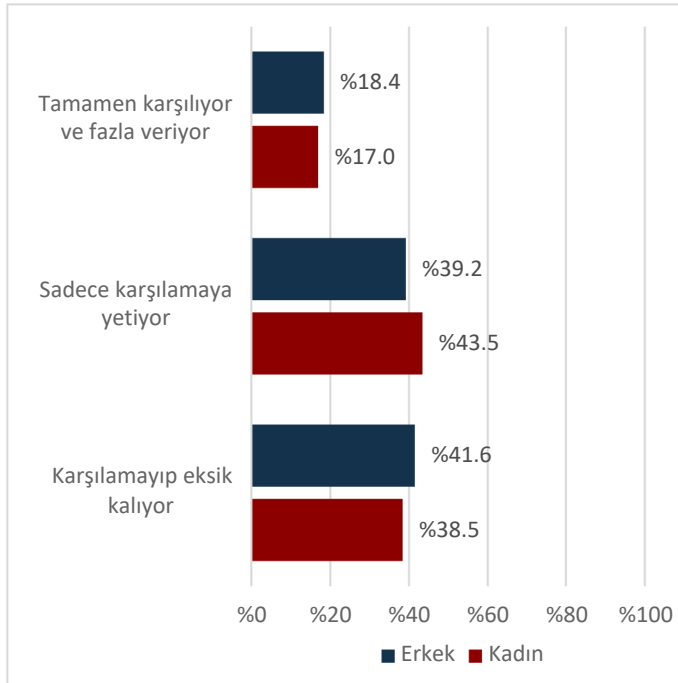

Aylık hanehalkı gelirinin giderleri karşılama durumuna bakıldığında, gençlerin önemli bir bölümünün ekonomik dengeyi sağlamakta zorlandığı görülmektedir. Gençlerin yüzde 40'ı hanehalkı gelirinin giderleri karşılımadığını ve eksik kaldığını belirtirken, yüzde 41'i gelirin giderleri ancak karşılamaya yettiğini ifade etmektedir.

Gelirinin giderleri tamamen karşıladığını ve fazla verdiğini söyleyenlerin oranı ise yüzde 18 ile sınırlı kalmaktadır.

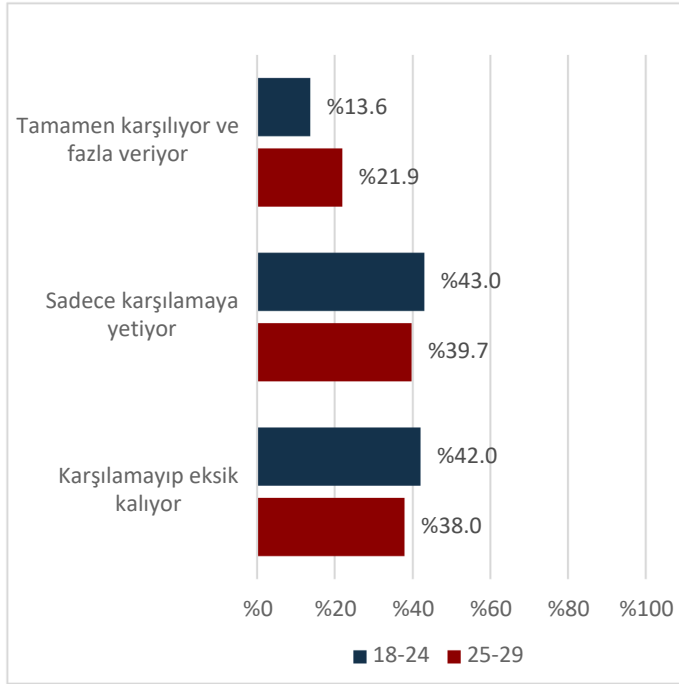
Gençlerin büyük bir bölümünün hanehalkı düzeyinde kırılgan bir mali denge içinde yaşadığı gözlemlenmektedir. Bulgular, hane gelirinin yalnızca geçim düzeyinde kaldığı ya da yetersiz olduğu bu yapının, gençlerin tasarruf yapma, borçlanmadan kaçınma ve uzun vadeli planlama kapasitesini sınırladığını ortaya koymaktadır.

Şekil 63. Cinsiyete Göre Aylık Hanehalkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılamaadığı

Aylık hanehalkı gelirinin giderleri karşılama durumu cinsiyete göre incelendiğinde, belirgin bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Hem kadın hem erkek gençler arasında, hane gelirinin giderleri ancak karşıladığı ya da yetersiz kaldığı yönündeki değerlendirmeler benzer oranlarda dile getirilmektedir. Gelirin giderleri rahatlıkla karşıladığını belirtenlerin oranı ise her iki grupta da sınırlı kalmaktadır.

Şekil 64. Yaş Grubuna Göre Aylık Hanehalkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşilamadığı

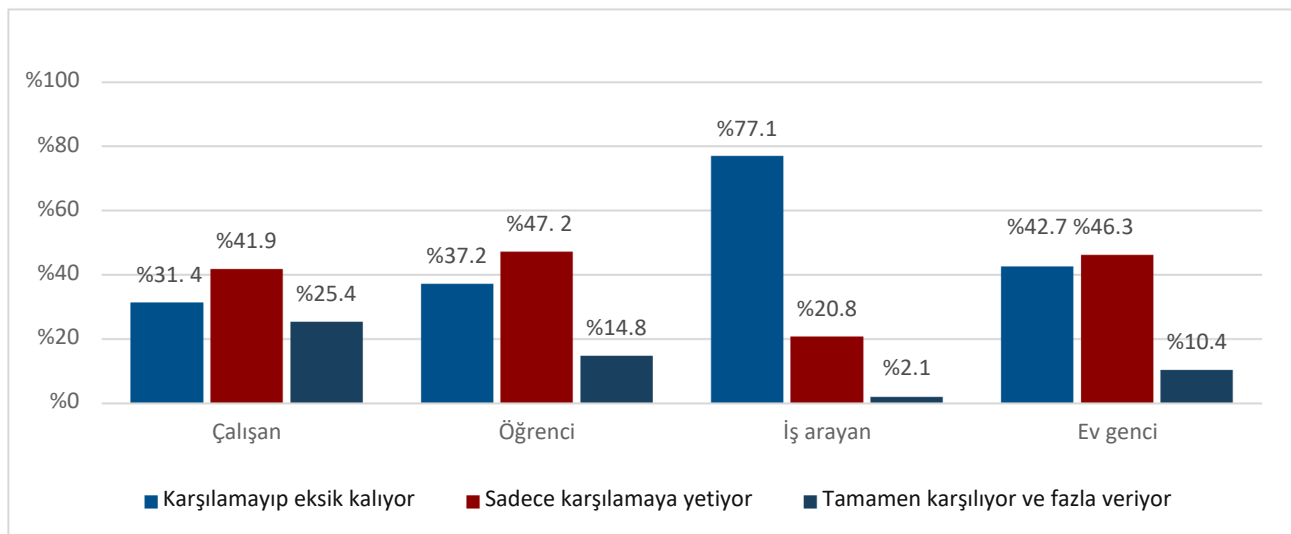

Aylık hanehalkı gelirin giderleri karşılama durumu yaş gruplarına göre incelendiğinde, 18–24 yaş ve 25–29 yaş grupları arasında belirgin bir farklılaşma olmadığı görülmektedir.

Her iki yaş grubunda da gelirin giderleri ancak karşıladığı ya da yetersiz kaldığı yönündeki değerlendirmeler ağırlık kazanmaktadır.

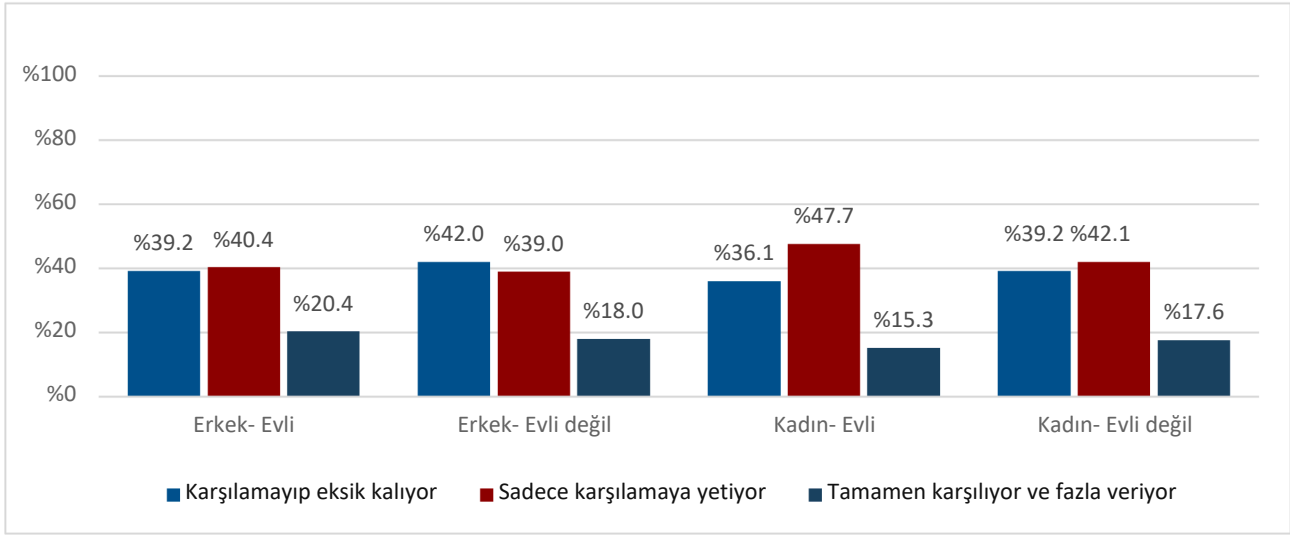
Gelirin giderleri rahatlıkla karşıladığını belirtenlerin oranı ise her iki yaş grubunda da sınırlı düzeydedir.

Şekil 65. Çalışma Durumuna Göre Aylık Hanehalkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşilamadığı

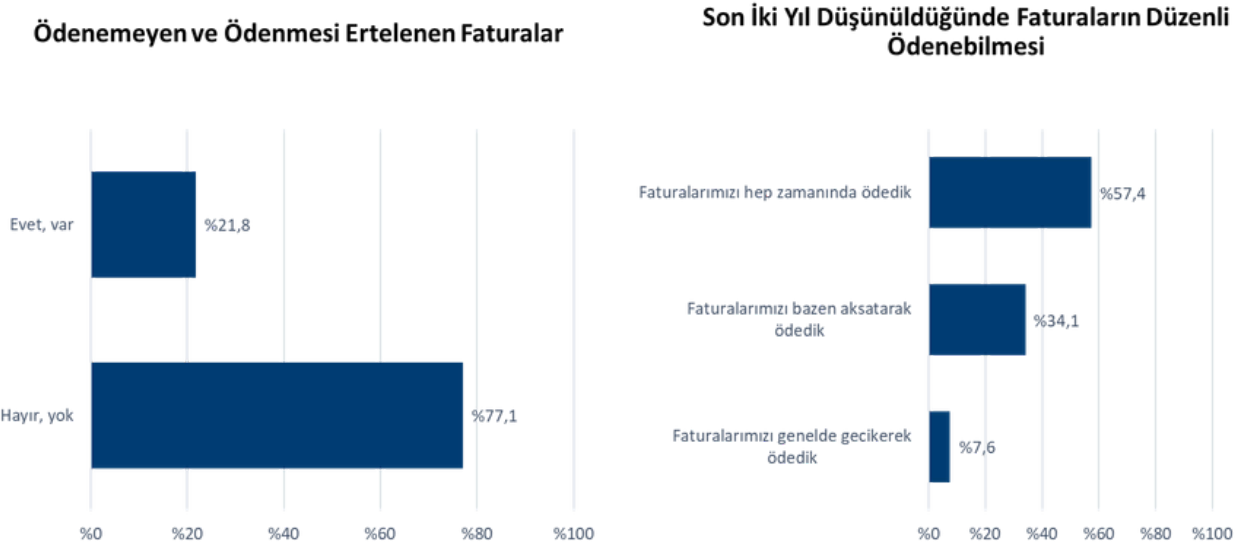
Aylık hanehalkı gelirin giderleri karşılama durumu çalışma durumuna göre incelendiğinde, gruplar arasında farklı düzeylerde ekonomik kırılganlık olduğu görülmektedir. İş arayan gençlerde, hane gelirin giderleri karşılamadığını ya da eksik kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 77 ile diğer gruplardan belirgin biçimde ayrılmaktadır. Buna karşılık gelirin giderleri tamamen karşıladığını ve fazla verdiğini ifade edenlerin oranı, çalışan gençler arasında yaklaşık dörtte bir düzeyindedir ve bu yanıtın en yüksek olduğu grup çalışanlardır.

Şekil 66. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Aylık Hanehalkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı

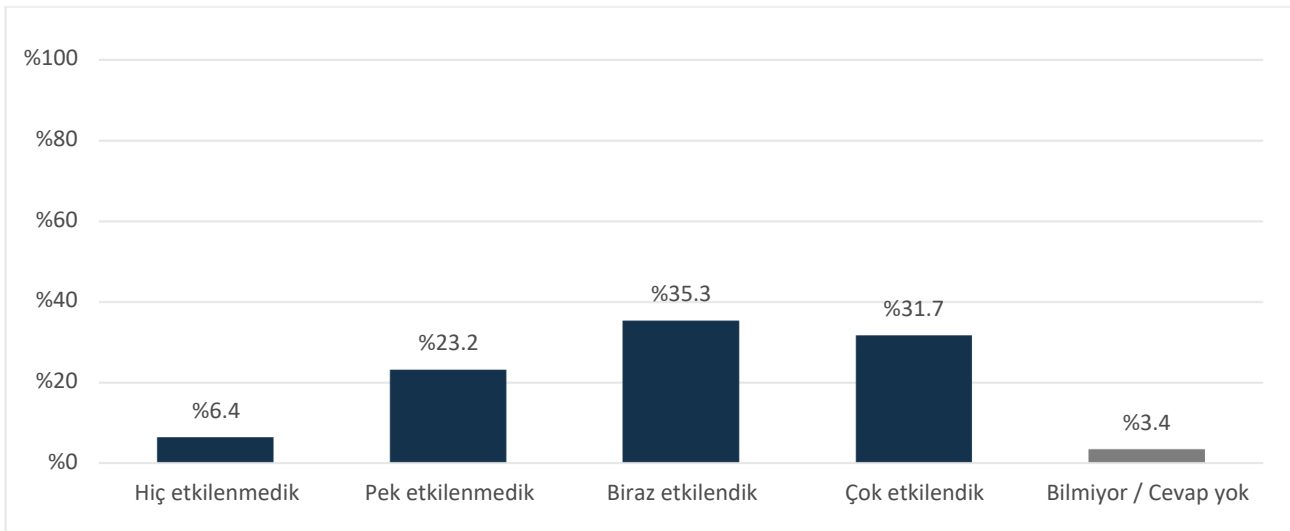
Cinsiyet ve medeni duruma göre gelir-masraf dengesi incelendiğinde, gruplar arasında belirli farklılıklar olduğu görülmektedir. Evli erkeklerde gelirin masraflarını karşılayamadığını belirtenlerin oranı yüzde 39 iken, benzer şekilde yalnızca karşılamaya yettiğini belirtenlerin oranı yüzde 40 seviyesindedir. Evli olmayan erkeklerde ise gelirin masraflarını karşılayamadığını belirtenlerin oranı yüzde 42'dir. Kadınlarda özellikle evli olanlarda "sadece karşılamaya yetiyor" yanıtının yüzde 48 ile öne çıktığı, buna karşılık "tamamen karşılıyor ve fazla veriyor" yanıtının en düşük seviyede kaldığı görülmektedir (yüzde 15). Evli olmayan kadınlarda ise gelirin masraflarını karşılayamadığını belirtenlerin oranı yüzde 39 seviyesindedir. Tüm gruplar birlikte değerlendirildiğinde, gelirin masraflarını tamamen karşılayabildiğini belirtenlerin oranının sınırlı kaldığı görülmektedir.

Şekil 67. Faturaların Ödenebilmesi

Gençlerin fatura ödeme durumları incelendiğinde, katılımcıların yüzde 22'si fatura ödemelerinde sorun yaşadığını belirtirken, yüzde 77'si böyle bir sorun yaşamadığını ifade etmektedir. Fatura ödeme davranışlarına bakıldığında, gençlerin yüzde 57'si faturalarını her zaman zamanında ödediğini belirtmektedir. Buna karşılık yüzde 34'lük bir kesim faturalarını zaman zaman aksatarak ödediğini ifade ederken, yüzde 8'lik bir kesim ise faturalarını genellikle gecikmeli ödediğini belirtmektedir. Bulgular, genel olarak düzenli ödeme davranışının yaygın olduğunu, ancak belirli bir kesimde ödeme aksaklıklarının da görüldüğünü ortaya koymaktadır.

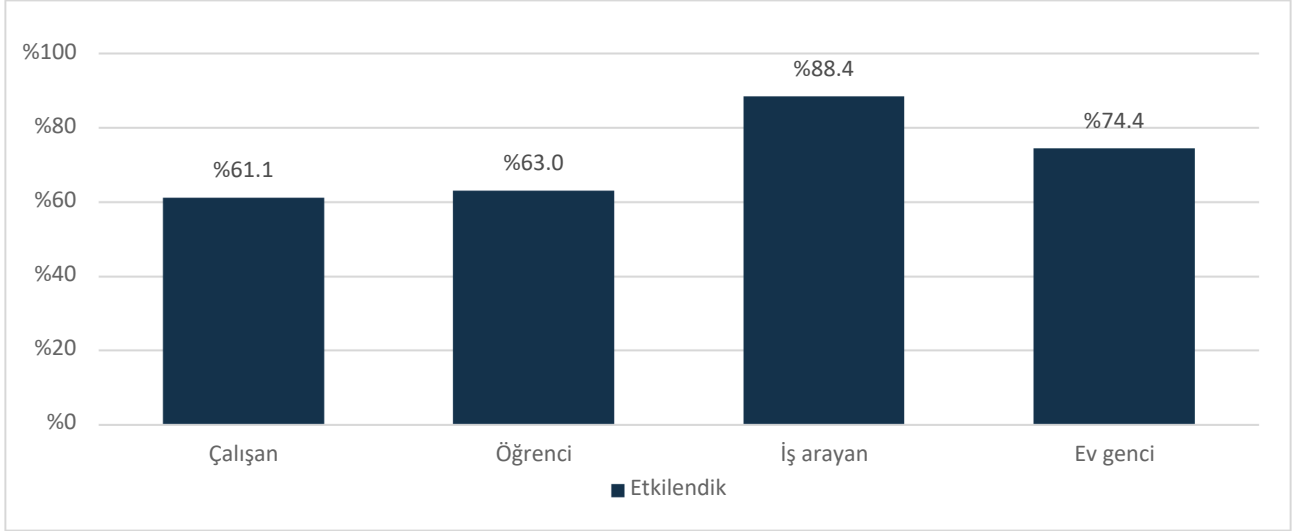
Şekil 68. Haziran 2018'den itibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan Etkilenme

Gençlerin Haziran 2018'den itibaren yaşanan ekonomik sorunlardan etkilene düzeyleri incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun ekonomik gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. "Biraz etkilenedik" diyenlerin oranı yüzde 35 ile en yüksek seviyede yer alırken, "çok etkilenedik" diyenlerin oranı yüzde 32'dir.

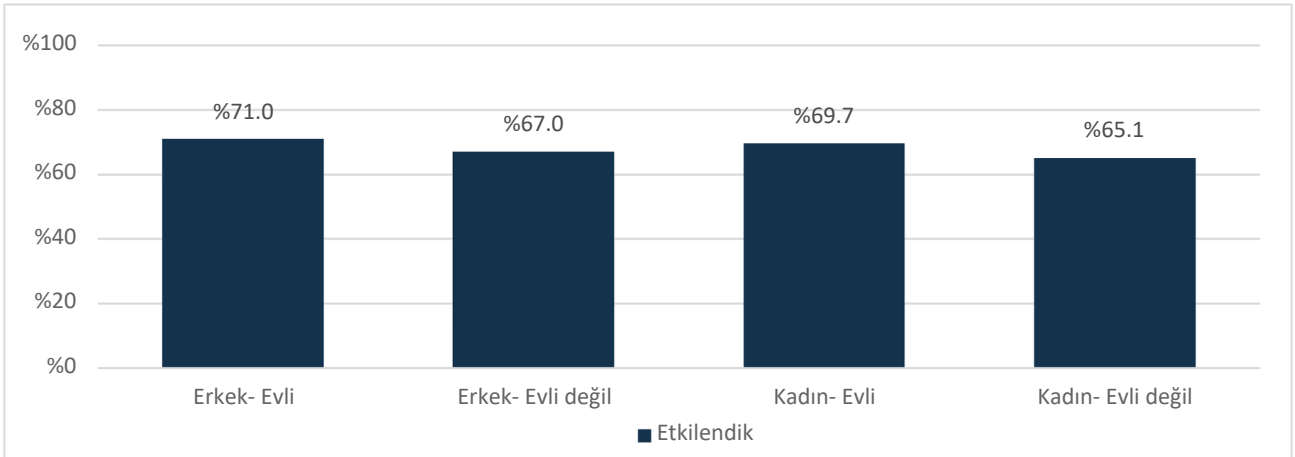
Buna karşılık ekonomik sorunlardan etkilenmediğini belirtenlerin oranı oldukça sınırlı olup, “hiç etkilenmedik” diyenler yüzde 6, “pek etkilenmedik” diyenler ise yüzde 23 seviyesindedir. Bulgular, ekonomik sorunların gençler üzerinde yaygın bir etki yarattığını ve önemli bir kesimin bu etkileri belirgin düzeyde hissettiğini göstermektedir.

Şekil 69. Çalışma Durumuna Göre Haziran 2018’den İtibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan Etkilenme

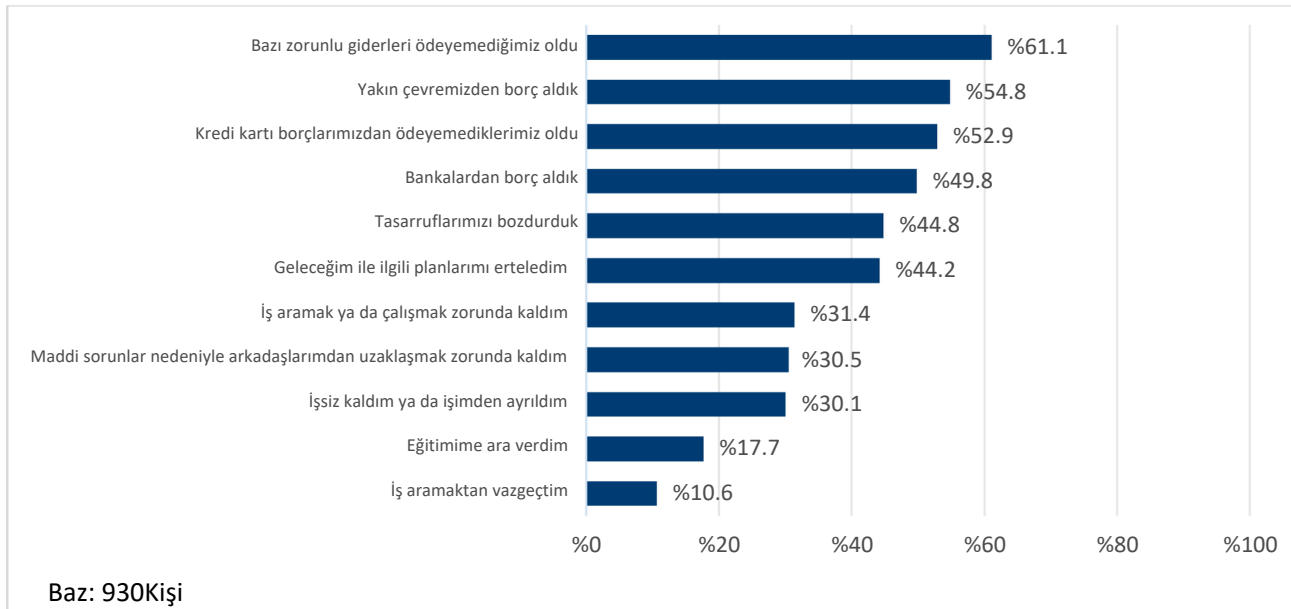
Çalışma durumuna göre ekonomik sorunlardan etkilenme düzeyi incelendiğinde, tüm gruplarda yüksek oranların gözlendiği görülmektedir. İş arayan gençlerde ekonomik sorunlardan etkilendiğini belirtenlerin oranı yüzde 88 ile en yüksek seviyededir. Ev gençlerinde bu oran yüzde 74, öğrencilerde yüzde 63 ve çalışan gençlerde yüzde 61 seviyesindedir. Ekonomik sorunlar tüm gruplar üzerinde yaygın bir etki yaratmıştır, ancak iş arayan gençlerde bu etkinin daha belirgin olduğu açıktır.

Şekil 70. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Haziran 2018’den İtibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan Etkilenme

Cinsiyet ve medeni duruma göre ekonomik sorunlardan etkilenme düzeyi incelendiğinde, tüm gruplarda yüksek oranların gözlemlendiği ve gruplar arasında sınırlı farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Evli erkeklerde ekonomik sorunlardan etkilendiğini belirtenlerin oranı yüzde 71 ile en yüksek seviyededir, evli kadınlarda bu oran yüzde 70'e yakın bir düzeydedir. Evli olmayan erkeklerde oran yüzde 67, evli olmayan kadınlarda ise yüzde 65 seviyesindedir. Bulgular, ekonomik sorunların cinsiyet ve medeni durumdan bağımsız olarak geniş bir kesimi etkilediğini göstermektedir.

Şekil 71. Ülkemizde Yaşanan Ekonomik Sorunlar Sonucunda Başa Gelenler ("Evet" Yanıtını Verenlerin Oranı)

Ekonomik sorunlar sonucunda gençlerin karşılaştığı durumlar incelendiğinde, en yaygın deneyimin zorunlu giderlerin karşılanamaması olduğu görülmektedir (yüzde 61). Bunu yakın çevreden borç alma (yüzde 55), kredi kartı borçlarının ödenememesi (yüzde 53) ve bankalardan borç alma (yüzde 50) takip etmektedir. Tasarrufların bozulması ve geleceğe ilişkin planların ertelenmesi de yaklaşık yüzde 44 seviyesinde yaygın olarak ifade edilmektedir. Daha düşük oranlarda ise iş aramak ya da çalışmak zorunda kalma (yüzde 31), sosyal çevreden uzaklaşma (yüzde 31) ve iş kaybı (yüzde 30) gibi durumlar gözlenmektedir. Eğitime ara verme (yüzde 18) ve iş aramaktan vazgeçme (yüzde 11) ise daha sınırlı oranlarda ifade edilmektedir. Bulgular, ekonomik sorunların yalnızca maddi değil, sosyal ve yaşam planlarına ilişkin alanlarda da etkiler yarattığını göstermektedir.

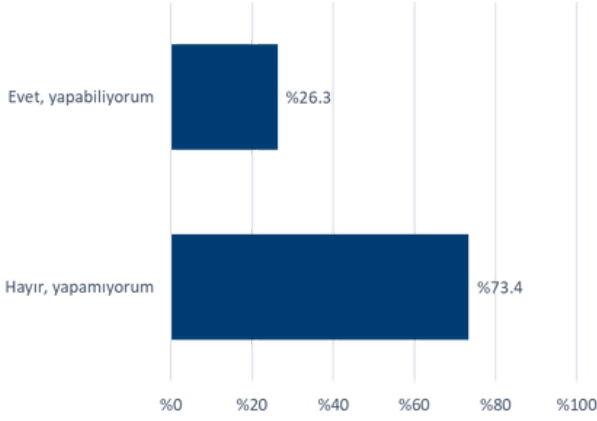
Şekil 72. Cinsiyet, Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Ekonomik Sorunlar Sonucunda Başa Gelenler

	Cinsiyet ve Medeni Durum %				Çalışma Durumu %		İş arayan	Ev genci	Genel
	Erkek- Evli	Erkek- Evli değil	Kadın- Evli	Kadın- Evli değil	Çalışan	Öğrenci			
Bazı zorunlu giderleri ödeyemediğimiz oldu	49,2	67,1	47,9	61,5	53,9	63,3	79,3	60,0	61,1
Yakın çevremizden borç aldık	40,4	58,1	55,7	54,2	45,8	61,6	74,9	50,7	54,8
Kredi kartı borçlarımızdan ödeyemediklerimiz oldu	51,4	56,0	53,7	49,4	49,4	53,0	63,8	51,6	52,9
Bankalardan borç aldık	59,7	50,4	40,4	50,0	50,4	43,7	61,3	45,7	49,8
Tasarruflarımızı bozdurduk	47,1	44,3	50,6	42,8	42,0	35,2	64,3	46,5	44,8
Geleceğim ile ilgili planlarımı erteledim	34,7	46,7	43,2	43,9	38,1	38,9	68,4	44,6	44,2
İş aramak ya da çalışmak zorunda kaldım	20,7	36,0	18,7	33,0	28,9	24,0	61,5	20,1	31,4
Arkadaşımdan uzaklaşmak zorunda kaldım	19,8	37,5	19,0	29,1	23,9	34,0	44,8	30,1	30,5
İşsiz kaldım ya da işimden ayrıldım	32,5	29,4	18,9	34,1	26,8	19,6	73,5	13,0	30,1
Eğitimime ara verdim	8,0	19,1	10,9	20,7	15,2	19,9	30,3	10,0	17,7
İş aramaktan vazgeçtim	12,0	9,4	5,9	13,3	8,5	9,9	12,8	14,8	10,6

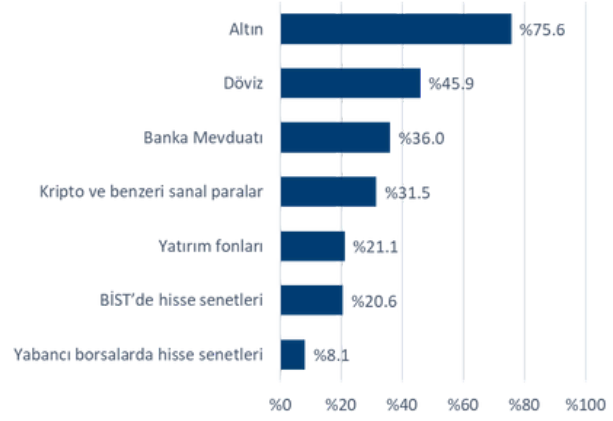
Ekonomik sorunlar sonucunda yaşanan durumlar, cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumuna göre incelendiğinde belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Zorunlu giderleri karşılayamama durumu özellikle iş arayan gençlerde yüzde 79 ile en yüksek seviyeye ulaşırken, evli olmayan erkeklerde ve kadınlarda da görece yüksek oranlar gözlenmektedir. Yakın çevreden borç alma davranışı iş arayanlarda yüzde 75 ile öne çıkarken, öğrencilerde de yüzde 62 ile yüksek bir düzeyde seyretmektedir. Kredi kartı borçlarının ödenememesi tüm gruplarda benzer oranlarda görülmekle birlikte iş arayan gençlerde daha yüksek seviyededir. Bankalardan borç alma evli erkeklerde daha yüksek oranlarda gözlenirken, tasarrufların bozulması özellikle iş arayan gençlerde yüzde 64 ile belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Geleceğe ilişkin planların ertelenmesi de yine iş arayan gençlerde yüzde 68 ile en yüksek seviyededir. İş aramak ya da çalışmak zorunda kalma, arkadaşlardan uzaklaşma ve iş kaybı gibi durumların da iş arayan gençlerde diğer gruplara kıyasla daha yaygın olduğu görülmektedir. Eğitime ara verme ve iş aramaktan vazgeçme oranları ise genel olarak daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Bulgular, ekonomik sorunların farklı gruplar üzerinde etkiler yarattığını, ancak bu etkilerin özellikle iş arayan gençlerde daha yoğunlaştığını göstermektedir.

Şekil 73. Ortalama Bir Ayda Tasarruf Yapabilme ve Yapılan Tasarrufların Nerede Değerlendirildiği

Ortalama Bir Ayda Tasarruf Yapabilme

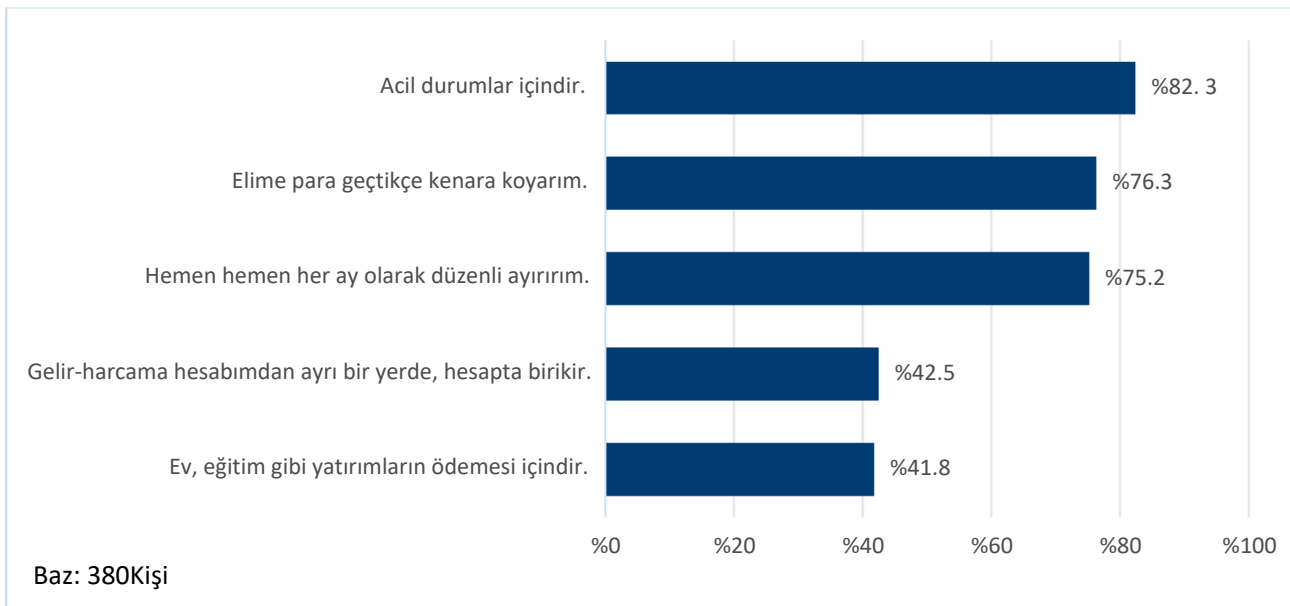
Tasarrufların Nerede Değerlendirildiği

Baz:380 Kişi

Gençlerin yatırım yapma durumları incelendiğinde, katılımcıların yüzde 26'sının yatırım yaptığını, yüzde 73'ünün ise yatırım yapmadığını belirttiği görülmektedir. Yatırım yapan gençlerin tercihleri değerlendirildiğinde, en yaygın yatırım aracının altın olduğu (yüzde 76) dikkat çekmektedir. Bunu döviz (yüzde 46) ve banka mevduatı (yüzde 36) takip etmektedir. Daha düşük oranlarda kripto ve benzeri sanal paralar (yüzde 32), yatırım fonları (yüzde 21) ve BİST'te hisse senetleri (yüzde 21) tercih edilmektedir. Yabancı borsalarda hisse senedi yatırımı ise oldukça sınırlı bir düzeyde kalmaktadır (yüzde 8). Yatırım yapan gençlerin ağırlıklı olarak daha geleneksel ve görece düşük riskli araçlara yöneldiği anlaşılmaktadır.

Şekil 74. Birikim Özellikleri

Baz: 380Kişi

Gençlerin birikim yapma amaçları/ özellikleri incelendiğinde, en yaygın motivasyonun acil durumlara hazırlık olduğu görülmektedir (yüzde 82). Bunu, elde edilen paranın düzenli veya fırsat oldukça kenara ayrılması (yüzde 76) ve aylık düzenli birikim yapma (yüzde 75) takip etmektedir. Daha düşük oranlarda ise birikimlerin ayrı bir hesapta tutulması (yüzde 43) ve ev ya da eğitim gibi belirli harcamalara yönelik birikim yapılması (yüzde 42) öne çıkmaktadır. Birikim davranışı ağırlıklı olarak güvence ve ihtiyat amacıyla gerçekleştirilmektedir.

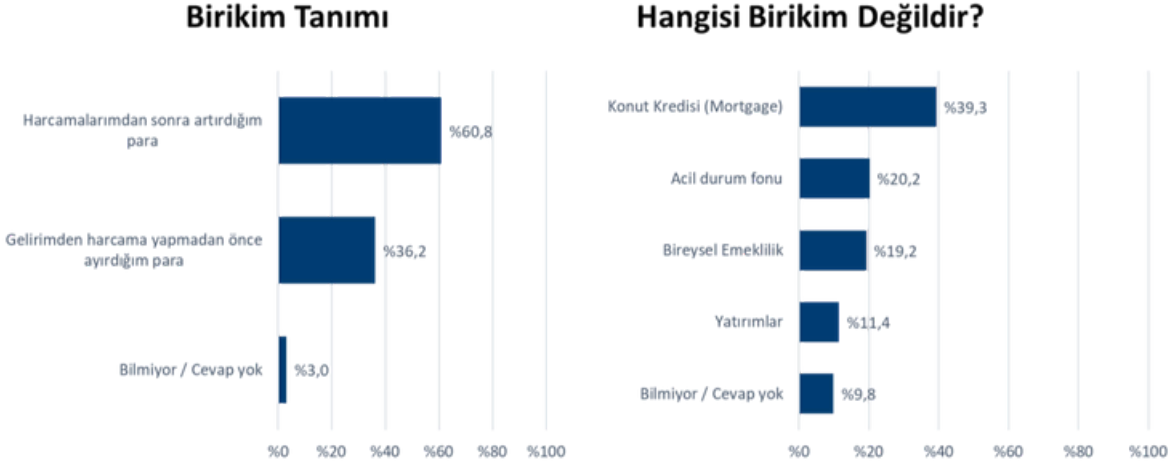
Şekil 75. Cinsiyet-Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Birikim Özellikleri

	Cinsiyet - MedeniDurum%				ÇalışmaDurumu %				
	Erkek-Evli	Erkek-Evli değil	Kadın-Evli	Kadın-Evli değil	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci	Genel
Acil durumlar içindir.	85,9	80,8	86,7	81,5	85,0	64,2	57,9	93,9	82,3
Elime para geçtikçe kenara koyarım.	90,8	77,3	80,7	68,9	80,9	64,3	42,1	64,9	76,3
Hemen hemen her ay olarak düzenli ayırırım.	76,3	73,7	78,0	75,6	77,3	67,2	0,0	82,7	75,2
Gelir-harcama hesabımdan ayrı bir yerde, hesapta birikir.	53,6	39,3	28,4	49,3	40,3	50,1	100,0	38,7	42,5
Ev, eğitim gibi yatırımların ödemesi içindir.	54,7	43,7	46,7	33,5	41,5	39,6	0,0	53,5	41,8

Birikim yapma amaçları cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumuna göre incelendiğinde bazı farklılaşmalar görülmektedir. Acil durumlar için birikim yapma tüm gruplarda yüksek oranlarda ifade edilmekle birlikte, özellikle ev gençlerinde yüzde 94 ile en yüksek seviyeye ulaşmaktadır. Eline para geçtikçe birikim yapma davranışı evli erkeklerde yüzde 91 ile öne çıkarken, iş arayan gençlerde bu oranın belirgin biçimde daha düşük olduğu görülmektedir **(yüzde 42)**.

Düzenli aylık birikim yapma davranışı genel olarak yüksek seviyelerde seyretmekte, ancak iş arayan gençlerde bu davranışın gözlenmediği dikkat çekmektedir. Birikimlerin ayrı bir hesapta tutulması öğrenciler arasında daha yaygınken, iş arayan gençlerde bu oranın çok yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Ev veya eğitim gibi belirli amaçlara yönelik birikim yapma ise özellikle evli erkeklerde ve ev gençlerinde daha yüksek oranlarda ifade edilmektedir. Bulgular, birikim amaçlarının genel olarak benzer olmakla birlikte, özellikle çalışma durumuna göre belirli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır.

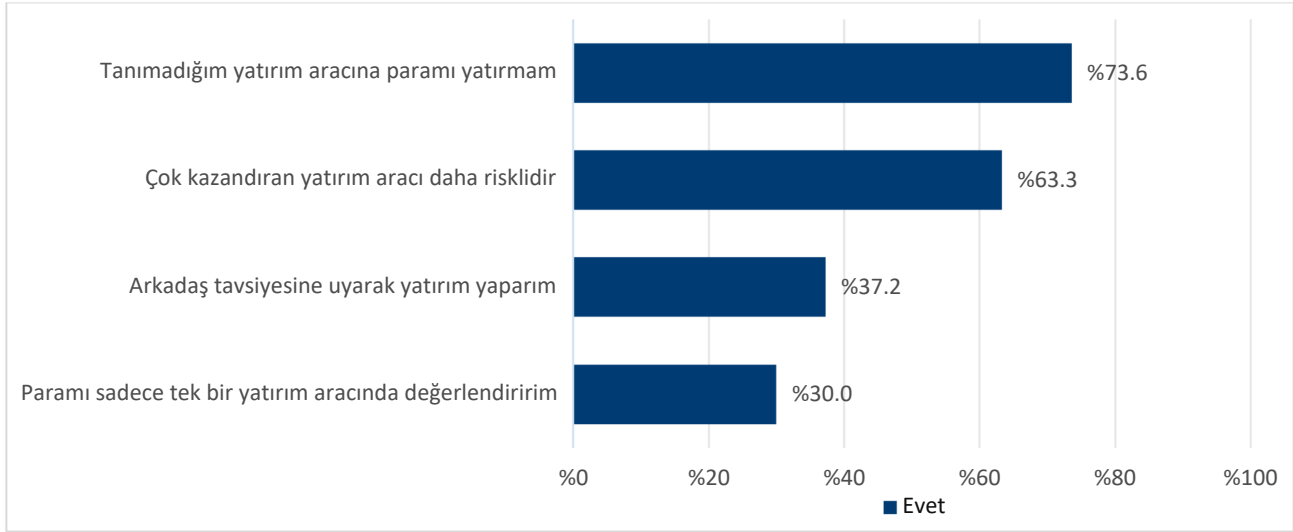
Şekil 76. Birikim Özellikleri

Gençlere birikim tanımı sorulduğunda, yüzde 61'i birikimi harcamalarından sonra kalan paranın ayrılması olarak tanımlarken, yüzde 36'sı ise gelirden harcama yapılmadan önce düzenli olarak pay ayırmayı ifade etmektedir. Bu dağılım, birikimin gençlerin zihninde daha çok "fırsat oldukça yapılabilen" bir pratik olarak konumlandığını; düzenli bir finansal alışkanlık olarak içselleştirilme düzeyinin ise daha sınırlı kaldığını düşündürmektedir.

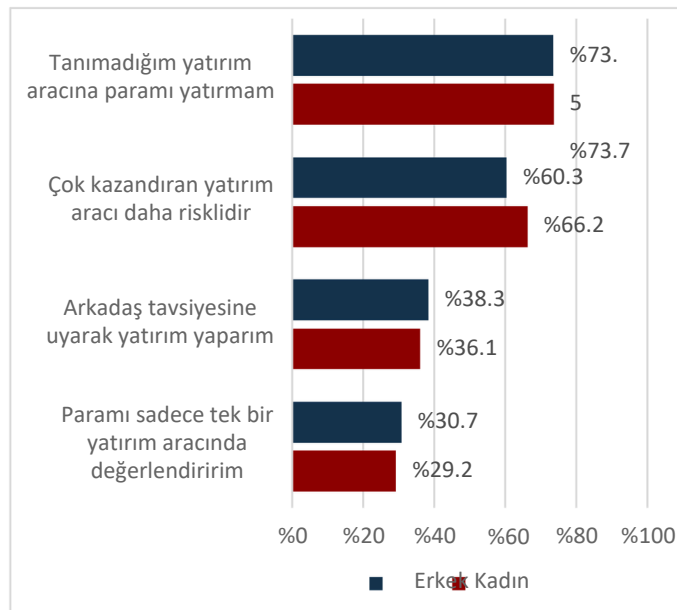
Öte yandan "hangisi birikim değildir?" sorusuna verilen yanıtlar, birikim kavramının gençler arasında tam olarak netleşmediğini göstermektedir. Katılımcıların yüzde 39'u konut kredisini (mortgage) birikim dışı değerlendirerek doğru yanıtı işaretlerken, yüzde 20'sinin acil durum fonunu, yüzde 19'unun bireysel emekliliği ve yüzde 11'inin yatırımları birikim kapsamında görmemesi dikkat çekmektedir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin birikimi daha çok kısa vadeli para ayırma davranışı üzerinden tanımladığı; uzun vadeli finansal güvence ve varlık oluşturma araçlarının ise daha sınırlı ölçüde bu kapsamda değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Şekil 77. Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu Hakkındaki Düşünceler (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı)

Gençlerin yatırım davranışlarına ilişkin tutumları incelendiğinde, temkinli bir yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların yüzde 74’ü tanımadığı bir yatırım aracına para yatırmayacağını belirtirken, yüzde 63’ü yüksek kazanç vaat eden yatırım araçlarının daha riskli olduğunu kabul etmektedir. Buna karşılık yüzde 37’si arkadaş tavsiyesine göre yatırım yapabileceğini ifade ederken, yüzde 30’u parasını yalnızca tek bir yatırım aracında değerlendirdiğini belirtmektedir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin yatırım konusunda risk farkındalığının yüksek olduğu, ancak karar alma süreçlerinde sosyal çevrenin de belirli bir etkisinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 78. Cinsiyete Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu Hakkındaki Düşünceler (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı)

Yatırım tutumları cinsiyete göre incelendiğinde, genel eğilimlerin büyük ölçüde benzer olduğu görülmektedir. Tanımadığı yatırım aracına para yatırmama eğilimi hem erkeklerde hem kadınlarda yaklaşık yüzde 74 seviyesinde olup belirgin bir farklılık göstermemektedir. Buna karşılık, yüksek kazanç sağlayan yatırım araçlarının daha riskli olduğu görüşü kadınlarda (yüzde 66) erkeklere kıyasla (yüzde 60) daha yüksek oranda ifade edilmektedir. Arkadaş tavsiyesine göre yatırım yapma eğilimi erkeklerde yüzde 38 iken kadınlarda yüzde 36'dır. Paranın tek bir yatırım aracında değerlendirilmesi ise her iki grupta da benzer seviyelerde olup yaklaşık yüzde 30 civarındadır.

Şekil 79. Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu ("Evet" Yanıtını Verenlerin Oranı)

	Erkek- Evli	Erkek- Evli değil	Kadın- Evli	Kadın- Evli değil
Tanımadığım yatırım aracına paramı yatırmam	%71,5	%73,9	%77,4	%72,5
Çok kazandıran yatırım aracı daha risklidir	%59,2	%60,6	%72,6	%64,2
Arkadaş tavsiyesine uyarak yatırım yaparım	%37,8	%38,4	%31,5	%37,6
Paramı sadece tek bir yatırım aracında değerlendiririm	%24,9	%31,9	%35,6	%27,2

Yatırım tutumları cinsiyet ve medeni duruma göre incelendiğinde, bazı farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Tanımadığı yatırım aracına para yatırmama eğilimi tüm gruplarda benzer seviyelerde olup yüzde 72–77 aralığında seyretmektedir. Buna karşılık, yüksek kazanç sağlayan yatırım araçlarının daha riskli olduğu görüşü özellikle evli kadınlarda yüzde 73 ile en yüksek seviyeye ulaşmaktadır.

Arkadaş tavsiyesine göre yatırım yapma eğilimi gruplar arasında sınırlı farklılık göstermekte, oranlar genel olarak yüzde 31–38 bandında kalmaktadır. Paranın tek bir yatırım aracında değerlendirilmesi ise evli kadınlarda yüzde 36 ile diğer gruplara kıyasla daha yüksek bir seviyededir; evli erkeklerde bu oran yüzde 25 ile daha düşük düzeydedir.

Bulgular, yatırım konusunda temkinli yaklaşımın tüm gruplarda benzer olduğunu, ancak risk algısı ve yatırımın çeşitlendirilmesine ilişkin eğilimlerin cinsiyet ve medeni duruma göre farklılaşabildiğini göstermektedir.

Şekil 80. Çalışma Durumuna Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı)

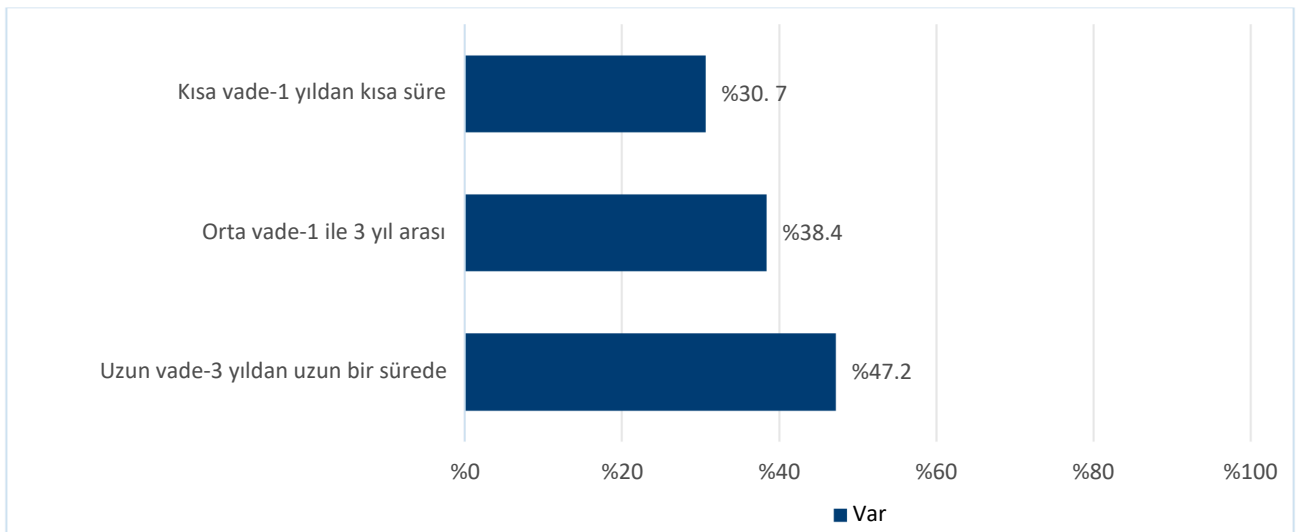
	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Tanımadığım yatırım aracına paramı yatırmam	%73,8	%70,9	%77,1	%74,2
Çok kazandıran yatırım aracı daha risklidir	%63,8	%63,8	%54,1	%67,7
Arkadaş tavsiyesine uyararak yatırım yaparım	%39,3	%40,8	%32,3	%29,4
Paramı sadece tek bir yatırım aracında değerlendiririm	%27,7	%33,8	%24,0	%35,7

Yatırım tutumları çalışma durumuna göre incelendiğinde, genel eğilimlerin büyük ölçüde benzer olduğu, ancak bazı başlıklarda farklılaşmaların ortaya çıktığı görülmektedir. Tanımadığı yatırım aracına para yatırmama eğilimi tüm gruplarda yüksek olup yüzde 71–77 aralığında seyretmekte, en yüksek oran iş arayan gençlerde gözlenmektedir (yüzde 77).

Yüksek kazanç sağlayan yatırım araçlarının daha riskli olduğu görüşü ev gençlerinde yüzde 68 ile öne çıkarken, iş arayan gençlerde bu oranın yüzde 54 ile daha düşük seviyede kaldığı görülmektedir. Arkadaş tavsiyesine göre yatırım yapma eğilimi öğrencilerde (yüzde 41) ve çalışanlarda (yüzde 39) görece daha yüksekken, ev gençlerinde bu oran yüzde 29 ile daha sınırlıdır.

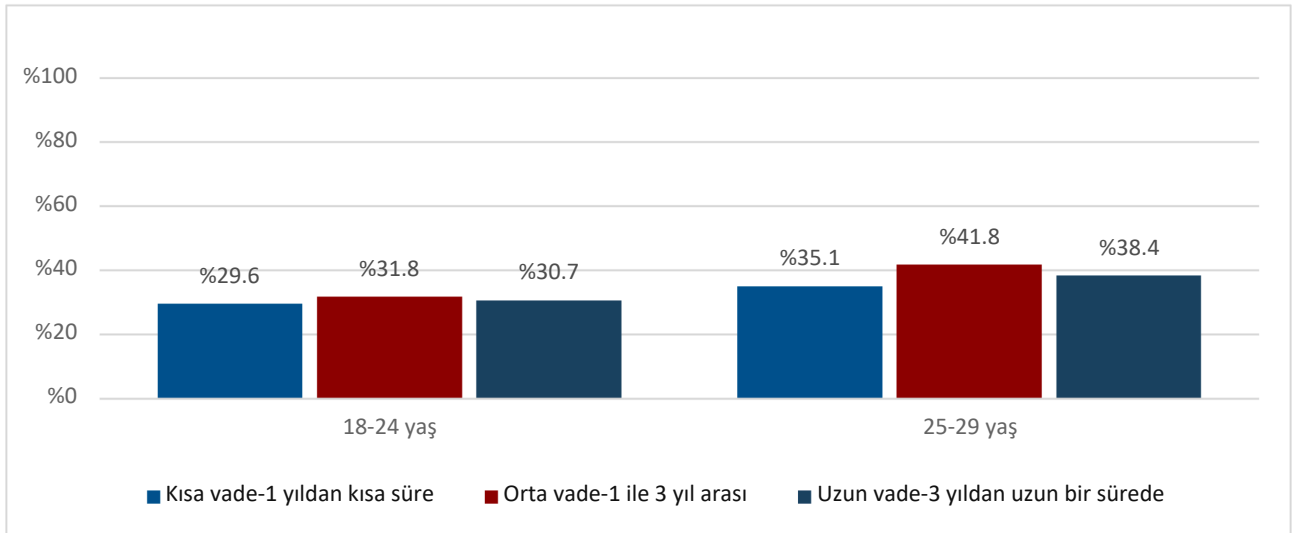
Paranın tek bir yatırım aracında değerlendirilmesi ise ev gençlerinde yüzde 36 ile en yüksek seviyeye ulaşmakta, iş arayan gençlerde ise yüzde 24 ile daha düşük bir düzeyde kalmaktadır. Bulgular, yatırım davranışlarında genel bir temkinli yaklaşımın hâkim olduğunu, ancak risk algısı ve karar verme biçimlerinin çalışma durumuna göre farklılaşabildiğini göstermektedir.

Şekil 81. Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme (“Var” Yanıtını Verenlerin Oranı)

Gençlerin ev veya otomobil alma planlarının zamanlaması incelendiğinde, daha uzun vadeli bir perspektifin öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların yüzde 47'si bu tür bir alımı 3 yıldan daha uzun bir vadede planladığını belirtirken, yüzde 38'i 1 ila 3 yıl arasında gerçekleştirilmeyi öngörmektedir. Kısa vadede, yani 1 yıldan daha kısa sürede bu tür bir planı olanların oranı ise yüzde 31 seviyesindedir. Bulgular, gençlerin büyük ölçekli harcamalara yönelik planlarını ağırlıklı olarak orta ve uzun vadeye yaydığını göstermektedir.

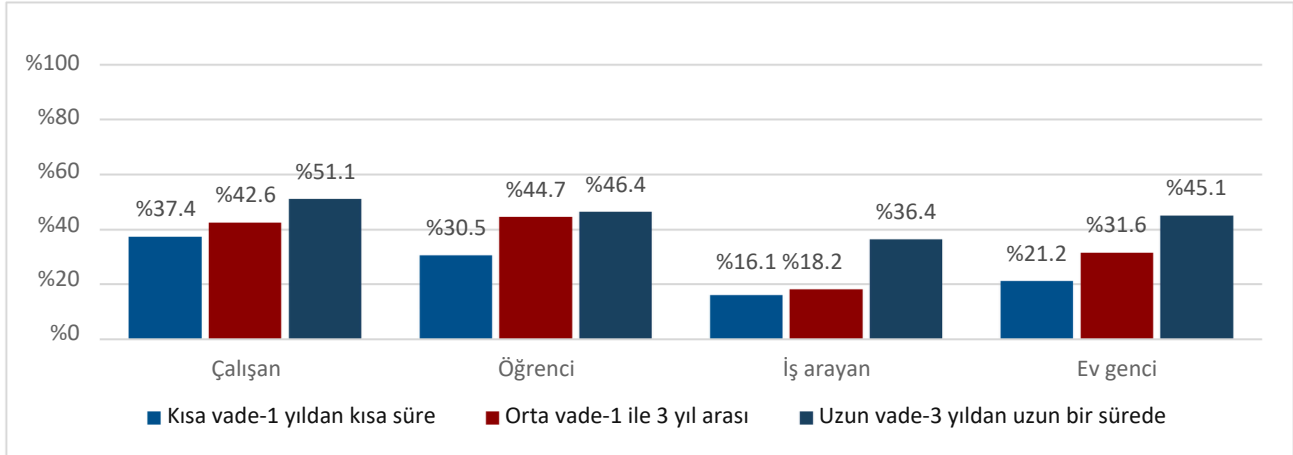
Şekil 82. Yaş Gruba Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

Yaş gruplarına göre ev veya otomobil alma planlarının zamanlaması incelendiğinde, yaş ilerledikçe planların daha belirgin bir şekilde orta vadeye yoğunlaştığı görülmektedir. 18–24 yaş grubunda kısa, orta ve uzun vadeli planlar birbirine yakın oranlarda seyretmekte olup, belirgin bir zamanlama tercihi öne çıkmamaktadır. Buna karşılık 25–29 yaş grubunda orta vadede (1–3 yıl) plan yapanların oranı yüzde 42 ile daha yüksek seviyeye ulaşmaktadır.

Aynı yaş grubunda uzun vadeli plan yapanların oranı yüzde 38, kısa vadeli plan yapanların oranı ise yüzde 35 seviyesindedir.

Şekil 83. Çalışma Durumuna Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

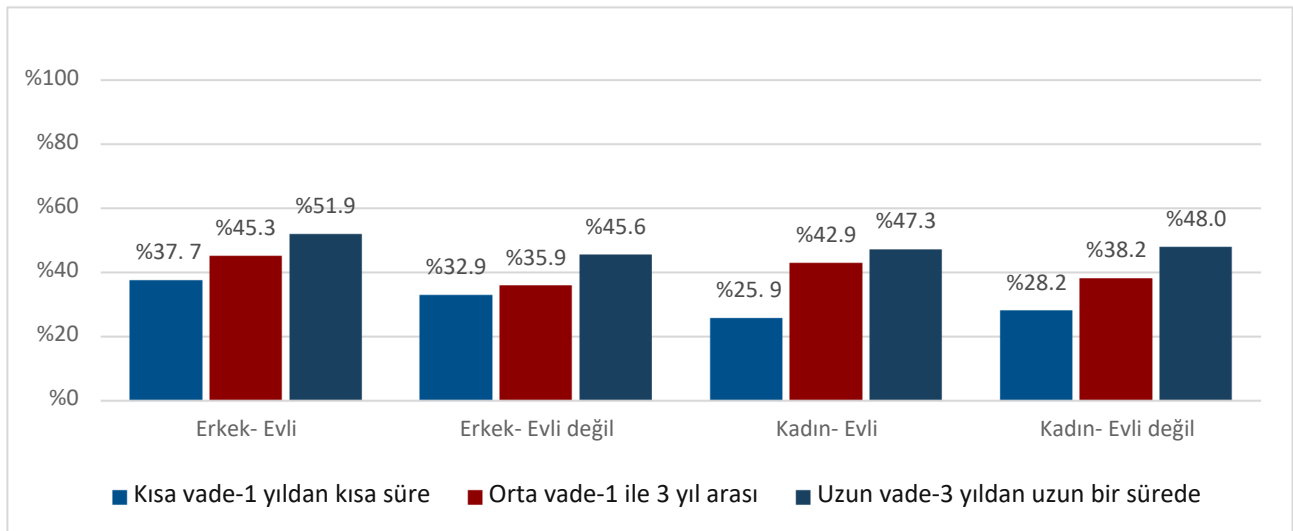

Çalışma durumuna göre ev veya otomobil alma planlarının zamanlaması incelendiğinde, tüm gruplarda uzun vadeli planların daha yüksek oranlarda olduğu görülmektedir. Çalışan gençlerde uzun vadeli plan yapanların oranı yüzde 51 ile öne çıkarırken, orta vadeli planlar yüzde 43, kısa vadeli planlar ise yüzde 37 seviyesindedir.

Öğrencilerde de benzer bir dağılım gözlenmekte olup, uzun ve orta vadeli planlar birbirine yakın oranlarda (yüzde 46 ve yüzde 45) seyretmektedir. İş arayan gençlerde ise kısa ve orta vadeli planların daha düşük seviyelerde kaldığı (yüzde 16 ve yüzde 18), buna karşılık uzun vadeli planların yüzde 36 ile daha belirgin olduğu görülmektedir.

Ev gençlerinde de uzun vadeli planlar yüzde 45 ile öne çıkarırken, orta vadeli planlar yüzde 32, kısa vadeli planlar ise yüzde 21 seviyesindedir.

Şekil 84. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

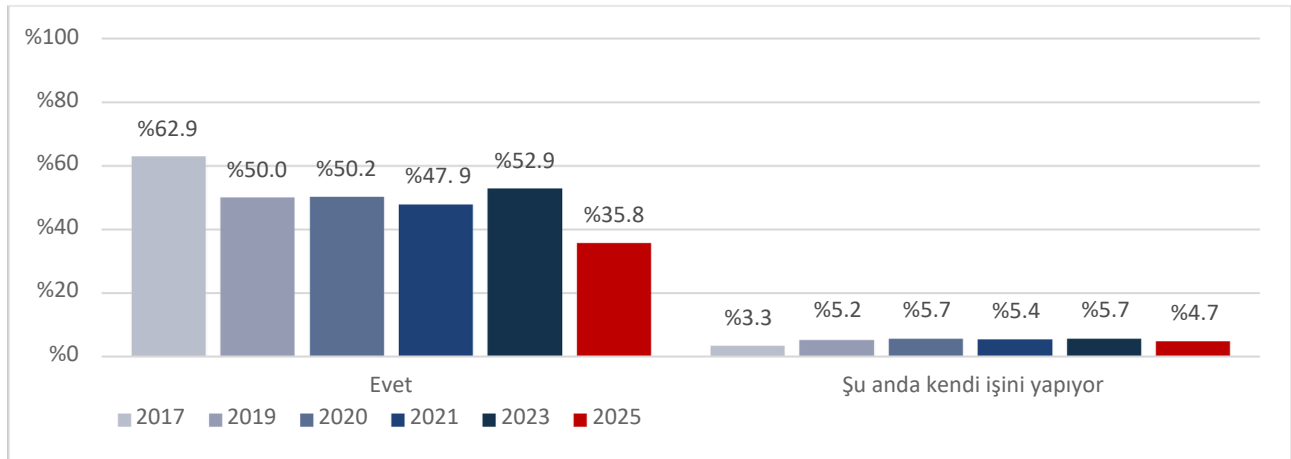

Cinsiyet ve medeni duruma göre ev veya otomobil alma planlarının zamanlaması incelendiğinde, tüm gruplarda uzun vadeli planların öne çıktığı görülmektedir. Evli erkeklerde uzun vadeli plan yapanların oranı yüzde 52 ile en yüksek seviyedeysen, bu oran evli olmayan erkeklerde yüzde 46, evli kadınlarda yüzde 47 ve evli olmayan kadınlarda yüzde 48 düzeyindedir.

Orta vadeli planlar özellikle evli erkeklerde yüzde 45 ve evli kadınlarda yüzde 43 seviyelerinde yoğunlaşırken, evli olmayan erkeklerde bu oran yüzde 36 ile görece daha düşük kalmaktadır. Kısa vadeli planlar ise tüm gruplarda daha sınırlı olup, en düşük oran evli kadınlarda yüzde 26 olarak görülmektedir.

Bulgular, cinsiyet ve medeni durumdan bağımsız olarak büyük ölçekli alımların ağırlıklı olarak uzun vadeye ertelendiğini, kısa vadeli planların ise daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

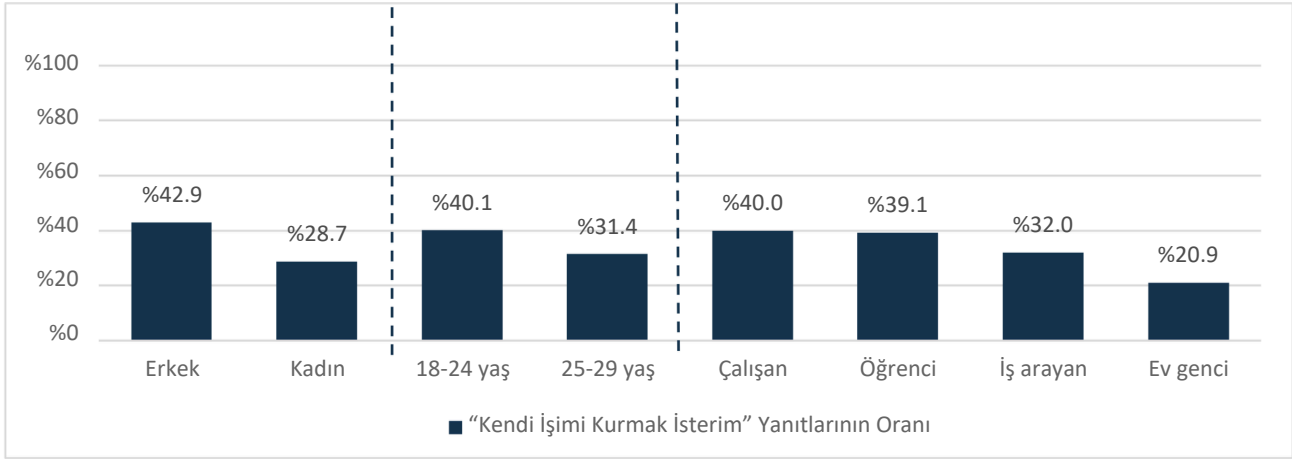
Şekil 85. Gençlerde Girişimcilik Eğilimi (2017-2025)

Gençlerin girişimcilik eğilimleri yıllar itibarıyla incelendiğinde, kendi işini kurma isteğinin dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2017 yılında gençlerin yüzde 63'ü kendi işini kurmak istediğini belirtirken, bu oran 2019 ve 2020 yıllarında gerileyerek yaklaşık yüzde 50 seviyesine düşmüştür. 2021 yılında yüzde 48'e kadar gerileyen girişimcilik isteği, 2023 yılında yeniden artarak yüzde 53'e ulaşmıştır. Buna karşılık 2025 yılında bu oranın yüzde 36'ya gerilediği, "kendi işini kurmak istemeyen" gençlerin oranının ise yüzde 55 ile belirgin şekilde arttığı görülmektedir.

Halihazırda kendi işini yaptığını belirten gençlerin oranı ise dönem boyunca sınırlı bir artış göstererek 2017'de yüzde 3 seviyesinden 2025'te yaklaşık yüzde 5 seviyesine ulaşmıştır.

Şekil 86. Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimi (“Kendi İşimi Kurmak İsterim” Oranı)

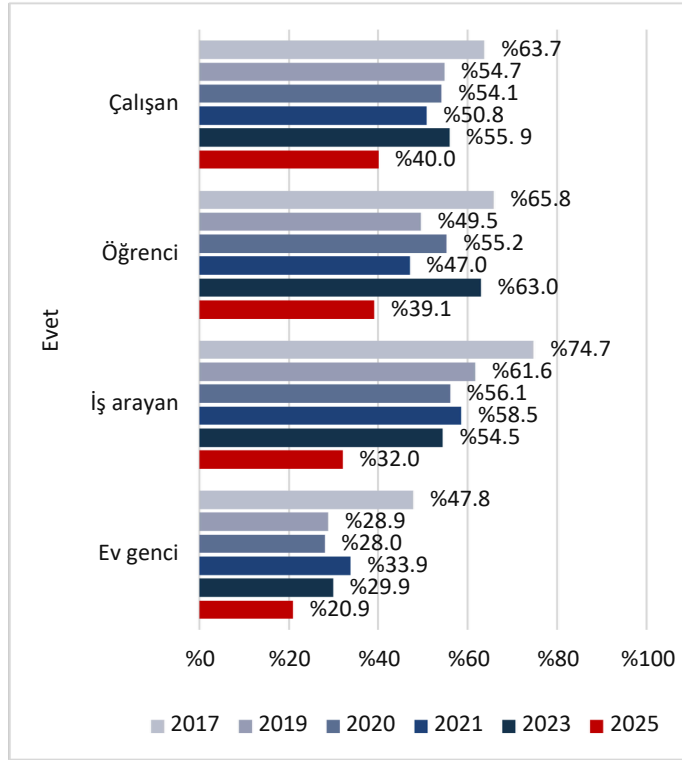

“Kendi işimi kurmak isterim” diyen gençlerin oranı cinsiyet, yaş ve çalışma durumuna göre incelendiğinde belirgin farklılaşmalar görülmektedir. Erkeklerde bu oran yüzde 43 ile kadınlara (yüzde 29) kıyasla daha yüksek seviyededir. Yaş grupları arasında ise 18–24 yaş grubunda oran yüzde 40 iken, 25–29 yaş grubunda yüzde 31’e gerilemektedir.

Çalışma durumuna göre bakıldığında, çalışan gençlerde girişimcilik isteği yüzde 40 ile öne çıkarken, öğrencilerde yüzde 39 ile benzer bir düzeydedir. Buna karşılık iş arayan gençlerde bu oran yüzde 32’ye, ev gençlerinde ise yüzde 21’e düşmektedir.

Girişimcilik isteğinin cinsiyet, yaş ve çalışma durumuna göre farklılaştığı; özellikle erkekler ve daha genç yaş gruplarında daha yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir.

Şekil 87. Çalışma Durumuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimleri (“Kendi İşimi Kurmak İsterim” Oranı) (2017-2025)

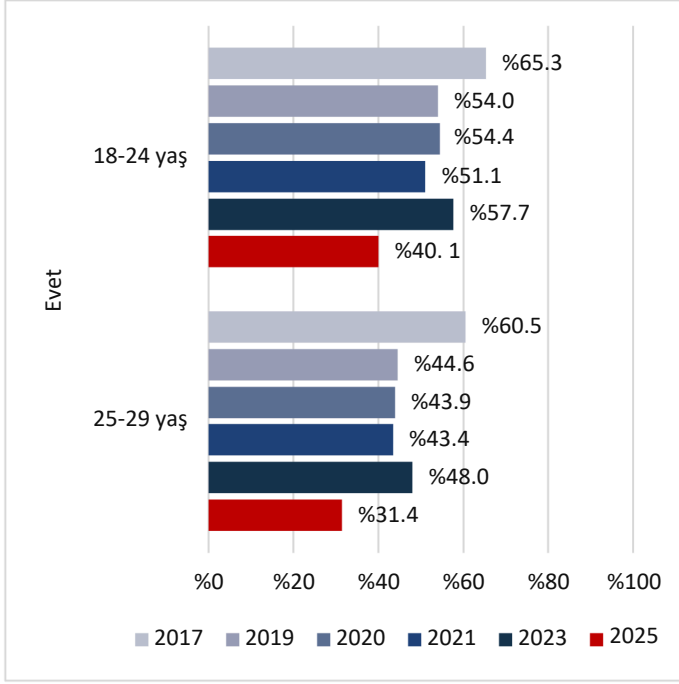

Çalışma durumuna göre gençlerin girişimcilik eğilimleri yıllar itibarıyla incelendiğinde, tüm gruplarda zaman içinde bir gerileme eğilimi olduğu görülmektedir. Çalışan gençlerde kendi işini kurmak isteyenlerin oranı 2017’de yüzde 64 seviyesindeyken 2025’te yüzde 40’a düşmüştür. Benzer şekilde öğrencilerde bu oran yüzde 66’dan yüzde 39’a, iş arayan gençlerde ise yüzde 75’ten yüzde 32’ye gerilemiştir.

Ev gençlerinde de daha düşük seviyelerde olmakla birlikte benzer bir eğilim gözlenmektedir, 2017’de yüzde 48 olan oran 2025’te yüzde 21’e düşmektedir. 2023 yılında bazı gruplarda geçici bir artış gözlenirse de, genel eğilim aşağı yönlüdür.

Girişimcilik isteğinin zaman içinde tüm çalışma gruplarında zayıfladığı ve bu düşüşün özellikle iş arayan ve ev gençlerinde daha belirgin olduğu gözlemlenmektedir.

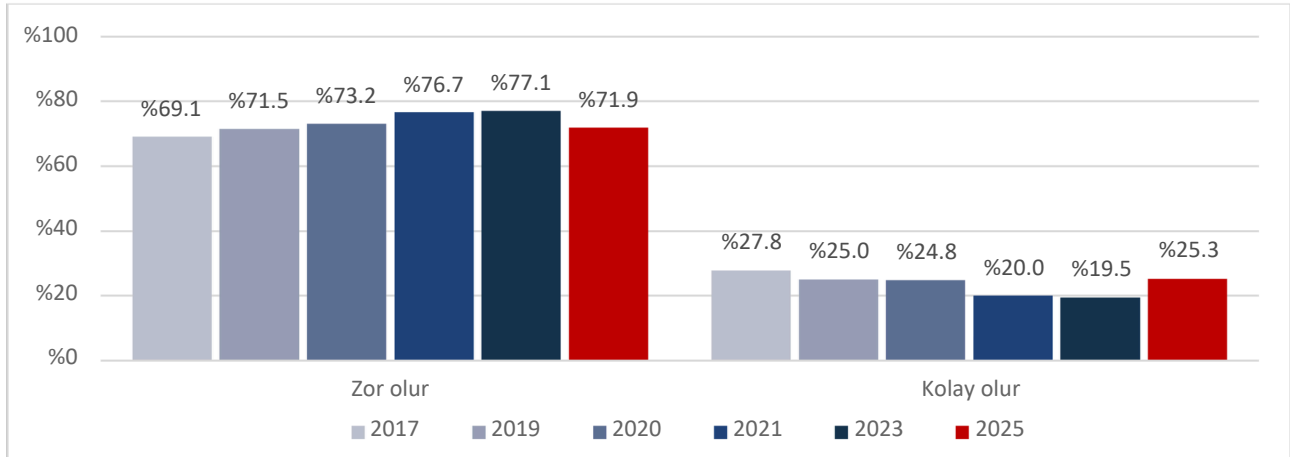
Şekil 88. Yaş Grubuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimi (“Kendi İşimi Kurmak İsterim” Yanıtını Verenlerin Oranı) (2017-2025)

Yaş gruplarına göre gençlerin girişimcilik eğilimleri incelendiğinde, her iki yaş grubunda da zaman içinde azalan bir eğilim dikkat çekmektedir. 18–24 yaş grubunda kendi işini kurmak isteyenlerin oranı 2017’de yüzde 65 iken, 2025’te yüzde 40’a gerilemiştir. Benzer şekilde 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 61’den yüzde 31’e düşmüştür.

Her iki yaş grubunda da 2023 yılında geçici bir artış gözlenmekle birlikte, genel eğilim aşağı yönlüdür. Ayrıca tüm yıllar boyunca 18–24 yaş grubunda girişimcilik isteğinin 25–29 yaş grubuna kıyasla daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

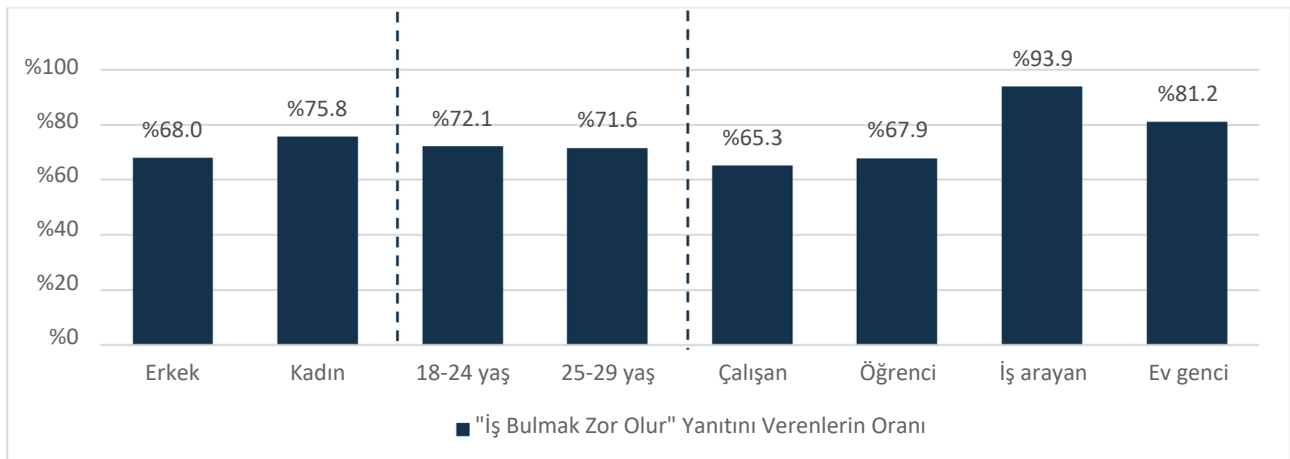
Şekil 89. İş Bulma Kaygıları (2017-2025)

Gençlerin yaşadıkları yerde iş bulma algısı yıllar itibarıyla incelendiğinde, iş bulmanın zor olduğuna dair görüşün yüksek seviyesini koruduğu görülmektedir. “Zor olur” diyenlerin oranı 2017’de yüzde 69 iken, 2023 yılında yüzde 77’ye kadar yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 72 seviyesine gerilemiştir. Buna karşılık “kolay olur” diyenlerin oranı aynı dönemde yüzde 28’den yüzde 20’ye kadar düşmüş, 2025 yılında yüzde 25 seviyesine yükselmiştir.

Bulgular, gençlerin iş bulma konusunda genel olarak olumsuz bir algıya sahip olduğunu, bu algının yıllar içinde güçlendiğini ve son dönemde sınırlı bir iyileşme sinyali gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 90. Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre İş Bulma Kaygıları (İş Bulmak “Zor Olur” ya da “Çok Zor Olur” Toplam Oranı)

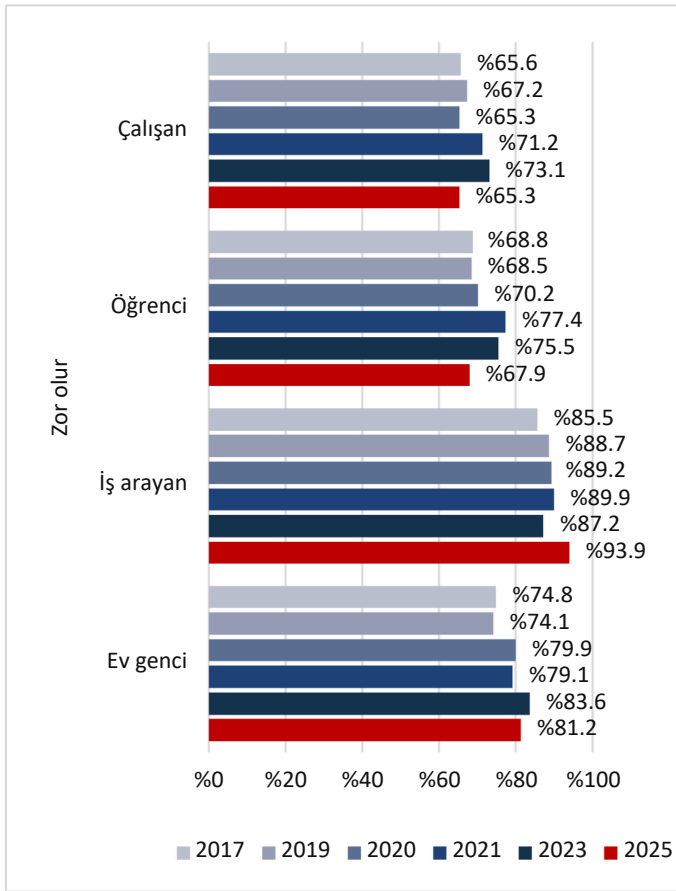

“İş bulmak zor olur” görüşü demografik kırılımlara göre incelendiğinde, tüm gruplarda yüksek oranların öne çıktığı görülmektedir. Kadınlarda bu görüşü ifade edenlerin oranı yüzde 76 ile erkeklere (yüzde 68) kıyasla daha yüksektir. Yaş grupları arasında ise 18–24 yaş grubunda oran yüzde 72, 25–29 yaş grubunda yine yüzde 72’ye yakın seviyededir ve belirgin bir farklılaşma gözlenmemektedir.

Çalışma durumuna göre bakıldığında, iş arayan gençlerde bu oran yüzde 94 ile oldukça yüksek bir seviyeye ulaşmaktadır. Ev gençlerinde yüzde 81 ile yine yüksek bir oran dikkat çekerken, öğrencilerde yüzde 68, çalışan gençlerde ise yüzde 65 seviyesindedir.

İş bulmanın zor olduğuna dair algının tüm gruplarda yaygın olduğu, özellikle iş arayan ve ev gençlerinde bu algının daha güçlü hissedildiği görülmektedir.

Şekil 91. Çalışma Durumuna Göre İş Bulma Kaygıları (İş Bulmak “Zor Olur” ya da “Çok Zor Olur” Toplam Oranı) (2017-2025)

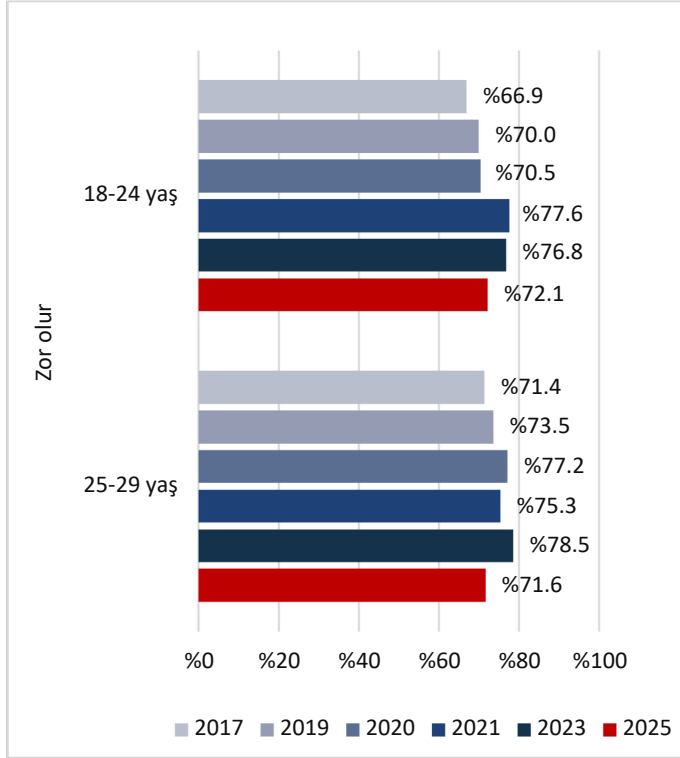

Çalışma durumuna göre gençlerin iş bulma konusundaki kaygıları incelendiğinde, tüm gruplarda yüksek oranların dikkat çektiği ve zaman içinde genel olarak artış eğilimi olduğu görülmektedir. İş arayan gençlerde “iş bulmak zor olur” diyenlerin oranı tüm yıllar boyunca en yüksek seviyede seyretmiş, 2025 yılında yüzde 94’e ulaşmıştır.

Ev gençlerinde de benzer şekilde yüksek oranlar gözlenmekte olup, 2017’de yüzde 75 seviyesinde olan oranın 2023 yılında yüzde 84’e yükseldiği, 2025 yılında ise yüzde 81 seviyesine gerilediği görülmektedir. Öğrencilerde bu oran 2017’de yüzde 69 iken 2023’te yüzde 77’ye çıkmış, 2025’te yüzde 68 seviyesine gerilemiştir.

Çalışan gençlerde ise iş bulma kaygısı görece daha düşük olmakla birlikte, 2023 yılında yüzde 73'e kadar yükselmiş, 2025 yılında yüzde 65 seviyesine gerilemiştir. İş bulma kaygısının özellikle iş arayan ve ev gençlerinde daha yoğun olduğu, ancak tüm gruplarda yaygın bir endişe alanı olmaya devam ettiği görülmektedir.

Şekil 92. Yaş Grubuna Göre İş Bulma Kaygıları (İş Bulmak “Zor Olur” ya da “Çok Zor Olur” Toplam Oranı) (2017-2025)

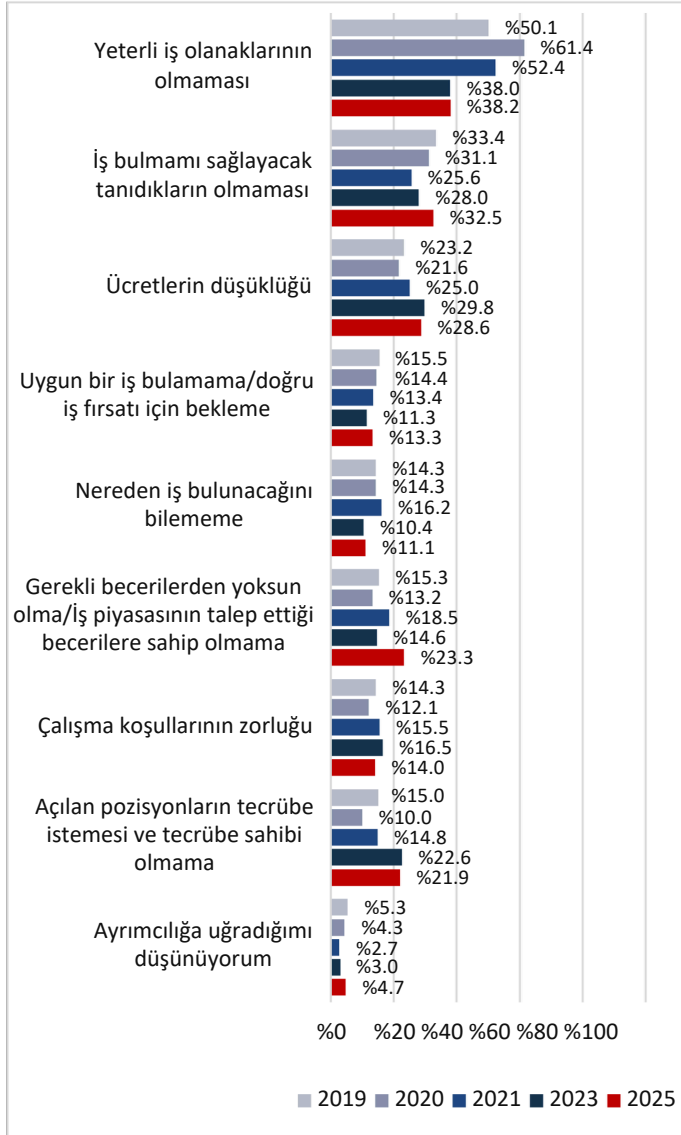

Yaş gruplarına göre gençlerin iş bulma konusundaki kaygıları incelendiğinde, her iki yaş grubunda da yüksek oranların dikkat çektiği görülmektedir. 18–24 yaş grubunda “iş bulmak zor olur” diyenlerin oranı 2017’de yüzde 67 iken, 2021 ve 2023 yıllarında yüzde 77 seviyesine kadar yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 72 seviyesine gerilemiştir.

25–29 yaş grubunda ise bu oran 2017’de yüzde 71 seviyesindeyken, 2020 ve 2023 yıllarında yüzde 77–79 aralığına ulaşmış, 2025 yılında yüzde 72 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bulgular, her iki yaş grubunda da iş bulma kaygısının uzun süredir yüksek seyrettiğini ve dönemsel artışların ardından son dönemde sınırlı bir gerileme yaşandığını göstermektedir.

Şekil 93. İş Bulmanın Önündeki Engeller (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt) (2019- 2025)

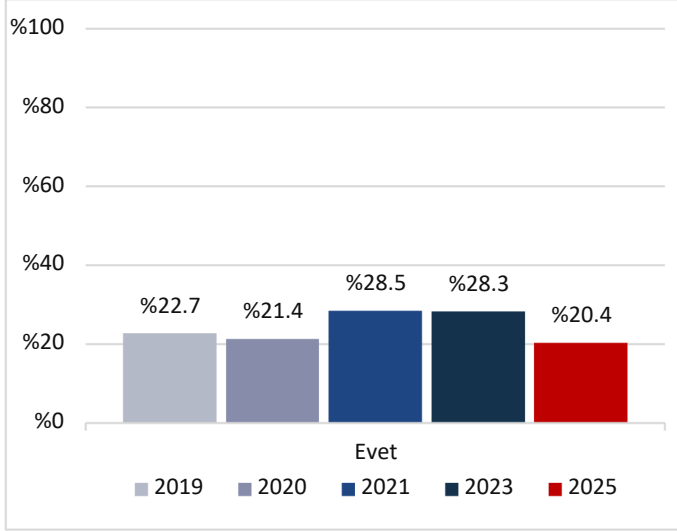
Kolay iş bulamayacağını belirten gençlere bu durumun en önemli iki sebebini sorulduğunda, yüzde 38'lik bir kesim en önemli sebep olarak yaşadıkları yerde yeterli iş olanaklarının bulunmamasını belirtmiştir.

Gençlerin iş bulma sürecinde karşılaştıkları engeller incelendiğinde, yapısal sorunların öne çıktığı görülmektedir. Yeterli iş olanaklarının olmaması, tüm yıllarda en yüksek oranlı engel olarak öne çıkmakta, 2023 yılında yüzde 61'e kadar yükseldikten sonra 2025 yılında yüzde 38 seviyesine gerilemektedir. İş bulmayı sağlayacak tanıdıkların olmaması da önemli bir engel olarak öne çıkmakta ve 2025 yılında yüzde 33 seviyesine ulaşmaktadır. Ücretlerin düşüklüğü ise zaman içinde artış göstererek 2023 yılında yaklaşık yüzde 30 seviyesine çıkmış, 2025 yılında benzer düzeyini korumaktadır.

Buna ek olarak, gerekli becerilere sahip olmama (yüzde 23) ve açılan pozisyonların tecrübe talep etmesi (yüzde 22) gibi nitelik ve deneyim odaklı engellerin 2025 yılında daha görünür hale geldiği dikkat çekmektedir.

Buna karşılık uygun iş bulamama ya da doğru fırsatı bekleme, nereden iş bulunacağını bilememe ve çalışma koşullarının zorluğu gibi başlıklar daha düşük oranlarda ifade edilmektedir.

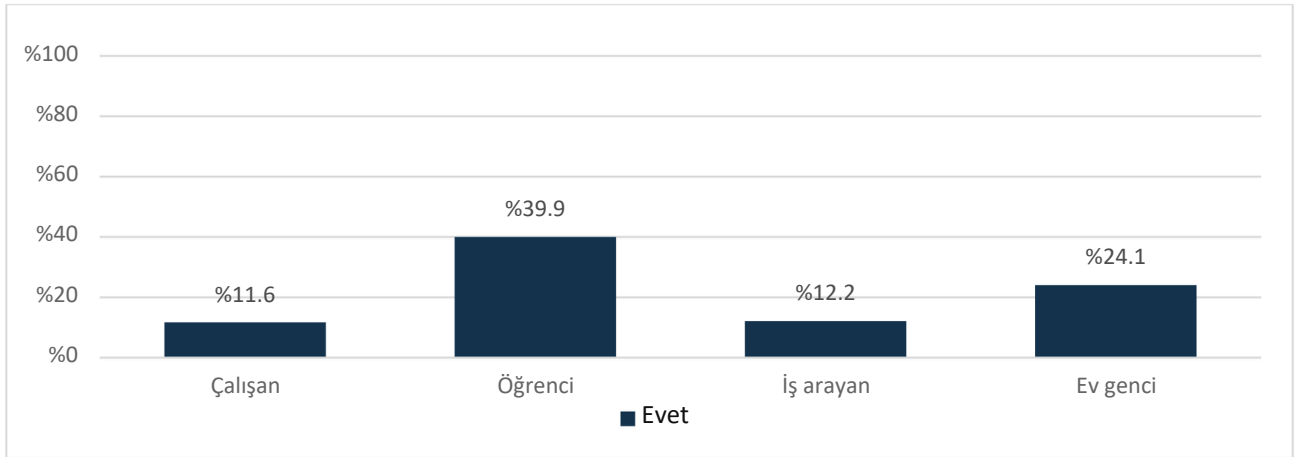
Şekil 94. Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı) (2019-2025)

Gençlerin eğitime başka bir ülkede devam etme eğilimi yıllar itibarıyla incelendiğinde, sınırlı dalgalanmalarla birlikte genel olarak orta seviyelerde seyrettiği görülmektedir. 2019 yılında yüzde 23 olan oran, 2020 yılında yüzde 21'e gerilemiş, 2021 ve 2023 yıllarında ise yüzde 28 seviyesine yükselmiştir. 2025 yılında ise bu oranın yüzde 20'ye düştüğü görülmektedir.

Yurt dışında eğitim görme isteğinin dönemsel olarak artış gösterdiği, ancak son dönemde zayıflama eğilimine girdiği görülmektedir.

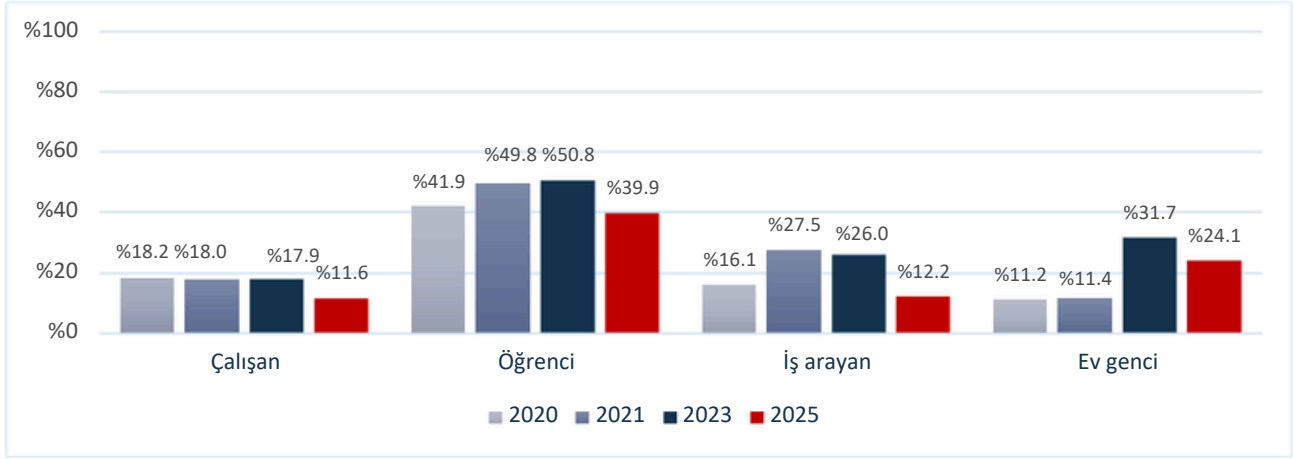
Şekil 95. Çalışma Durumuna Göre Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Çalışma durumuna göre gençlerin eğitime başka bir ülkede devam etme eğilimi incelendiğinde, öğrencilerin bu konuda belirgin şekilde öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerde yurt dışında eğitime devam etmek isteyenlerin oranı yüzde 40 ile diğer gruplara kıyasla oldukça yüksektir.

Buna karşılık çalışan gençlerde bu oran yüzde 12 seviyesinde kalırken, iş arayan gençlerde yüzde 12'ye yakın, ev gençlerinde ise yüzde 24 düzeyindedir. Yurt dışında eğitim görme eğiliminin doğrudan eğitim süreci içinde olan gençlerde daha güçlü olduğu, çalışma hayatına dahil olan gruplarda ise bu eğilimin belirgin biçimde zayıfladığı görülmektedir.

Şekil 96. Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi ve Çalışma Durumları (2020- 2025)

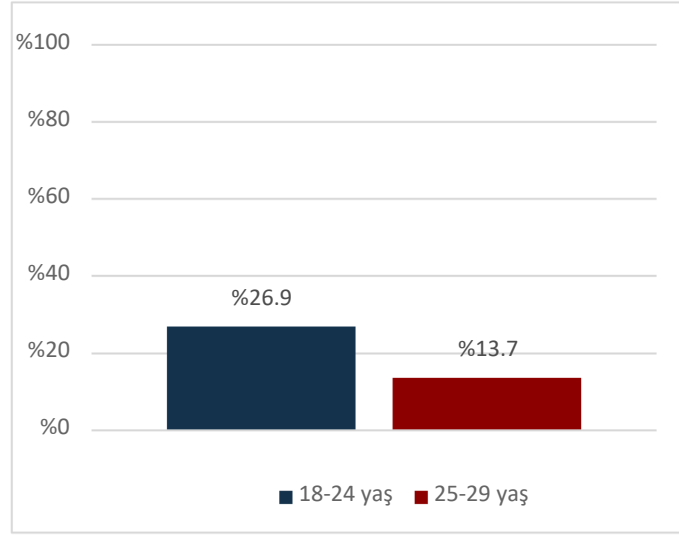

Çalışma durumuna göre gençlerin yurt dışında eğitime devam etme eğilimi incelendiğinde, gruplar arasında belirgin farklılıklar ve zaman içinde dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Öğrencilerde bu eğilim 2020'de yüzde 42 seviyesinden 2023'te yüzde 51'e yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 40'a gerilemiştir.

Ev gençlerinde benzer şekilde 2023 yılında belirgin bir artışla yüzde 32 seviyesine ulaşan oran, 2025 yılında yüzde 24'e düşmüştür. İş arayan gençlerde 2021 ve 2023 yıllarında daha yüksek seviyeler görülse de 2025 yılında oran yüzde 12'ye gerilemiştir.

Çalışan gençlerde ise yurt dışında eğitim eğilimi tüm yıllar boyunca düşük seviyelerde seyretmiş ve 2025 yılında yüzde 12 düzeyinde kalmıştır. Bulgular, yurt dışında eğitim eğiliminin özellikle öğrencilerde daha güçlü olduğunu, ancak son dönemde tüm çalışma gruplarında bu eğilimde bir zayıflama yaşandığını göstermektedir.

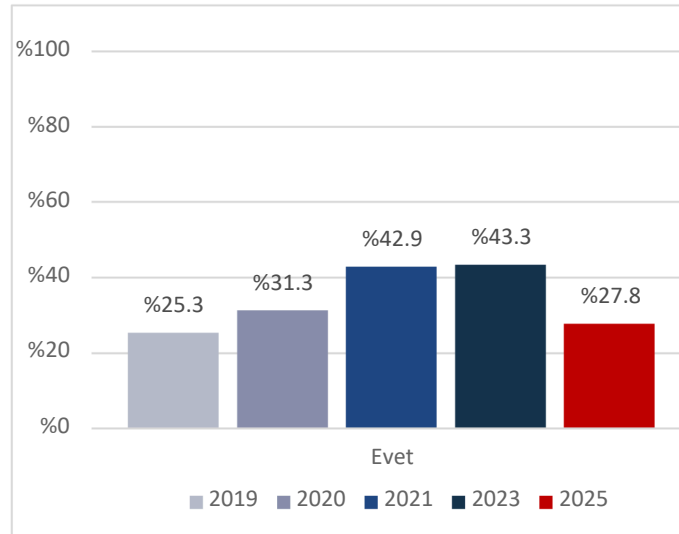
Şekil 97. Yaş Grubuna Göre Eğitimine Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Yaş gruplarına göre gençlerin eğitimine başka bir ülkede devam etme eğilimi incelendiğinde, genç yaş grubunda bu eğilimin daha yüksek olduğu görülmektedir. 18–24 yaş grubunda yurt dışında eğitimine devam etmek isteyenlerin oranı yüzde 27 iken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 14 seviyesine gerilemektedir.

Bulgular, yurt dışında eğitim isteğinin yaş ilerledikçe zayıfladığını ve özellikle eğitim sürecine daha yakın olan gençlerde daha güçlü bir eğilim olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

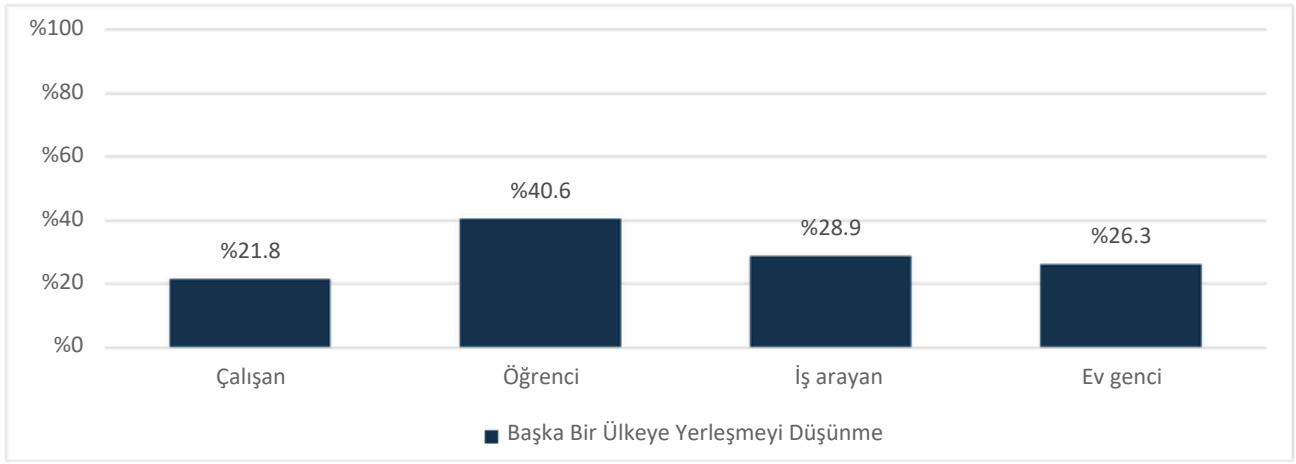
Şekil 98. Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı) (2019- 2025)

Gençlerin başka bir ülkeye yerleşme isteği yıllar itibarıyla incelendiğinde, 2019’dan 2023’e kadar belirgin bir artış eğilimi olduğu görülmektedir. 2019 yılında yüzde 25 olan oran, 2020’de yüzde 31’e, 2021’te yüzde 43 seviyesine yükselmiştir.

2025 yılında ise bu oranın yüzde 28'e gerilediği dikkat çekmektedir. Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin özellikle 2021 sonrası dönemde güçlendiğini, ancak son dönemde belirgin bir düşüş yaşandığını göstermektedir.

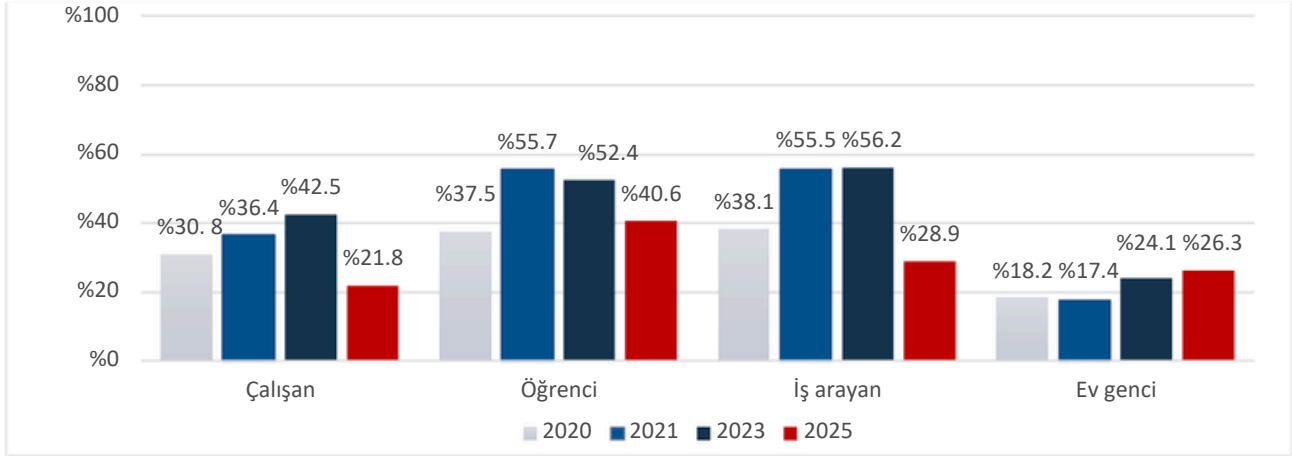
Şekil 99. Çalışma Durumuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Çalışma durumuna göre gençlerin başka bir ülkeye yerleşme isteği incelendiğinde, öğrencilerin bu konuda belirgin şekilde öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerde yurt dışına yerleşmeyi düşünenlerin oranı yüzde 41 ile en yüksek seviyededir.

Buna karşılık iş arayan gençlerde bu oran yüzde 29, ev gençlerinde yüzde 26 ve çalışan gençlerde yüzde 22 seviyesindedir. Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin eğitim süreci içinde olan gençlerde daha güçlü olduğunu, çalışma hayatına dahil olan gruplarda ise bu eğilimin daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

Şekil 100. Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği ve Çalışma Durumları (2020-2025)

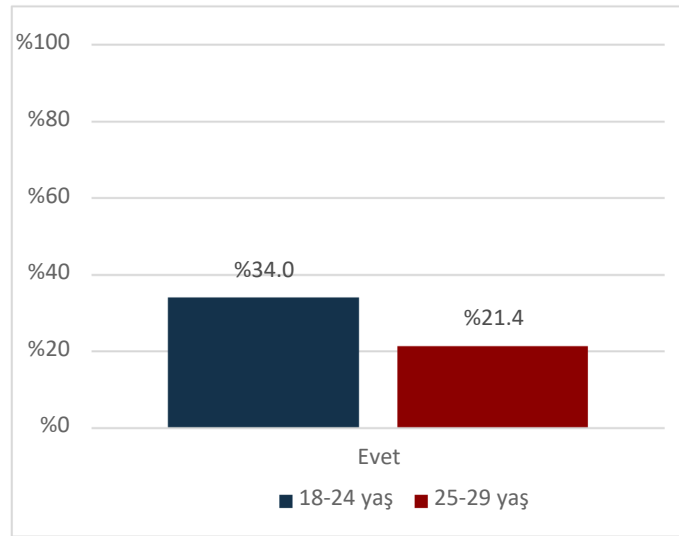

Çalışma durumuna göre gençlerin yurt dışına yerleşme isteği incelendiğinde, tüm gruplarda 2020–2023 döneminde artış, 2025 yılında ise belirgin bir gerileme olduğu görülmektedir. Öğrencilerde bu oran 2020’de yüzde 38’den 2021’de yüzde 56’ya yükselmiş, 2023 yılında yüzde 52 seviyesinde seyrettikten sonra 2025 yılında yüzde 41’e düşmüştür.

İş arayan gençlerde de benzer bir eğilim gözlenmekte, 2020’de yüzde 38 olan oran 2021 ve 2023 yıllarında yüzde 55–56 seviyelerine yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 29’a gerilemiştir. Çalışan gençlerde 2023 yılında yüzde 43’e ulaşan oran, 2025 yılında yüzde 22’ye düşerken; ev gençlerinde ise 2023 yılında yüzde 24 olan oranın 2025 yılında yüzde 26 olduğu görülmektedir.

Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin özellikle 2021–2023 döneminde güçlendiğini, ancak 2025 yılında tüm çalışma gruplarında belirgin bir zayıflama yaşandığını göstermektedir.

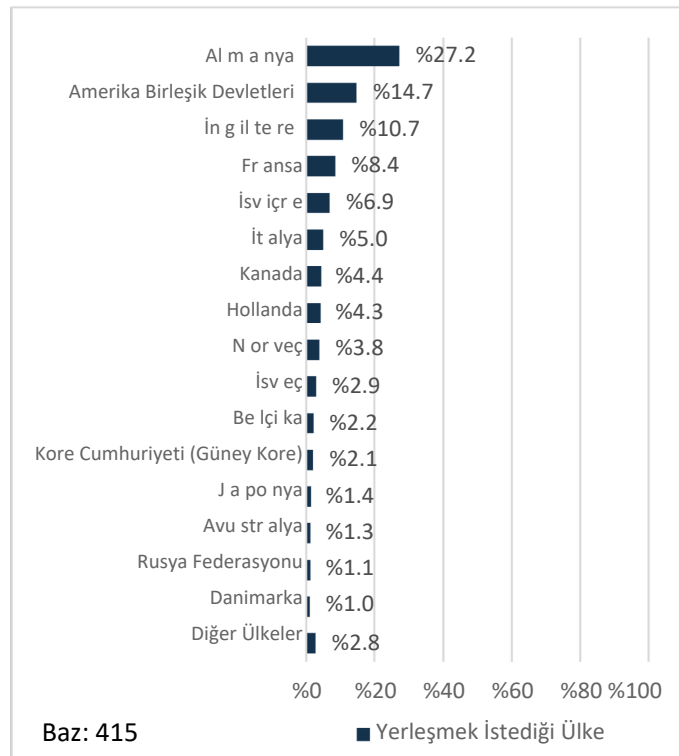
Şekil 101. Yaş Grubuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Yaş gruplarına göre gençlerin başka bir ülkeye yerleşme isteği incelendiğinde, daha genç yaş grubunda bu eğilimin daha güçlü olduğu görülmektedir. 18-24 yaş grubunda yurt dışına yerleşmeyi düşünenlerin oranı yüzde 34 iken, 25-29 yaş grubunda bu oran yüzde 21 seviyesine gerilemektedir.

Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin yaş ilerledikçe zayıfladığını ve özellikle daha genç yaş grubunda daha yüksek bir eğilim olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Şekil 102. Gençlerin Yerleşmek İstedikleri Ülke

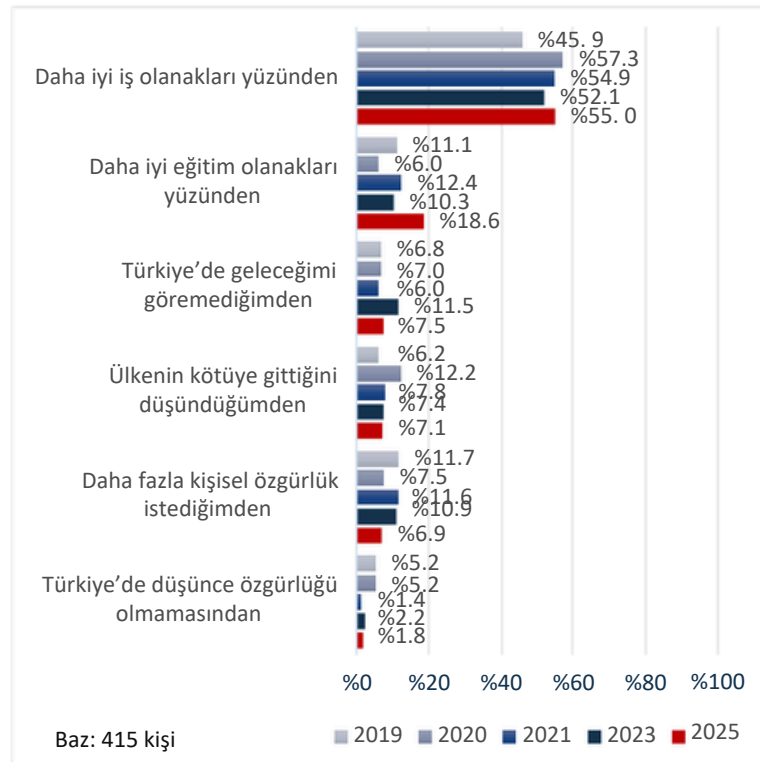

Başka bir ülkeye yerleşmeyi düşünen gençlere tercih ettikleri ülkeler sorulduğunda, Almanya'nın yüzde 27 ile en çok tercih edilen ülke olduğu görülmektedir. Almanya'yı Amerika Birleşik Devletleri (yüzde 15) ve İngiltere (yüzde 11) takip etmektedir.

Daha düşük oranlarda Fransa (yüzde 8), İsviçre (yüzde 7) ve İtalya (yüzde 5) öne çıkarken, Kanada ve Hollanda gibi ülkeler de yüzde 4 seviyelerinde tercih edilmektedir. Diğer ülkelerin tercih edilme oranlarının ise daha sınırlı düzeylerde kaldığı görülmektedir.

Bulgular, gençlerin yurt dışına yerleşme tercihlerinde ağırlıklı olarak Avrupa ülkelerine yöneldiğini, bununla birlikte Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerin de önemli bir çekim merkezi olmaya devam ettiğini göstermektedir.

Şekil 103. Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri (İlk Belirtilen Neden) (2019- 2025)

Gençlerin yurt dışına yerleşme nedenleri incelendiğinde, ekonomik ve fırsat temelli motivasyonların öne çıktığı görülmektedir. Daha iyi iş olanakları, tüm yıllarda en önemli neden olarak öne çıkmakta ve 2025 yılında yüzde 55 seviyesinde gerçekleşmektedir.

Daha iyi eğitim olanakları ise 2021 ve 2023 yıllarında daha sınırlı oranlarda ifade edilirken, 2025 yılında yüzde 19'a yükselerek dikkat çekmektedir. Türkiye'de geleceğini görememe ve ülkenin kötüye gittiğini düşünme gibi nedenler daha düşük oranlarda ifade edilmekle birlikte, dönemsel dalgalanmalar göstermektedir.

Daha fazla kişisel özgürlük isteği ve düşünce özgürlüğüne ilişkin nedenler ise genel olarak daha sınırlı oranlarda kalmaktadır.

Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin ağırlıklı olarak ekonomik fırsatlar ve eğitim imkanlarıyla ilişkili olduğunu, diğer sosyo-politik nedenlerin ise görece daha düşük düzeyde ifade edildiğini göstermektedir.

Şekil 104. Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri (Belirtilen Sebepler, 2 Yanıt)

İlk iki sebebin toplamına bakıldığında ise gençlerin en fazla belirttikleri nedenin daha iyi iş olanakları olduğu görülmektedir. Bu nedeni, daha iyi eğitim olanakları izlemekte; özellikle 2025 yılında eğitim imkanlarının payının artarak daha görünür hale geldiği dikkat çekmektedir.

Diğer nedenler incelendiğinde, ülkenin kötüye gittiğini düşünme ve Türkiye'de geleceğini görememe gibi ifadelerin orta düzeyde seyrettiği, daha fazla kişisel özgürlük isteği ve düşünce özgürlüğüne ilişkin nedenlerin ise görece daha düşük oranlarda kaldığı görülmektedir. Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin temelinde ekonomik ve fırsat odaklı motivasyonların belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri

	Erkek- Evli	Erkek-Evli değil	Kadın- Evli	Kadın- Evli değil
Daha iyi iş olanakları yüzünden	%74,7	%70,0	%62,1	%67,6
Ülkenin kötüye gittiğini düşündüğümden	%30,2	%36,5	%32,7	%18,8
Daha fazla kişisel özgürlük istediğimden	%24,7	%19,5	%34,7	%19,0
Türkiye’de geleceğimi göremediğimden	%23,5	%24,0	%24,9	%28,2
Türkiye’de düşünce özgürlüğü olmamasından	%16,8	%7,9	%6,9	%11,6
Daha iyi eğitim olanakları yüzünden	%13,1	%33,1	%21,0	%41,8

Yurt dışına yerleşme nedenleri cinsiyet ve medeni duruma göre incelendiğinde, tüm gruplarda daha iyi iş olanaklarının en temel motivasyon olduğu görülmektedir. Bu oran evli erkeklerde yüzde 75 ile en yüksek seviyede, diğer gruplarda da yüzde 62–70 aralığında yüksek düzeyde seyretmektedir.

Daha iyi eğitim olanakları özellikle evli olmayan gruplarda öne çıkmakta; evli olmayan kadınlarda yüzde 42, evli olmayan erkeklerde yüzde 33 seviyesine ulaşmaktadır. Ülkenin kötüye gittiğini düşünme ise evli olmayan erkeklerde yüzde 37 ile daha yüksek bir oranda ifade edilirken, evli olmayan kadınlarda bu oran yüzde 19 ile daha düşük kalmaktadır.

Daha fazla kişisel özgürlük isteği kadınlarda, özellikle evli kadınlarda (yüzde 35) daha belirgin bir motivasyon olarak öne çıkmaktadır. Türkiye’de geleceğini görememe ise tüm gruplarda benzer seviyelerde (yüzde 23–28) ifade edilmektedir.

Düşünce özgürlüğüne ilişkin nedenler ise genel olarak daha düşük oranlarda kalmakla birlikte, evli erkeklerde yüzde 17 ile diğer gruplara kıyasla daha yüksek bir seviyededir.

Tablo 5. Çalışma Durumuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri

	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Daha iyi iş olanakları yüzünden	%70,3	%41,9	%53,1	%47,9
Daha iyi eğitim olanakları yüzünden	%9,3	%30,3	%15,6	%17,6
Daha fazla kişisel özgürlük istediğimden	%6,3	%6,9	%7,0	%8,5
Ülkenin kötüye gittiğini düşündüğümden	%5,5	%5,3	%18,1	%6,2
Türkiye’de geleceğimi göremediğimden	%4,6	%9,2	%2,5	%14,6
Türkiye’de düşünce özgürlüğü olmamasından	%1,0	%3,1	%2,7	%0,0
Diğer	%2,5	%2,8	%1,0	%1,1

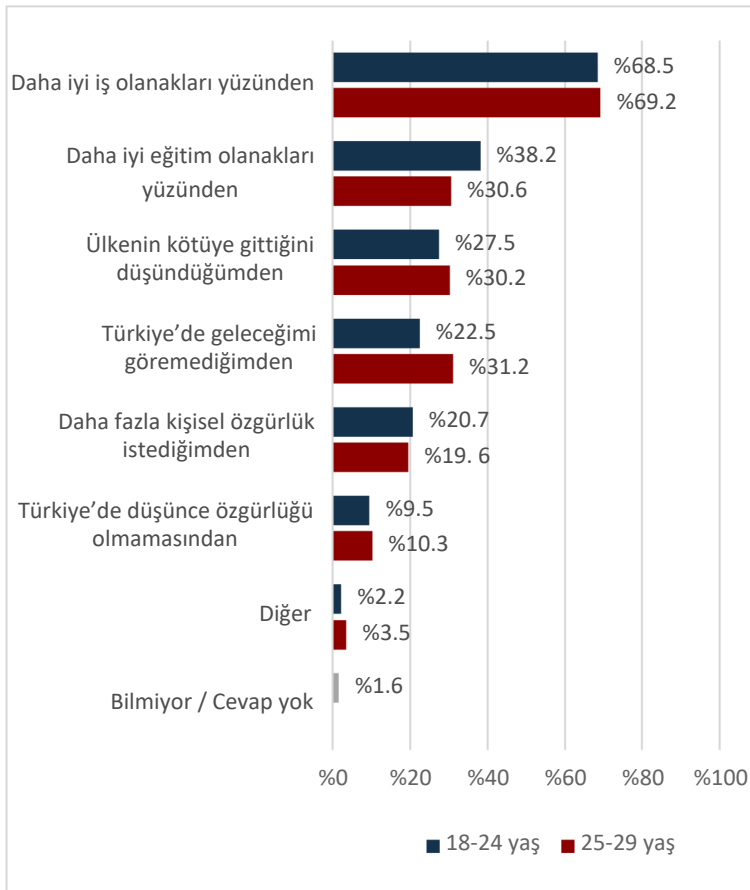
Çalışma durumuna göre yurt dışına yerleşme nedenleri incelendiğinde, daha iyi iş olanaklarının tüm gruplarda en önemli motivasyon olduğu görülmektedir. Bu oran çalışan gençlerde yüzde 70 ile belirgin biçimde daha yüksekken, iş arayanlarda yüzde 53, ev gençlerinde yüzde 48 ve öğrencilerde yüzde 42 seviyesindedir.

Daha iyi eğitim olanakları ise özellikle öğrencilerde yüzde 30 ile öne çıkmakta, diğer gruplarda daha düşük oranlarda kalmaktadır. Ülkenin kötüye gittiğini düşünme nedeni iş arayan gençlerde yüzde 18 ile diğer gruplara kıyasla daha belirgin bir motivasyon olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye’de geleceğini görememe ev gençlerinde yüzde 15 ile daha yüksek bir oranda ifade edilirken, diğer gruplarda daha sınırlı düzeyde kalmaktadır. Daha fazla kişisel özgürlük isteği ve düşünce özgürlüğüne ilişkin nedenler ise tüm gruplarda düşük oranlarda seyretmektedir.

Bulgular, yurt dışına yerleşme isteğinin ağırlıklı olarak ekonomik nedenlerle şekillendiğini, ancak eğitim ve gelecek beklentilerine ilişkin motivasyonların özellikle belirli gruplarda farklılaştığını göstermektedir.

Şekil 105. Yaş Grubuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri

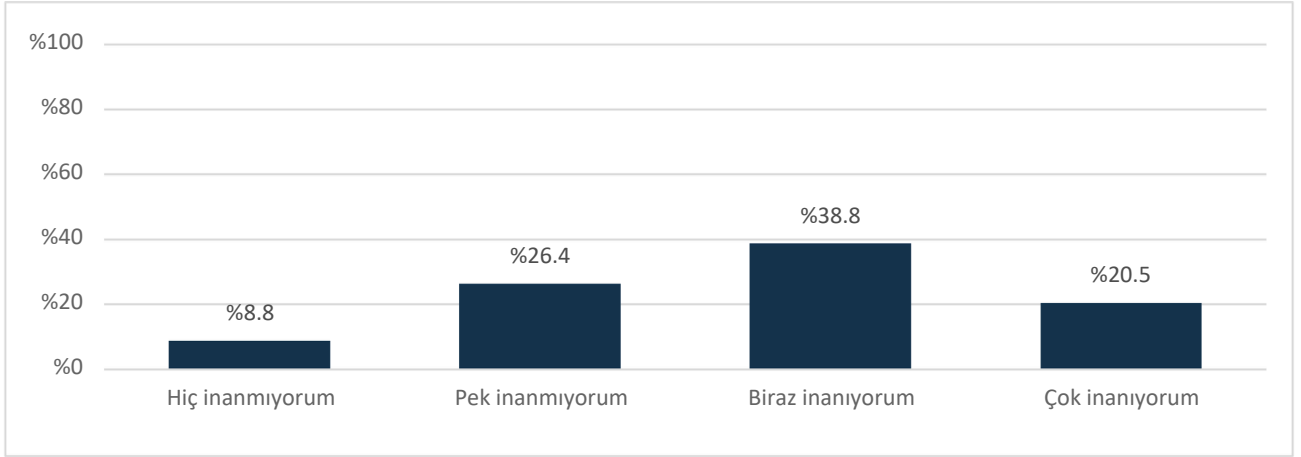
Yaş gruplarına göre yurt dışına yerleşme nedenleri incelendiğinde, her iki yaş grubunda da daha iyi iş olanaklarının en temel motivasyon olduğu görülmektedir. 18–24 ve 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 69’a yakın seviyededir.

Daha iyi eğitim olanakları genç yaş grubunda (yüzde 38) daha yüksek bir oranda ifade edilirken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 31’e gerilemektedir. Buna karşılık Türkiye’de geleceğini görememe ve ülkenin kötüye gittiğini

düşünme gibi nedenlerin 25–29 yaş grubunda daha yüksek oranlarda dile getirildiği görülmektedir.

Daha fazla kişisel özgürlük isteği her iki yaş grubunda benzer seviyelerde seyretmekte, düşünce özgürlüğüne ilişkin nedenler ise daha sınırlı oranlarda kalmaktadır. Bulgular, yaş ilerledikçe ekonomik nedenlerin önemini koruduğunu, ancak gelecek beklentisine ve ülke koşullarına ilişkin değerlendirmelerin daha belirgin hale geldiğini göstermektedir.

Şekil 106. Gençlerin İleride Başka Bir Ülkeye Yerleşme Planlarını Gerçekleştirme İnancı

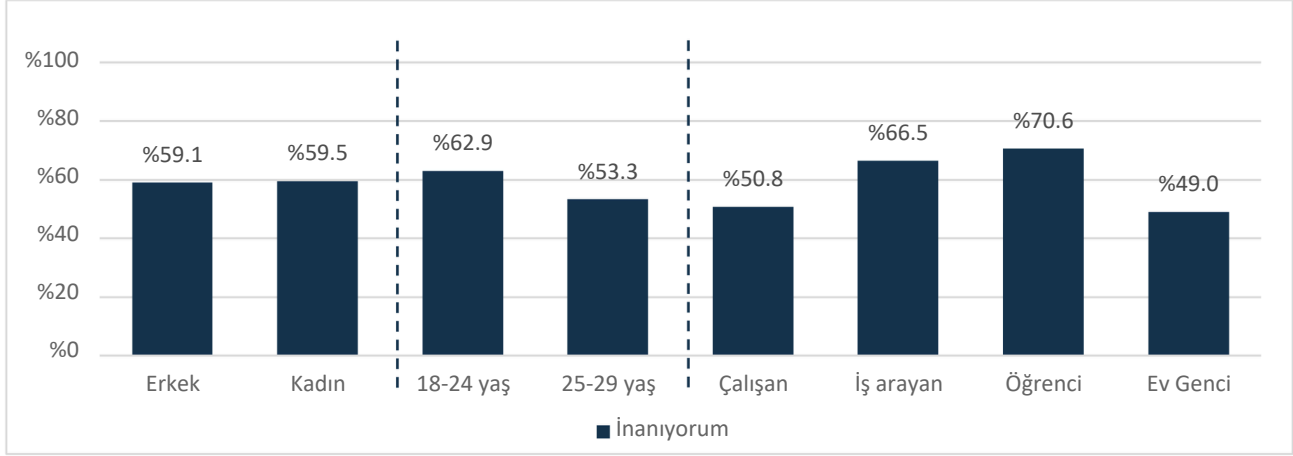

Gençlerin ileride başka bir ülkeye yerleşme planlarını gerçekleştirme inançları incelendiğinde, temkinli bir iyimserliğin öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların yüzde 39'u bu planın gerçekleşeceğine "biraz inandığını" belirtirken, yüzde 21'i "çok inandığını" ifade etmektedir.

Buna karşılık yüzde 26'sı "pek inanmadığını", yüzde 9'u ise "hiç inanmadığını" dile getirmektedir.

Gençlerin önemli bir kısmının yurt dışına yerleşme planına belirli ölçüde inandığı, ancak bunun güçlü bir güven duygusundan çok daha temkinli bir beklenti biçiminde şekillendiği görülmektedir.

Şekil 107. Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerin İleride Başka Bir Ülkeye Yerleşme Planlarını Gerçekleştirme İnancı

Cinsiyet, yaş ve çalışma durumuna göre incelendiğinde, gençlerin yurt dışına yerleşme planlarını gerçekleştirme inancı tüm gruplarda yüzde 50'nin üzerinde seyretmektedir. Kadınlarda bu oran yüzde 60 ile erkeklere (yüzde 59) oldukça yakın bir düzeydedir.

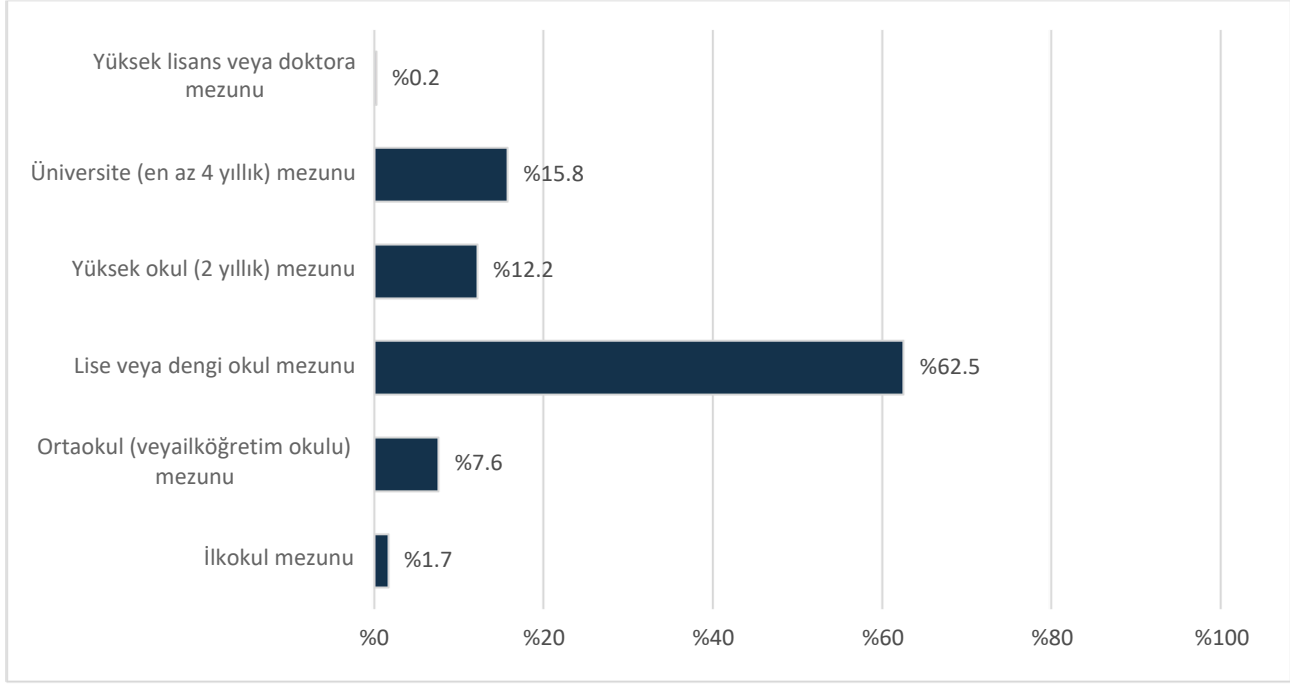
Yaş kırılımında, 18–24 yaş grubunda inanç düzeyi yüzde 63 ile daha yüksekken, 25–29 yaş grubunda bu oran yüzde 53'e gerilemektedir.

Çalışma durumuna göre değerlendirildiğinde ise öğrenciler yüzde 71 ile en yüksek inanç düzeyine sahip grup olarak öne çıkmaktadır. İş arayan gençlerde bu oran yüzde 67 seviyesinde iken, çalışanlarda yüzde 51 ve ev gençlerinde yüzde 49 ile daha düşük düzeyler gözlenmektedir.

Bu bulgular, özellikle eğitim sürecinde olan ve iş arayan gençlerin yurt dışına yerleşme planlarını gerçekleştirme konusunda daha yüksek bir beklenti ve motivasyona sahip olduğunu göstermektedir.

4.3 Eğitim Alanı

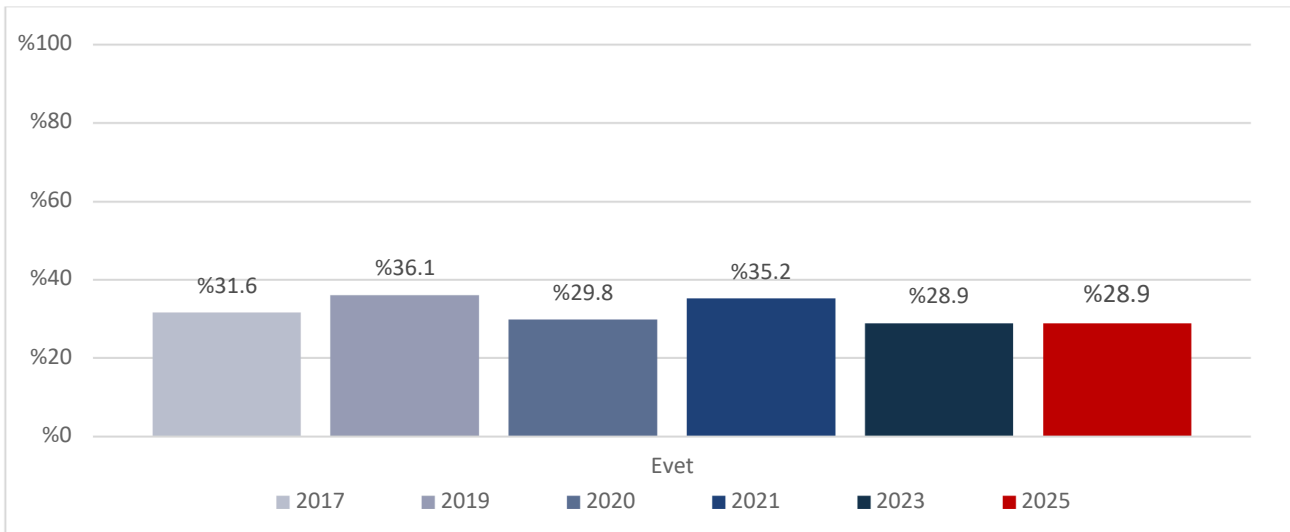
Şekil 108. Gençlerin En Son Mezun Oldukları Okul Düzeyi

Gençlerin eğitim düzeyine bakıldığında, en büyük grubun yüzde 63 ile lise veya dengi okul mezunlarından oluştuğu görülmektedir.

Bunu yüzde 16 ile üniversite (en az 4 yıllık) mezunları ve yüzde 12 ile yüksek okul (2 yıllık) mezunları takip etmektedir. Daha düşük oranlarda ise yüzde 8 ile ortaokul, yüzde 2 ile ilkokul mezunları yer almaktadır. Yüksek lisans veya doktora mezunlarının oranı ise oldukça sınırlı olup yüzde 1'in altındadır.

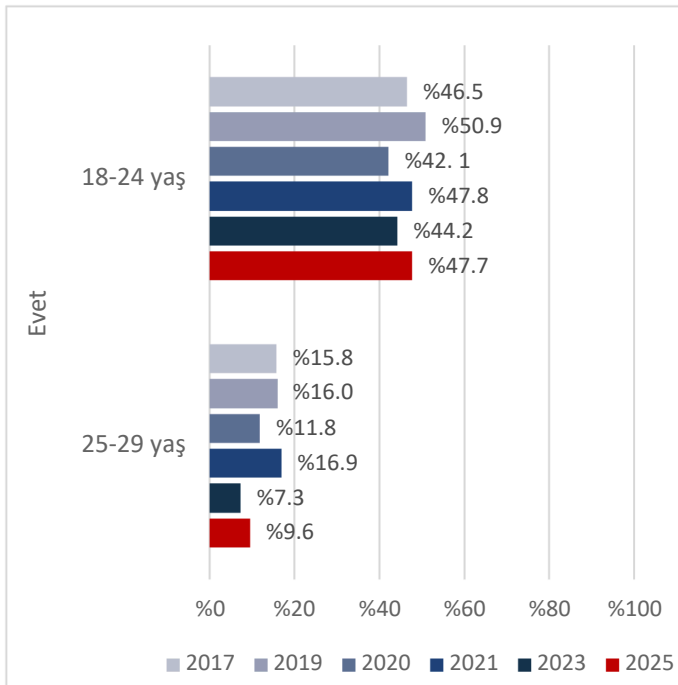
Şekil 109. Gençlerin Eğitim Durumları (2017-2025)

Gençlere şu anda bir okula ya da üniversiteye kayıtlı olup olmadıkları sorulduğunda, "evet" yanıtı verenlerin oranının yıllar içinde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir.

2017'de yüzde 32 olan oran, 2019'da yüzde 36'ya yükselmiş, 2020'de ise yüzde 30'a gerilemiştir. 2021 yılında yeniden artarak yüzde 35 seviyesine ulaşan bu oran, 2023 ve 2025 yıllarında yüzde 29 ile daha düşük bir düzeyde kalmıştır.

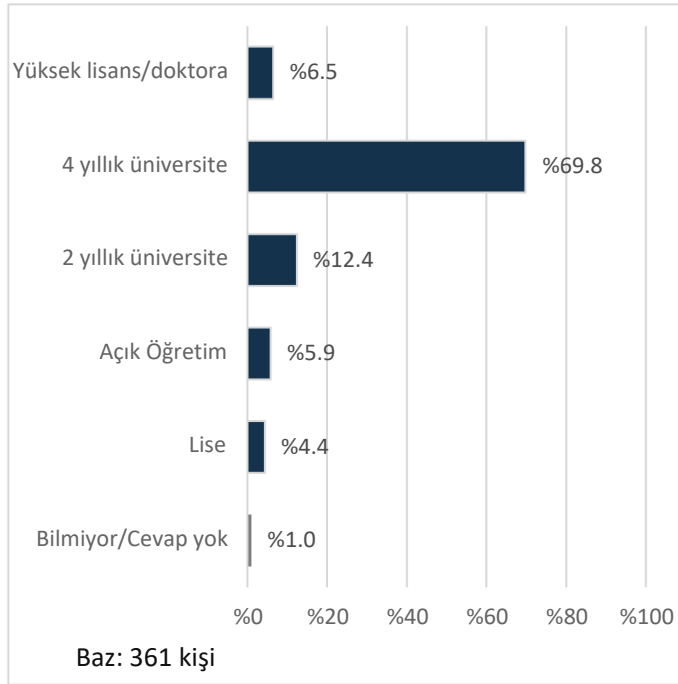
Şekil 110. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Eğitim Durumları (Bir Okula Kayıtlı Olanlar) (2017-2025)

2017 araştırmasında 18–24 yaş arası gençlerin yüzde 47'si, 2019 araştırmasında yüzde 51'i, 2020 araştırmasında yüzde 42'si, 2021 araştırmasında yüzde 48'i ve 2023 araştırmasında yüzde 44'ü bir okula kayıtlı olduklarını belirtmiştir. Bu oran 2025 yılında yüzde 48 olarak gerçekleşmiştir.

25–29 yaş arası gençlerin ise 2017 ve 2019 araştırmalarında yüzde 16'sı, 2020 araştırmasında yüzde 12'si, 2021 araştırmasında yüzde 17'si bir eğitim kurumuna ya da okula kayıtlı olduklarını ifade etmiştir. Bu oran 2023 yılında yüzde 7'ye gerilemiş, 2025 yılında ise yüzde 10 seviyesine yükselmiştir.

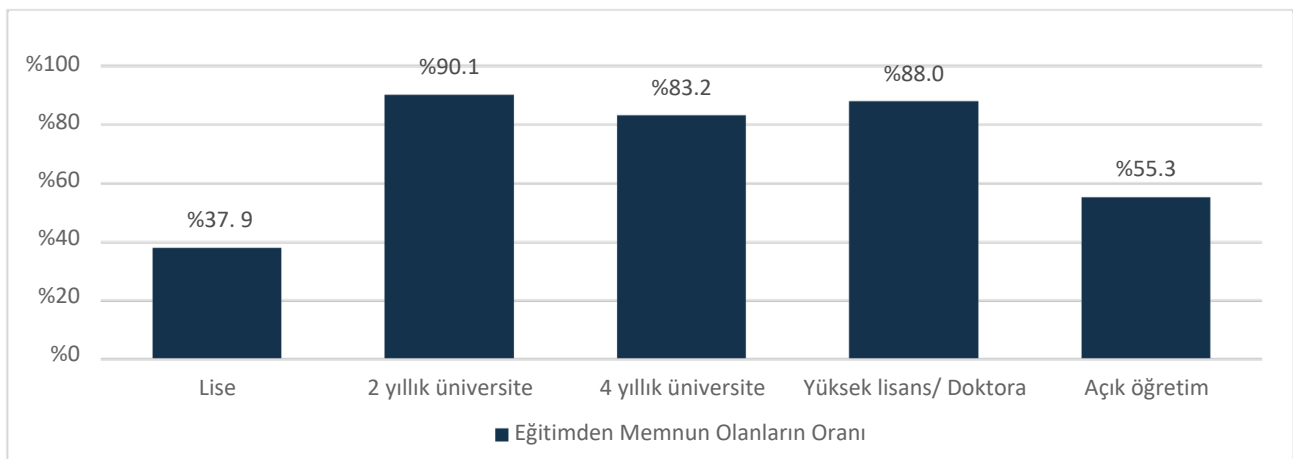
Şekil 111. Gençlerin Eğitim Seviyeleri (Bir Okula Kayıtlı Olanlar)

Bir okula kayıtlı olan gençlerin eğitim seviyelerine bakıldığında, en büyük grubun yüzde 70 ile 4 yıllık üniversite öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir.

Bunu yüzde 12 ile 2 yıllık üniversite öğrencileri takip ederken, yüksek lisans veya doktora düzeyinde eğitimine devam edenlerin oranı yüzde 7 seviyesindedir. Açık öğretimde eğitimine devam eden gençlerin oranı yüzde 6, lise düzeyinde eğitimine devam edenlerin oranı ise yüzde 4 olarak ölçülmüştür.

Şekil 112. Okudukları Okullar ve Okullarından Memnuniyetleri ("Memnunum" Yanıtlarının Oranı)

Gençlerin eğitim gördükleri okul türüne göre memnuniyet düzeyleri incelendiğinde, en yüksek memnuniyet oranının yüzde 90 ile 2 yıllık üniversite öğrencilerinde olduğu görülmektedir.

Bunu yüzde 88 ile yüksek lisans/doktora öğrencileri ve yüzde 83 ile 4 yıllık üniversite öğrencileri takip etmektedir. Açık öğretimde eğitimine devam eden gençlerde memnuniyet oranı yüzde 55 seviyesindeyken, lise düzeyinde eğitime devam eden gençlerde bu oran yüzde 38 ile en düşük seviyede kalmaktadır.

Bu bulgular, eğitim düzeyi yükseldikçe memnuniyet oranının arttığını, özellikle yükseköğretim düzeyinde eğitim alan gençlerin eğitimlerinden daha yüksek düzeyde memnun olduklarını göstermektedir.

Şekil 113. Eğitime Devam Etmeme Sebepleri (2 Yanıt)

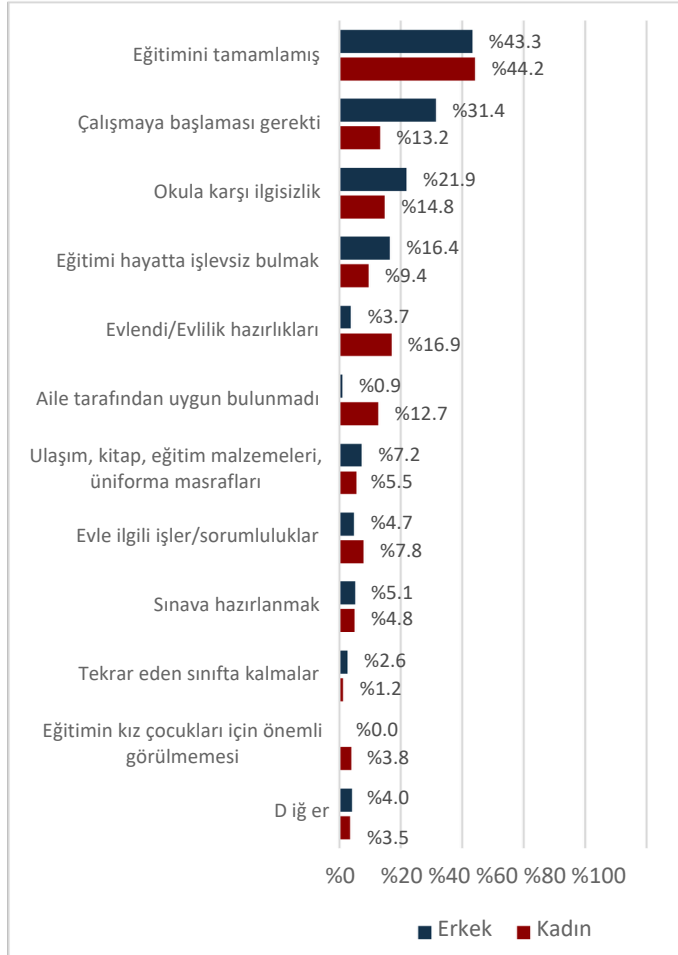
Gençlerin eğitime devam etmeme nedenleri incelendiğinde, en yüksek oranın yüzde 44 ile "eğitimi tamamlamış olmak" olduğu görülmektedir.

Bunu yüzde 23 ile çalışmaya başlama gerekliliği ve yüzde 19 ile okula karşı ilgisizlik takip etmektedir. Eğitimin hayatta işlevsiz bulunduğunu belirtenlerin oranı yüzde 13, evlilik ve evlilik hazırlıkları nedeniyle eğitime devam etmeyenlerin oranı ise yüzde 10'dur.

Daha düşük oranlarda ise aile tarafından uygun bulunmama, eğitimle ilgili maliyetler, ev içi sorumluluklar ve sınava hazırlanma gibi nedenler öne çıkmaktadır.

Bu bulgular, eğitime devam etmeme kararında hem bireysel tercihlerin hem de ekonomik ve sosyal zorunlulukların birlikte etkili olduğunu göstermektedir.

Şekil 114. Cinsiyete Göre Eğitime Devam Etmeme Sebepleri (2 Yanıt)

Cinsiyete göre incelendiğinde, hem erkeklerde hem kadınlarda eğitime devam etmeme nedenleri arasında “eğitimini tamamlamış olmak” ilk sırada yer almakta olup oranlar birbirine oldukça yakındır (erkeklerde yüzde 43, kadınlarda yüzde 44).

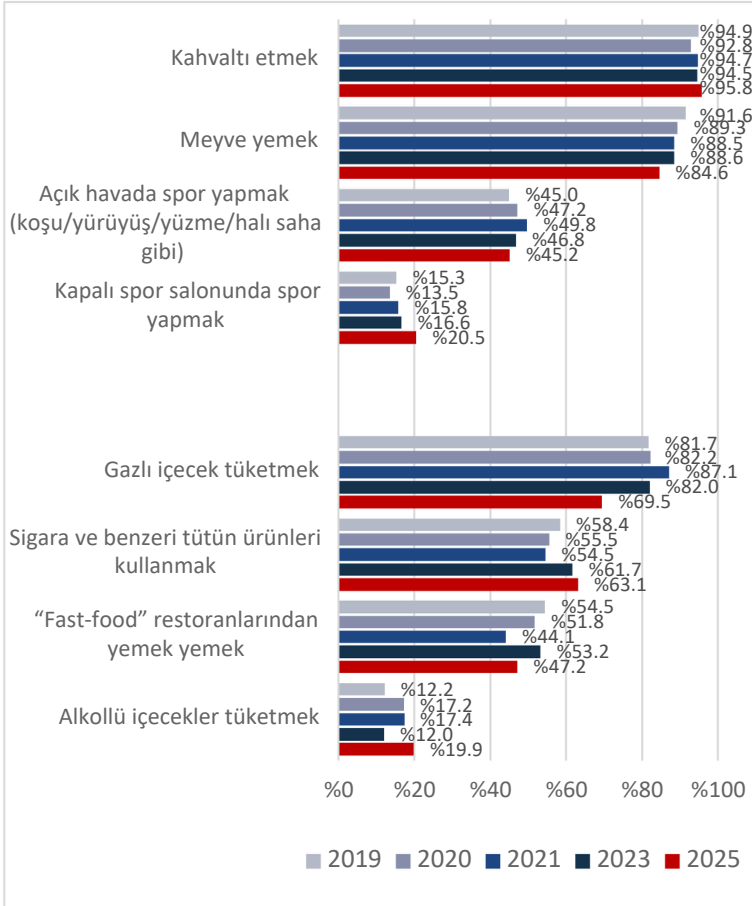
Erkeklerde ikinci sırada yüzde 31 ile çalışmaya başlama gerekliliği öne çıkarken, kadınlarda bu oran yüzde 13 ile daha düşük seviyededir. Buna karşılık kadınlarda evlilik ve evlilik hazırlıkları nedeniyle eğitime devam etmeme oranı yüzde 17 ile erkeklere (yüzde 4) kıyasla belirgin şekilde daha yüksektir.

Okula karşı ilgisizlik ve eğitimi hayatta işlevsiz bulma nedenleri erkeklerde daha yüksek oranlarda ifade edilirken, kadınlarda aile tarafından uygun bulunmama ve ev içi sorumluluklar gibi nedenlerin daha öne çıktığı görülmektedir.

Bu bulgular, eğitime devam etmeme nedenlerinin cinsiyete göre farklılaştığını; erkeklerde daha çok ekonomik ve bireysel tercihler öne çıkarken, kadınlarda sosyal roller ve ailevi faktörlerin daha belirleyici olduğunu göstermektedir.

4.4 Sağlık Alanı

Şekil 115. Gençlerin Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı) (2019-2025)

Gençlerin sağlık ve yaşam alışkanlıkları incelendiğinde, olumlu alışkanlıkların yüksek oranlarda devam ettiği görülmektedir. Kahvaltı etme oranı yıllar içinde artış göstererek 2025 yılında yüzde 96’ya ulaşmıştır. Meyve tüketimi ise yüksek seviyesini korumakla birlikte 2025 yılında yüzde 85’e gerilemiştir. Açık havada spor yapma oranı yüzde 45 seviyesinde seyrederken, kapalı spor salonunda spor yapma oranı yüzde 21’e yükselmiştir.

Olumsuz alışkanlıklara bakıldığında, gazlı içecek tüketiminin 2025 yılında yüzde 70’e gerileyerek önceki yıllara kıyasla azaldığı görülmektedir. Buna karşılık sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanımı yüzde 63 ile yüksek seviyesini korumaktadır. “Fast-food” tüketimi ise 2021’deki düşüşün ardından yeniden artarak 2025 yılında yüzde 47 seviyesine ulaşmıştır. Alkollü içecek tüketimi de artış eğilimi göstererek yüzde 20’ye yükselmiştir.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir veya daha sık” Yanıtlarının Oranı)

	Erkek	Kadın
Kahvaltı etmek	%94,7	%96,9
Meyve yemek	%81,4	%87,8
Açık havada spor yapmak (koşu/yürüyüş/yüzme/halı saha gibi)	%46,6	%43,7
Kapalı spor salonunda spor yapmak	%23,2	%17,9
Gazlı içecek tüketmek	%71,6	%67,4
Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanmak	%71,2	%55,0
Fast-food restoranlarından yemek yemek	%47,7	%46,7
Alkollü içecekler tüketmek	%27,4	%12,3

Cinsiyete göre incelendiğinde, kahvaltı etme alışkanlığının her iki grupta da oldukça yüksek olduğu görülmektedir (erkeklerde yüzde 95, kadınlarda yüzde 97). Benzer şekilde meyve tüketimi de kadınlarda (yüzde 88) erkeklere (yüzde 81) kıyasla daha yüksek olsa da her iki grupta da yaygındır. Fiziksel aktivite açısından bakıldığında, açık havada spor yapma oranı erkeklerde yüzde 47 ile kadınlara (yüzde 44) kıyasla biraz daha yüksektir. Kapalı spor salonunda spor yapma oranı da erkeklerde yüzde 23, kadınlarda yüzde 18’dir.

Olumsuz alışkanlıklarda ise erkeklerin daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir. Gazlı içecek tüketimi erkeklerde yüzde 72, kadınlarda yüzde 67 iken; sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanımı erkeklerde yüzde 71, kadınlarda yüzde 55’tir. Alkollü içecek tüketiminde fark daha belirgin olup erkeklerde yüzde 27, kadınlarda yüzde 12’dir. Fast-food tüketimi ise iki grup arasında benzer seviyelerde seyretmektedir. Bulgular, sağlıklı alışkanlıkların her iki cinsiyette de yaygın olduğunu, ancak riskli tüketim davranışlarının erkeklerde daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)

	Erkek- Evli	Erkek- Evli değil	Kadın- Evli	Kadın- Evli değil
Kahvaltı etmek	%95,8	%92,4	%98,5	%95,6
Meyve yemek	%93,1	%86,7	%90,2	%89,6
Açık havada spor yapmak (koşu/yürüyüş/yüzme/halı saha gibi)	%40,6	%49,9	%35,5	%47,2
Kapalı spor salonunda spor yapmak	%12,4	%21,0	%6,5	%15,1
Gazlı içecek tüketmek	%68,4	%72,3	%65,6	%68,0
Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanmak	%82,3	%69,0	%51,5	%56,2
Fast-food restoranlarından yemek yemek	%35,9	%50,0	%28,6	%52,4
Alkollü içecekler tüketmek	%23,6	%28,2	%4,4	%14,9

Cinsiyet ve medeni duruma göre incelendiğinde, kahvaltı etme alışkanlığının tüm gruplarda oldukça yüksek olduğu görülmektedir (yüzde 92–99 aralığında). Meyve tüketimi de benzer şekilde tüm gruplarda yaygın olup özellikle evli erkeklerde yüzde 93 ile öne çıkmaktadır.

Fiziksel aktivite açısından bakıldığında, evli olmayan gençlerin hem açık havada spor yapma hem de kapalı spor salonu kullanma oranlarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle evli olmayan erkeklerde açık hava spor oranı yüzde 50'ye yaklaşırken, kapalı spor salonu kullanımı da daha yaygındır.

Olumsuz alışkanlıklarda ise belirgin farklılıklar görülmektedir. Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanımı evli erkeklerde yüzde 82 ile en yüksek seviyededir. Fast-food tüketimi evli olmayan gençlerde daha yaygın olup, özellikle evli olmayan kadınlarda yüzde 52 ile dikkat çekmektedir. Alkollü içecek tüketimi erkeklerde daha yüksek seviyelerde seyrederken, kadınlarda özellikle evli olanlarda oldukça düşük kalmaktadır.

Gazlı içecek tüketimi ise tüm gruplarda görece benzer ve yüksek oranlarda seyretmektedir. Bu bulgular, medeni durumun özellikle yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıkları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Çalışma Durumuna Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)

	Çalışan	İş arayan	Öğrenci	Ev genci
Kahvaltı etmek	97.4%	97.3%	89.0%	%100,0
Meyve yemek	87.6%	64.4%	83.0%	%92,6
Açık havada spor yapmak (koşu/yürüyüş/yüzme/halı saha gibi)	38.8%	52.9% 8.2%	55.0%	%44,0
Kapalı spor salonunda spor yapmak	17.8%		34.9%	%17,0
Gazlı içecek tüketmek	%73,0	54.8%	72.4%	%65,8
Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanmak	%70,7	65.1%	57.4%	%46,9
Fast-food restoranlarından yemek yemek	%49,4	24.5%	62.6%	%34,7
Alkollü içecekler tüketmek	%19,9	25.1%	25.2%	%8,2

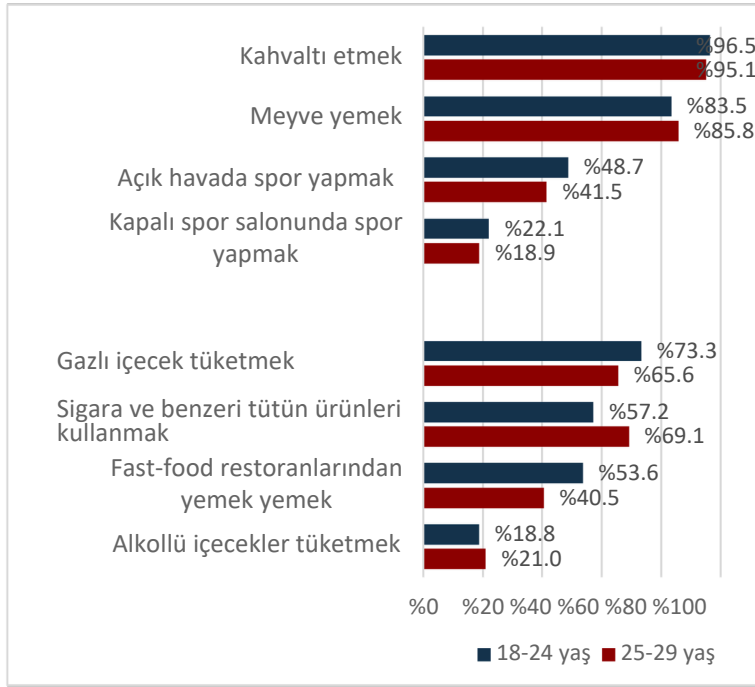
Çalışma durumuna göre incelendiğinde, kahvaltı etme alışkanlığının tüm gruplarda oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ev gençlerinde bu oran yüzde 100'e ulaşırken, çalışan ve iş arayan gençlerde yüzde 97 seviyesindedir. Öğrencilerde ise yüzde 89 ile diğer gruplara kıyasla daha düşük kalmaktadır. Meyve tüketimi ev gençlerinde yüzde 93 ve çalışanlarda yüzde 88 ile daha yüksek seviyelerdeyken, iş arayan gençlerde yüzde 64 ile belirgin şekilde daha düşüktür. Fiziksel aktivite açısından bakıldığında, açık havada spor yapma oranı öğrencilerde yüzde 55 ve iş arayan gençlerde yüzde 53 ile daha yüksekken, çalışan gençlerde yüzde 39 ile daha düşük seviyededir. Kapalı spor salonunda spor yapma oranı ise öğrencilerde yüzde 35 ile diğer gruplara kıyasla belirgin şekilde daha yaygındır.

Olumsuz alışkanlıklarda ise farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Gazlı içecek tüketimi çalışanlarda yüzde 73 ve öğrencilerde yüzde 72 ile yüksek seviyelerdeyken, iş arayan gençlerde yüzde 55 ile daha düşüktür. Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanımı çalışanlarda yüzde 71 ile en yüksek seviyededir. Fast-food tüketimi öğrencilerde yüzde 63 ile öne çıkarken, çalışanlarda yüzde 49 ve ev gençlerinde yüzde 35 seviyesindedir. Alkollü içecek tüketimi iş arayan ve

öğrencilerde yaklaşık yüzde 25 ile daha yüksekken, ev gençlerinde yüzde 8 ile oldukça düşük kalmaktadır.

Bu bulgular, çalışma durumunun gençlerin yaşam tarzı üzerinde belirleyici olduğunu; öğrencilerin daha aktif ancak bazı alanlarda daha riskli tüketim alışkanlıklarına sahip olduğunu, çalışan gençlerde ise özellikle sigara kullanımının öne çıktığını göstermektedir.

Şekil 116. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)

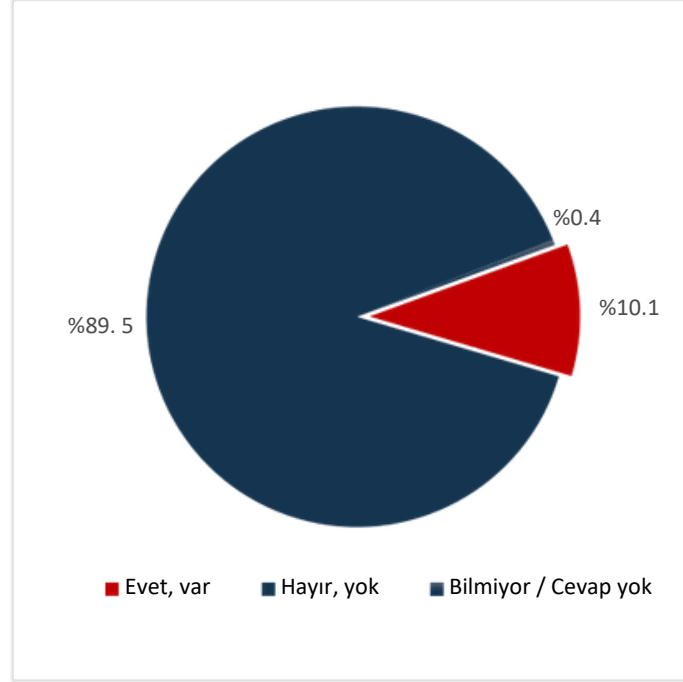

Yaş gruplarına göre incelendiğinde, kahvaltı etme alışkanlığının her iki grupta da oldukça yüksek olduğu görülmektedir (18–24 yaşta yüzde 97, 25–29 yaşta yüzde 95). Meyve tüketimi de her iki grupta yaygın olup 25–29 yaş grubunda yüzde 86 ile biraz daha yüksek seviyededir. Fiziksel aktivite açısından bakıldığında, açık havada spor yapma oranı 18–24 yaş grubunda yüzde 49 ile daha yüksekken, 25–29 yaş grubunda yüzde 42’ye gerilemektedir. Kapalı spor salonunda spor yapma oranı da benzer şekilde genç yaş grubunda daha yüksektir.

Olumsuz alışkanlıklarda ise yaşa bağlı farklılaşmalar dikkat çekmektedir. Gazlı içecek tüketimi 18–24 yaş grubunda yüzde 73 ile daha yüksekken, sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanımı 25–29 yaş grubunda yüzde 69 ile daha yaygındır. Alkollü içecek tüketimi de 25–29 yaş grubunda (yüzde 21) 18–24 yaş grubuna (yüzde 19) kıyasla daha yüksektir.

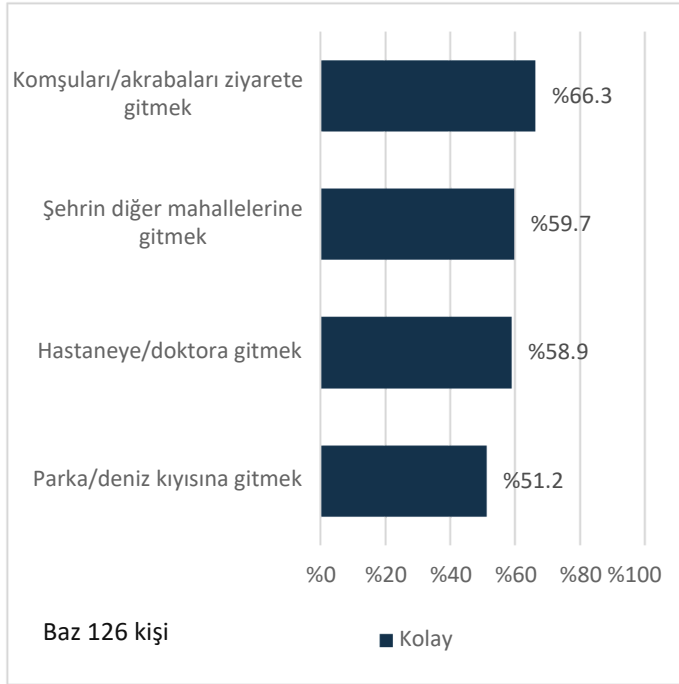
Fast-food tüketimi ise 18–24 yaş grubunda yüzde 54 ile daha yaygınken, 25–29 yaş grubunda yüzde 41 seviyesindedir. Bu bulgular, genç yaş grubunun daha aktif bir yaşam tarzına sahip olduğunu, ancak bazı riskli tüketim alışkanlıklarının yaş ilerledikçe arttığını göstermektedir.

Şekil 117. Engelli Olma Durumu

Araştırma çalışmamız kapsamında görüştüğümüz gençlerin yüzde 10'u bir engeli ya da sürekli bir hastalığı olduğunu belirtmiştir.

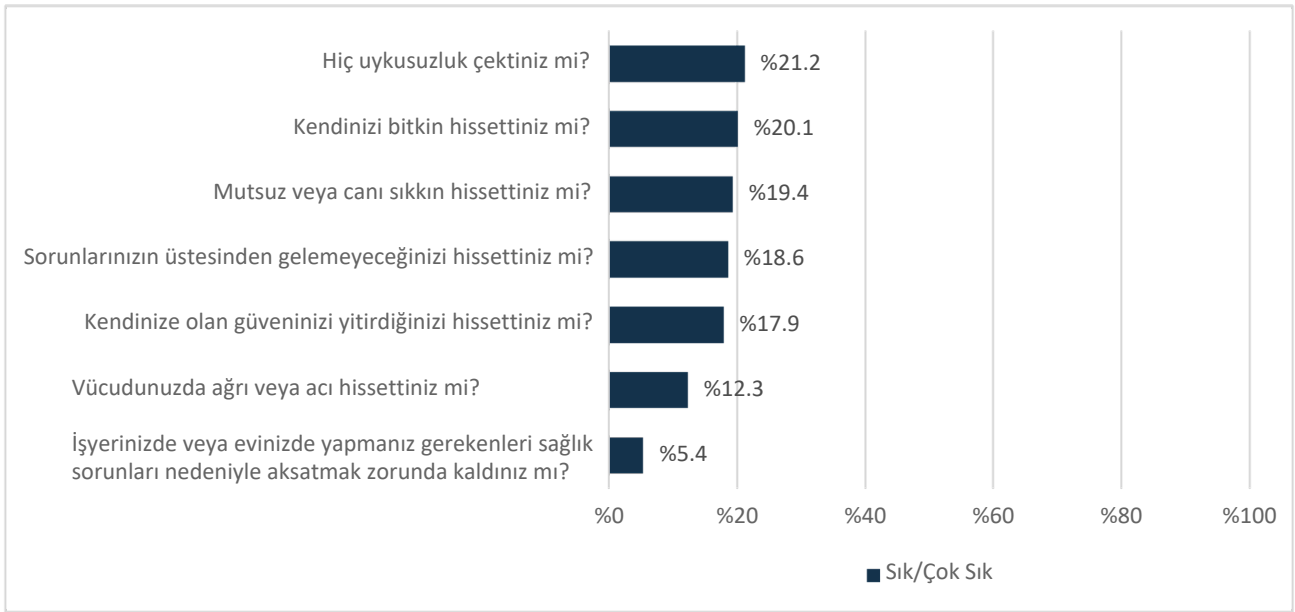
Şekil 118. Engelli Olduğunu Belirtenler İçin Çeşitli Aktivitelerin Kolaylığı ("Kolay" Yanıtlarının Oranı)

Engeli olduğunu belirten gençlere çeşitli aktiviteler okunmuş ve bu aktiviteleri yapmanın ne kadar kolay olduğu sorulmuştur.

Bulgular, bazı temel faaliyetlere erişimin görece daha kolay olduğunu göstermektedir. Komşu veya akraba ziyareti en kolay gerçekleştirilen aktivite olarak öne çıkmakta olup gençlerin yüzde 66'sı bu faaliyeti kolay bulduğunu belirtmiştir. Bunu yüzde 60 ile şehrin diğer mahallelerine gitmek ve yüzde 59 ile hastaneye ya da doktora gitmek izlemektedir. Parka veya deniz kıyısına gitmek ise yüzde 51 ile diğer aktivitelere kıyasla daha düşük bir kolaylık düzeyine sahiptir. Bu bulgular, engelli gençlerin sosyal çevreye erişimde görece daha az zorlandığını, ancak kamusal alanlara ve açık alan aktivitelerine erişimde daha fazla güçlük yaşayabildiklerini göstermektedir.

Şekil 119. Geçtiğimiz 4 Haftada Belirtilen Durumların Yaşanma Sıklığı ("Sık/Çok sık" Yanıtlarının Toplamı)

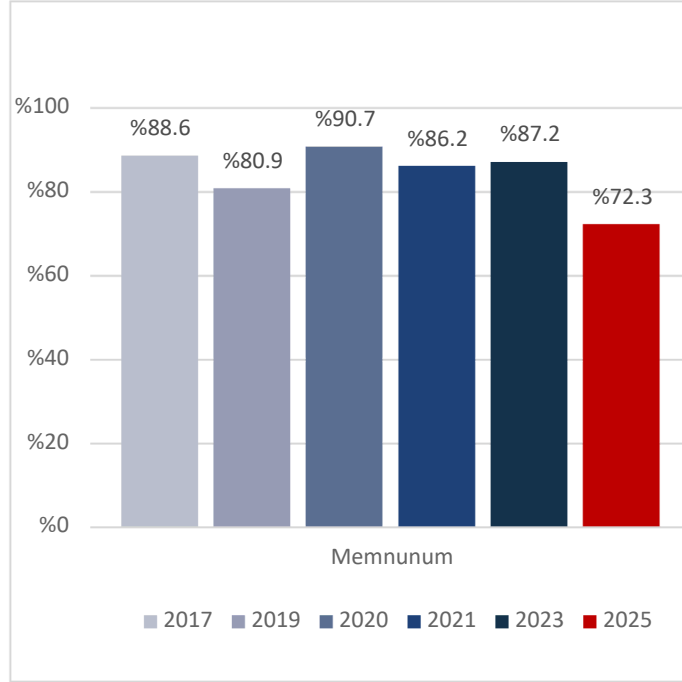

Gençlerin son dönemde yaşadıkları fiziksel ve psikolojik durumlar incelendiğinde, en sık ifade edilen sorunların uyku ve enerji düzeyi ile ilişkili olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 21'i sık ya da çok sık uykusuzluk çektiğini belirtirken, yüzde 20'si kendini bitkin hissettiğini ifade etmektedir. Bunu yüzde 19 ile mutsuzluk veya can sıkıntısı ve yüzde 19'a yakın oranla sorunlarının üstesinden gelememe hissi takip etmektedir.

Kendine güven kaybı yaşayan gençlerin oranı yüzde 18 seviyesindeyken, fiziksel ağrı veya acı hissedenlerin oranı yüzde 12'dir. İş veya günlük sorumluluklarını sağlık sorunları nedeniyle aksattığını belirten gençlerin oranı ise yüzde 5 ile daha sınırlı kalmaktadır.

Bu bulgular, gençlerin önemli bir kısmının özellikle psikolojik iyi olma hali ve enerji düzeyi ile ilgili zorluklar yaşadığını, ancak bu durumun günlük işlevselliği etkileyen daha ağır sonuçlara daha düşük oranlarda yansıdığını göstermektedir.

Şekil 120. Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

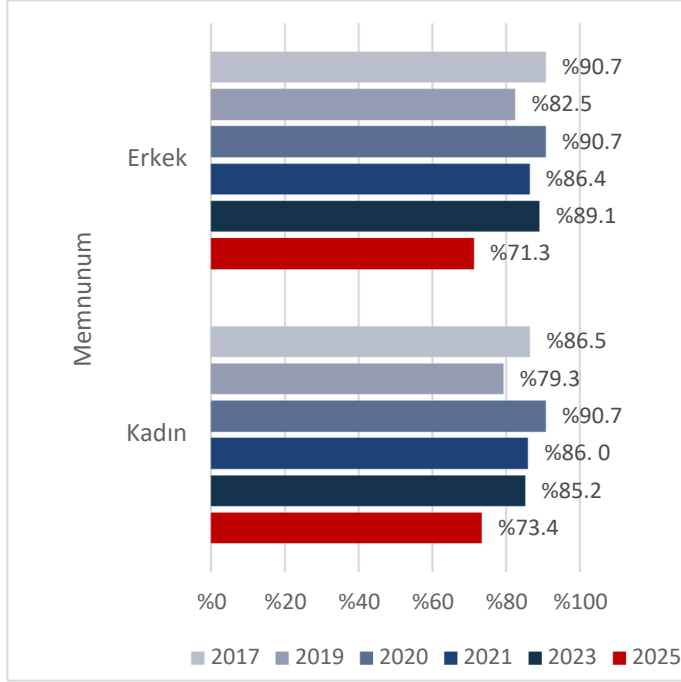

Gençlerin sağlık durumlarından memnuniyet düzeyi incelendiğinde, yıllar boyunca yüksek oranların korunduğu ancak son dönemde belirgin bir düşüş yaşandığı görülmektedir.

2017 yılında gençlerin yüzde 89'u sağlık durumundan memnun olduğunu belirtirken, bu oran 2019'da yüzde 81'e gerilemiş, 2020'de yeniden artarak yüzde 91'e yükselmiştir. 2021 ve 2023 yıllarında yüzde 86–87 seviyelerinde seyreden memnuniyet oranı, 2025 yılında yüzde 72'ye düşmüştür.

Bu bulgular, gençlerin sağlık durumlarına ilişkin genel memnuniyetinin uzun süre yüksek seyrettiğini, ancak 2025 yılı itibarıyla dikkat çekici bir gerileme yaşandığını göstermektedir.

Şekil 121. Cinsiyete Göre Gençlerin Sağlık Durumlarından Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

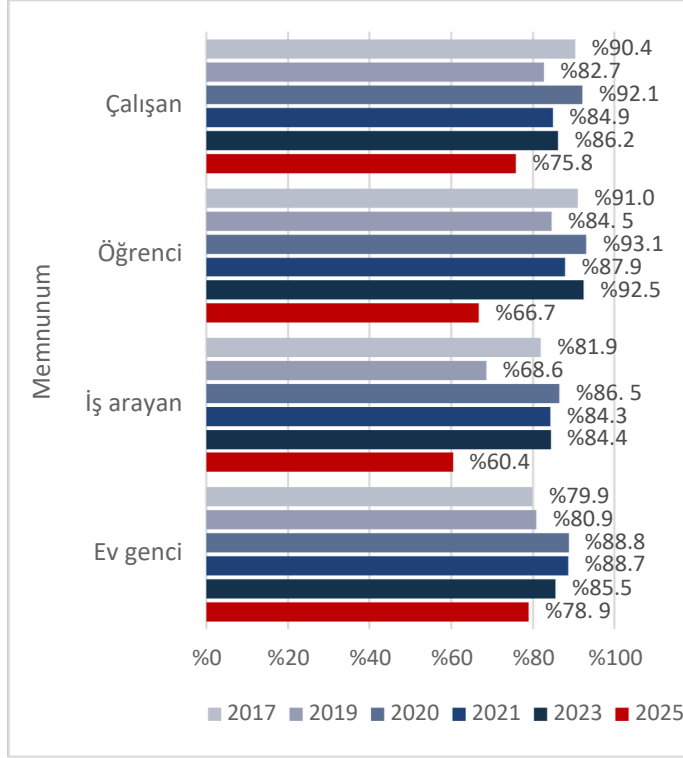

Cinsiyete göre incelendiğinde, gençlerin sağlık durumlarından memnuniyetinin her iki grupta da uzun yıllar yüksek seviyelerde seyrettiği görülmektedir.

Erkeklerde memnuniyet oranı önceki yıllarda yüzde 85–90 aralığında iken, 2025 yılında yüzde 71'e gerilemiştir. Kadınlarda ise benzer şekilde yüksek seyreden memnuniyet oranı 2025 yılında yüzde 73 seviyesine düşmüştür.

Bu bulgular, sağlık memnuniyetinde her iki cinsiyette de benzer bir eğilim izlendiğini ve son dönemde belirgin bir düşüş yaşandığını göstermektedir.

Şekil 122. Çalışma Durumuna Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

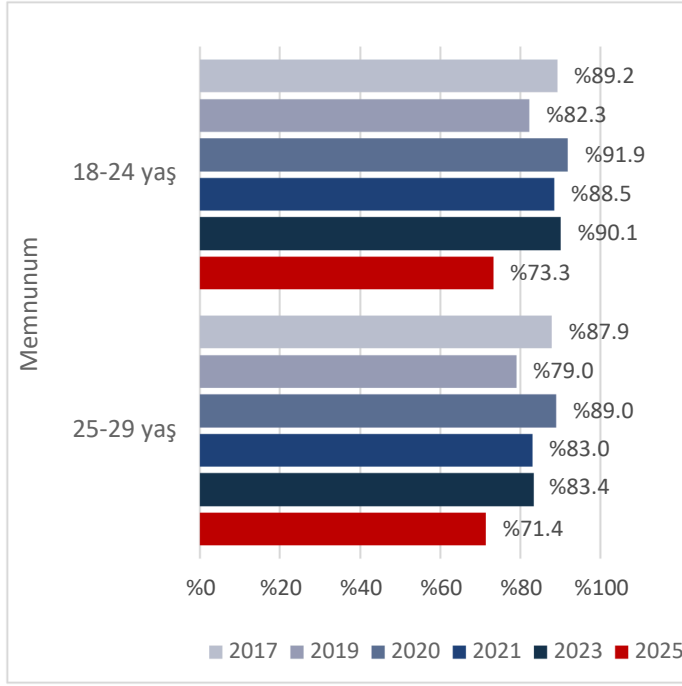
alışma durumuna göre incelendiğinde, gençlerin sağlık durumlarından memnuniyetinin tüm gruplarda yüksek seviyelerde seyrettiği, ancak 2025 yılında belirgin bir düşüş yaşandığı görülmektedir.

Öğrenciler ve çalışanlar önceki yıllarda yüzde 85–90 aralığında yüksek memnuniyet düzeylerine sahipken, 2025 yılında bu oranlar sırasıyla yüzde 67 ve yüzde 76 seviyelerine gerilemiştir. İş arayan gençlerde memnuniyet oranı daha düşük olup 2025 yılında yüzde 60 seviyesinde ölçülmüştür.

Ev gençlerinde ise memnuniyet oranı diğer gruplara kıyasla daha yüksek kalmaya devam etmiş ve 2025 yılında yüzde 79 olarak gerçekleşmiştir.

Bu bulgular, sağlık durumundan memnuniyette tüm çalışma gruplarında bir gerileme olduğunu, ancak özellikle iş arayan gençlerin daha düşük memnuniyet düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 123. Yaş Grubuna Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

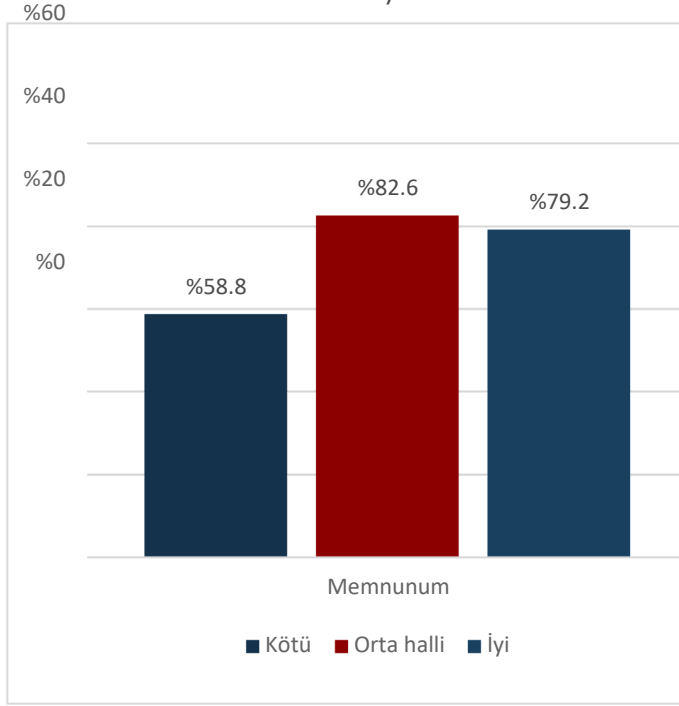

Yaş gruplarına göre incelendiğinde, gençlerin sağlık durumlarından memnuniyetinin her iki yaş grubunda da uzun süre yüksek seviyelerde seyrettiği görülmektedir.

18–24 yaş grubunda memnuniyet oranı önceki yıllarda yüzde 85–90 aralığında iken, 2025 yılında yüzde 73 seviyesine gerilemiştir. Benzer şekilde 25–29 yaş grubunda da yüksek seyreden memnuniyet oranı 2025 yılında yüzde 71’e düşmüştür.

Bu bulgular, sağlık durumunda memnuniyette yaş grupları arasında belirgin bir fark olmadığını, her iki grupta da benzer bir eğilimle son dönemde düşüş yaşandığını göstermektedir.

Şekil 124. Maddi Durum Algısına Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

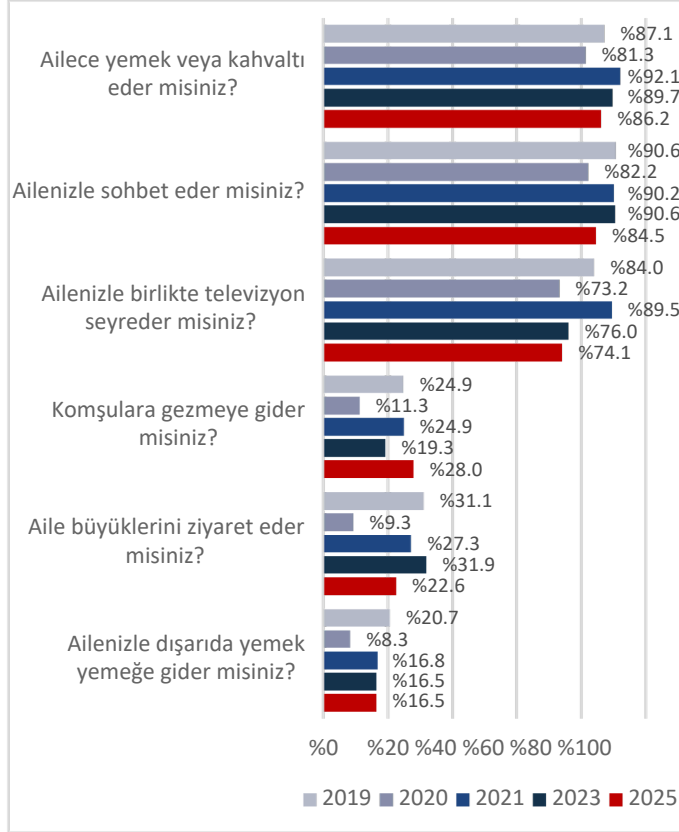

Maddi durum algısına göre incelendiğinde, gençlerin sağlık durumlarından memnuniyet düzeyinin ekonomik algı ile arttığı görülmektedir. Maddi durumunu “iyi” olarak değerlendiren gençlerin yüzde 79’u sağlık durumundan memnun olduğunu belirtirken, bu oran “orta halli” olduğunu düşünen gençlerde yüzde 83’e yükselmektedir. Maddi durumunu “kötü” olarak değerlendiren gençlerde ise memnuniyet oranı yüzde 59 ile belirgin şekilde daha düşük kalmaktadır.

Bu bulgular, maddi durum algısının sağlık memnuniyeti üzerinde önemli bir etkisi olduğunu, ekonomik olarak kendini daha iyi durumda gören gençlerin sağlıklarını da daha olumlu değerlendirme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

4.5 İlişkiler Alanı

Şekil 125. Gençlerin Aileleri ile İlişkileri ("Haftada bir ve daha sık" Yanıtlarının Oranları) (2019-2025)

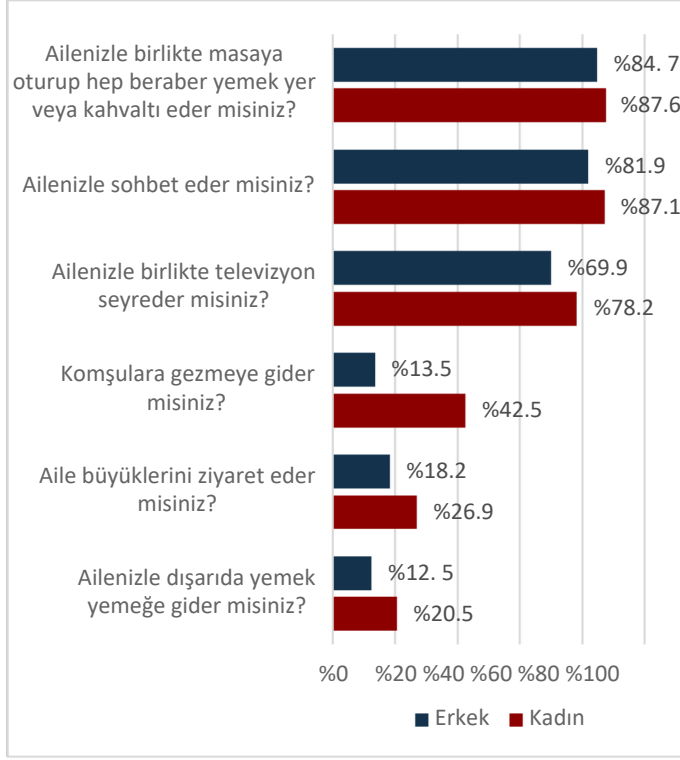

Gençlerin aileleri ile ilişkileri incelendiğinde, birlikte vakit geçirme ve iletişim kurma davranışlarının yüksek oranlarda sürdüğü görülmektedir. Ailece yemek veya kahvaltı etme ve aile içinde sohbet etme en yaygın faaliyetler olup, her iki davranış da yıllar boyunca yüzde 80'in üzerinde yüksek oranlarda seyretmektedir. Aile ile televizyon izleme oranı ise daha düşük olmakla birlikte zaman içinde artış göstermiş ve 2025 yılında yüzde 74 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Komşulara gitme ve aile büyüklerini ziyaret etme gibi sosyal etkileşimler daha sınırlı oranlarda kalmakta, özellikle komşu ziyaretlerinde yıllar içinde dalgalı bir seyir izlenmektedir. Aile ile dışarıda yemek yeme ise en düşük oranlı faaliyettir ve yüzde 17 civarında seyretmektedir.

Gençlerin aile içi iletişimlerinin güçlü olduğu, buna karşılık aile dışı sosyal etkileşimlerin ve birlikte gerçekleştirilen bazı aktivitelerin daha sınırlı kaldığı görülmektedir.

Şekil 126. Cinsiyete Göre Gençlerin Aileleri ile İlişkileri (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranları)

Cinsiyete göre incelendiğinde, gençlerin aileleriyle birlikte zaman geçirme ve iletişim kurma davranışlarının her iki grupta da yüksek olduğu görülmektedir. Ailece yemek veya kahvaltı etme ve aile içinde sohbet etme her iki cinsiyette de en yaygın faaliyetler arasında yer almakta olup kadınlarda bu oranların biraz daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Aileyle birlikte televizyon izleme, komşulara gitme ve aile büyüklerini ziyaret etme gibi faaliyetlerde kadınların erkeklere kıyasla daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir. Özellikle komşu ziyaretlerinde ve aile büyüklerini ziyaret etmede fark daha belirgin olup, kadınların bu tür sosyal ilişkileri daha sık sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Bu bulgular, aile içi ilişkilerin her iki cinsiyette de güçlü olduğunu, ancak kadınların hem aile içi hem de aile çevresiyle kurulan sosyal ilişkilerde daha aktif bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Şekil 127. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Aileleri ile İlişkileri (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranları)

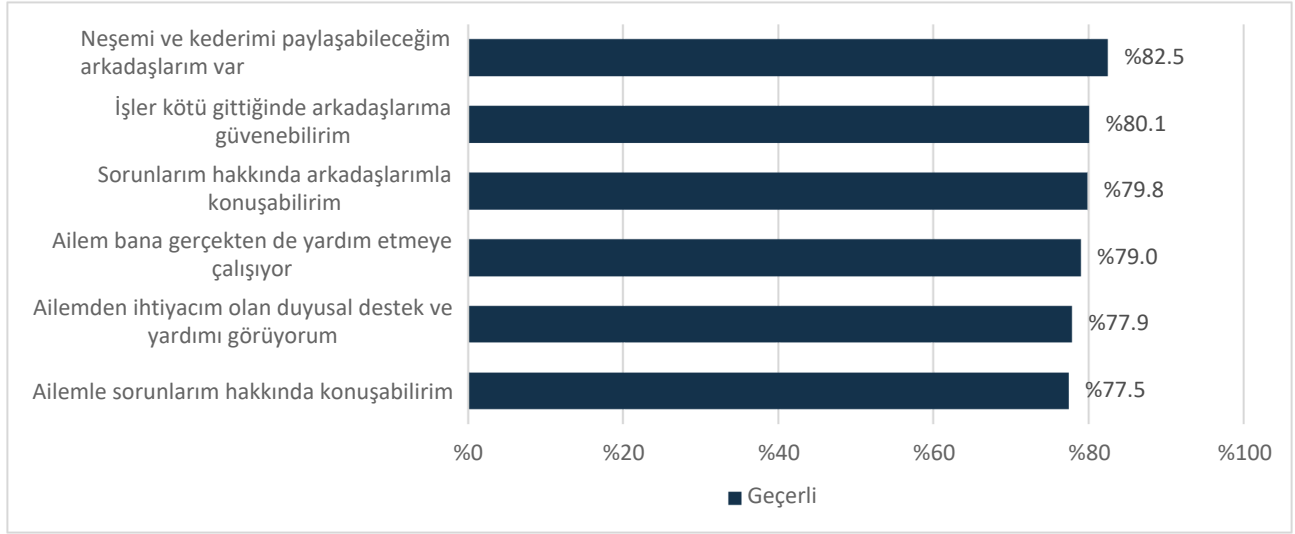

18-24 yaş arası gençlerin yüzde 87’si, 25-29 yaş arası gençlerin yüzde 85’i haftada bir ve daha sık aileleri ile masaya oturup yemek yediklerini veya kahvaltı ettiklerini belirtmektedir. Aileyle haftada en az bir kez sohbet ettiğini belirtenlerin oranı ise 18-24 yaş grubunda yüzde 83, 25-29 yaş grubunda yüzde 86’dır.

Aileyle birlikte televizyon izleme oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 73 iken 25-29 yaş grubunda yüzde 76’ya yükselmektedir. Komşulara gezmeye gidenlerin oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 26, 25-29 yaş grubunda yüzde 30’dur. Haftada bir ve daha sık aile büyüklerini ziyaret edenlerin oranı ise sırasıyla yüzde 21 ve yüzde 24’tür.

Haftada bir ve daha sık yapılan aktiviteler arasında aileyle birlikte dışarıda yemek yeme diğerlerine kıyasla daha düşük seviyededir. Bu oran 18-24 yaş grubunda yüzde 16, 25-29 yaş grubunda yüzde 17 olarak gerçekleşmektedir.

Şekil 128. Arkadaş ve Aile ile İlgili İfadelerin Geçerliliği (“Kısmen geçerli” ve “Tamamen geçerli” Yanıtlarının Toplamı)

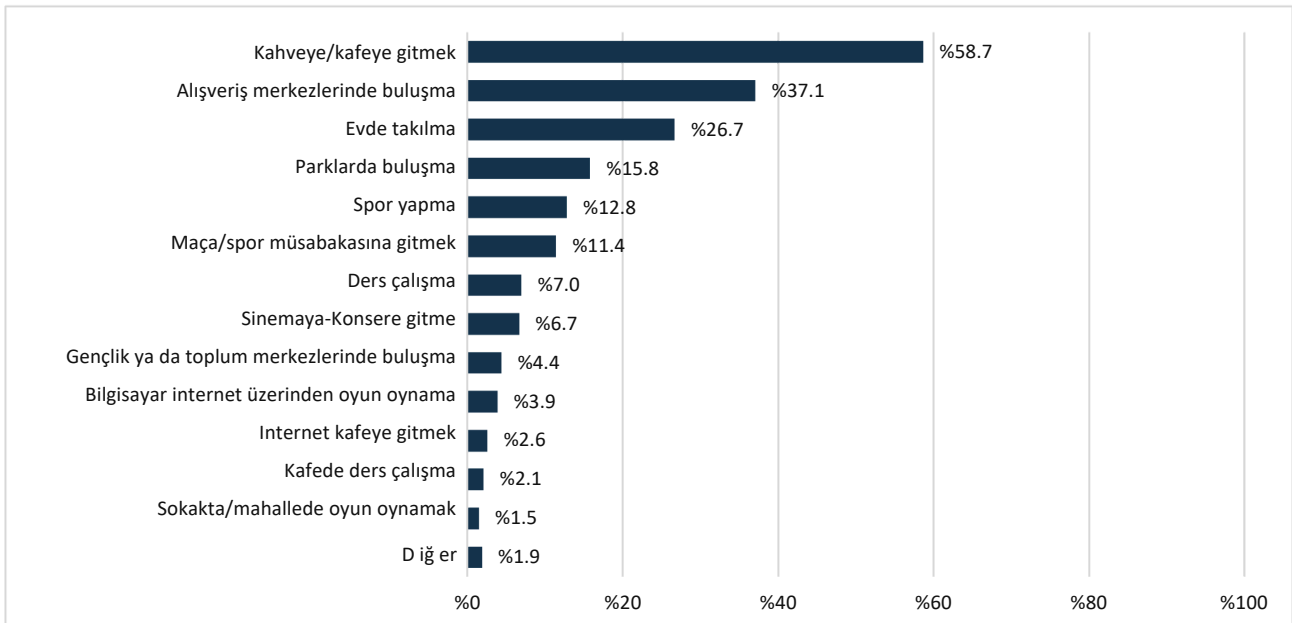

Gençlerin arkadaş ve aile ilişkilerine yönelik ifadeleri değerlendirmeleri incelendiğinde, tüm ifadelerde yüksek düzeyde bir geçerlilik algısı olduğu görülmektedir. Neşesini ve kederini paylaşabileceği arkadaşlarının olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 83, işler kötü gittiğinde arkadaşlarına güvenebileceğini ifade edenlerin oranı ise yüzde 80’dir. Sorunlarını arkadaşlarıyla konuşabildiğini belirtenlerin oranı yüzde 80’e yakın seviyededir.

Aile ilişkilerine bakıldığında, ailesinin gerçekten yardımcı olmaya çalıştığını düşünenlerin oranı yüzde 79, aileden duygusal destek gördüğünü belirtenlerin oranı yüzde 78’dir. Ailesiyle sorunlarını konuşabildiğini ifade edenlerin oranı da benzer şekilde yüksek olup yüzde 78 civarındadır.

Gençlerin hem arkadaş çevrelerinden hem de ailelerinden güçlü bir sosyal ve duygusal destek algısına sahip oldukları gözlemlenmektedir.

Şekil 129. Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

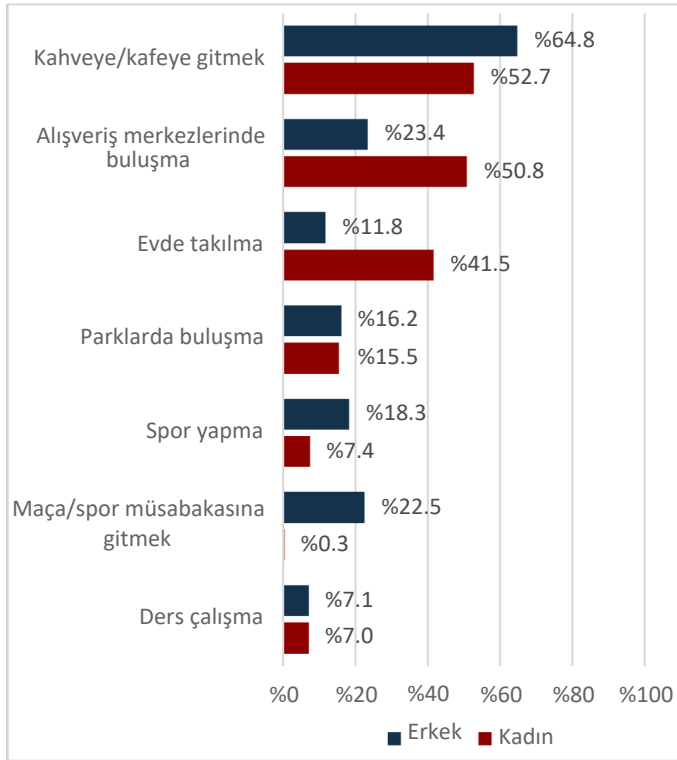
Gençlerin arkadaşlarıyla birlikte yaptıkları aktiviteler incelendiğinde, en yaygın faaliyetin kahveye veya kafeye gitmek olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 59'u arkadaşlarıyla bu tür ortamlarda vakit geçirdiğini belirtmektedir.

Bunu alışveriş merkezlerinde buluşma yüzde 37 ve evde takılma yüzde 27 ile izlemektedir. Parklarda buluşma yüzde 16 seviyesinde kalırken, spor yapma ve maça gitme gibi aktivitelerin daha sınırlı oranlarda gerçekleştirildiği görülmektedir.

Diğer aktiviteler arasında ders çalışma, sinema veya konsere gitme ve gençlik merkezlerinde buluşma gibi seçenekler daha düşük oranlara sahiptir.

Bu bulgular, gençlerin arkadaşlarıyla daha çok kolay erişilebilir ve gündelik sosyal alanlarda bir araya geldiklerini, daha planlı veya etkinlik temelli aktivitelerin ise görece daha az tercih edildiğini göstermektedir.

Şekil 130. Cinsiyete Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

Cinsiyete göre incelendiğinde, gençlerin arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirdikleri aktivitelerde bazı belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Kahveye veya kafeye gitmek her iki cinsiyette de en yaygın faaliyet olup erkeklerde yüzde 65, kadınlarda yüzde 53 düzeyindedir.

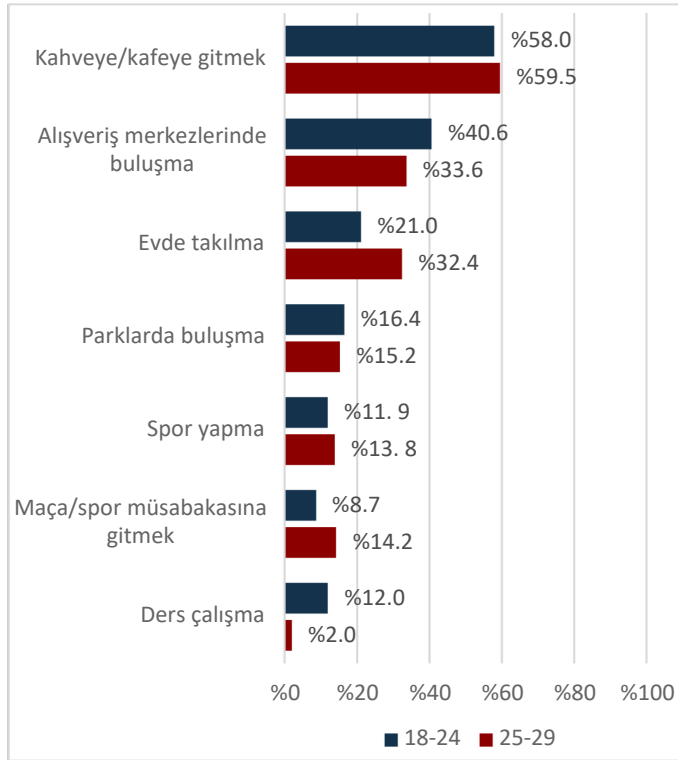
Kadınların alışveriş merkezlerinde buluşma ve evde vakit geçirme gibi aktivitelerde erkeklere kıyasla daha yüksek oranlara sahip olduğu dikkat çekmektedir. Alışveriş merkezlerinde buluşma oranı kadınlarda yüzde 51 iken erkeklerde yüzde 23'tür; evde takılma ise kadınlarda yüzde 42, erkeklerde yüzde 12'dir.

Buna karşılık erkeklerin spor yapma ve maça gitme gibi aktivitelerde daha aktif olduğu görülmektedir. Spor yapma oranı erkeklerde yüzde 18, kadınlarda yüzde 7 iken, maça gitme oranı erkeklerde yüzde 23, kadınlarda oldukça düşük bir seviyededir.

Parklarda buluşma ve ders çalışma gibi aktivitelerde ise cinsiyetler arasında belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Erkeklerin daha çok spor ve dış mekân odaklı aktiviteleri tercih ettiğini, kadınların ise daha çok sosyal ve kapalı mekânlarda gerçekleşen buluşmalara yöneldiği anlaşılmaktadır.

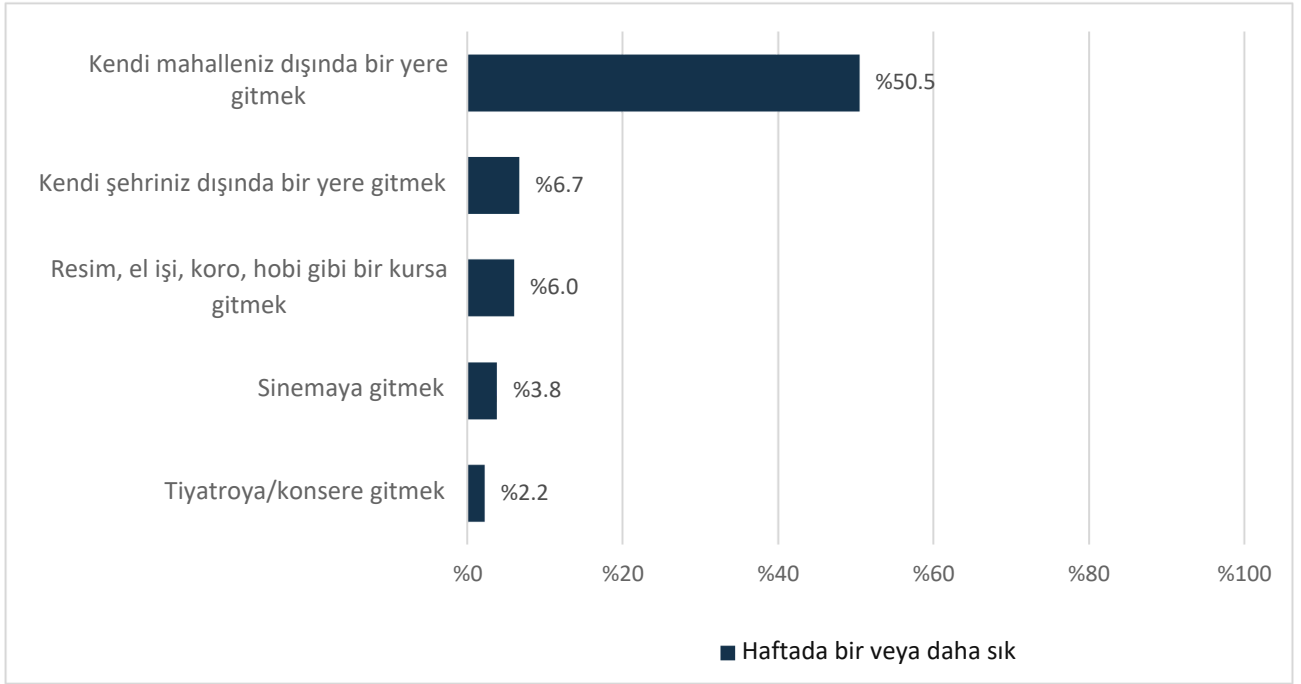
Şekil 131. Yaş Grubuna Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

Yaş gruplarına göre incelendiğinde, gençlerin arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirdikleri aktivitelerde bazı farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Kahveye veya kafeye gitmek her iki yaş grubunda da en yaygın faaliyet olup oranlar birbirine oldukça yakındır (18-24 yaşta yüzde 58, 25-29 yaşta yüzde 60). Alışveriş merkezlerinde buluşma 18-24 yaş grubunda yüzde 41 iken 25-29 yaş grubunda yüzde 34'tür. Buna karşılık evde takılma 18-24 yaş grubunda yüzde 21, 25-29 yaş grubunda yüzde 32 ile daha yüksek bir seviyeye ulaşmaktadır.

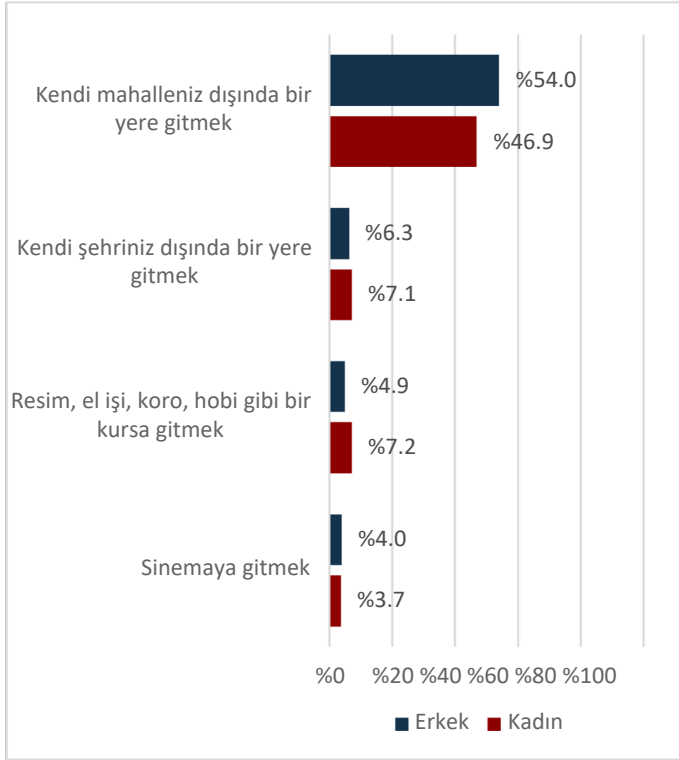
Spor yapma ve maça gitme gibi aktivitelerde 25-29 yaş grubunun 18-24 yaş grubuna kıyasla daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir. Parklarda buluşma ise iki yaş grubunda da benzer seviyelerdedir.

Şekil 132. Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Sıklığı (“Haftada bir veya daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Gençlerin arkadaşlarıyla gerçekleştirdikleri bazı aktivitelerin sıklığı incelendiğinde, en yaygın faaliyetin kendi mahallesi dışında bir yere gitmek olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 51'i bu aktiviteyi haftada bir veya daha sık yaptığını belirtmektedir. Buna karşılık diğer aktivitelerin oldukça düşük oranlarda kaldığı dikkat çekmektedir. Kendi şehri dışında bir yere gitme oranı yüzde 7, kurslara katılma yüzde 6, sinemaya gitme yüzde 4 ve tiyatro veya konsere gitme ise yüzde 2 seviyesindedir. Bu bulgular, gençlerin arkadaşlarıyla daha çok yakın çevrede ve gündelik hareketlilik içeren aktiviteleri tercih ettiğini, daha planlı ve kültürel etkinliklere katılımın ise oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir.

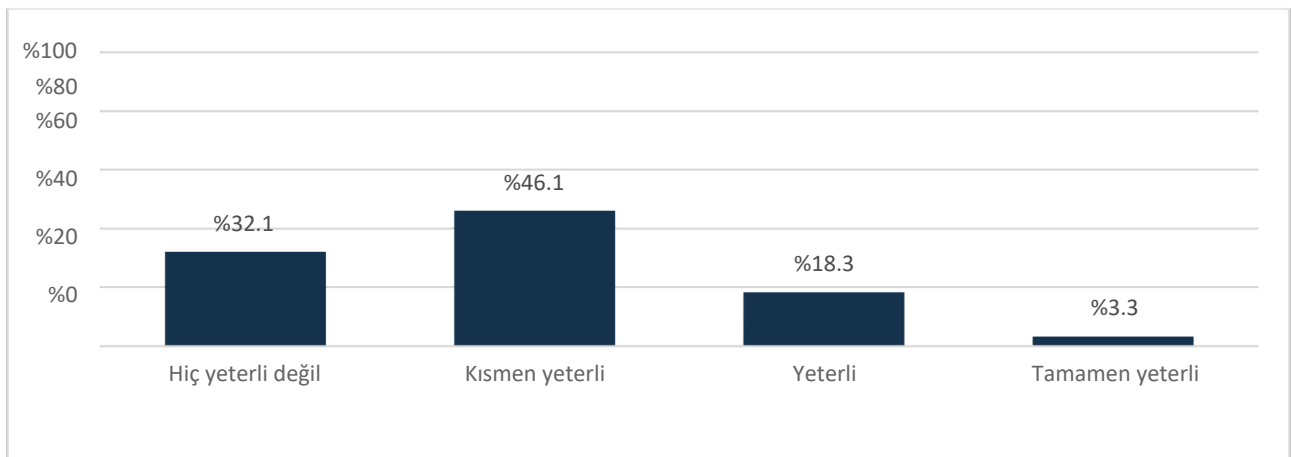
Şekil 133. Cinsiyete Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Sıklığı (“Haftada bir veya daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Cinsiyete göre arkadaşlarla yapılan aktivitelere bakıldığında; kendi mahallesi dışında bir yere gitme oranı erkeklerde yüzde 54, kadınlarda yüzde 47 olup, bu aktivitenin her iki grupta da en yaygın faaliyet olduğu dikkat çekmektedir.

Diğer aktivitelere ise oranların genel olarak düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir. Kendi şehri dışında bir yere gitme oranı erkeklerde yüzde 6, kadınlarda yüzde 7'dir. Kurslara katılma kadınlarda yüzde 7 ile erkeklere kıyasla daha yüksekken, sinemaya gitme oranı her iki cinsiyette de benzer seviyelerdedir.

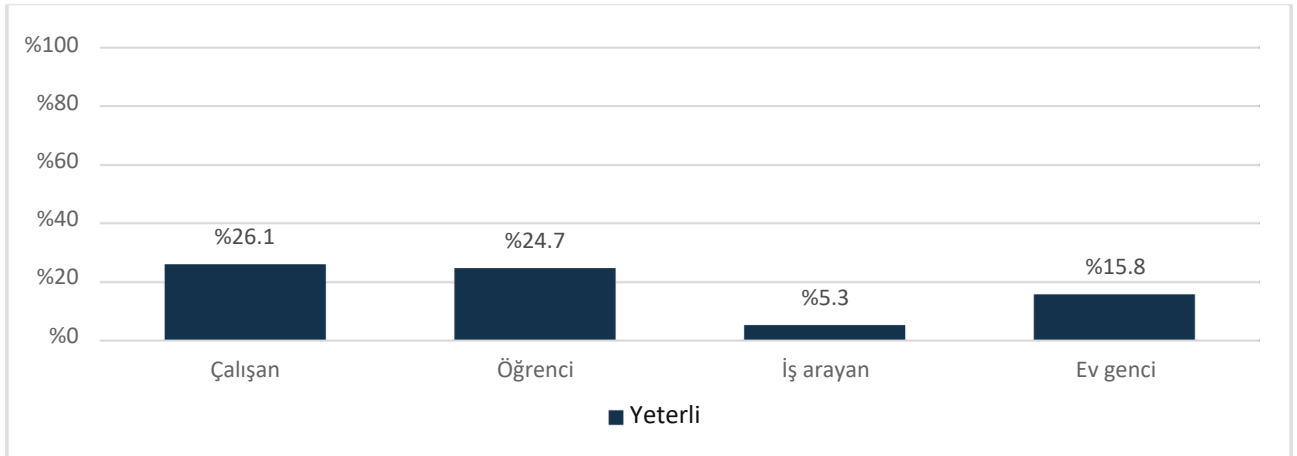
Şekil 134. Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Yeterliliği

Gençlerin arkadaşlarıyla gerçekleştirdikleri aktivitelerin yeterliliğine ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, mevcut aktivitelerin çoğunluk tarafından yeterli bulunmadığı görülmektedir. Gençlerin yüzde 46'sı aktiviteleri "kısmen yeterli" olarak değerlendirirken, yüzde 32'si "hiç yeterli değil" yanıtını vermektedir. Buna karşılık aktiviteleri yeterli bulanların oranı daha sınırlı kalmaktadır. "Yeterli" diyenlerin oranı yüzde 18, "tamamen yeterli" diyenlerin oranı ise yalnızca yüzde 3'tür.

Bu bulgular, gençlerin sosyal aktiviteler açısından belirli bir doyum sağladığını ancak mevcut imkanların önemli bir kısmı için yetersizlik algısının devam ettiğini göstermektedir.

Şekil 135. Çalışma Durumuna Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Yeterliliği ("Yeterli" ve "Tamamen Yeterli" Toplam Oranı)

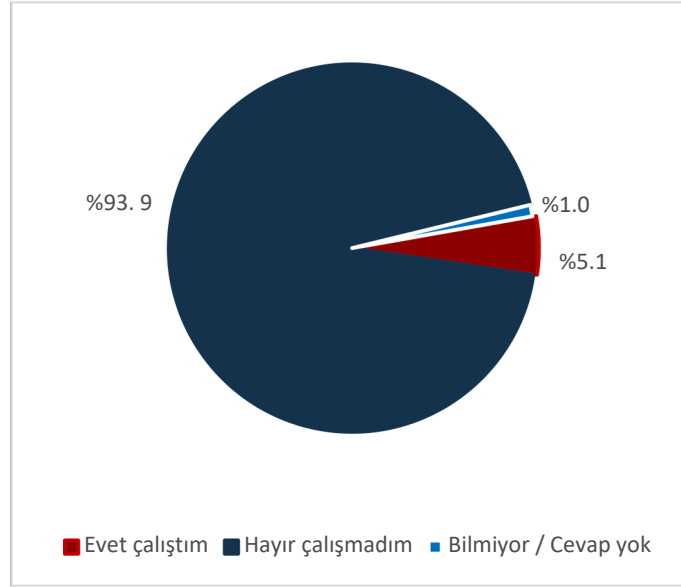
Çalışma durumuna göre bakıldığında, arkadaşlarla yapılan aktivitelerin yeterli bulunma oranları genel olarak sınırlı kalmaktadır. En yüksek oranlar çalışan gençlerde yüzde 26 ve öğrencilerde yüzde 25 düzeyindedir.

İş arayan gençlerde bu oranın yüzde 5'e kadar düşmesi dikkat çekmektedir. Ev gençlerinde ise yüzde 16 ile çalışan ve öğrencilere kıyasla daha düşük, ancak iş arayanlara göre daha yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir.

Bu dağılım, sosyal aktivitelerden duyulan memnuniyetin özellikle iş arayan gençlerde belirgin şekilde zayıfladığını, diğer gruplarda ise daha dengeli ancak yine de sınırlı kaldığını düşündürmektedir.

4.6 Katılım

Şekil 136. Gönüllü Faaliyette Bulunma

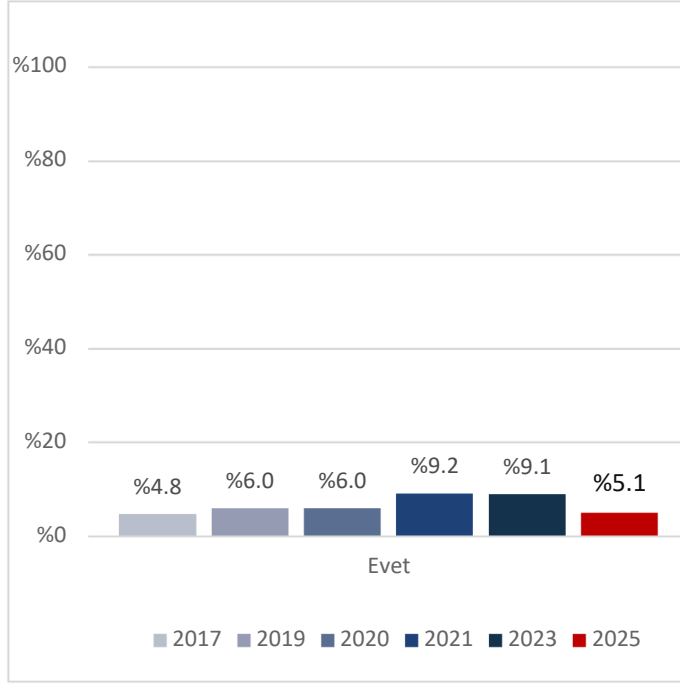

Araştırma kapsamında gençlere yöneltilen “Herhangi bir ücret almadan gönüllü bir işte veya bir sivil toplum kuruluşunda hiç çalıştınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar, gönüllü faaliyetlere katılımın oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir. Gençlerin yüzde 5’i gönüllü bir faaliyette bulunduğunu belirtirken, yüzde 94’ü böyle bir deneyime sahip olmadığını ifade etmektedir.

Bu tablo, gönüllülük deneyiminin gençler arasında oldukça düşük bir yaygınlığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu oran hem diğer ülkelerle karşılaştırıldığında düşüktür, hem de zaman içerisinde bir artış olmaması nedeniyle kaygı vericidir.1

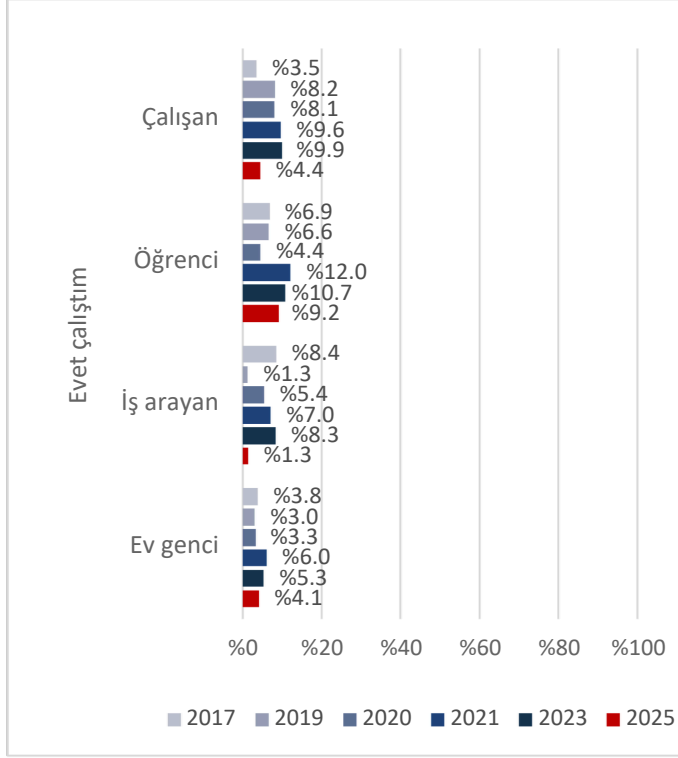
Şekil 137. Gönüllü Faaliyette Bulunma (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı) (2017-2025)

Yıllar itibarıyla gönüllü faaliyette bulunduğunu belirten gençlerin oranı incelendiğinde, bu oranın düşük seviyelerde seyrettiği ve belirgin bir artış eğilimi göstermediği görülmektedir. 2021 ve 2023 yıllarında yüzde 9 civarına kadar yükselen oran, 2025 yılında yüzde 5'e gerilemiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gönüllü faaliyetlere katılımın yıllar içinde sınırlı bir aralıkta dalgalandığı, ancak kalıcı bir yükseliş trendi oluşturamadığı dikkat çekmektedir. Bu durum, gençlerin gönüllülük deneyimine erişiminde veya bu alana yöneliminde yapısal sınırlılıklar olabileceğine işaret etmektedir.

Şekil 138. Çalışma Durumuna Göre Gönüllü Faaliyette Bulunma (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı) (2017-2025)

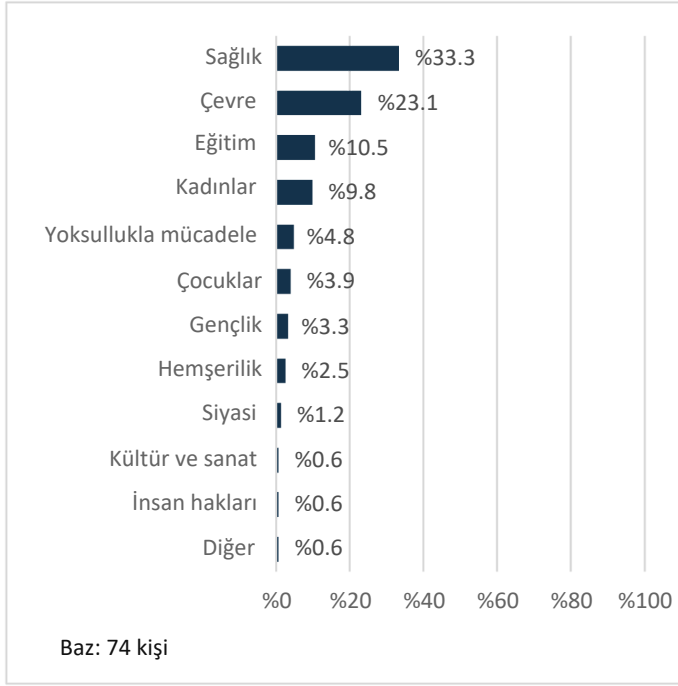

Çalışma durumuna göre incelendiğinde, gönüllü faaliyetlere katılımın tüm gruplarda düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir. 2025 yılı itibarıyla gönüllü faaliyette bulunduğunu belirtenlerin oranı çalışan gençlerde yüzde 4, öğrencilerde yüzde 9, iş arayanlarda yüzde 1 ve ev gençlerinde yüzde 4'tür.

Önceki yıllarla karşılaştırıldığında, öğrenciler grubunda dönem dönem daha yüksek oranlara ulaşılsa da bu artışın sürdürülebilir olmadığı dikkat çekmektedir. İş arayan gençlerde ise gönüllülük oranının yıllar boyunca oldukça düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir.

Genel tablo, gönüllü faaliyetlere katılımın çalışma durumundan bağımsız olarak sınırlı olduğunu, ancak özellikle iş arayan gençlerde bu deneyimin neredeyse yok denecek kadar düşük seviyelerde seyrettiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 139. Gönüllülük Yapanların Gönüllülük Yaptıkları Kuruluşun Temel Faaliyet Alanı (1. Yanıt)

Gönüllülük faaliyetinde bulunan gençlerin yer aldıkları kuruluşların temel faaliyet alanları incelendiğinde, en yüksek oranın sağlık alanında olduğu görülmektedir. Gönüllülerin yüzde 33'ü sağlık alanında faaliyet gösteren kuruluşlarda yer almaktadır. Bunu yüzde 23 ile çevre alanı izlemekte, eğitim ve kadınlara yönelik faaliyetler ise yüzde 10 civarında oranlara sahiptir. Yoksullukla mücadele, çocuklar ve gençlik alanlarında faaliyet gösteren kuruluşların oranları ise daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Hemşerilik, siyasi faaliyetler ile kültür ve sanat gibi alanlar oldukça sınırlı oranlarda ifade edilirken, insan hakları alanında gönüllülük oranının da oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu dağılım, gönüllülük faaliyetlerinin daha çok sağlık ve çevre gibi toplumsal faydası yüksek ve görünürlüğü güçlü alanlarda yoğunlaştığını göstermektedir.

Şekil 140. Gönüllülük Yaparken Yaşanılan Zorluklar (Belirtenlerin Oranı)

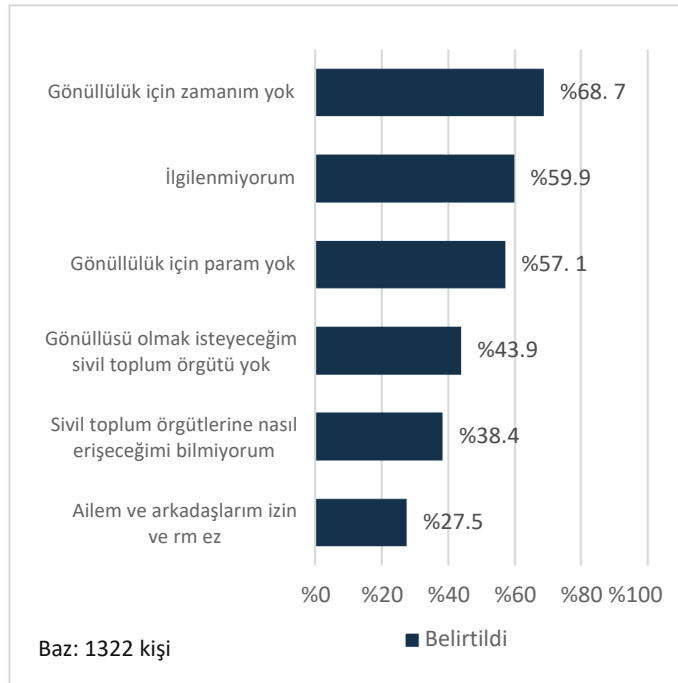

Gönüllülük faaliyetlerine katılan gençlerin karşılaştıkları zorluklar incelendiğinde, en temel engelin zaman bulmak olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 39'u gönüllülük yapmak için zaman bulmakta zorlandığını belirtmektedir. Bunu yüzde 33 ile yapılan harcamaları karşılamakta zorlanma izlemektedir. Kuruma ulaşımında yaşanan zorluklar ise yüzde 27 düzeyindedir.

Aile ve arkadaş çevresinin gönüllülüğü onaylamaması daha düşük bir orana sahip olmakla birlikte yüzde 17 ile dikkat çekmektedir.

Bu sonuçlar, gönüllülüğün önündeki başlıca engellerin zaman ve maddi imkanlar olduğunu, sosyal çevrenin etkisinin ise görece daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

Şekil 141. Gönüllülük Yapmanın Önünde Engeller (Belirtenlerin Oranı)

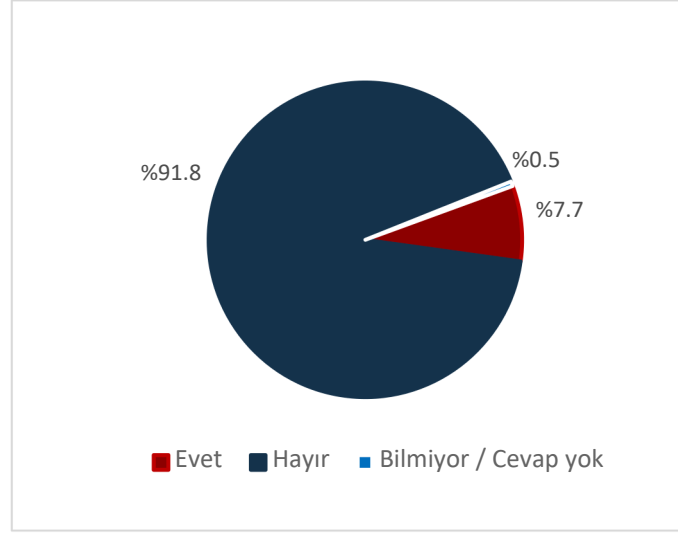

Gönüllülük yapmayan gençlerin bu alana katılımının önündeki engeller incelendiğinde, en temel sorunun zaman yetersizliği olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 69'u gönüllülük için zamanının olmadığını belirtmektedir.

Bunu yüzde 60 ile ilgisizlik ve yüzde 57 ile maddi yetersizlikler izlemektedir. Gönüllü olunabilecek uygun bir sivil toplum kuruluşu bulunmaması yüzde 44 oranında ifade edilirken, sivil toplum kuruluşlarına nasıl erişileceğini bilmeyenlerin oranı yüzde 38'dir. Aile ve arkadaş çevresinin izin vermemesi ise yüzde 28 ile diğer engellere kıyasla daha düşük bir seviyede kalmaktadır.

Bu tablo, gönüllülüğün önündeki engellerin ağırlıklı olarak zaman, ilgi ve maddi imkanlarla ilişkili olduğunu, bunun yanında erişim ve bilgi eksikliğinin de önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

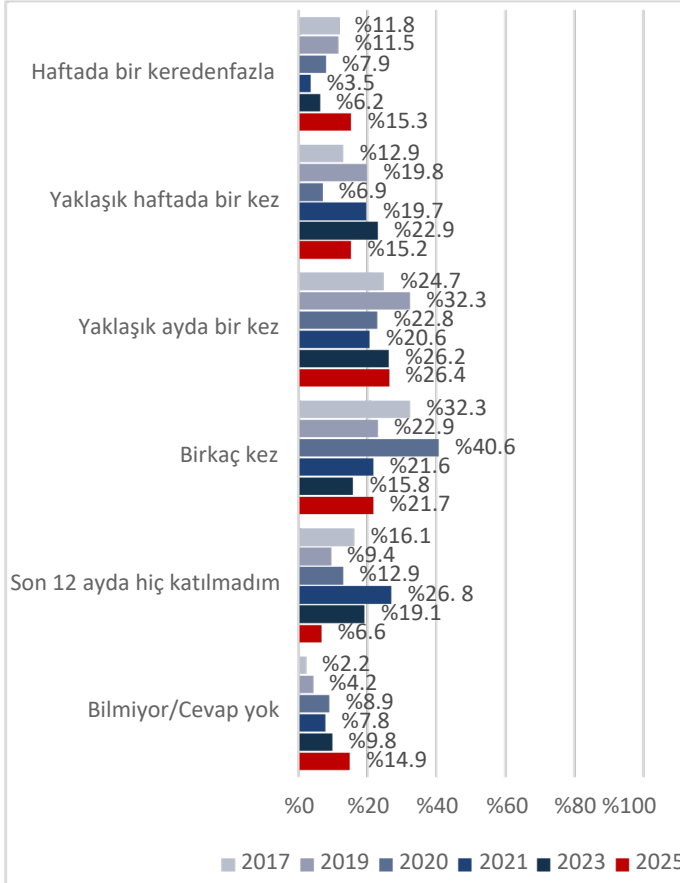
Şekil 142. Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı

Gençlere herhangi bir derneğe, spor kulübüne veya siyasi partiye üye olup olmadıkları sorulduğunda, yalnızca yüzde 8'inin bu tür bir üyeliğe sahip olduğu, yüzde 92'sinin ise herhangi bir kuruluşa üye olmadığı görülmektedir.

Bu sonuç, gençler arasında sivil ve siyasal katılımın oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir. Gönüllülük faaliyetlerinde olduğu gibi, kurumsal üyelik düzeyinin de düşük olması dikkat çekmektedir.

Şekil 143. Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımlarının Sıklığı (2017-2025) (Üye Olduğunu Belirtenler)

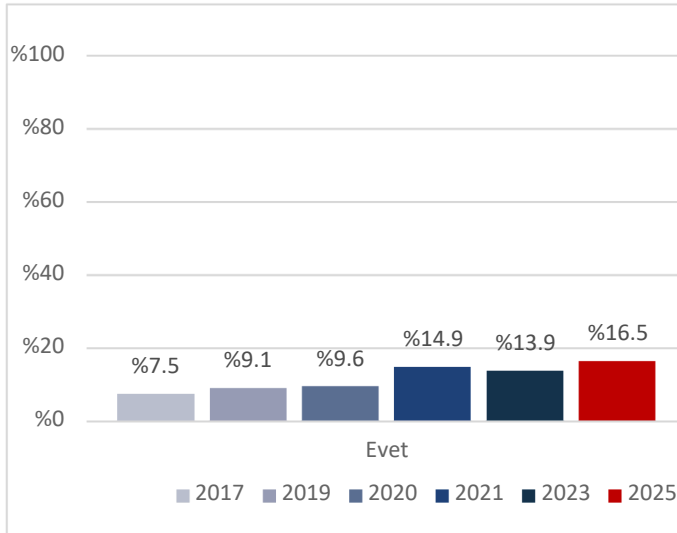
Herhangi bir derneğe, spor kulübüne veya siyasi partiye üye olduğunu belirten gençlere bu kuruluşların etkinliklerine ne sıklıkta katıldıkları sorulmuştur.

Üyeliği bulunan gençlerin katılım sıklıkları incelendiğinde, en yaygın katılım biçiminin “son bir yılda birkaç kez” olduğu görülmektedir. 2025 yılı itibarıyla gençlerin yüzde 22’si etkinliklere birkaç kez katıldığını belirtmektedir.

Daha düzenli katılımı ifade eden “yaklaşık haftada bir kez” ve “haftada bir kereden fazla” seçeneklerinin oranlarının daha sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Buna karşılık “yaklaşık ayda bir kez” katılım oranı yüzde 26 ile öne çıkmaktadır. Son 12 ayda hiç katılmadığını belirtenlerin oranı yüzde 7 seviyesindedir.

Genel olarak, üyeliği bulunan gençler arasında dahi katılımın daha çok aralıklı ve düzensiz olduğu, düzenli ve sık katılımın ise daha sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 144. Gençlerin Ailelerinin Siyasal ve Sivil Katılımları (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı) (2017-2025)

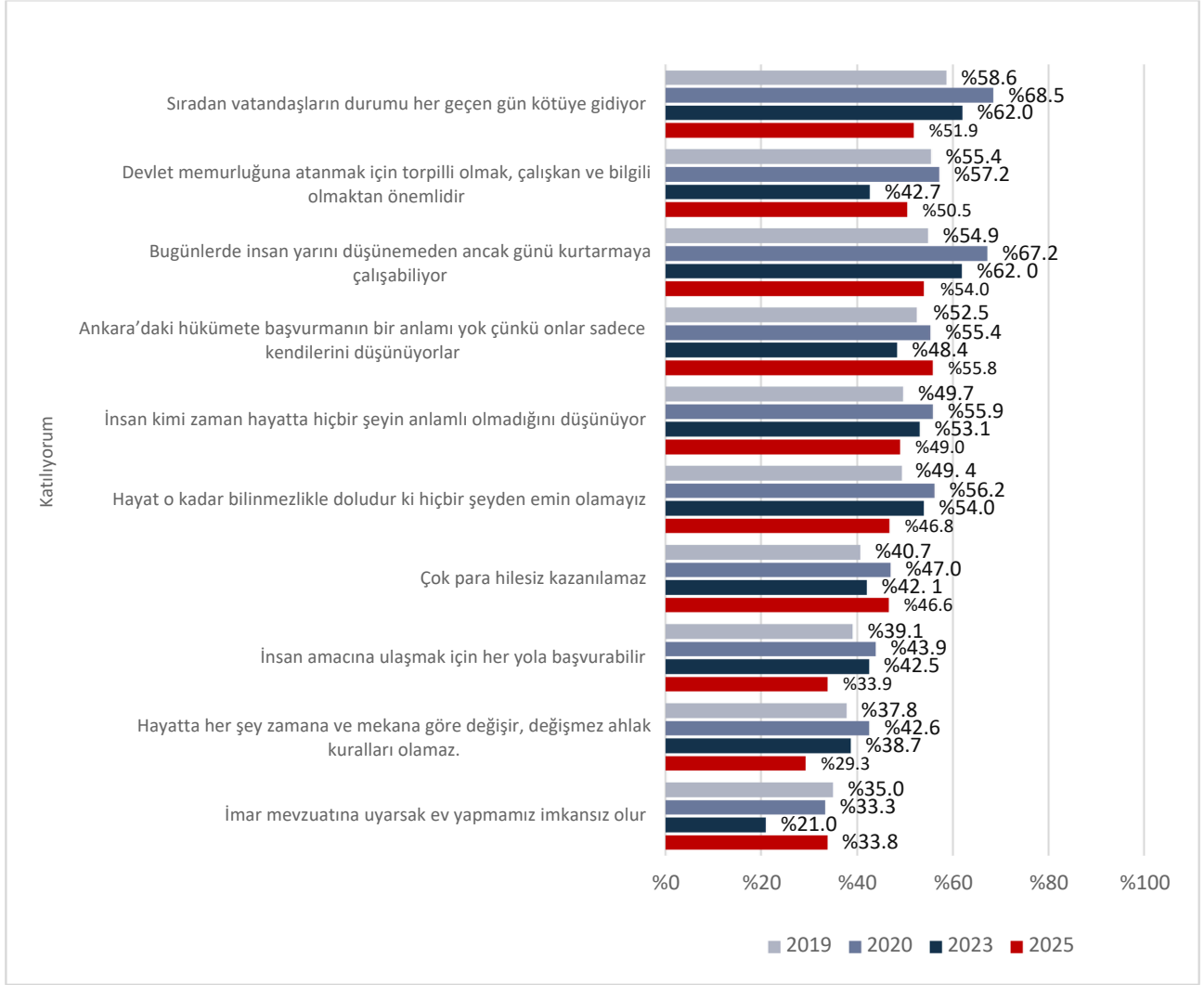

Gençlerin ailelerinin siyasal ve sivil katılım düzeyleri incelendiğinde, yıllar içinde sınırlı ancak dikkat çekici bir artış olduğu görülmektedir. 2017 yılında yüzde 8 seviyesinde olan katılım oranı, 2025 yılında yüzde 17’ye yaklaşmıştır.

Buna rağmen, genel seviyenin hâlâ düşük olduğu dikkat çekmektedir. Artış eğilimine karşın ailelerin önemli bir kısmının siyasal ve sivil faaliyetlere dahil olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu tablo, gençlerin katılım düzeyleriyle paralel şekilde, aile düzeyinde de sivil ve siyasal katılımın sınırlı kaldığını, ancak zaman içinde kademeli bir artış eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 145. İfadelere Katılım (Katılıyorum Yanıtlarının Toplam Oranları) (2019- 2025)

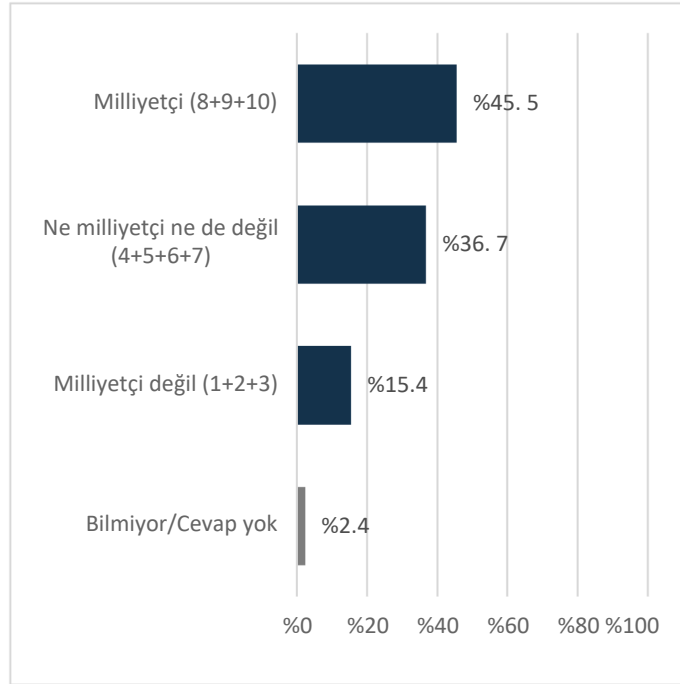
Gençlere bazı görüşler okunmuş ve bu görüşlere katılıp katılmadıklarını 0'ın "Hiç katılmıyorum" 10'un ise "Tamamen katılıyorum" anlamına geldiği 10'lu bir ölçek üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Yukarıdaki grafikte 8, 9 ve 10 yanıtlarının toplam oranları gösterilmektedir. Gençlerin çeşitli ifadelerle katılım düzeyleri incelendiğinde, ekonomik ve toplumsal kaygılara işaret eden ifadelerin öne çıktığı görülmektedir. 2025 yılı itibarıyla "sıradan vatandaşların durumu her geçen gün kötüye gidiyor" ifadesine katılanların oranı yüzde 52 düzeyindedir. Benzer şekilde, "bugünlerde insan yarını düşünmeden ancak günü kurtarmaya çalışabiliyor" ifadesine katılım yüzde 54 ile yüksek bir seviyededir. Devlet kurumlarına yönelik güvensizliği yansıtan "hükümete başvurmanın bir anlamı yok" ifadesine katılım da yüzde 56'ya yaklaşmaktadır.

Toplumsal değerler ve yaşam algısına ilişkin ifadelerde ise daha dengeli bir dağılım görülmektedir. "İnsan kimi zaman hayatta hiçbir şeyin anlamlı olmadığını düşünüyor" ve "hayat o kadar bilinmezlikle doludur ki hiçbir şeyden emin olamayız" ifadelerine katılım yaklaşık yüzde 49 seviyesindedir.

Buna karşılık “insan amacına ulaşmak için her yola başvurabilir” ve “hayatta her şey zamana ve mekâna göre değişir, değişmez ahlak kuralları olamaz” gibi ifadelerle katılımın daha düşük seviyelerde kaldığı dikkat çekmektedir. Genel olarak, gençlerin ekonomik belirsizlik, gelecek kaygısı ve kurumsal güvensizlik gibi alanlarda yüksek düzeyde bir algıya sahip olduğu; buna karşılık değerler ve normlara ilişkin daha temkinli bir tutum sergiledikleri görülmektedir.

4.7 Siyasal Katılım

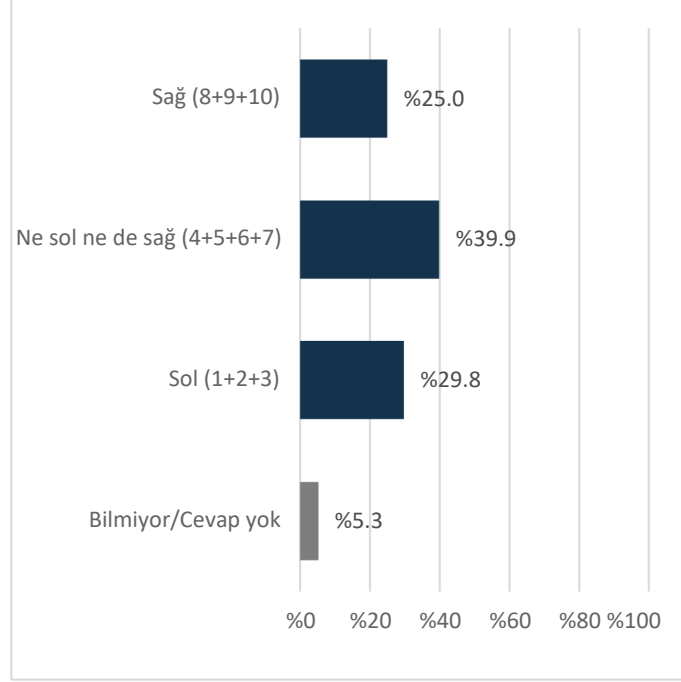
Şekil 146. Milliyetçilik

Gençlerin milliyetçilik düzeyleri incelendiğinde, yüzde 46'sının kendini milliyetçi olarak tanımladığı görülmektedir. Buna karşılık gençlerin yüzde 37'si ne milliyetçi ne de değilim derken, yüzde 15'i milliyetçi olmadığını ifade etmektedir.

Bu dağılım, gençler arasında milliyetçilik eğiliminin belirgin olmakla birlikte, önemli bir kesimin kendini daha orta bir konumda tanımladığını göstermektedir.

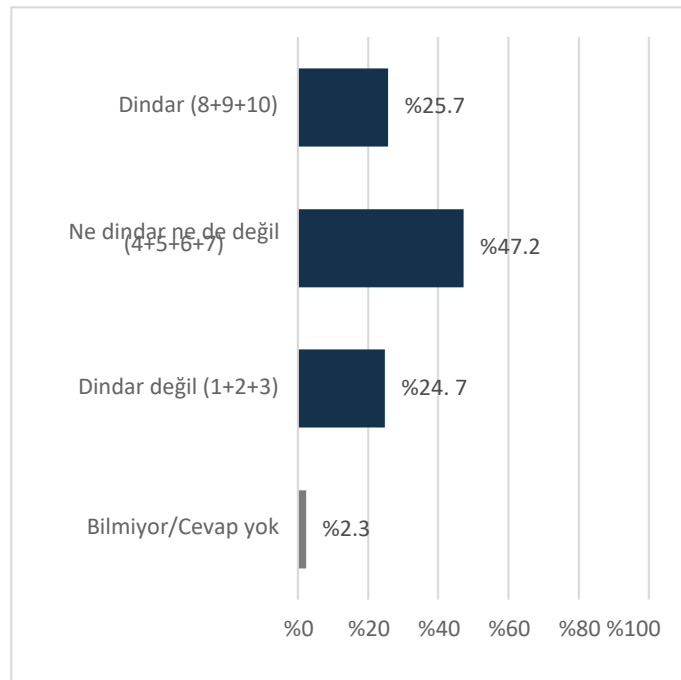
Şekil 147. Siyasi Görüş

Siyasi konumlanmaya bakıldığında, gençlerin en büyük grubunu yüzde 40 ile kendini “ne sol ne sağ” olarak tanımlayanlar oluşturmaktadır. Sol görüşte olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 30, sağ görüşte olduğunu belirtenlerin oranı ise yüzde 25’tir.

Siyasi görüşe yönelik yaklaşımlar, gençler arasında ideolojik konumlanmanın net çizgilerle ayrışmadığını ve merkeze yakın duruşun daha yaygın olduğunu göstermektedir.

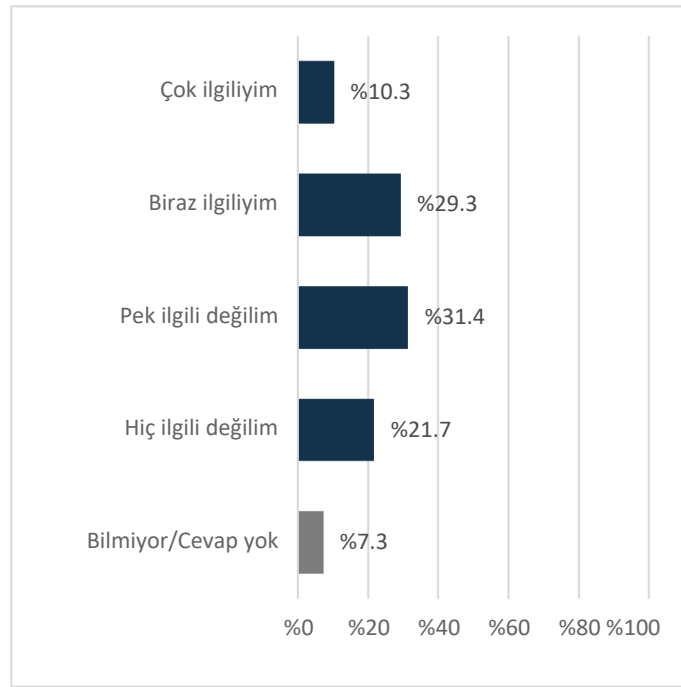
Şekil 148. Dindarlık

Dindarlık düzeyi incelendiğinde, gençlerin yüzde 47'si kendini ne dindar ne de değil olarak tanımlamaktadır. Dindar olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 26, dindar olmadığını ifade edenlerin oranı ise yüzde 25'tir.

Bu sonuçlar, gençler arasında dini kimliğin daha çok orta bir düzlemde tanımlandığını ve uç kategorilerin daha sınırlı kaldığını göstermektedir.

Şekil 149. Siyasetle İlgilenme

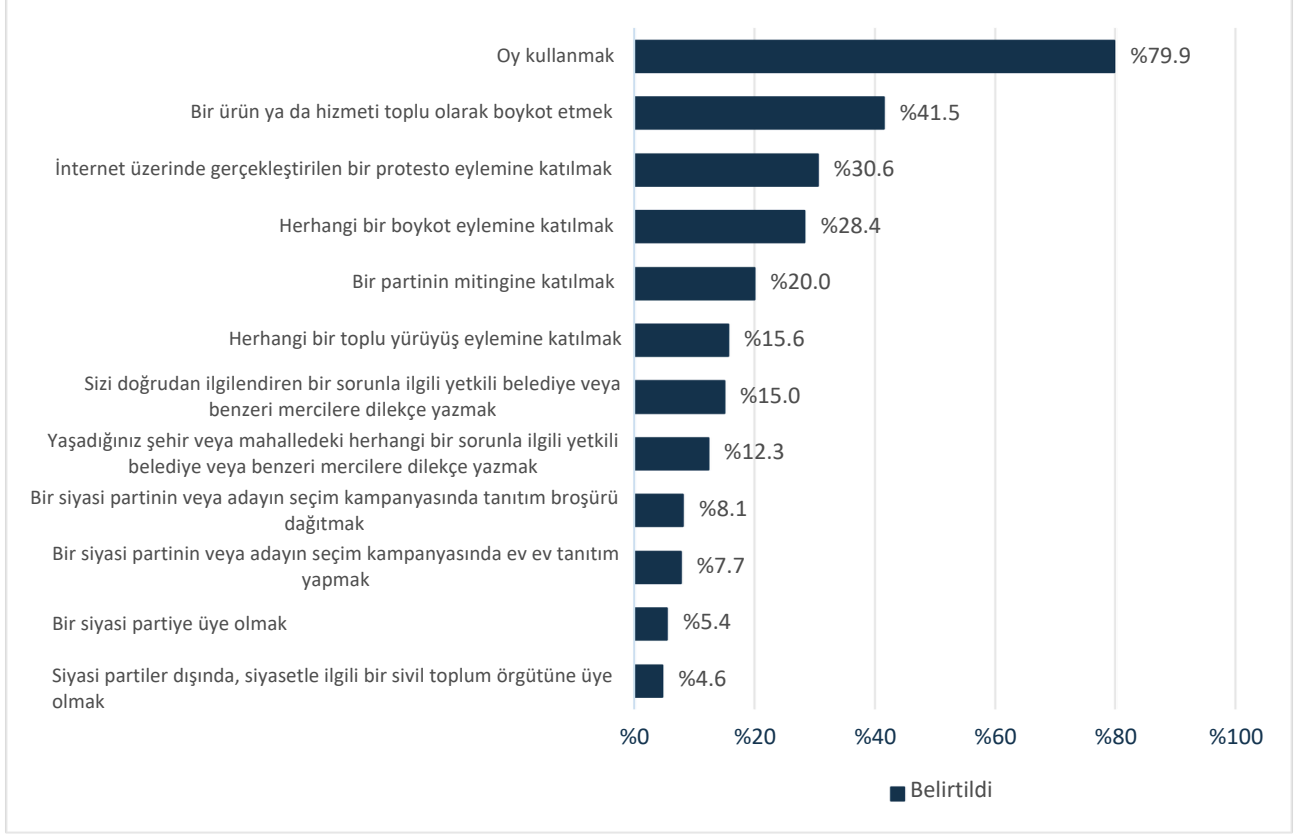

Gençlerin siyasetle ilgilenme düzeyleri incelendiğinde, genel olarak düşük bir ilgi düzeyi dikkat çekmektedir. "Pek ilgili değilim" diyenlerin oranı yüzde 31, "hiç ilgili değilim" diyenlerin oranı ise yüzde 22'dir.

Buna karşılık "biraz ilgiliyim" diyenler yüzde 29, "çok ilgiliyim" diyenler ise yalnızca yüzde 10 düzeyindedir.

Bu dağılım, gençlerin önemli bir kısmının siyasete mesafeli durduğunu, yüksek düzeyde siyasi ilginin ise sınırlı bir kesimde yoğunlaştığını göstermektedir.

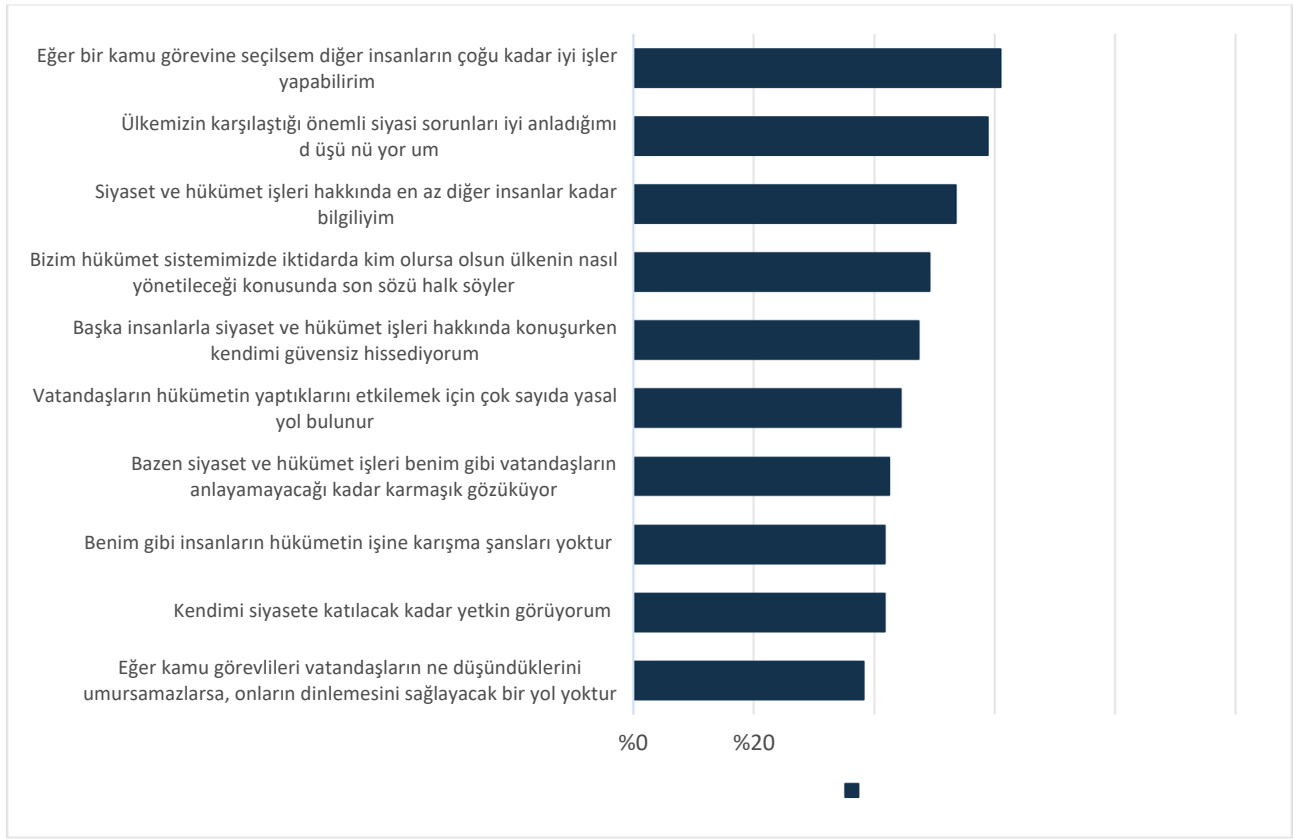
Şekil 150. Gençlerin Siyasal Katılımı (“Belirtildi” Yanıtlarının Oranı)

Gençlerin siyasal ve sivil katılım biçimleri incelendiğinde, en yaygın katılımın oy kullanmak olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 80'e yakını oy kullandığını belirtmektedir. Bunun dışında en yaygın katılım biçimleri boykotlar (yüzde 42) ve internet üzerinden gerçekleştirilen protestolara katılım (yüzde 31) olarak öne çıkmaktadır.

Daha aktif ve örgütlü katılım biçimlerinin ise daha sınırlı olduğu görülmektedir. Mitinglere katılım yüzde 20, yürüyüşlere katılım yüzde 16, dilekçe yazma ise yüzde 15 civarındadır. Siyasi parti üyeliği ve kampanya faaliyetleri gibi doğrudan siyasal katılım biçimleri ise yüzde 10'un altında kalmaktadır.

Şekil 151. Görüşlere Katılma

Gençlerin siyasetle ilgili bilgi ve yetkinlik algıları incelendiğinde, önemli bir kısmının kendisini bu alanda en azından diğerleri kadar yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Katılımcıların yüzde 61'i kamu görevinde diğer insanlar kadar iyi iş yapabileceğini, yüzde 59'u ise ülkenin karşı karşıya olduğu önemli siyasi sorunları iyi anladığını düşünmektedir.

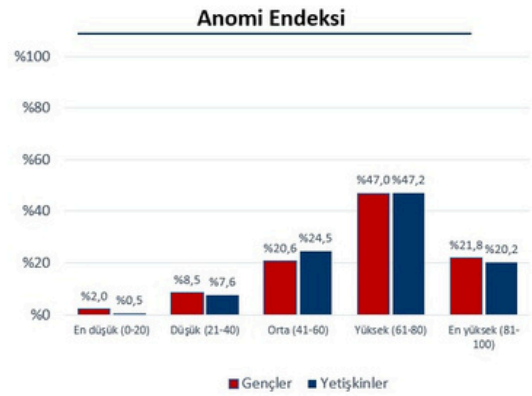
Siyaset ve hükümet işleri hakkında kendisini en az diğer insanlar kadar bilgili görenlerin oranı yüzde 54'tür. Buna karşılık, sistemin işleyişine dair daha temkinli bir algı da dikkat çekmektedir. Gençlerin yüzde 49'u iktidarda kim olursa olsun ülkenin nasıl yönetileceği konusunda son sözün halkta olduğunu düşünmektedir. Öte yandan, siyasetle ilgili konuşurken güvensizlik hissedenlerin oranı yüzde 47'dir. Vatandaşların hükümet üzerinde etkili olabileceği yasal yollar bulunduğunu düşünenlerin oranı yüzde 44 seviyesindedir.

Siyasetin karmaşık olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 43 iken, kendi gibi insanların hükümetin işine karışma şansı olmadığını düşünenlerin oranı yüzde 42'dir. Benzer şekilde kendini siyasete katılacak kadar yetkin görenlerin oranı da yüzde 42 düzeyindedir.

Kamu görevlilerinin vatandaşları dinlemediği durumda bir çözüm yolu olmadığını düşünenlerin oranı ise yüzde 38'dir. Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin bir yandan kendilerini siyaset konusunda belirli ölçüde yetkin gördükleri, diğer yandan sistemin işleyişine ve bireysel etkilerine dair daha sınırlı ve temkinli bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 152. Anomi Göstergeleri ve Endeksi

Anomi

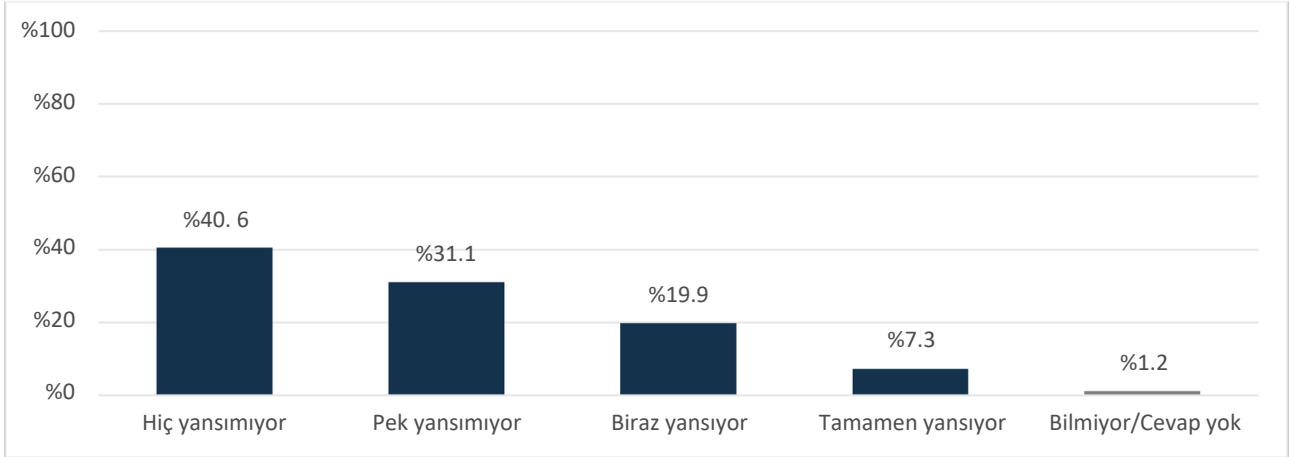

%100

Gençler arasında yaygın olarak görülen bir duygu da anomidir. Bireylerin yaşadıkları toplumda neyin doğru neyin yanlış olduğunu kestirememeleri anlamına gelen anomi, gençlerin siyasete yabancılaşmalarını da doğrudan etkilemektedir. Anomi göstergeleri incelendiğinde, gençler arasında toplumsal güvensizlik ve belirsizlik algısının yüksek olduğu görülmektedir.

“Hükümete başvurmanın bir anlamı yok” ifadesine katılım yüzde 56, “insanlar günü kurtarmaya çalışıyor” ifadesine katılım yüzde 54, “sıradan vatandaşın durumu kötüye gidiyor” ifadesine katılım ise yüzde 52 düzeyindedir. Anomi endeksine bakıldığında ise gençlerin önemli bir kısmının orta ve yüksek düzeyde yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle “yüksek” düzeyde yer alanların oranı yüzde 47 civarındadır. Çalışmaya katılan gençlerin yüzde 22’si en yüksek anomi skoruna sahip olup, bu oranın ebeveynlerinin sahip olduğu anomi düzeyiyle benzer olduğu gözükmemektedir.

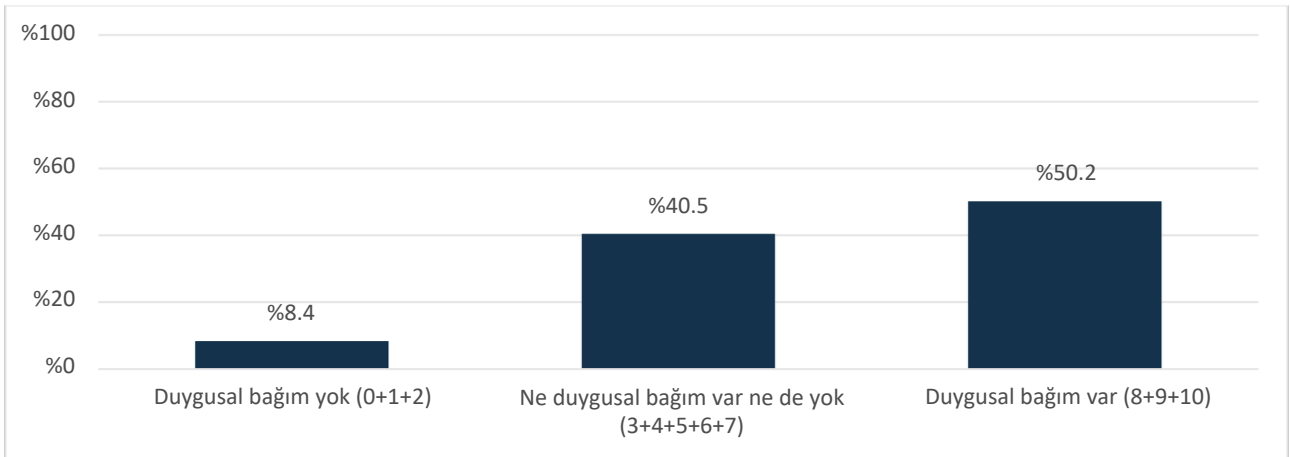
Şekil 153. Gençlerin Görüşlerinin Ülkenin Yönetim Biçimine Doğru Şekilde Yansımaları

Gençlerin görüşlerinin ülkenin yönetim biçimine yansımalarına ilişkin algı incelendiğinde, belirgin biçimde olumsuz bir tablo ortaya çıkmaktadır. Gençlerin yüzde 41'i görüşlerinin hiç yansımadığını, yüzde 31'i ise pek yansımadığını ifade etmektedir.

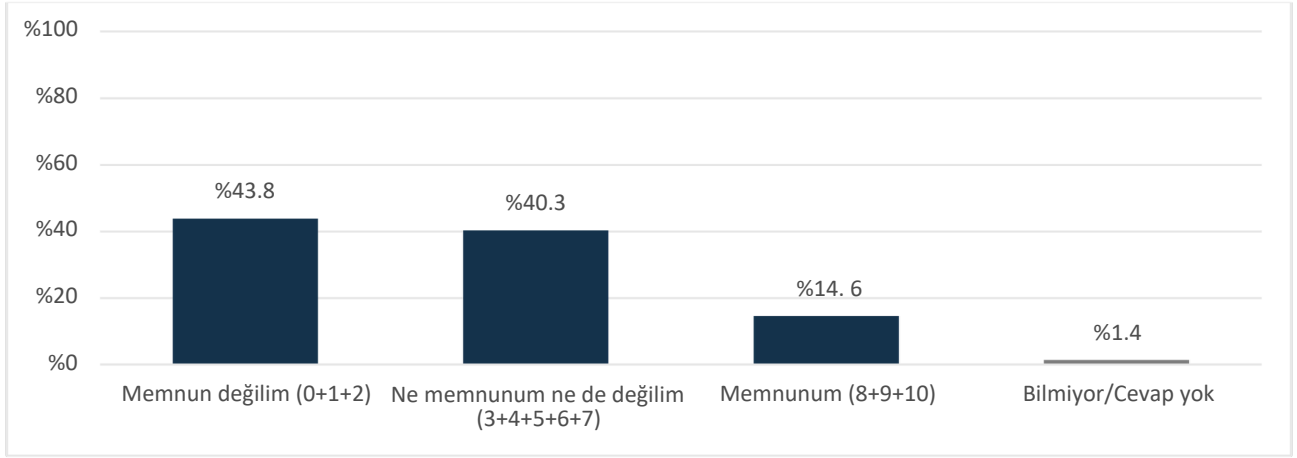
Gençlerin büyük çoğunluğunun kendilerini karar alma süreçlerinin dışında hissettiği anlaşılmaktadır. Görüşlerinin dikkate alınmadığı algısı, siyasal katılım ve temsil konusundaki diğer bulgularla da örtüşen güçlü bir mesafe ve dışlanmışlık hissine işaret etmektedir. Genel olarak, gençler ile yönetim mekanizmaları arasında algılanan temsil ve etki bağının oldukça zayıf olduğu görülmektedir.

Şekil 154. Türkiye'ye Hissedilen Duygusal Bağlılık

Gençlerin Türkiye'ye yönelik duygusal bağlılık düzeyleri incelendiğinde, genel olarak güçlü bir aidiyet hissini öne çıktığı görülmektedir. Gençlerin yüzde 50'si Türkiye'ye duygusal olarak bağlı olduğunu ifade ederken, yüzde 41'i ne bağlı ne de bağlı olmadığını belirtmektedir.

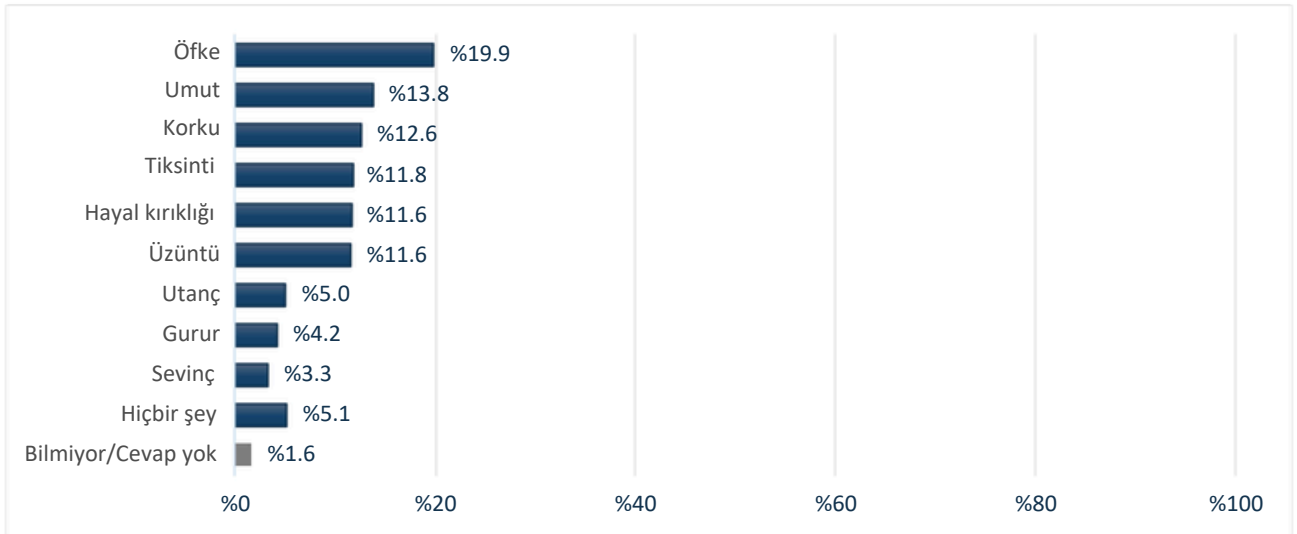
Şekil 155. Türkiye’de Demokrasinin İşleyişinden Memnuniyet

Gençlerin Türkiye’de demokrasinin işleyişine yönelik memnuniyet düzeyleri incelendiğinde, belirgin bir memnuniyetsizlik eğilimi öne çıkmaktadır. Gençlerin yüzde 44’ü demokrasinin işleyişinden memnun olmadığını belirtirken, yüzde 40’ı ne memnun ne de memnun olmadığını ifade etmektedir, memnun olduğunu belirtenlerin oranı yalnızca yüzde 15 düzeyindedir.

Bu dağılım, gençler arasında demokrasinin işleyişine yönelik olumlu değerlendirmelerin oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir. Ayrıca yüksek orandaki nötr yanıtlar, gençlerin bir kısmının bu konuda net bir kanaat geliştirmekte zorlandığına ya da mesafeli bir tutum benimsediğine işaret etmektedir.

Şekil 156. Ülkenin Siyasal Durumu Hakkında Hissedilen Duygu

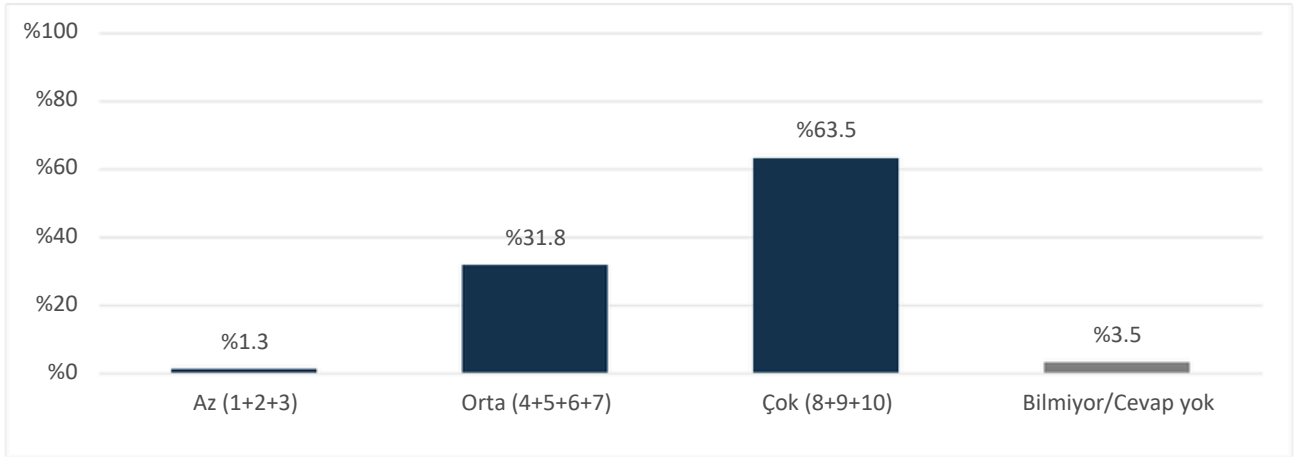

Gençlerin ülkenin siyasal durumuna ilişkin hissettikleri duygular incelendiğinde, olumsuz duyguların belirgin biçimde öne çıktığı görülmektedir. En yaygın ifade edilen duygu yüzde 20 ile öfke olurken, bunu korku, tiksinti, hayal kırıklığı ve üzüntü gibi olumsuz duygular birbirine yakın oranlarla takip etmektedir. Buna karşılık umut duygusu yüzde 14 ile sınırlı bir düzeyde kalmakta, sevgi ve gurur gibi olumlu duygular ise oldukça düşük oranlarda ifade edilmektedir.

Bu dağılım, gençlerin siyasal atmosfere yönelik duygusal tepkilerinin ağırlıklı olarak negatif bir çerçevede şekillendiğini göstermektedir. Bununla birlikte umut duygusunun tamamen ortadan kalkmamış olması, gençlerin bir kısmının geleceğe ilişkin beklentilerini koruduğuna işaret etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin siyasal durumu yoğun duygusal tepkilerle deneyimlediği, ancak bu deneyimin büyük ölçüde öfke ve hayal kırıklığı gibi duygular etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

Şekil 157. Ülkenin Siyasal Durumu Hakkında Hissedilen Duygunun Şiddeti

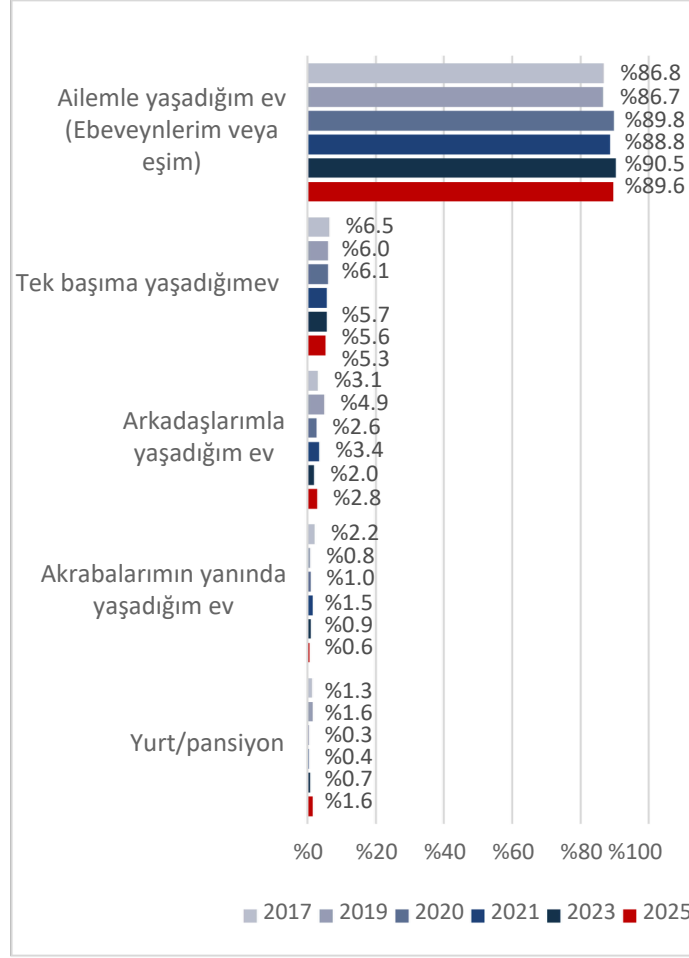

Gençlerin ülkenin siyasal durumuna ilişkin hissettikleri duyguların şiddeti incelendiğinde, bu duyguların büyük ölçüde yüksek yoğunlukta yaşandığı görülmektedir. Gençlerin yüzde 64'ü duygularını "çok" düzeyinde ifade ederken, yüzde 32'si orta düzeyde hissettiğini belirtmektedir.

Gençlerin siyasal duruma karşı kayıtsız olmadığı, aksine güçlü ve yoğun duygusal tepkiler geliştirdiği anlaşılmaktadır. Önceki bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, bu yoğunluğun büyük ölçüde olumsuz duygular etrafında şekillendiği anlaşılmaktadır.

4.8 Hane Yapısı

Şekil 158. Gençlerin Yaşadıkları Yer (2017-2025)

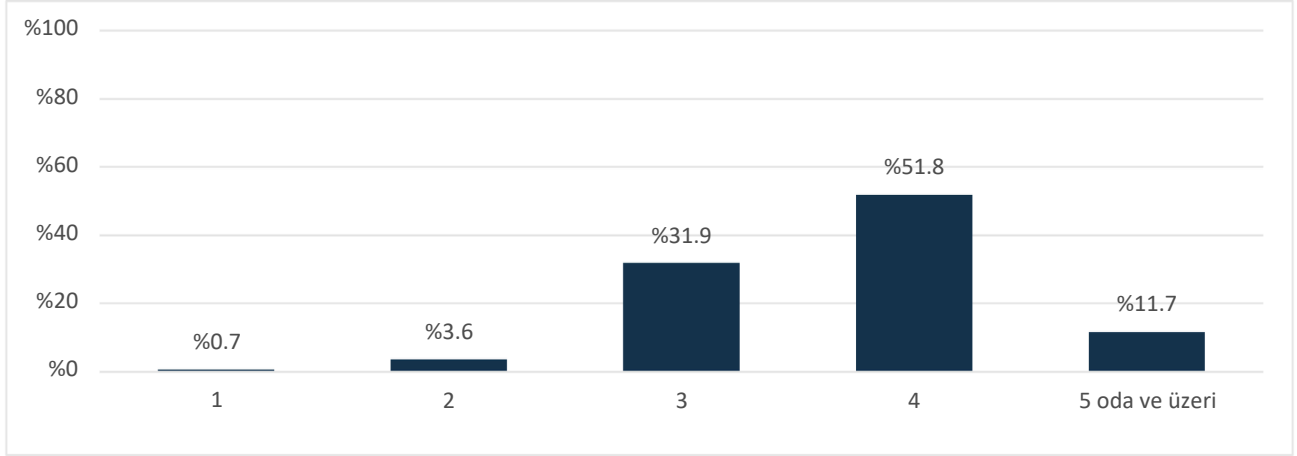

Görüşülen gençlere yaşadıkları yerleri tanımlayabilecek birtakım seçenekler okunmuş ve içlerinden hangisinin şu an yaşadıkları yeri en iyi tarif ettiği sorulmuştur. Gençlerin yaşadıkları yer dağılımı incelendiğinde, aileyle birlikte yaşamın en yaygın yaşam biçimi olduğu görülmektedir. 2025 itibarıyla gençlerin yaklaşık yüzde 90'ı ebeveynleri veya eşleriyle aynı evde yaşamaktadır. Bu oran yıllar içinde sınırlı dalgalanmalar gösterse de yüksek seviyesini korumaktadır.

Buna karşılık tek başına yaşayan gençlerin oranı yüzde 5 civarında seyretmekte ve zaman içinde hafif bir gerileme eğilimi göstermektedir. Benzer şekilde arkadaşlarla yaşama oranı da düşük seviyelerde kalmakta ve belirgin bir artış göstermemektedir.

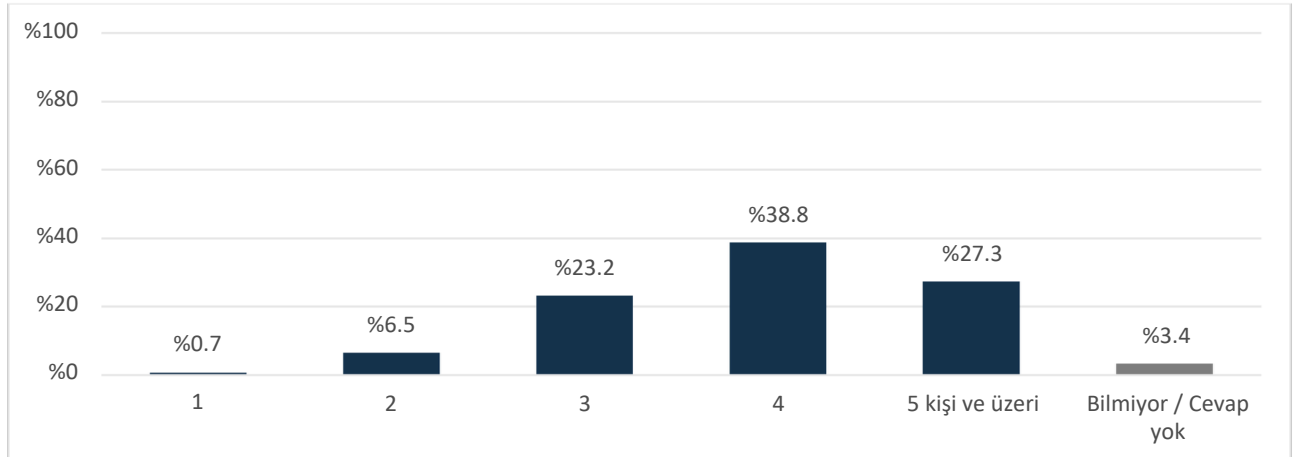
Akraba yanında yaşama ve yurt/pansiyon gibi alternatif yaşam biçimleri ise oldukça sınırlı oranlarda kalmaya devam etmektedir.

Şekil 159. Yaşanılan Evdeki Salon Dahil Oda Sayısı

Gençlerin yaşadıkları evlerin oda sayısı incelendiğinde, ağırlığın orta büyüklükteki konutlarda toplandığı görülmektedir. En yaygın konut tipi yüzde 52 ile 4 odalı evler olurken, bunu yüzde 32 ile 3 odalı evler izlemektedir.

Şekil 160. Yaşanılan Yerdeki Kişi Sayısı

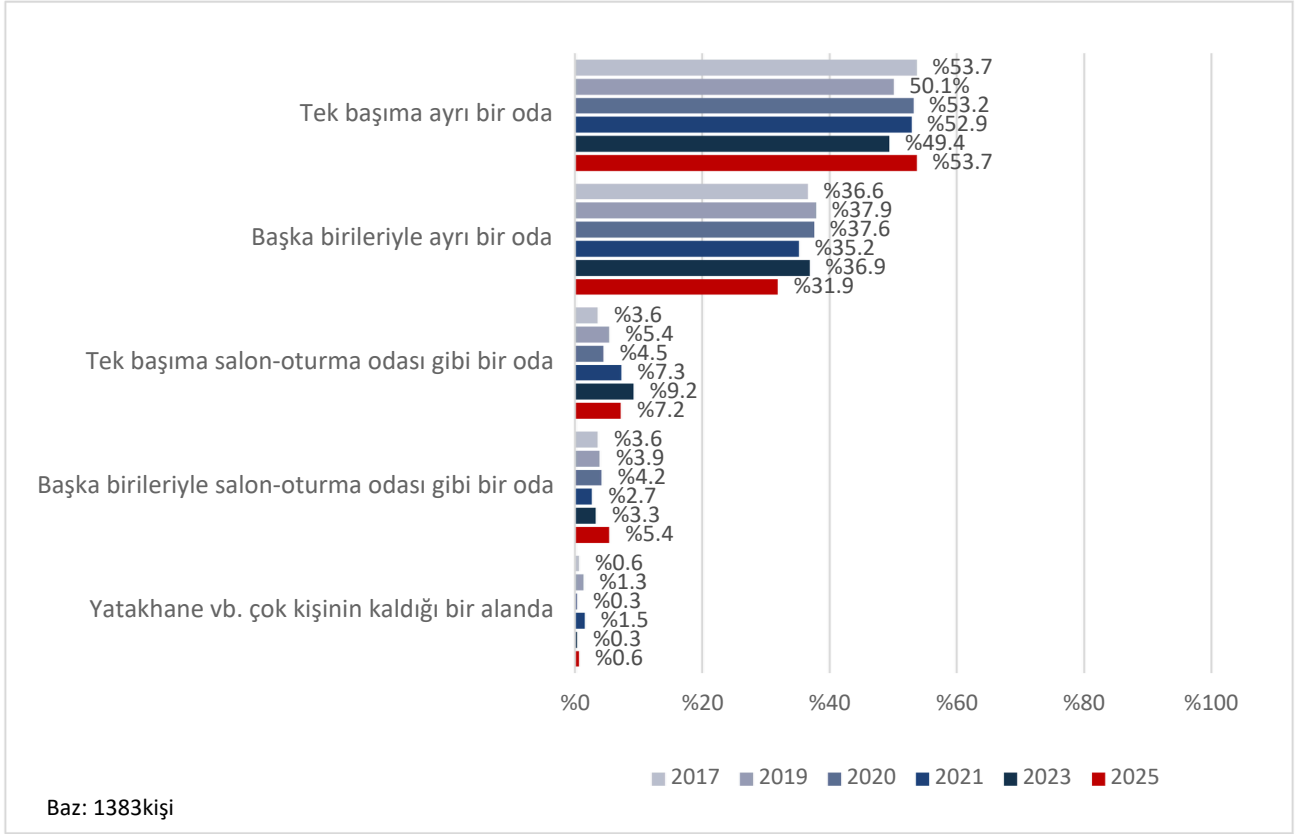

Gençlerin yaşadığı hanelerdeki kişi sayısı incelendiğinde, en yaygın yapının 4 kişilik haneler olduğu görülmektedir. Gençlerin yüzde 39'u 4 kişiyle birlikte yaşarken, bunu yüzde 27 ile 5 kişi ve üzeri haneler izlemektedir.

3 kişilik haneler yüzde 23 düzeyinde yer alırken, 1 ve 2 kişilik daha küçük hanelerde yaşayanların oranı oldukça sınırlı kalmaktadır.

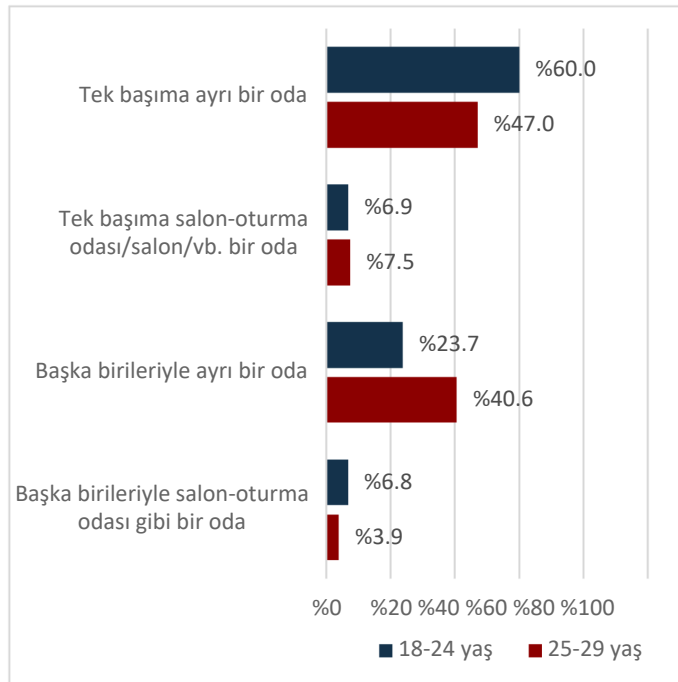
Bu dağılım, gençlerin büyük ölçüde kalabalık sayılabilecek hanelerde yaşadığını ve bireysel ya da küçük hane yapılarının daha az yaygın olduğunu göstermektedir.

Şekil 161. Gençlerin Kaldıkları Oda Türü (2017-2025)

aşkarlarıyla birlikte yaşadıklarını belirten gençlere kaldıkları odayı tarif etmek üzere çeşitli seçenekler okunmuştur. Gençlerin kaldıkları oda türleri incelendiğinde, tek başına ayrı bir odada kalmanın en yaygın durum olduğu görülmektedir. 2025 itibarıyla bu oran yüzde 54 düzeyindedir ve yıllar içinde küçük dalgalanmalar gösterse de genel olarak benzer seviyelerde seyretmektedir.

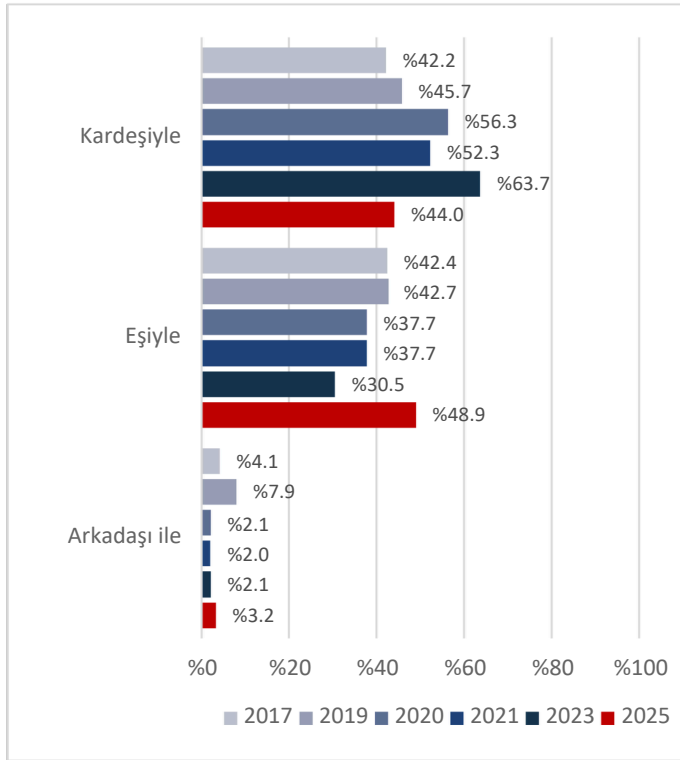
Şekil 162. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Kaldıkları Oda Türü

Yaş gruplarına göre oda türleri incelendiğinde, 18-24 yaş grubundaki gençlerin yüzde 60'ının tek başına ayrı bir odada kaldığı görülürken, bu oran 25-29 yaş grubunda yüzde 47'ye düşmektedir.

25-29 yaş grubunda başka biriyle ayrı bir odayı paylaşanların oranı yüzde 41 iken, 18-24 yaş grubunda bu oran yüzde 24 düzeyindedir.

Şekil 163. Aynı Odayı Paylaşma (Yattığı Alanı Biriyle Paylaştığını Belirtenlerin Oranı) (2017-2025)

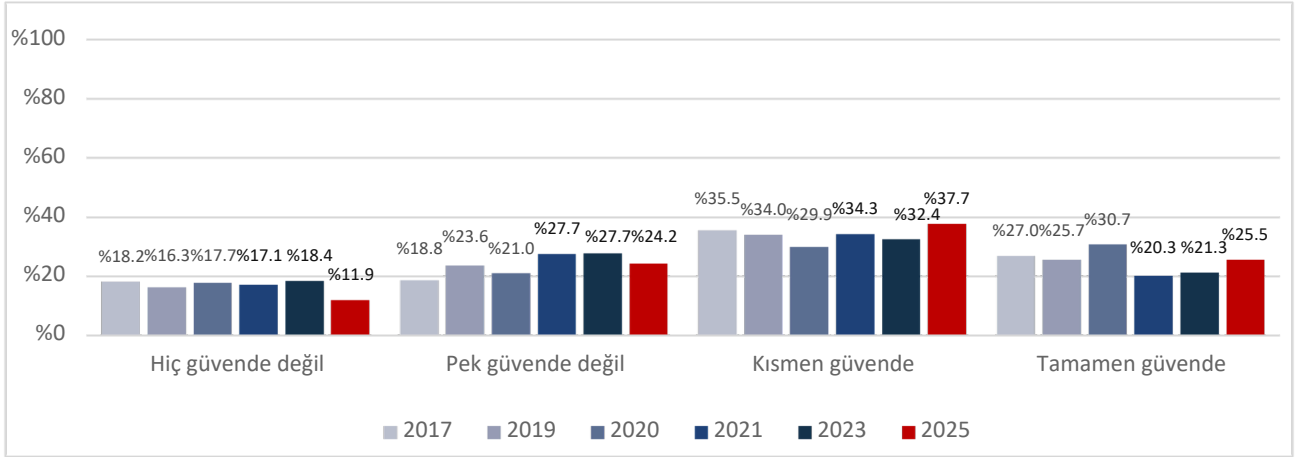
Gençlerin yattıkları alanı biriyle paylaşma durumları incelendiğinde, en yaygın paylaşım biçiminin kardeşlerle olduğu görülmektedir. 2025 yılında gençlerin yüzde 44'ü kardeşiyle aynı odayı paylaşmaktadır. Bu oran yıllar içinde dalgalanmakla birlikte genel olarak yüksek seviyelerde seyretmektedir.

Eşiyle oda paylaşımı yüzde 49 düzeyindedir ve önceki yıllara kıyasla artış göstermektedir. Bu durum, özellikle daha ileri yaş grubundaki gençlerin evlilikle birlikte farklı bir paylaşım biçimine geçtiğini düşündürmektedir.

Arkadaş ile oda paylaşımı ise oldukça düşük seviyelerde kalmakta ve yıllar boyunca sınırlı bir değişim göstermektedir.

4.9 Kentte Yaşam ve Güvenlik

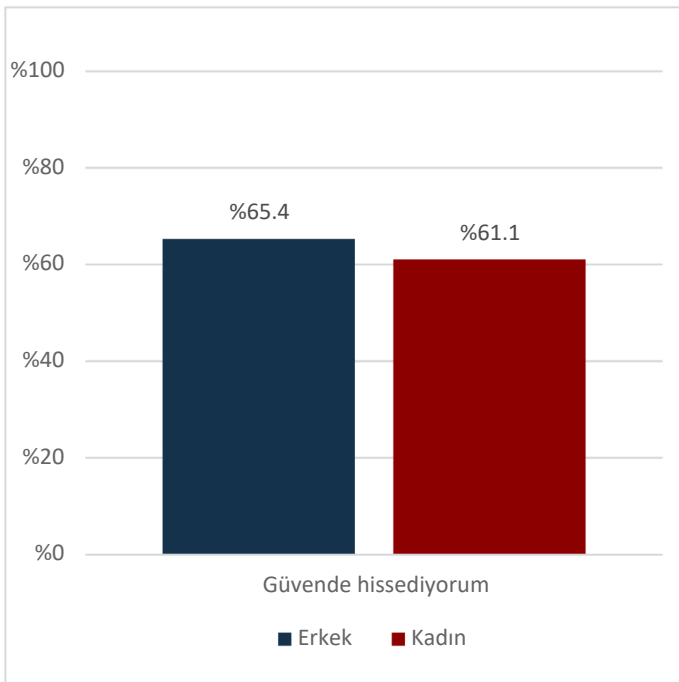
Şekil 164. Gençlerin Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetmeleri (2017-2025)

Görüşülen gençlere hava karardıktan sonra yaşadıkları yerin civarında yalnız başlarına yürürken kendilerini nasıl hissettikleri sorulmuştur. 2017 araştırmasında "hiç güvende değil" ve "pek güvende değil" yanıtını verenlerin toplam oranı yüzde 37, 2019 araştırmasında yüzde 40, 2020 araştırmasında yüzde 39, 2021 araştırmasında yüzde 45, 2023 araştırmasında yüzde 46 ve 2025 araştırmasında yüzde 36'dır.

Buna karşılık, 2017 araştırmasında yaşadıkları yerin civarında yalnız başlarına yürürken "kısmen güvende" ya da "tamamen güvende" hissettiklerini belirtenlerin oranı yüzde 63, 2019 araştırmasında yüzde 60, 2020 araştırmasında yüzde 61, 2021 araştırmasında yüzde 55, 2023 araştırmasında yüzde 54 ve 2025 araştırmasında yüzde 63'tür.

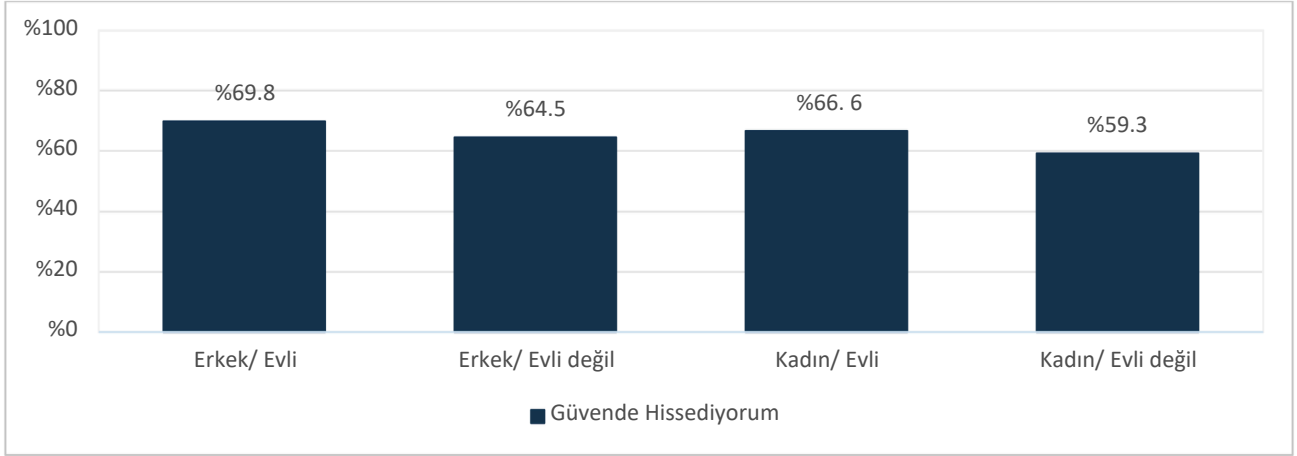
Şekil 165. Cinsiyete Göre Gençlerin Yaşadıkları Yerde Kendilerini Güvende Hissetmeleri (Güvende Hissedenlerin Oranı)

Cinsiyete göre incelendiğinde, erkeklerin yüzde 65'inin gece yalnız yürürken kendini güvende hissettiği görülürken, bu oran kadınlarda yüzde 61 düzeyindedir. İki grup arasında sınırlı bir fark bulunmakla birlikte, erkeklerin kendilerini daha yüksek oranda güvende hissettikleri anlaşılmaktadır.

Bu bulgu, genel güvenlik algısının her iki cinsiyet için de görece benzer olduğunu, ancak kadınların güvenlik hissini bir miktar daha düşük kaldığını göstermektedir.

Şekil 166. Cinsiyet ve Medeni Duruma Göre Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme (Güvende Hissedenlerin Oranı)

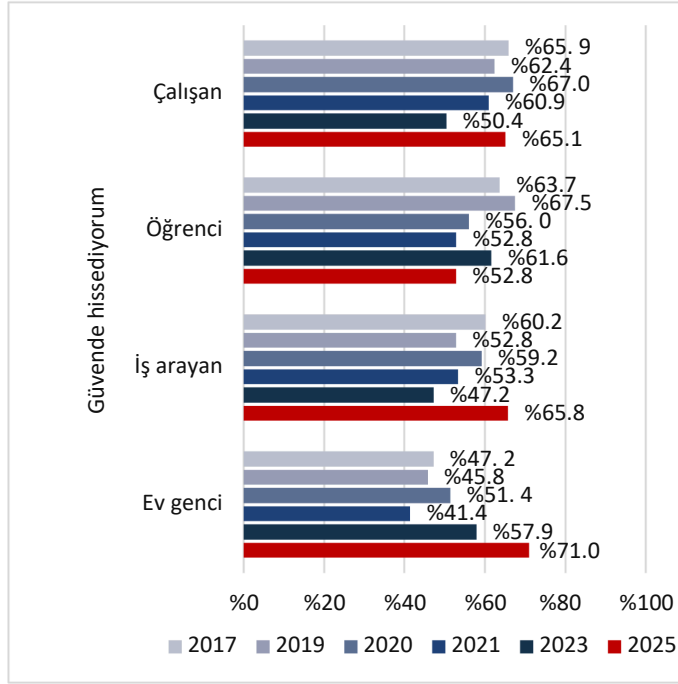

Gençlerin yaşadıkları yerde hava karardıktan sonra yalnız başlarına yürürken kendilerini güvende hissetmelerine cinsiyet ve medeni duruma göre bakıldığında, evli erkeklerin en yüksek güvenlik algısına sahip grup olduğu görülmektedir (yüzde 70). Evli kadınlarda da güvenlik hissi görece yüksek olup yüzde 67 düzeyindedir.

Evli olmayan gençlerde ise güvenlik hissi daha düşük seviyelerdedir. Evli olmayan erkeklerde oran yüzde 65, evli olmayan kadınlarda ise yüzde 59'dur.

Genel tablo, güvenlik algısının hem cinsiyete hem de medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir. Özellikle evli olmayan kadınların diğer gruplara kıyasla daha düşük güvenlik hissine sahip olduğu dikkat çekmektedir.

Şekil 167. Çalışma Durumuna Göre Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme (Güvende Hissedenlerin Oranı) (2017-2025)

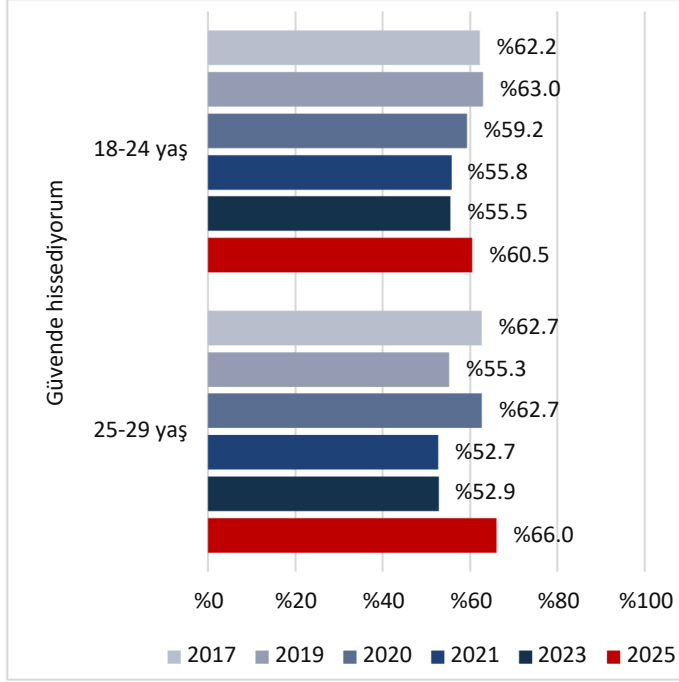

Gençlerin yaşadıkları yerde hava karardıktan sonra yalnız başlarına yürürken kendilerini güvende hissetmeleri ve çalışma durumları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Çalışma durumuna göre incelendiğinde, 2025 yılında en yüksek güvenlik hissinin ev gençlerinde olduğu görülmektedir (yüzde 71). Bu grubu iş arayan gençler (yüzde 66) ve çalışan gençler (yüzde 65) izlemektedir.

Öğrencilerde ise güvenlik hissi daha düşük olup yüzde 53 düzeyindedir. Zaman içindeki değişime bakıldığında, bazı gruplarda dalgalanmalar görülmekle birlikte 2025 yılında özellikle iş arayanlar ve ev gençlerinde belirgin bir artış dikkat çekmektedir.

Şekil 168. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetmeleri (2017-2025)

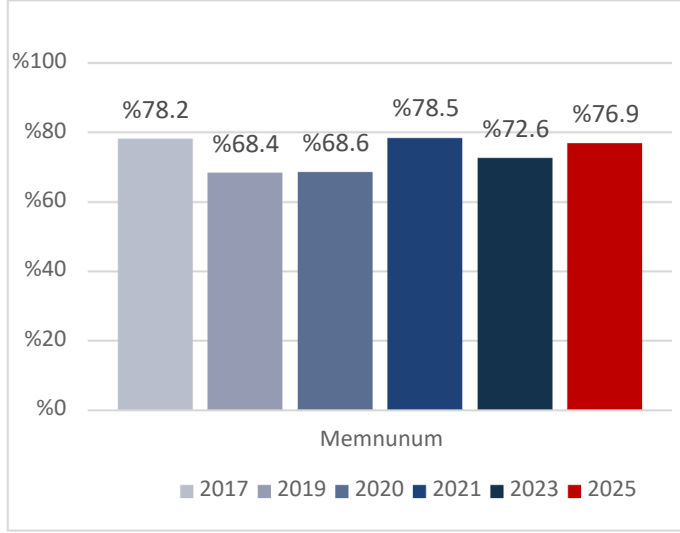

Gençlerin yaşadıkları yerde kendilerini güvende hissetme oranlarına yaş gruplarına göre bakıldığında, 2025 yılında 18-24 yaş arası gençlerin yüzde 61'inin, 25-29 yaş arası gençlerin ise yüzde 66'sının kendilerini güvende hissettikleri görülmektedir.

Yıllar içindeki değişim incelendiğinde, her iki yaş grubunda da 2017'den 2023'e kadar güvenlik hissinde bir gerileme yaşandığı dikkat çekmektedir. 18-24 yaş grubunda bu oran 2017'de yüzde 62 iken 2023'te yüzde 56'ya düşmüş, 25-29 yaş grubunda ise yüzde 63'ten yüzde 53'e gerilemiştir.

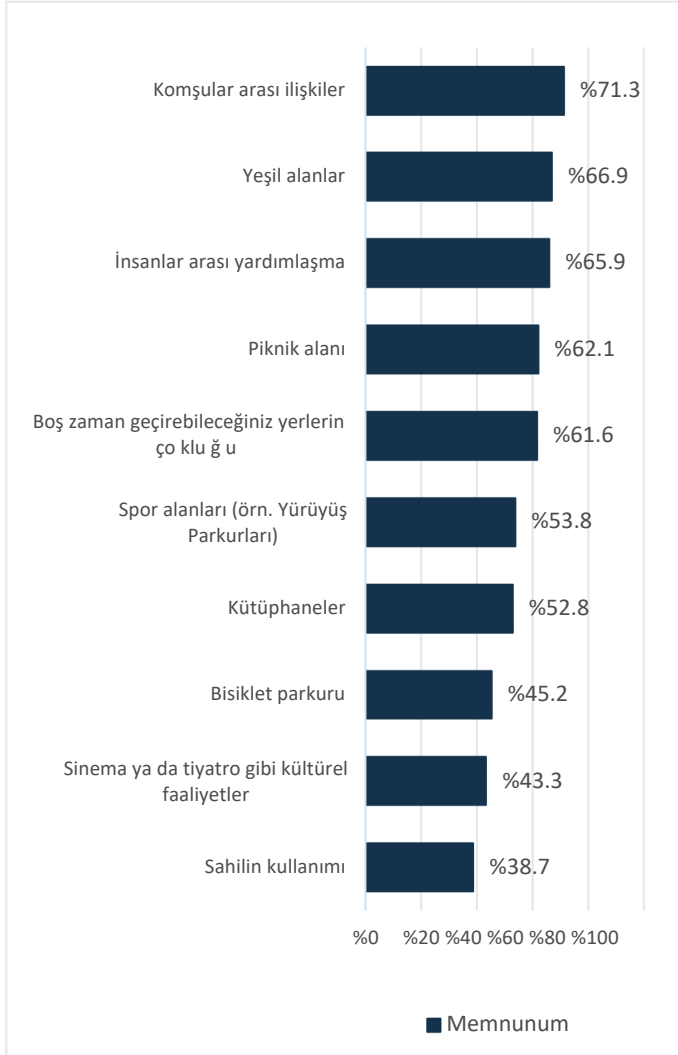
2025 yılında ise her iki yaş grubunda da güvenlik algısında yeniden bir artış gözlenmektedir. Özellikle 25-29 yaş grubunda bu artış daha belirgin olup, güvenlik hissi önceki yıllara kıyasla daha yüksek bir seviyeye ulaşmıştır.

Şekil 169. Yaşanılan Kentten Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Görüşmeye katılan gençlere genel olarak düşündüklerinde buldukları ilde yaşamaktan ne derece memnun oldukları sorulmuştur. 2017’de buldukları ilde yaşamaktan memnun olduklarını belirtenlerin oranı yüzde 78 olurken, bu oran 2019’da yüzde 68, 2020’de yüzde 69, 2021’de yüzde 79’a yükselmiş, 2023’te yüzde 73’e gerilemiştir. 2025 yılında ise bu oran yüzde 77 olarak hesaplanmıştır

Şekil 170. Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Çalışmamız çerçevesinde gençlerin yaşam kalitelerini etkileyebilecek bir dizi koşul değerlendirilmiş ve bu alanlardan ne ölçüde memnun oldukları sorulmuştur. Bulgular, sosyal ilişkiler alanında memnuniyetin görece daha yüksek olduğunu göstermektedir. Gençlerin yüzde 71'i komşular arası ilişkilerden, yüzde 66'sı ise insanlar arası yardımlaşmadan memnun olduğunu ifade etmektedir.

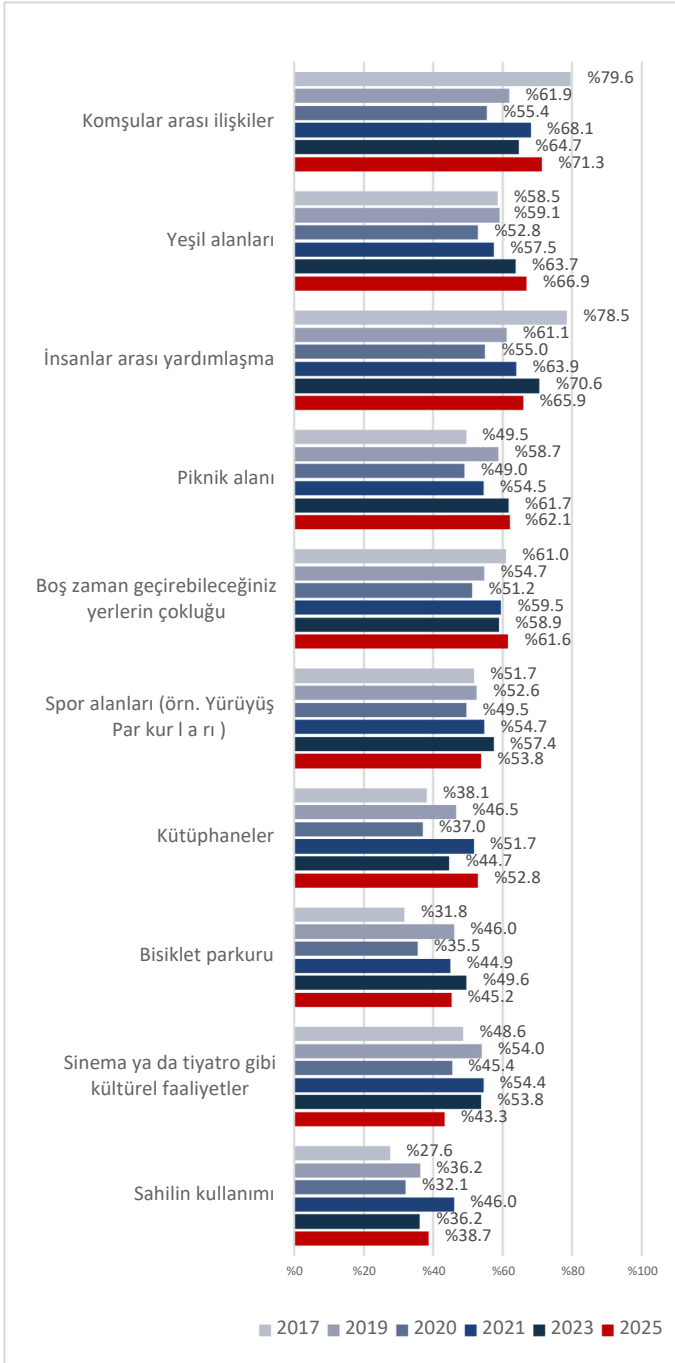
Fiziksel çevre ve kentsel olanaklara bakıldığında, yeşil alanlardan memnun olanların oranı yüzde 67, piknik alanlarından memnun olanların oranı yüzde 62 ve boş zaman geçirilebilecek yerlerin çokluğundan memnun olanların oranı yüzde 62 düzeyindedir. Spor alanlarından memnuniyet ise yüzde 54'tür.

Kütüphanelerden memnuniyet yüzde 53, bisiklet parkurlarından yüzde 45, sinema ve tiyatro gibi kültürel faaliyetlerden yüzde 43 ve sahilin kullanımından memnuniyet ise yüzde 39 düzeyindedir.

Gençlerin sosyal ilişkiler ve temel kamusal alanlardan görece daha memnun olduğu; buna karşılık kültürel olanaklar ve bazı kentsel altyapı unsurlarında memnuniyetin daha düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir.

Şekil 171. Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

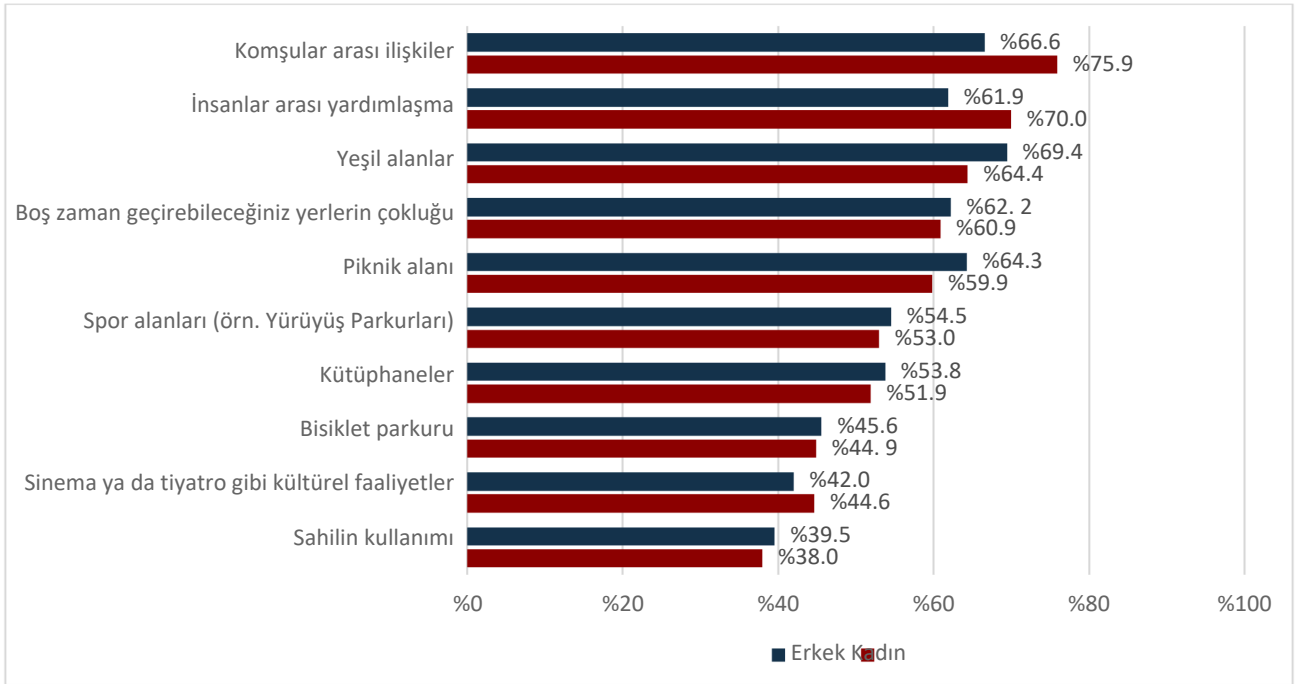
Gençlerin yaşam kalitesine ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, sosyal ilişkiler alanında memnuniyetin diğer alanlara kıyasla daha güçlü olduğu görülmektedir. İnsanlar arası yardımlaşmadan memnuniyet 2017’de yüzde 79 iken 2025’te yüzde 66’ya gerilemiş; benzer şekilde komşular arası ilişkilerden memnuniyet de yüzde 80’den yüzde 71’e düşmüştür. Bu durum, sosyal bağların hâlâ güçlü olmakla birlikte zaman içinde zayıflama eğilimi gösterdiğine işaret etmektedir.

Fiziksel çevre ve kentsel olanaklara bakıldığında ise daha karma bir tablo ortaya çıkmaktadır. Yeşil alanlardan memnuniyet 2017’de yüzde 59’dan 2025’te yüzde 67’ye yükselmiş, piknik alanları ve spor alanlarında da genel olarak artış eğilimi gözlenmiştir.

Buna karşılık boş zaman geçirilebilecek yerlerin çokluğuna ilişkin memnuniyet dalgalı bir seyir izleyerek 2025’te yüzde 62 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kültürel ve kamusal altyapıya ilişkin alanlarda ise memnuniyetin daha sınırlı olduğu görülmektedir. Sinema ve tiyatro gibi kültürel faaliyetlerden memnuniyet 2023’e kadar artış gösterse de 2025’te yüzde 43’e gerilemiştir. Benzer şekilde bisiklet parkurları ve sahil kullanımı gibi alanlarda da memnuniyetin görece düşük seviyelerde kaldığı dikkat çekmektedir. Kütüphanelerden memnuniyet ise zaman içinde artış göstererek 2025’te yüzde 53’e ulaşmıştır.

Şekil 172. Cinsiyete Göre Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

İnsanlar arası yardımlaşma ve komşular arası ilişkiler konularında yaşadıkları kentten memnun olduklarını belirten gençlerin oranı kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksektir. Kadınların yüzde 70’i insanlar arası yardımlaşmadan memnun olduğunu ifade ederken, erkeklerde bu oran yüzde 69’dur. Komşular arası ilişkilerden memnuniyet ise kadınlarda yüzde 76, erkeklerde yüzde 62 düzeyindedir.

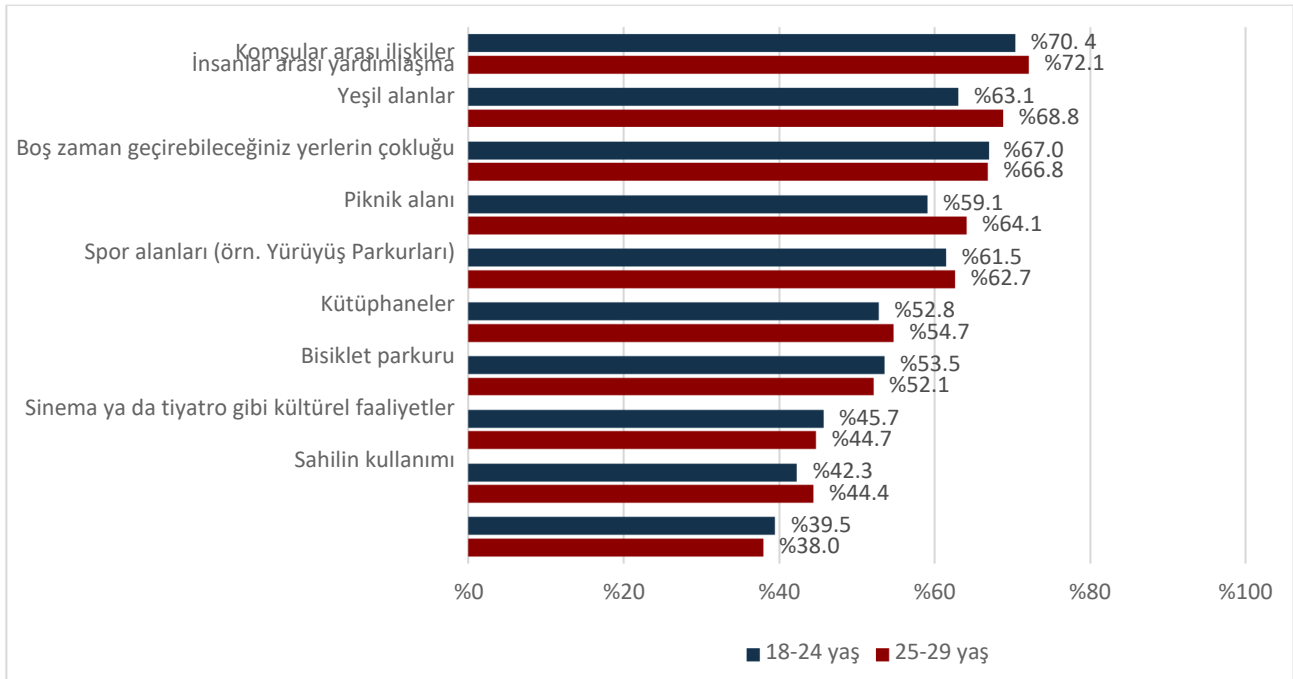
Benzer şekilde yeşil alanlardan memnuniyet kadınlarda yüzde 64, erkeklerde yüzde 62 olarak ölçülmüştür. Kütüphanelerden memnuniyet de kadınlarda daha yüksek olup yüzde 52 seviyesindeyken, erkeklerde yüzde 46'dır.

Diğer kentsel olanaklarda da kadınların memnuniyet düzeyinin çoğu alanda erkeklere yakın veya bir miktar daha yüksek olduğu görülmektedir. Piknik alanlarından memnuniyet kadınlarda yüzde 60, erkeklerde yüzde 55; boş zaman geçirilebilecek yerlerin çokluğundan memnuniyet kadınlarda yüzde 61, erkeklerde yüzde 64; spor alanlarından memnuniyet ise her iki grupta da benzer düzeydedir (yüzde 53).

Kültürel faaliyetlerden memnuniyet kadınlarda yüzde 45, erkeklerde yüzde 40; bisiklet parkurlarından memnuniyet kadınlarda yüzde 45, erkeklerde yüzde 42 düzeyindedir. Sahilin kullanımından memnuniyet ise her iki grupta da görece düşük olup yaklaşık yüzde 38 civarındadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların birçok alanda memnuniyet düzeyinin erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu, ancak bazı alanlarda bu farkın sınırlı kaldığı görülmektedir.

Şekil 173. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri ("Memnunum" Yanıtlarının Oranı)

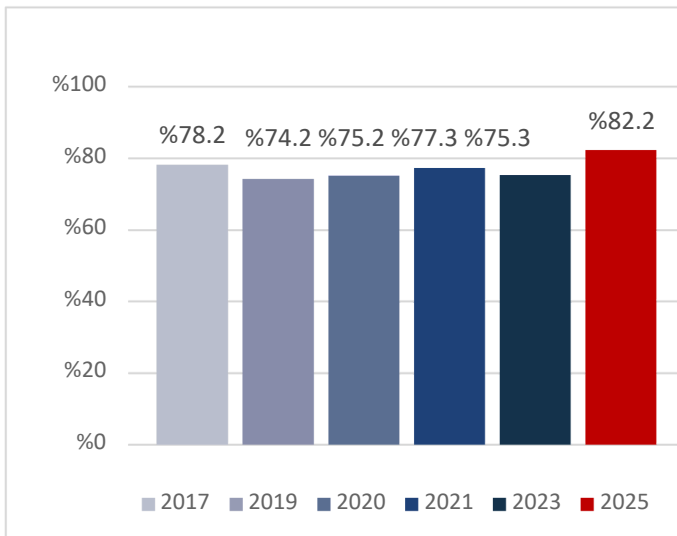
Yaş gruplarına göre incelendiğinde, 25-29 yaş grubundaki gençlerin birçok alanda 18-24 yaş grubuna kıyasla daha yüksek memnuniyet düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Özellikle insanlar arası yardımlaşma (yüzde 69'a karşı yüzde 63) ve komşular arası ilişkilerde (yüzde 72'ye karşı yüzde 70) bu fark daha belirgindir.

Kentsel olanaklara ilişkin değerlendirmelerde de benzer bir eğilim söz konusudur. Piknik alanlarından memnuniyet 25-29 yaş grubunda yüzde 63, 18-24 yaş grubunda yüzde 62; boş zaman geçirilebilecek yerlerin çokluğundan memnuniyet ise sırasıyla yüzde 64 ve yüzde 59'dur. Spor alanlarında memnuniyet her iki yaş grubunda birbirine yakın seviyededir.

Buna karşılık bazı alanlarda 18-24 yaş grubunun daha yüksek memnuniyet ifade ettiği görülmektedir. Kütüphanelerden memnuniyet (yüzde 54'e karşı yüzde 52) ve bisiklet parkurlarından memnuniyet (yüzde 46'ya karşı yüzde 45) bu duruma örnek olarak verilebilir.

Kültürel faaliyetlere ilişkin memnuniyet her iki yaş grubunda da benzer seviyelerde olup yüzde 42-44 aralığında kalmaktadır. Sahilin kullanımından memnuniyet ise her iki grupta da görece düşük olup 18-24 yaş grubunda yüzde 40, 25-29 yaş grubunda yüzde 38 düzeyindedir.

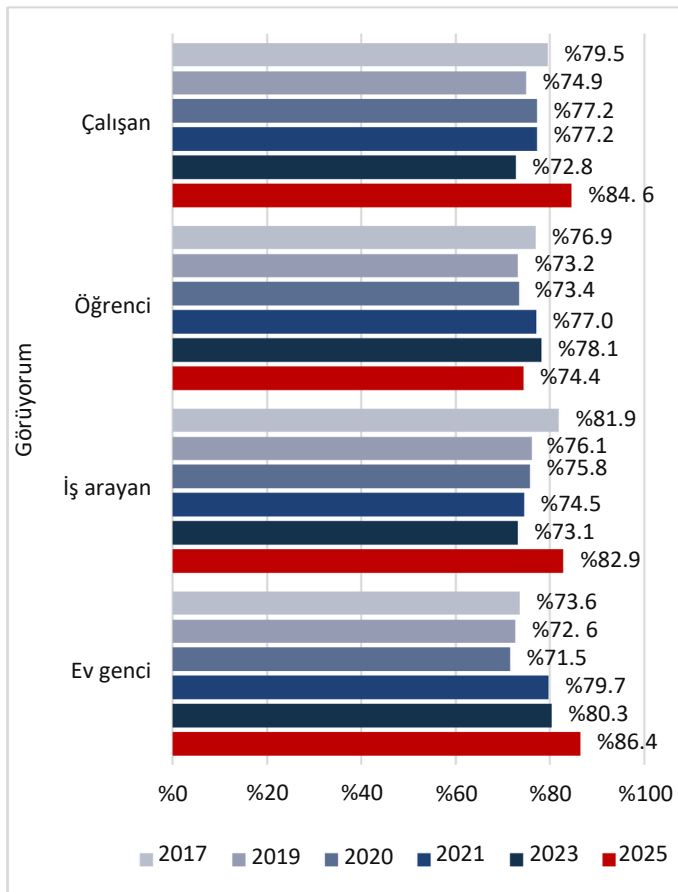
Şekil 174. Yaşadıkları Şehrin Hemşerisi Olarak Görme ("Görüyorum" Yanıtları Oranı) (2017-2025)

Gençlerin yaşadıkları şehrin hemşerisi olarak kendilerini görme oranlarının yıllar içinde yüksek seviyelerde seyrettiği görülmektedir. 2017 yılında yüzde 78 olan bu oran, 2019 ve 2020 yıllarında sınırlı bir düşüşle yüzde 74-75 bandına gerilemiş, 2021 yılında yeniden artarak yüzde 77 seviyesine yükselmiştir. 2023 yılında yüzde 75 düzeyinde gerçekleşen bu oran, 2025 yılında yüzde 82'ye çıkararak incelenen dönem içindeki en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin yaşadıkları şehirle kurdukları aidiyet ilişkisinin güçlü olduğu ve son dönemde bu aidiyet duygusunun daha da pekiştiği görülmektedir.

Şekil 175. Çalışma Durumuna Göre Yaşadıkları Şehrin Hemşerisi Olarak Görme ("Görüyorum" Yanıtları Oranı) (2017-2025)

Gençlerin kendilerini yaşadıkları şehrin hemşerisi olarak görme durumu ile çalışma durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, tüm gruplarda yüksek düzeyde bir aidiyet hissi olduğu görülmektedir. Çalışan gençlerde bu oran 2017'de yüzde 80 iken, 2019'da yüzde 75'e gerilemiş, 2020 ve 2021 yıllarında yüzde 77 seviyesinde seyretmiş, 2023'te yüzde 73'e düşmüş ve 2025 yılında yüzde 85'e yükselmiştir.

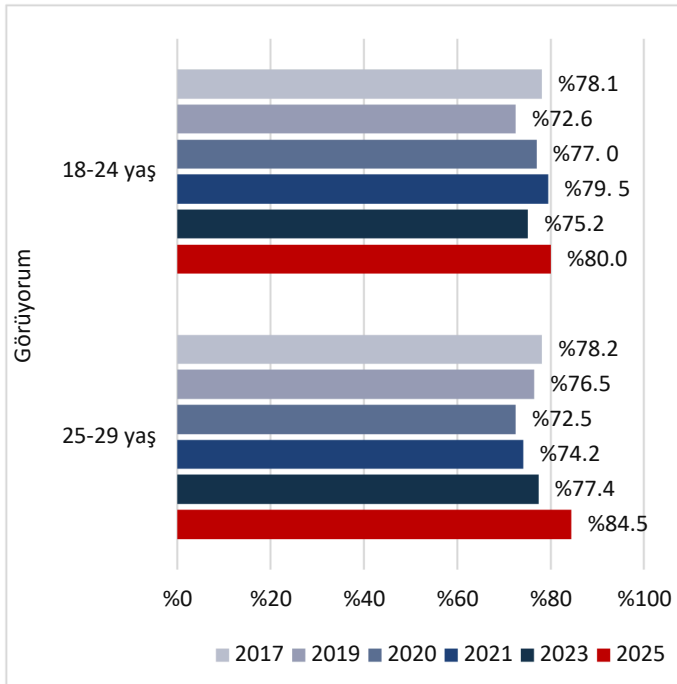
İş arayan gençlerde 2017’de yüzde 82 olan oran, 2019 ve 2020 yıllarında yüzde 76, 2021’de yüzde 75 ve 2023’te yüzde 73 olarak ölçülmüş; 2025 yılında ise yüzde 83’e yükselmiştir.

Öğrencilerde hemşerilik hissi 2017’de yüzde 77, 2019 ve 2020 yıllarında yüzde 73, 2021’de yüzde 77 ve 2023’te yüzde 78 düzeyindeyken, 2025 yılında yüzde 74 olarak hesaplanmıştır.

Ev gençlerinde ise 2017’de yüzde 74 olan oran, 2019’da yüzde 73, 2020’de yüzde 72, 2021 ve 2023 yıllarında yüzde 80 seviyesine yükselmiş ve 2025 yılında yüzde 86’ya ulaşmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, tüm çalışma durumlarında hemşerilik hissini güçlü olduğu, 2025 yılında özellikle çalışanlar, iş arayanlar ve ev gençleri arasında bu aidiyet duygusunun belirgin biçimde arttığı görülmektedir.

Şekil 176. Yaş Grubuna Göre Yaşadıkları Şehrin Hemşerisi Olarak Görme (“Görüyorum” Yanıtları Oranı) (2017-2025)

Yaş gruplarına göre incelendiğinde, her iki grupta da yaşanılan şehre aidiyet hissini yüksek olduğu görülmektedir. 2025 yılında 18-24 yaş grubunda gençlerin yüzde 80’i kendisini yaşadığı şehrin hemşerisi olarak gördüğünü belirtirken, 25-29 yaş grubunda bu oran yüzde 85’tir.

Yıllar içindeki değişim incelendiğinde, her iki yaş grubunda da oranların genel olarak yüzde 70’in üzerinde seyrettiği, ancak dönemsel dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir. 18-24 yaş grubunda 2021 yılında yüzde 80’e yaklaşan oran, 2023’te bir miktar gerilemiş, 2025’te yeniden yükselmiştir.

25-29 yaş grubunda ise 2020 yılında daha belirgin bir düşüş gözlenmiş, sonraki yıllarda kademeli bir artışla 2025 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Şekil 177. Son 1 Yıl İçinde Başa Gelenler (“Evet” Yanıtlarının Oranı)

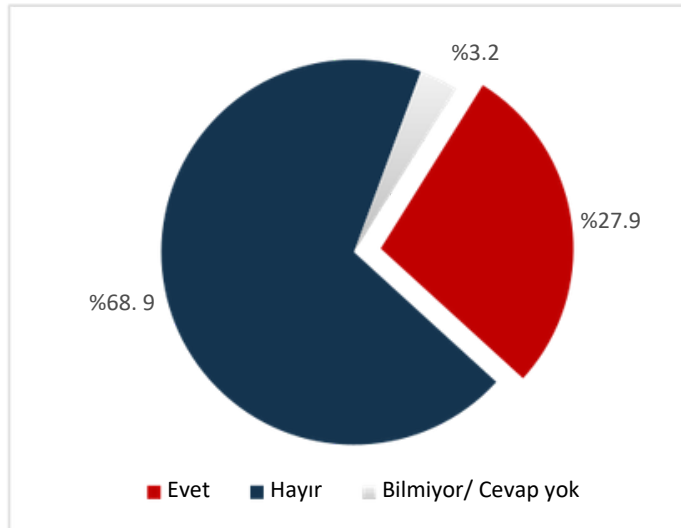

Araştırmaya katılan gençlere son bir yıl içerisinde çeşitli olayları yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Bulgulara göre gençlerin yüzde 17’si trafik kazası geçirdiğini belirtmektedir.

Yankesicilik veya kapkaça maruz kaldığını ifade edenlerin oranı yüzde 12 düzeyindedir. Sokakta tacize uğradığını belirten gençlerin oranı yüzde 11, sokakta fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade edenlerin oranı ise yüzde 10’dur.

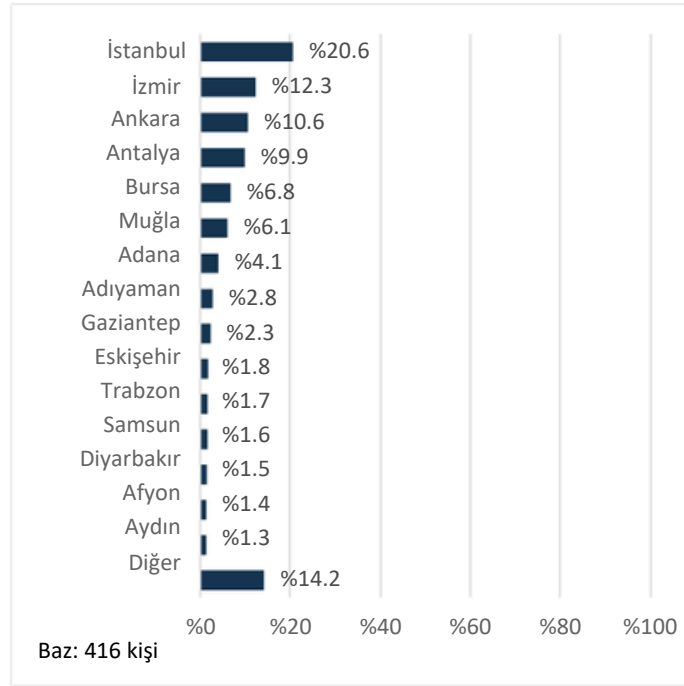
Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin belirli bir kısmının son bir yıl içinde farklı türde güvenlik riskleriyle karşılaştığı, özellikle trafik kazalarının diğer olaylara kıyasla daha yaygın olduğu görülmektedir.

Şekil 178. Yaşadığı Şehir Dışında Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşünme

Gençlere şu anda yaşadıkları şehir haricinde başka bir şehirde yaşamayı düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda yüzde 28'lik bir kesim yaşadıkları şehir haricinde bir şehirde yaşamayı düşündüğünü belirtmiştir.

Şekil 179. Taşınmayı Düşündüğü Şehir

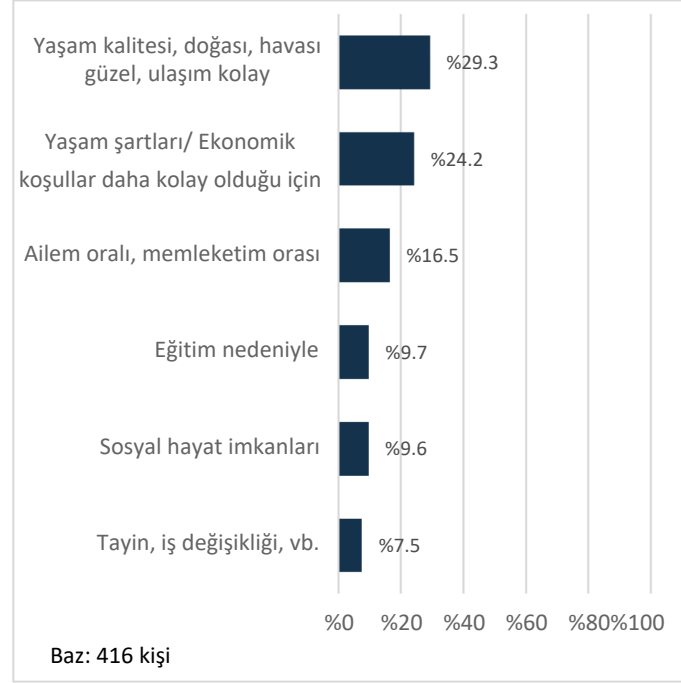

Gençlerin taşınmayı düşündükleri şehirler incelendiğinde, büyükşehirlerin belirgin biçimde öne çıktığı görülmektedir. İstanbul yüzde 21 ile en çok tercih edilen şehir olurken, İzmir (yüzde 12) ve Ankara (yüzde 11) onu izlemektedir.

Antalya (yüzde 10), Bursa (yüzde 7) ve Muğla (yüzde 6) gibi şehirler de görece yüksek oranlarla öne çıkmaktadır. Bu şehirlerin hem ekonomik fırsatlar hem de yaşam kalitesi açısından gençler için cazip olduğu anlaşılmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin taşınma eğiliminde ekonomik, sosyal ve yaşam tarzı olanaklarının daha gelişmiş olduğu büyük ve kıyı şehirlerine yönelimin belirgin olduğu görülmektedir.

Şekil 180. Taşınmayı İsteme Sebebi

Gençlerin taşınma nedenleri incelendiğinde, yaşam kalitesi ile ilgili unsurların ön plana çıktığı görülmektedir. Başka bir şehre taşınmayı isteyenler bazında bakıldığında, yaşam kalitesi, doğa, hava ve ulaşım gibi faktörler yüzde 29 ile en önemli gerekçe olarak öne çıkmaktadır.

Bunu yüzde 24 ile yaşam şartlarının ve ekonomik koşulların daha iyi olması beklentisi izlemektedir. Bu bulgu, ekonomik motivasyonların da taşınma kararında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Aileye yakın olma isteği ise yüzde 17 ile üçüncü sırada yer almakta, bu durum sosyal bağların da karar üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim ve sosyal hayat imkânları (yüzde 10) sınırlı oranlarda ifade edilirken, tayin, iş değişikliği gibi nedenler yüzde 8 ile daha düşük bir paya sahiptir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin taşınma kararlarında yaşam kalitesini artırma ve daha iyi ekonomik koşullara ulaşma isteğinin belirleyici olduğu, bunun yanında sosyal ve ailevi faktörlerin de etkisini sürdürdüğü görülmektedir.

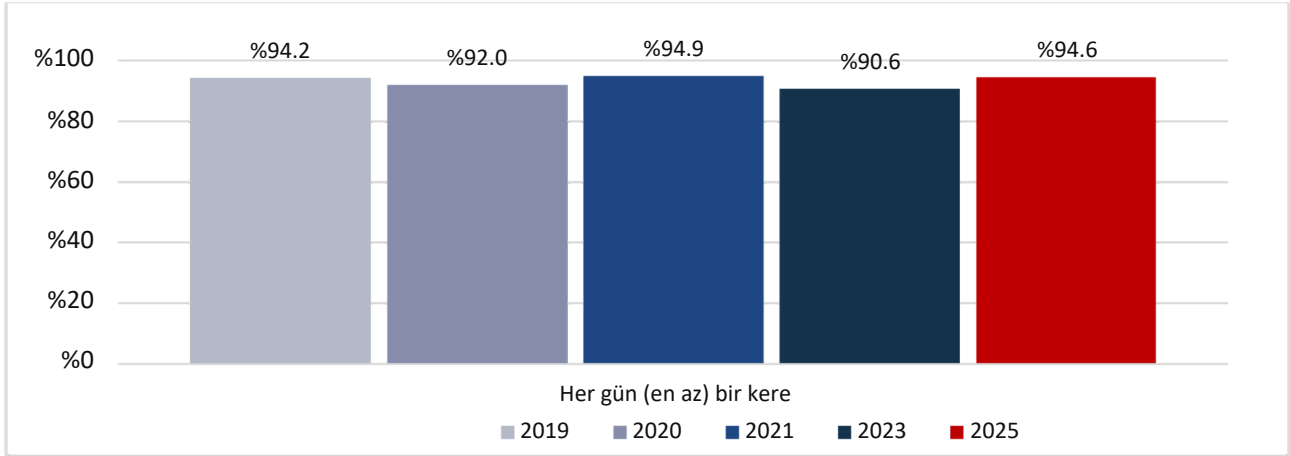
Şekil 181. Yaşanılan Yer ile İlgili İfadeler (“Geçerli” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Gençlerin yaşadıkları yere ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, temel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik alanlarda görece yüksek düzeyde olumlu görüşler öne çıkmaktadır. Hijyen ihtiyaçlarını kolaylıkla karşılayabildiğini belirtenlerin oranı yüzde 81, elektrik, su gibi temel hizmetlere kesintisiz erişebildiğini ifade edenlerin oranı ise yüzde 78'dir. Güvenlik ve kişisel alan açısından bakıldığında, gençlerin yüzde 77'si yaşadığı yerde kendini güvende hissettiğini, yüzde 75'i ise kendine ait bir mahrem alanı olduğunu belirtmektedir. Teknolojik imkanlara erişim (yüzde 72) ve arkadaşlarla vakit geçirilebilecek ortamların varlığı (yüzde 71) da gençlerin büyük bir kısmı tarafından olumlu değerlendirilmektedir. Kanalizasyon ve aydınlatma gibi altyapı hizmetlerinin yeterliliği diğer alanlara kıyasla daha düşük bir memnuniyet düzeyine sahiptir (yüzde 67). Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin yaşadıkları yerlerde temel ihtiyaçlarını karşılayabildikleri, ancak altyapı ve kamusal hizmetlerin bazı boyutlarında geliştirme alanı bulunduğu görülmektedir.

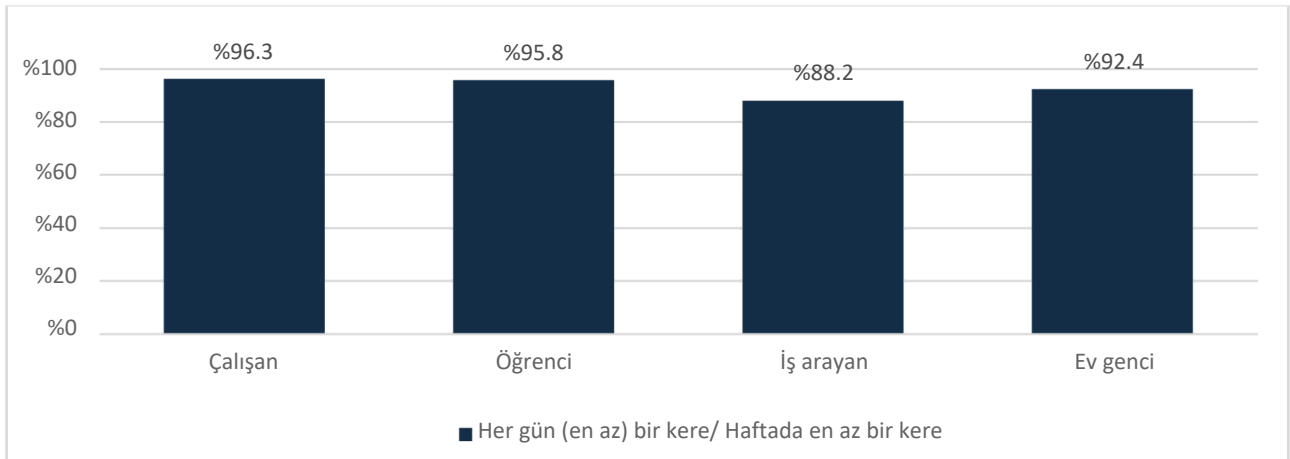
4.10 Medya Kullanımı

Şekil 182. İnternete Erişim Sıklığı (2019- 2025)

Gençlerin internete erişim sıklığı incelendiğinde, her gün en az bir kez internete erişim sağlayanların oranının oldukça yüksek seviyelerde seyrettiği görülmektedir. 2025 yılında her gün en az bir kez internete erişim sağlayanların oranı yüzde 95'e yaklaşmıştır.

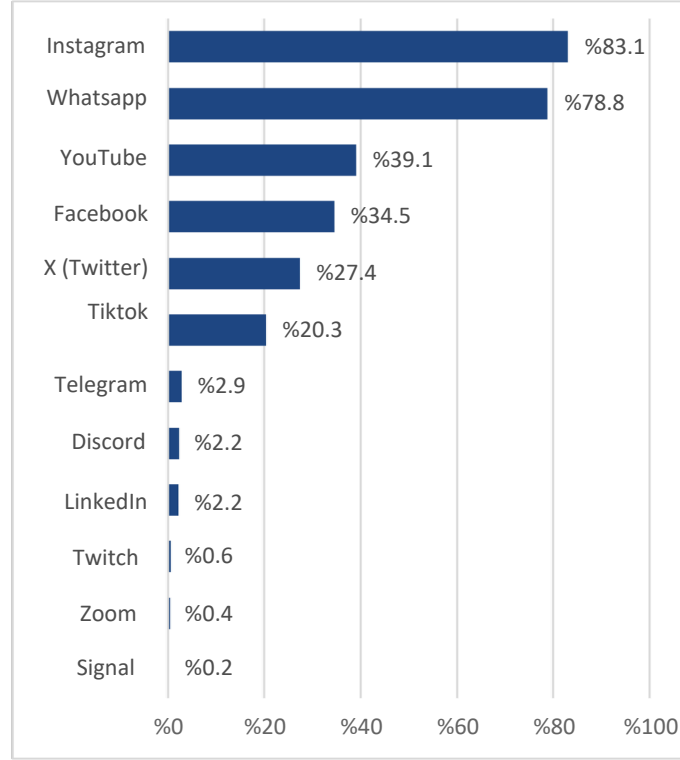
Şekil 183. Çalışma Durumuna Göre İnternete Erişim Sıklığı ("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)

Çalışma durumuna göre gençlerin internete erişim sıklığı incelendiğinde, tüm gruplarda erişimin son derece yaygın olduğu görülmektedir. Haftada en az bir kez internete eriştiğini belirtenlerin oranı çalışanlarda yüzde 96, öğrencilerde yüzde 96, iş arayanlarda yüzde 88 ve ev gençlerinde yüzde 92 düzeyindedir.

Çalışanlar ve öğrenciler arasında internet erişimi neredeyse tam yaygınlığa ulaşmışken, iş arayan gençlerde bu oranın görece daha düşük kaldığı dikkat çekmektedir. Ev gençlerinde ise erişim oranı yüksek olmakla birlikte çalışan ve öğrenci gruplarının bir miktar gerisindedir.

Şekil 184. Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı (3 Yanıt)

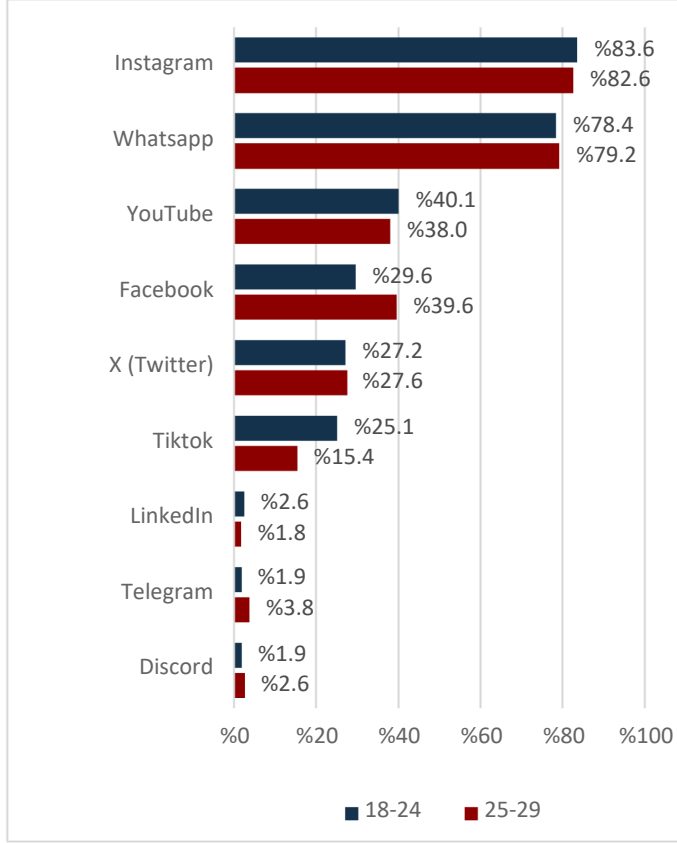
Gençlerin sosyal medya platformlarını kullanım dağılımına bakıldığında, belirli platformların açık biçimde öne çıktığı görülmektedir. Instagram yüzde 83 ile en yaygın kullanılan platform olurken, onu yüzde 79 ile WhatsApp takip etmektedir. Bu iki platformun diğerlerine kıyasla belirgin şekilde daha yüksek oranlara sahip olduğu dikkat çekmektedir.

YouTube (yüzde 39) ve Facebook (yüzde 35) ikinci grupta yer almakta, ancak ilk iki platformla aralarında önemli bir fark bulunmaktadır. X (Twitter) yüzde 27 ile daha sınırlı bir kullanım alanına sahipken, TikTok'un kullanım oranı yüzde 20 seviyesindedir.

Telegram, Discord ve LinkedIn gibi platformların kullanım oranlarının oldukça düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir. Twitch, Zoom ve Signal gibi platformlar ise çok sınırlı bir kullanıcı kitlesine sahiptir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin sosyal medya kullanımının ağırlıklı olarak birkaç ana platformda yoğunlaştığı, özellikle görsel ve hızlı iletişime dayalı uygulamaların öne çıktığı anlaşılmaktadır.

Şekil 185. Yaş Grubuna Göre Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı (3 yanıt)

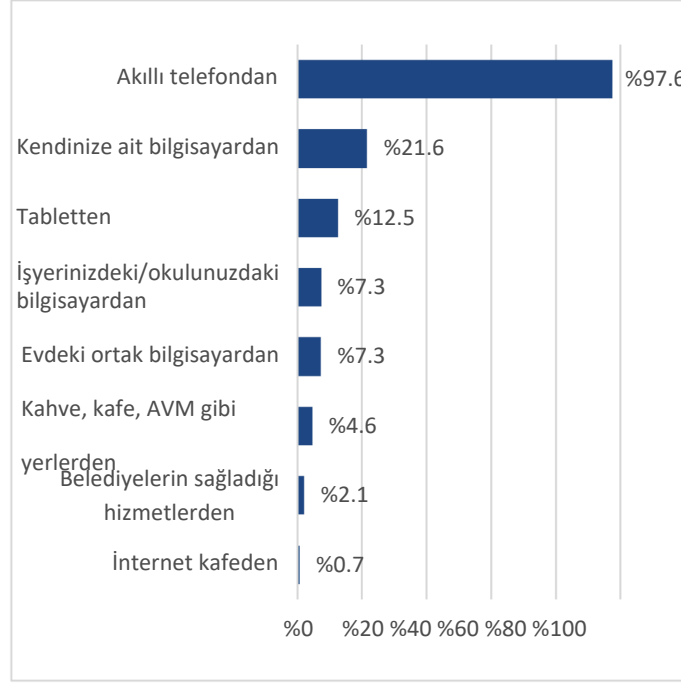

Yaş gruplarına göre sosyal medya kullanımı incelendiğinde, bazı platformlarda benzerlikler, bazılarında ise belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Instagram ve WhatsApp her iki yaş grubunda da en yaygın kullanılan platformlar olup, kullanım oranları birbirine oldukça yakındır.

YouTube kullanımı da iki grup arasında benzer seviyededir. Buna karşılık Facebook kullanımının 25-29 yaş grubunda (yüzde 40) 18-24 yaş grubuna (yüzde 30) kıyasla daha yaygın olduğu dikkat çekmektedir.

TikTok kullanımında ise ters bir eğilim görülmekte, 18-24 yaş grubunda (yüzde 25) 25-29 yaş grubuna (yüzde 15) göre daha yüksek bir kullanım söz konusudur. Bu durum, daha genç grubun kısa video odaklı platformlara daha fazla yöneldiğini göstermektedir.

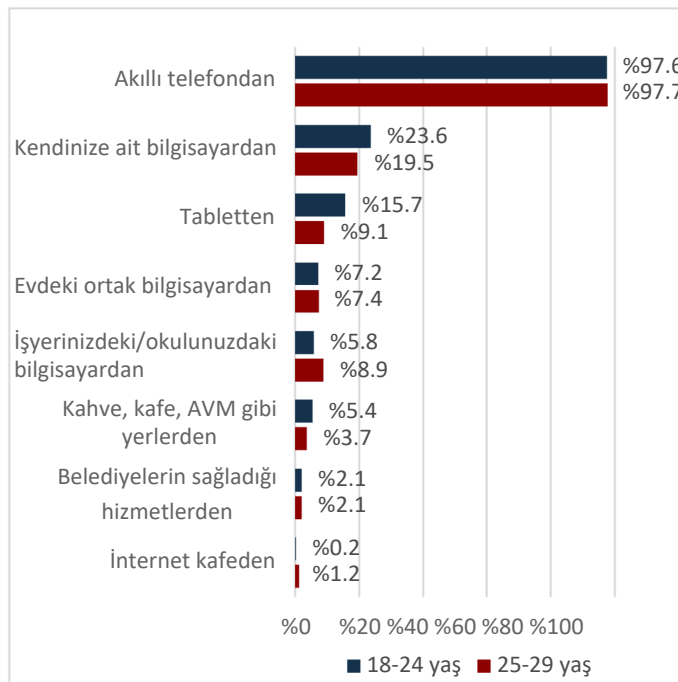
Şekil 186. Gençlerin İnternete Erişim Araçları (2 yanıt)

Gençlerin internete erişim araçları incelendiğinde, akıllı telefonların en yaygın kullanılan araç olduğu görülmektedir (yüzde 98). Diğer erişim araçlarının kullanım oranları daha düşük seviyelerde kalmaktadır.

Kişisel bilgisayar kullanımı yüzde 22, tablet kullanımı yüzde 13 düzeyindedir. İş yeri/okul bilgisayarı ve evdeki ortak bilgisayar kullanımı ise yüzde 7 civarındadır. Kafe, belediye hizmetleri veya internet kafe gibi kamusal erişim noktalarının kullanımının oldukça sınırlı olması, internet erişiminin büyük ölçüde bireysel cihazlar üzerinden sağlandığını göstermektedir.

Şekil 187. Yaş Grubuna Göre Gençlerin İnternete Erişim Araçları (2 Yanıt)

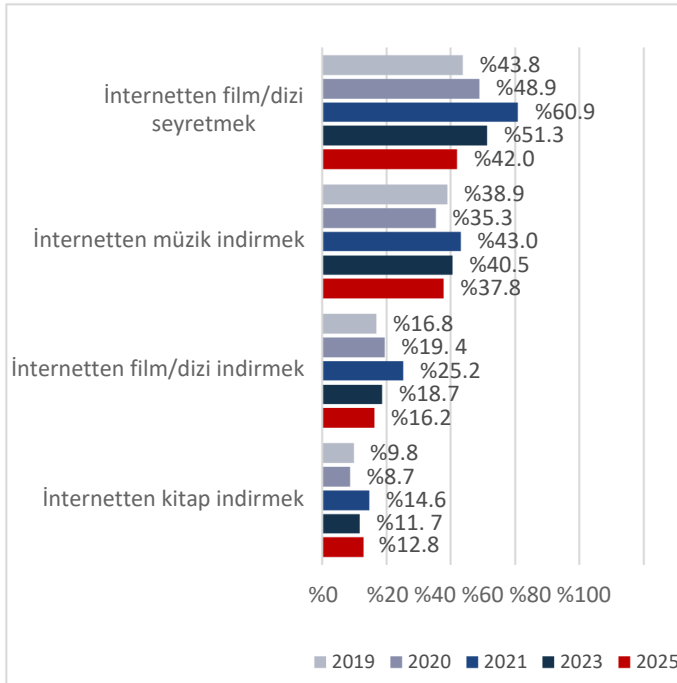

İnternete erişim araçları yaş gruplarına göre incelendiğinde, hem 18-24 hem de 25-29 yaş grubu için en yaygın kullanılan aracın akıllı telefon olduğu görülmektedir (her iki grupta da yaklaşık yüzde 98).

Kendine ait bilgisayardan internete erişim 18-24 yaş grubunda yüzde 24, 25-29 yaş grubunda ise yüzde 20 düzeyindedir. Tablet kullanımı ise genç yaş grubunda (yüzde 16) daha yaygınken, 25-29 yaş grubunda yüzde 9 seviyesinde kalmaktadır.

İşyeri ya da okul bilgisayarını kullanma oranı 25-29 yaş grubunda (yüzde 9) 18-24 yaş grubuna (yüzde 6) kıyasla daha yüksektir. Evdeki ortak bilgisayar kullanımı ise her iki grupta benzer düzeydedir (yüzde 7 civarı).

Şekil 188. Gençlerin İnternette Yaptıkları (“Haftada Bir ve Daha Fazla Yapıyorum” Yanıtlarının Oranı)

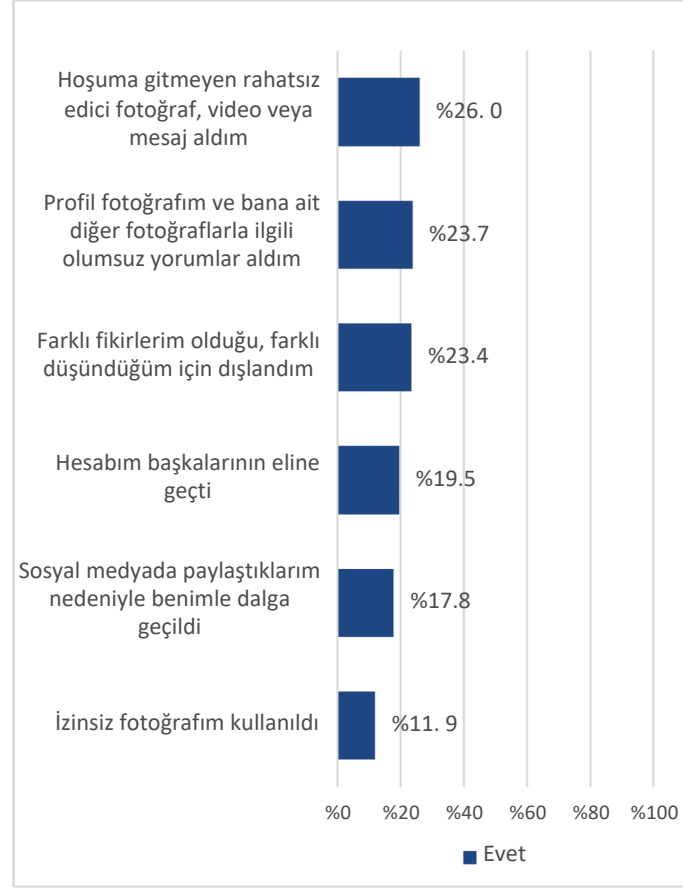
Gençler interneti sayılan dört faaliyet arasında en çok “film/ dizi seyretmek” için kullanmaktadır. Bu oran 2021 yılında zirveye ulaşmış, sonraki yıllarda gerileyerek 2025’te yüzde 42 seviyesine düşmüştür.

Müzik indirme oranları yıllar içinde dalgalı bir seyir izlemekle birlikte 2025’te yüzde 38 düzeyindedir.

Film/dizi indirme oranı 2021’de yükselmiş, sonrasında düşüş eğilimine girerek yüzde 16 seviyesine gerilemiştir.

Kitap indirme oranı ise diğer içerik türlerine kıyasla düşük kalmakla birlikte sınırlı bir artış eğilimi göstermektedir.

Şekil 189. İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

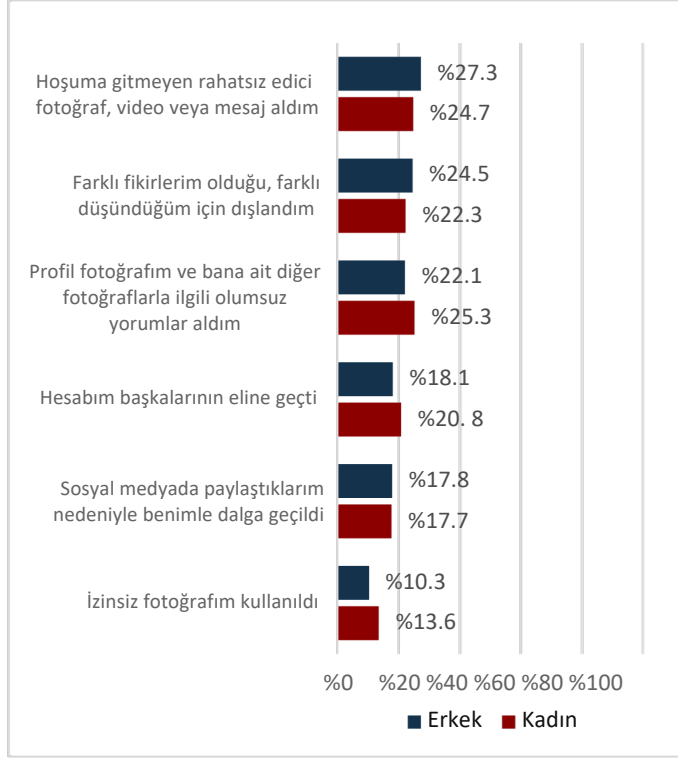
Gençlerin son bir yıl içinde internette karşılaştıkları olumsuz deneyimler incelendiğinde, en yaygın durumun rahatsız edici fotoğraf, video veya mesaj alma olduğu görülmektedir (yüzde 26).

Bunu profil fotoğrafı veya kişisel içeriklere yönelik olumsuz yorumlar (yüzde 24) ile farklı düşünceler nedeniyle dışlanma (yüzde 23) izlemektedir. Hesabın başkalarının eline geçmesi (yüzde 20) ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle alay edilmesi (yüzde 18) de dikkate değer oranlara sahiptir.

İzinsiz fotoğraf kullanımı ise yüzde 12 ile diğer deneyimlere kıyasla daha düşük bir oranda ifade edilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin önemli bir kısmının çevrimiçi ortamda çeşitli rahatsız edici ve dışlayıcı deneyimlerle karşılaştığı, bu deneyimlerin özellikle iletişim ve sosyal etkileşim temelli platformlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Şekil 190. Cinsiyete Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

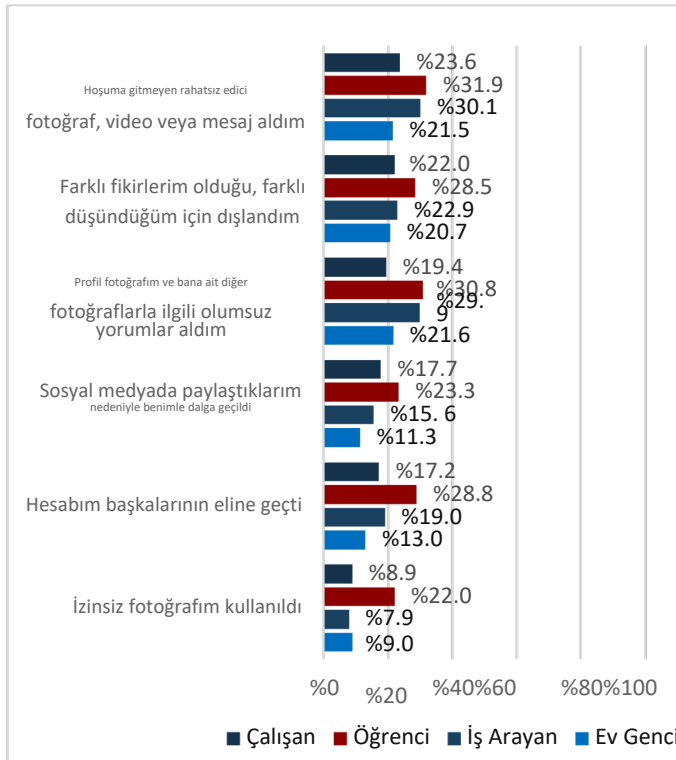

Rahatsız edici fotoğraf, video veya mesaj alma durumu erkeklerde yüzde 27, kadınlarda yüzde 25 düzeyindedir. Buna karşılık profil fotoğrafı veya kişisel içeriklere yönelik olumsuz yorumlara maruz kalma kadınlarda (yüzde 25) erkeklere (yüzde 22) kıyasla daha yaygındır.

Farklı düşünceler nedeniyle dışlanma her iki cinsiyette de benzer oranlarda görülmektedir (erkeklerde yüzde 25, kadınlarda yüzde 22). Hesabın başkalarının eline geçmesi ise kadınlarda (yüzde 21) erkeklere (yüzde 18) kıyasla daha yüksek bir orana sahiptir.

Sosyal medya paylaşımları nedeniyle alay edilme oranı iki grup arasında neredeyse aynıdır (yaklaşık yüzde 18). Buna karşılık izinsiz fotoğraf kullanımının kadınlarda (yüzde 14) erkeklere (yüzde 10) göre daha yaygın olduğu görülmektedir.

Şekil 191. Çalışma Durumuna Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

Çalışma durumuna göre incelendiğinde, öğrencilerin internette karşılaştıkları olumsuz deneyimlerin diğer gruplara kıyasla daha yüksek oranlarda olduğu görülmektedir. Özellikle rahatsız edici içeriklere maruz kalma (yüzde 32), olumsuz yorum alma (yüzde 31) ve hesabın ele geçirilmesi (yüzde 29) öğrencilerde daha yaygındır.

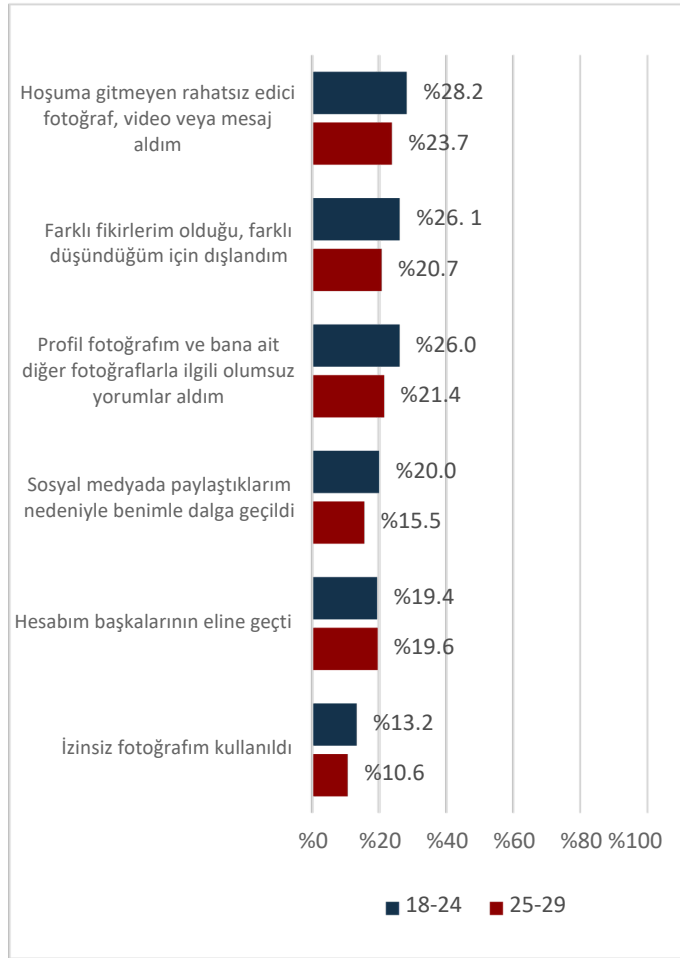
İş arayan gençlerde de benzer biçimde bazı olumsuz deneyimlerin görece yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Rahatsız edici içeriklere maruz kalma (yüzde 30) ve olumsuz yorum alma (yüzde 30) bu grupta öne çıkmaktadır.

Çalışan gençlerde bu tür deneyimlerin oranı genel olarak daha düşük seviyelerde kalırken, ev gençlerinde de benzer şekilde daha sınırlı oranlar gözlenmektedir. Özellikle sosyal medya paylaşımları nedeniyle alay edilme ve hesabın ele geçirilmesi gibi durumlar ev gençlerinde diğer gruplara kıyasla daha düşük düzeydedir.

İzinsiz fotoğraf kullanımı ise en yüksek oranda öğrencilerde (yüzde 22) görülmekte, diğer gruplarda daha düşük seviyelerde kalmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim hayatı içinde olan gençlerin dijital ortamlarda daha görünür ve aktif olmalarının, olumsuz deneyimlerle karşılaşma olasılıklarını artırdığı anlaşılmaktadır.

Şekil 192. Yaş Grubuna Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

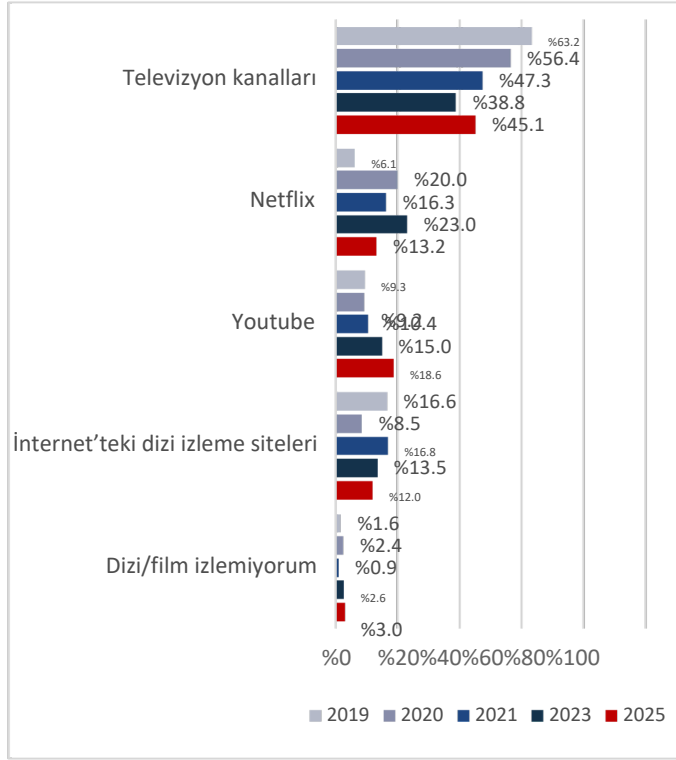
Yaş gruplarına göre incelendiğinde, 18-24 yaş grubundaki gençlerin olumsuz dijital deneyimlerle karşılaşma oranlarının genel olarak 25-29 yaş grubuna kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Rahatsız edici içeriklere maruz kalma 18-24 yaş grubunda yüzde 28, 25-29 yaş grubunda yüzde 24 düzeyindedir. Benzer şekilde farklı düşünceler nedeniyle dışlanma (yüzde 26'ya karşı yüzde 21) ve olumsuz yorum alma (yüzde 25'e karşı yüzde 21) oranları da genç yaş grubunda daha yüksektir.

Sosyal medya paylaşımları nedeniyle alay edilme de 18-24 yaş grubunda (yüzde 20) 25-29 yaş grubuna (yüzde 16) kıyasla daha yaygındır. Buna karşılık hesabın başkalarının eline geçmesi her iki yaş grubunda benzer seviyededir (yaklaşık yüzde 19-20).

İzinsiz fotoğraf kullanımı da 18-24 yaş grubunda (yüzde 13) 25-29 yaş grubuna (yüzde 11) kıyasla bir miktar daha yüksektir. Genel olarak değerlendirildiğinde, daha genç grubun dijital ortamlarda daha aktif olmasıyla birlikte olumsuz deneyimlerle karşılaşma olasılığının da arttığı görülmektedir.

Şekil 193. Gençlerin Film ve Dizileri En Çok Nereden İzledikleri (İlk Yanıt)

Araştırma çalışmamıza katılan gençlerin film ve dizileri en çok televizyon kanallarından izlediği görülmektedir. Ancak televizyon izleme oranlarında yıllar içinde belirgin bir düşüş yaşanmıştır. 2019 yılında gençlerin yüzde 63'ü film ve dizileri televizyon kanallarından izlediğini belirtirken, bu oran 2020'de yüzde 56, 2021'de yüzde 47 ve 2023'te yüzde 39'a gerilemiştir. 2025 yılında ise televizyon izleme oranının yeniden artarak yüzde 46 seviyesine yükseldiği görülmektedir. Netflix üzerinden içerik izlediğini belirten gençlerin oranı 2019'da oldukça düşük seviyede iken, 2021 yılında yüzde 16'ya, 2023'te yüzde 23'e yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 13'e gerilemiştir.

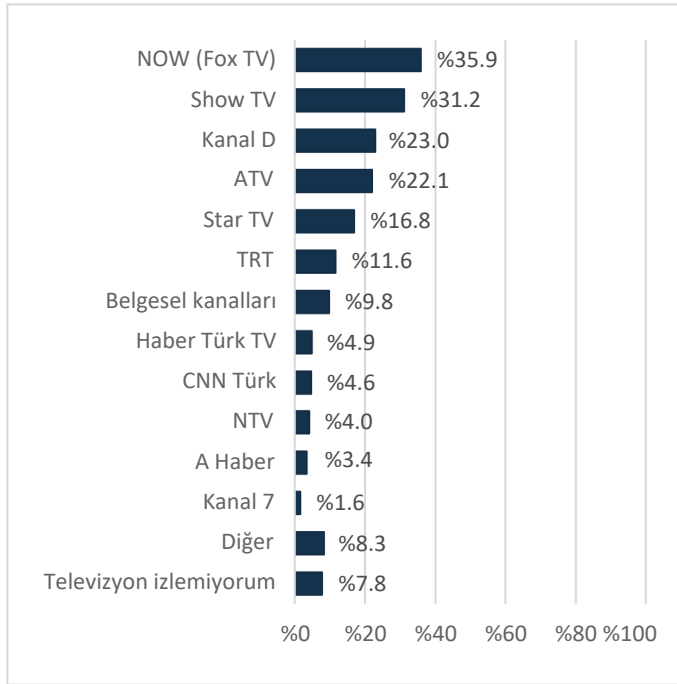
YouTube üzerinden film ve dizi izleme oranı 2019 ve 2020 yıllarında yaklaşık yüzde 9 seviyesinde iken, 2021'de yüzde 10'a, 2023'te yüzde 15'e ve 2025'te yüzde 19'a yükselmiştir.

İnternetteki dizi izleme sitelerinin kullanımı 2019'da yüzde 7 düzeyinde iken, 2020 ve 2021 yıllarında artarak yüzde 16-17 seviyelerine ulaşmış, 2023'te yüzde 14'e, 2025'te ise yüzde 12'ye gerilemiştir.

Film ve dizi izlemediğini belirten gençlerin oranı tüm yıllar boyunca oldukça düşük seviyelerde kalmaya devam etmekte ve 2025 yılında yaklaşık yüzde 3 olarak ölçülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, televizyonun halen önemli bir izleme aracı olduğu, ancak dijital platformlar ve özellikle YouTube gibi mecraların zaman içinde daha fazla öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 194. Gençlerin En Çok İzlediği Kanallar (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt)

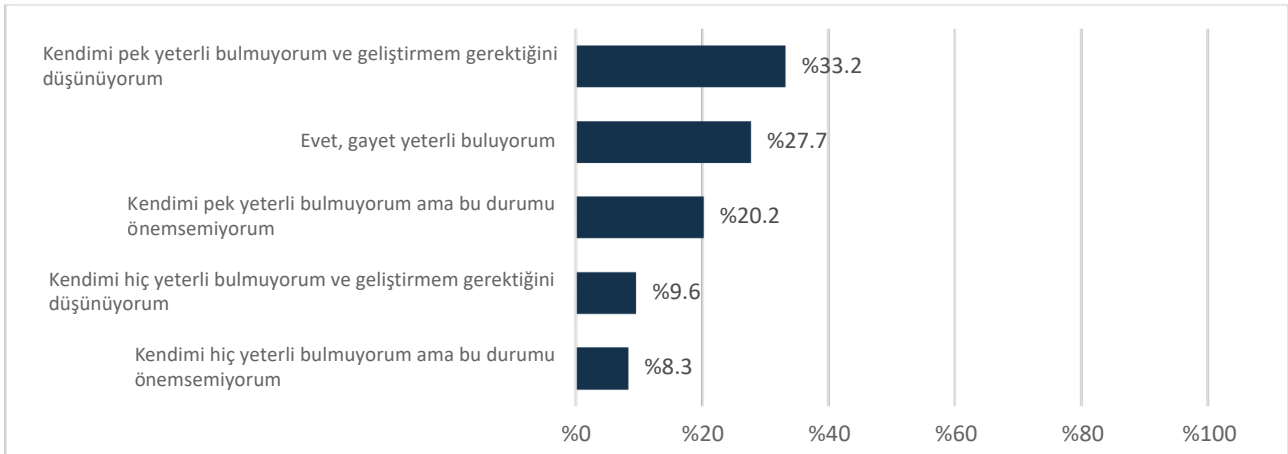

Gençlerin en çok izlemeyi tercih ettiği televizyon kanallarının başında yüzde 36 ile NOW (Fox TV) gelmektedir. Show TV yüzde 31 ile ikinci sırada yer alırken, Kanal D yüzde 23 ve ATV yüzde 22 ile onu takip etmektedir.

Bu kanalların ardından Star TV (yüzde 17) ve TRT (yüzde 12) gelmektedir. Belgesel kanallarını tercih eden gençlerin oranı ise yüzde 10 düzeyindedir.

Haber kanalları incelendiğinde, Habertürk TV (yüzde 5), CNN Türk (yüzde 5), NTV (yüzde 4) ve A Haber (yüzde 3) gibi kanalların daha düşük oranlarda izlendiği görülmektedir. Kanal 7'nin izlenme oranı ise oldukça sınırlıdır (yüzde 2). Gençlerin yüzde 8'i televizyon izlemediğini belirtmektedir.

Şekil 195. Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Gençlerden dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital yetkinlik açısından kendilerini değerlendirmeleri istendiğinde, en yüksek oranın yüzde 33 ile “kendimi pek yeterli bulmuyorum ve geliştirmem gerektiğini düşünüyorum” yanıtında olduğu görülmektedir.

Kendini dijital yetkinlik açısından “gayet yeterli” bulan gençlerin oranı yüzde 28’dir. Buna karşılık yüzde 20’lik bir kesim kendini yeterli bulmamakla birlikte bu durumu önemsemediğini ifade etmektedir.

Kendini hiç yeterli bulmayan ve gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 10, kendini hiç yeterli bulmayıp bunu önemsemeyenlerin oranı ise yüzde 8’dir. Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin önemli bir bölümünün dijital yetkinliklerini geliştirme ihtiyacı hissettiği, buna karşılık kendini yeterli görenlerin oranının daha sınırlı kaldığı görülmektedir.

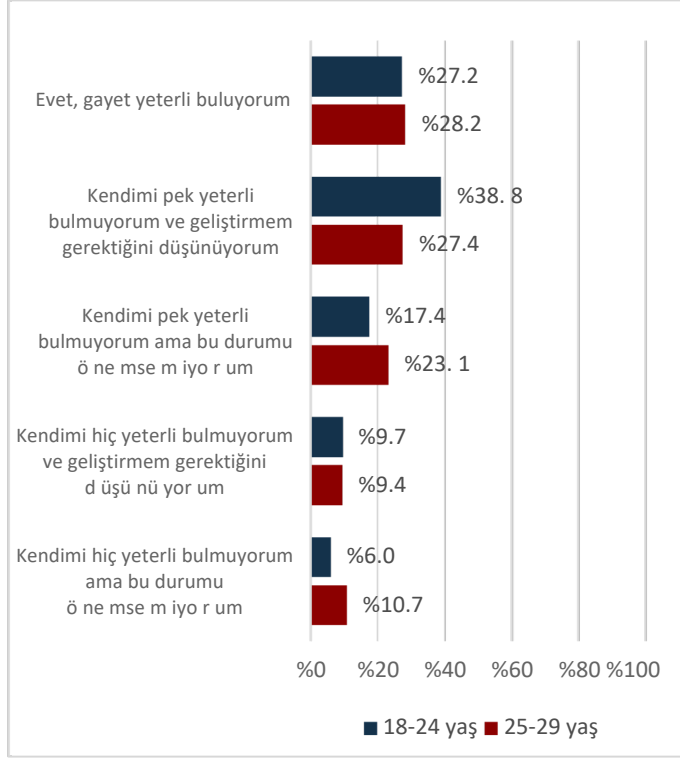
Şekil 196. Cinsiyete Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Cinsiyete göre incelendiğinde, dijital yetkinlik konusunda erkeklerin kendilerini daha yüksek oranda yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 29’u kendisini dijital teknolojilerin kullanımı açısından gayet yeterli bulurken, kadınlarda bu oran yüzde 25’tir.

Kendini yeterli bulmayıp gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı benzer düzeydedir (erkeklerde yüzde 34, kadınlarda yüzde 33). Kendini yeterli bulmamakla birlikte bu durumu önemsemediğini ifade edenlerin oranı kadınlarda (yüzde 21) erkeklere (yüzde 20) kıyasla sınırlı ölçüde daha yüksektir. Kendini hiç yeterli bulmayan ve gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı kadınlarda (yüzde 12) erkeklere (yüzde 8) göre daha yüksektir, bu durumu önemsemeyenlerin oranı ise her iki grupta da benzer seviyededir.

Şekil 197. Yaş Grubuna Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Yaş grubuna göre katılımcıların dijital yetkinlik açısından kendilerini değerlendirmelerine bakıldığında kendini "gayet yeterli" bulanların oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 27, 25-29 yaş grubunda ise yüzde 28'dir. Kendini pek yeterli bulmamakla birlikte gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 34 iken, 25-29 yaş grubunda yüzde 27'dir.

Kendini yeterli bulmayan ancak bu durumu önemsemediğini belirtenlerin oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 17, 25-29 yaş grubunda yüzde 23'tür. Kendini hiç yeterli bulmayan ve gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı her iki yaş grubunda da benzer seviyededir (18-24 yaşta yüzde 10, 25-29 yaşta yüzde 9). Kendini hiç yeterli bulmayan ve bu durumu önemsemeyenlerin oranı ise 18-24 yaş grubunda yüzde 6, 25-29 yaş grubunda yüzde 11'dir.

Tablo 9. Çalışma Durumuna Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

	Çalışan	Öğrenci	İş Arayan	EvGenci
Evet, gayet yeterli buluyorum	%32,5	%32,2	%17,9	%13,8
Kendimi pek yeterli bulmuyorum ve geliştirmem gerektiğini düşünüyorum	%28,6	%51,0	%28,4	%24,4
Kendimi pek yeterli bulmuyorum ama bu durumu önemsemiyorum	%21,9	%10,1	%21,9	%29,0
Kendimi hiç yeterli bulmuyorum ve geliştirmem gerektiğini düşünüyorum	%9,5	%4,5	%9,9	%16,9
Kendimi hiç yeterli bulmuyorum ama bu durumu önemsemiyorum	%6,4	%1,3	%20,3	%15,5
Bilmiyor/Cevapyok	%1,1	%0,9	%1,7	%0,4

Çalışma durumuna göre dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital yetkinlik algısı incelendiğinde, gruplar arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Kendini dijital yetkinlik açısından "gayet yeterli" bulanların oranı çalışanlarda (yüzde 33) ve öğrencilerde (yüzde 32) benzer seviyedeyken, iş arayanlarda (yüzde 18) ve ev gençlerinde (yüzde 14) daha düşüktür. Kendini yeterli bulmayıp gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı özellikle öğrencilerde oldukça yüksektir (yüzde 51). Bu oran çalışanlarda yüzde 29, iş arayanlarda yüzde 28 ve ev gençlerinde yüzde 24'tür. Kendini yeterli bulmamakla birlikte bu durumu önemsemeyenlerin oranı ev gençlerinde (yüzde 29) en yüksek düzeydedir. Bu grubu çalışanlar ve iş arayanlar (yüzde 22) izlerken, öğrencilerde bu oran yüzde 10 ile daha düşüktür. Kendini hiç yeterli bulmayan ve gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı ev gençlerinde (yüzde 17) diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. İş arayanlar ve çalışanlarda bu oran yaklaşık yüzde 10, öğrencilerde ise yüzde 5 düzeyindedir. Kendini hiç yeterli bulmayan ancak bu durumu önemsemeyenlerin oranı iş arayanlarda (yüzde 20) dikkat çekici biçimde yüksektir. Ev gençlerinde de bu oran yüzde 16 seviyesindedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin gelişim ihtiyacını daha fazla vurguladığı, çalışanların kendilerini daha yeterli gördüğü, iş arayanlar ve ev gençlerinde ise yetersizlik algısının daha belirgin olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10. Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

	Erkek/ Evli	Erkek/ Evli değil	Kadın/ Evli	Kadın/ Evli değil
Evet, gayet yeterli buluyorum	%22,3	%30,6	%19,6	%28,3
Kendimi pek yeterli bulmuyorum ve geliştirmem gerektiğini düşünüyorum	%30,0	%34,6	%17,8	%37,3
Kendimi pek yeterli bulmuyorum ama bu durumu önemsemiyorum	%27,1	%18,1	%26,7	%19,0
Kendimi hiç yeterli bulmuyorum ve geliştirmem gerektiğini düşünüyorum	%8,9	%7,3	%17,5	%9,7
Kendimi hiç yeterli bulmuyorum ama bu durumu önemsemiyorum	%10,4	%8,1	%18,4	%4,9
Bilmiyor / Cevap Yok	%1,2	%1,4	%0,0	%0,9

Cinsiyet ve medeni duruma göre dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital yetkinlik algısı incelendiğinde, gruplar arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Kendini "gayet yeterli" bulanların oranı evli olmayan erkeklerde yüzde 31 ile en yüksek düzeydedir. Bu grubu evli olmayan kadınlar (yüzde 28), evli erkekler (yüzde 22) ve evli kadınlar (yüzde 20) izlemektedir.

Kendini yeterli bulmayıp gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı evli olmayan kadınlarda yüzde 37 ile öne çıkmaktadır. Bu oran evli olmayan erkeklerde yüzde 35, evli erkeklerde yüzde 30 ve evli kadınlarda yüzde 18'dir. Kendini yeterli bulmamakla birlikte bu durumu önemsemeyenlerin oranı evli erkeklerde (yüzde 27) ve evli kadınlarda (yüzde 27) benzer seviyededir. Evli olmayan kadınlarda bu oran yüzde 19, evli olmayan erkeklerde ise yüzde 18'dir.

Kendini hiç yeterli bulmayan ve gelişmesi gerektiğini düşünenlerin oranı evli kadınlarda yüzde 18 ile diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. Bu oran evli olmayan kadınlarda yüzde 10, evli erkeklerde yüzde 9 ve evli olmayan erkeklerde yüzde 7'dir. Kendini hiç yeterli bulmayan ancak bu durumu önemsemeyenlerin oranı da evli kadınlarda (yüzde 18) dikkat çekmektedir. Bu oran evli erkeklerde yüzde 10, evli olmayan erkeklerde yüzde 8 ve evli olmayan kadınlarda yüzde 5'tir. Genel olarak değerlendirildiğinde, evli olmayan gençlerin kendilerini daha yeterli görme eğiliminde olduğu, evli kadınlarda ise dijital yetkinlik açısından yetersizlik algısının daha belirgin olduğu görülmektedir.

Şekil 198 Dijital Yetkinlik

Gençlerin dijital becerileri incelendiğinde, en yaygın yetkinliğin ofis programlarını kullanabilme olduğu görülmektedir. Katılımcıların yüzde 73'ü Word, Excel ve PowerPoint gibi programları kullanabildiğini belirtmektedir. İnternette bulunan içeriklerden (video, fotoğraf, müzik vb.) yeni bir şey üretebilme becerisine sahip olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 52'dir. Benzer şekilde yapay zekâ uygulamalarını kullanarak içerik üretebildiğini belirtenlerin oranı da yüzde 48 düzeyindedir. Buna karşılık programlama bilgisi daha sınırlı bir alanda kalmaktadır. Herhangi bir programlama dilini kullanabildiğini ifade edenlerin oranı yüzde 22'dir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, gençlerin daha çok günlük ve uygulamaya dönük dijital becerilerde yetkin olduğu, teknik ve ileri düzey becerilerin ise daha sınırlı kaldığı görülmektedir.

Şekil 199. Cinsiyete Göre Dijital Yetkinlik

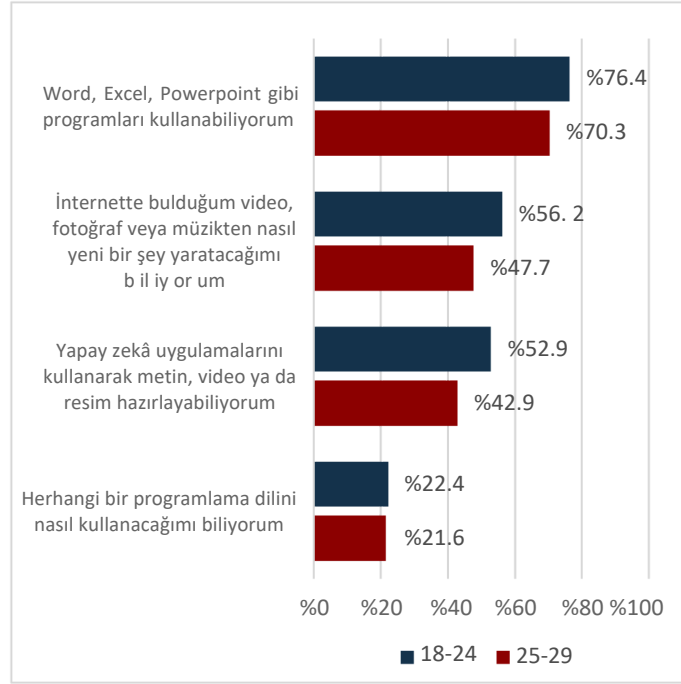
Cinsiyete göre dijital beceriler incelendiğinde, erkeklerin çoğu alanda kadınlara kıyasla sınırlı farklarla daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir.

Word, Excel ve PowerPoint gibi ofis programlarını kullanabildiğini belirtenlerin oranı erkeklerde yüzde 74, kadınlarda yüzde 73'tür. İnternette bulunan içeriklerden yeni bir şey üretebilme becerisi erkeklerde yüzde 53, kadınlarda yüzde 51 düzeyindedir. Yapay zekâ uygulamalarını kullanarak içerik üretebildiğini ifade edenlerin oranı da benzer bir dağılım göstermekte, erkeklerde yüzde 49, kadınlarda yüzde 47 olarak ölçülmektedir.

Programlama bilgisi ise her iki grupta da daha düşük seviyededir; bu alanda erkeklerin oranı yüzde 25, kadınların oranı ise yüzde 19'dur.

Şekil 200. Yaş Grubuna Göre Dijital Yetkinlik

Yaş gruplarına göre dijital beceriler incelendiğinde, 18-24 yaş grubunun birçok alanda 25-29 yaş grubuna kıyasla daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir.

Ofis programlarını kullanabildiğini belirtenlerin oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 76, 25-29 yaş grubunda yüzde 70'tir.

İnternette bulunan içeriklerden yeni bir şey üretebilme becerisi de genç yaş grubunda daha yaygındır (yüzde 56'ya karşı yüzde 48).

Yapay zekâ uygulamalarını kullanarak içerik üretebildiğini ifade edenlerin oranı 18-24 yaş grubunda yüzde 53 iken, 25-29 yaş grubunda yüzde 43'tür. Programlama bilgisi ise her iki yaş grubunda benzer ve görece düşük seviyededir (yüzde 22).

Tablo 11. Çalışma Durumuna Göre Dijital Yetkinlik

	Çalışan	Öğrenci	İş Arayan	Ev Genci
Word, Excel, Powerpoint gibi programları kullanabiliyorum	%73,4	%91,3	%63,0	%54,9
İnternette bulduğum video, fotoğraf veya müzikten nasıl yeni bir şey yaratacağımı biliyorum	%51,6	%66,7	%47,6	%34,9
Yapay zekâ uygulamalarını kullanarak metin, video ya da resim hazırlayabiliyorum	%45,0	%72,3	%36,3	%29,9
Herhangi bir programlama dilini nasıl kullanacağımı biliyorum	%22,7	%34,0	%7,9	%12,4

Çalışma durumuna göre dijital beceriler incelendiğinde, öğrencilerin tüm başlıklarda diğer gruplara kıyasla daha yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir.

Ofis programlarını kullanabildiğini belirtenlerin oranı öğrencilerde yüzde 91 ile oldukça yüksek bir seviyedeysen, bu oran çalışanlarda yüzde 73, iş arayanlarda yüzde 63 ve ev gençlerinde yüzde 55'tir.

İnternette bulunan içeriklerden yeni bir şey üretebilme becerisi de benzer bir dağılım göstermekte, öğrencilerde yüzde 67, çalışanlarda yüzde 52, iş arayanlarda yüzde 48 ve ev gençlerinde yüzde 35 düzeyindedir.

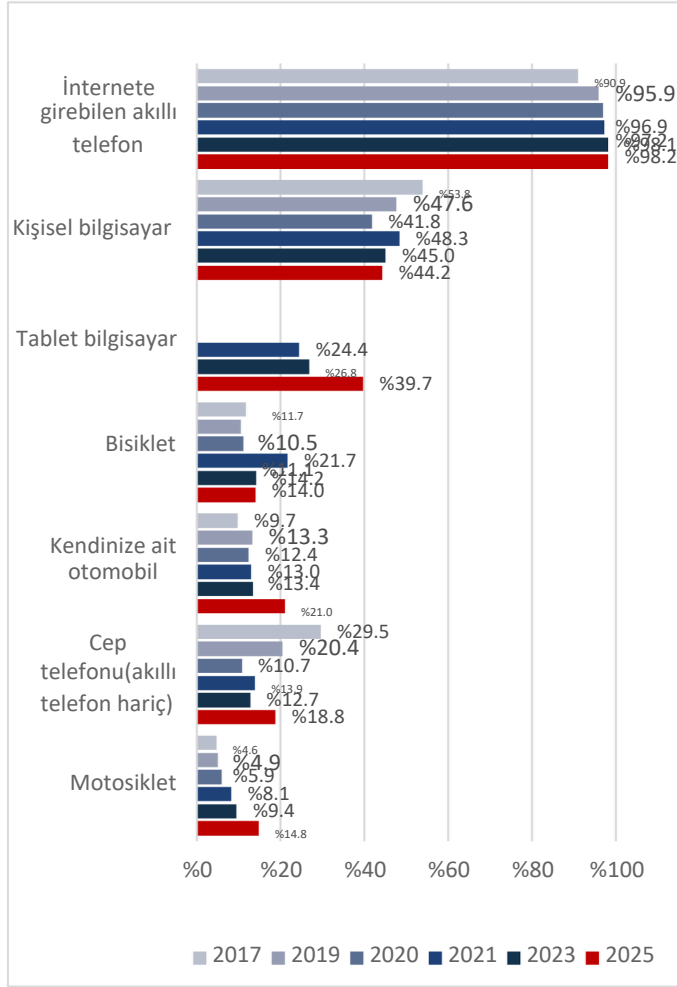
Yapay zekâ uygulamalarını kullanarak içerik üretebildiğini ifade edenlerin oranı öğrencilerde yüzde 72 ile dikkat çekici bir seviyededir. Bu oran çalışanlarda yüzde 45, iş arayanlarda yüzde 36 ve ev gençlerinde yüzde 30'dur.

Programlama bilgisi ise tüm gruplarda daha sınırlı kalmakla birlikte, öğrencilerde yüzde 34 ile diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. Çalışanlarda bu oran yüzde 23, ev gençlerinde yüzde 12 ve iş arayanlarda yüzde 8'dir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim hayatı içinde olan gençlerin hem temel hem de ileri düzey dijital becerilerde daha yüksek yetkinliğe sahip olduğu, iş arayanlar ve ev gençlerinde ise bu becerilerin daha sınırlı kaldığı görülmektedir.

4.11 Sahiplikler

Şekil 201. Sahiplikler(Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı) (2017-2025)

Gençlerin büyük çoğunluğunun internete girebilen bir akıllı telefona sahip olduğu görülmektedir. 2017 yılında bu oran yüzde 91 iken, yıllar içinde artış göstererek 2023'te yüzde 98'e ulaşmış, 2025 yılında da benzer seviyesini koruyarak yüzde 98 olarak ölçülmüştür.

Kişisel bilgisayara sahip olduğunu belirten gençlerin oranı 2017 yılında yüzde 54 iken, 2023'te yüzde 45'e gerilemiş, 2025 yılında ise yüzde 44 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablet sahipliği 2021 yılında yüzde 24, 2023 yılında yüzde 27 olarak ölçülürken, 2025 yılında belirgin bir artışla yüzde 40'a yükselmiştir.

Bisiklet sahipliği 2017 yılında yüzde 12, 2023 yılında yüzde 14 seviyesindeyken, 2025 yılında benzer düzeyini koruyarak yüzde 14 olarak ölçülmüştür.

Kendine ait otomobili olduğunu belirten gençlerin oranı yıllar içinde sınırlı değişim göstermiştir. 2017 yılında yüzde 10 olan bu oran, 2023'te yüzde 13 seviyesinde kalmış, 2025 yılında ise belirgin bir artışla yüzde 21'e yükselmiştir.

Akıllı telefon dışındaki cep telefonu sahipliği ise yıllar içinde azalma eğilimi göstermektedir. 2017 yılında yüzde 30 olan bu oran, 2023'te yüzde 13'e kadar gerilemiş, 2025 yılında ise yüzde 19 seviyesine yükselmiştir.

Motosiklet sahipliği en düşük oranlı başlıklardan biri olmaya devam etmektedir. 2017 ve 2019 yıllarında yaklaşık yüzde 5 olan oran, 2023'te yüzde 9'a yükselmiş, 2025 yılında ise yüzde 15 seviyesine çıkmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, dijital cihazlar arasında akıllı telefonun baskın konumunu sürdürdüğü, bilgisayar sahipliğinin sınırlı bir düşüş gösterdiği, buna karşılık tablet ve bazı ulaşım araçlarında son dönemde artış gözlemlenmektedir.

Tablo 12. Çalışma Durumuna Göre Sahiplikler (Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı)

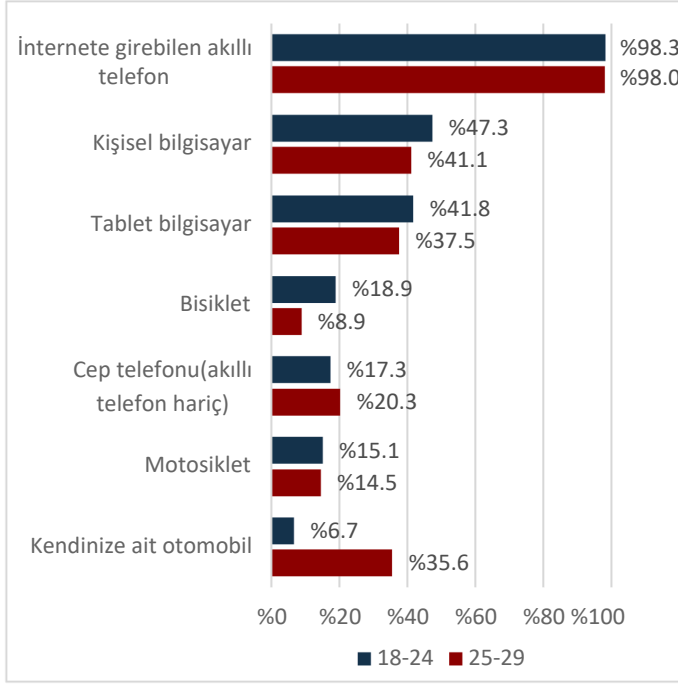
	Çalışan	Öğrenci	İşArayan	Ev Genci
İnternete girebilen akıllı telefon	%98,2	%99,6	%95,7	%97,8
Kişisel bilgisayar (dizüstü veya masaüstü)	%43,0	%67,4	%21,8	%30,5
Tablet bilgisayar	%37,8	%58,7	%24,7	%28,3
Kendi kullanımınıza mahsus otomobil	%35,2	%4,8	%7,1	%12,1
Cep telefonu (Akıllı telefon dışındaki telefonlar)	%15,7	%29,4	%12,7	%16,9
Bisiklet	%11,1	%24,6	%7,5	%11,9
Motosiklet	%18,2	%16,9	%5,0	%8,6

Çalışma durumuna göre cihaz ve araç sahipliği incelendiğinde, internete girebilen akıllı telefonun tüm gruplarda yaygın olduğu görülmektedir. Bu oran öğrencilerde yüzde 100'e yakın (yüzde 99,6), çalışanlarda yüzde 98, ev gençlerinde yüzde 98 ve iş arayanlarda yüzde 96'dır. Kişisel bilgisayar sahipliği öğrencilerde (yüzde 67) diğer gruplara kıyasla daha yüksektir. Bu oran çalışanlarda yüzde 43, ev gençlerinde yüzde 31 ve iş arayanlarda yüzde 22'dir. Tablet sahipliği de benzer şekilde öğrencilerde (yüzde 59) öne çıkmakta, çalışanlarda yüzde 38, ev gençlerinde yüzde 28 ve iş arayanlarda yüzde 25 düzeyindedir. Kendi kullanımına ait otomobil sahipliği çalışanlarda yüzde 35 ile diğer gruplardan belirgin şekilde ayrılmaktadır. Bu oran ev gençlerinde yüzde 12, iş arayanlarda yüzde 7 ve öğrencilerde yüzde 5'tir. Akıllı telefon dışındaki cep telefonu kullanımı öğrencilerde (yüzde 29) daha yüksekken, diğer gruplarda yüzde 13-17 aralığında değişmektedir.

Bisiklet sahipliği öğrencilerde yüzde 25 ile öne çıkarken, diğer gruplarda yüzde 7-12 seviyelerinde kalmaktadır. Motosiklet sahipliği ise çalışanlarda yüzde 18 ile en yüksek seviyededir. Öğrencilerde yüzde 17, ev gençlerinde yüzde 9 ve iş arayanlarda yüzde 5 düzeyindedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin dijital cihazlara erişiminin daha yüksek olduğu, çalışanların ise özellikle otomobil ve motosiklet gibi bireysel ulaşım araçlarına daha fazla sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 202. Yaş Grubuna Göre Sahiplikler (Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı)

Yaş gruplarına göre cihaz ve araç sahipliği incelendiğinde, internete girebilen akıllı telefonun her iki grupta da oldukça yaygın olduğu görülmektedir (18-24 yaşta yüzde 98, 25-29 yaşta yüzde 98).

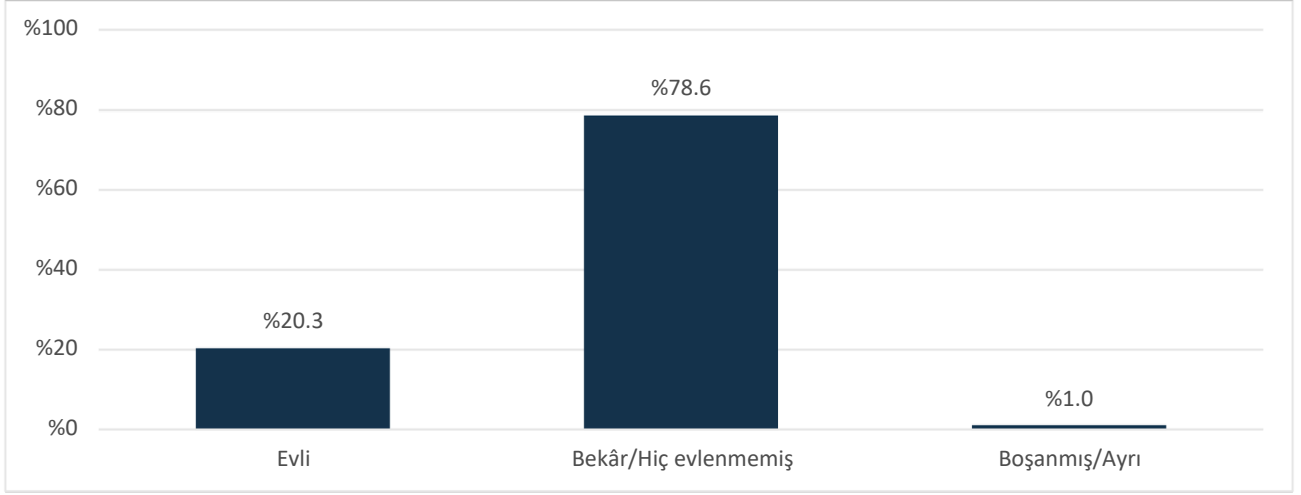
Kişisel bilgisayar sahipliği 18-24 yaş grubunda yüzde 47, 25-29 yaş grubunda yüzde 41 düzeyindedir. Benzer şekilde tablet sahipliği de genç yaş grubunda daha yüksektir (yüzde 42'ye karşı yüzde 38).

Bisiklet sahipliği 18-24 yaş grubunda yüzde 19 iken, 25-29 yaş grubunda yüzde 9'dur. Buna karşılık akıllı telefon dışındaki cep telefonu sahipliği 25-29 yaş grubunda (yüzde 20) 18-24 yaş grubuna (yüzde 17) kıyasla daha yüksektir. Motosiklet sahipliği iki grup arasında benzer seviyelerde seyretmektedir (yaklaşık yüzde 15).

Kendine ait otomobil sahipliği ise yaş grupları arasında belirgin bir farklılık göstermektedir. 25-29 yaş grubunda bu oran yüzde 36 iken, 18-24 yaş grubunda yüzde 7'dir. Genel olarak değerlendirildiğinde, daha genç grubun dijital cihazlara erişiminin görece daha yüksek olduğu, daha ileri yaş grubunda ise bireysel ulaşım araçlarına sahipliğin arttığı görülmektedir.

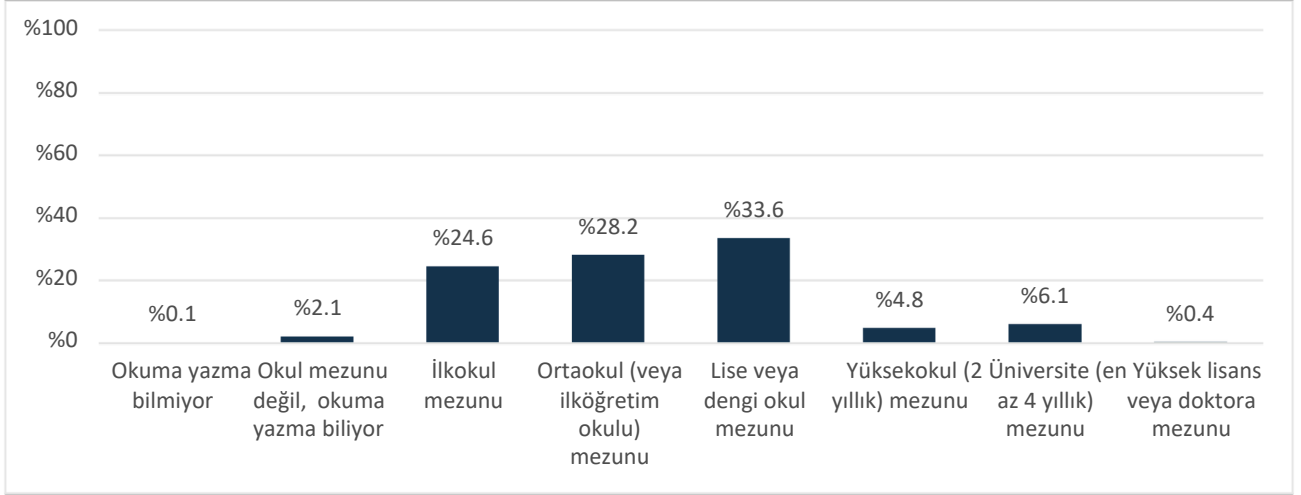
4.12 Demografi

Şekil 203. Medeni Durum

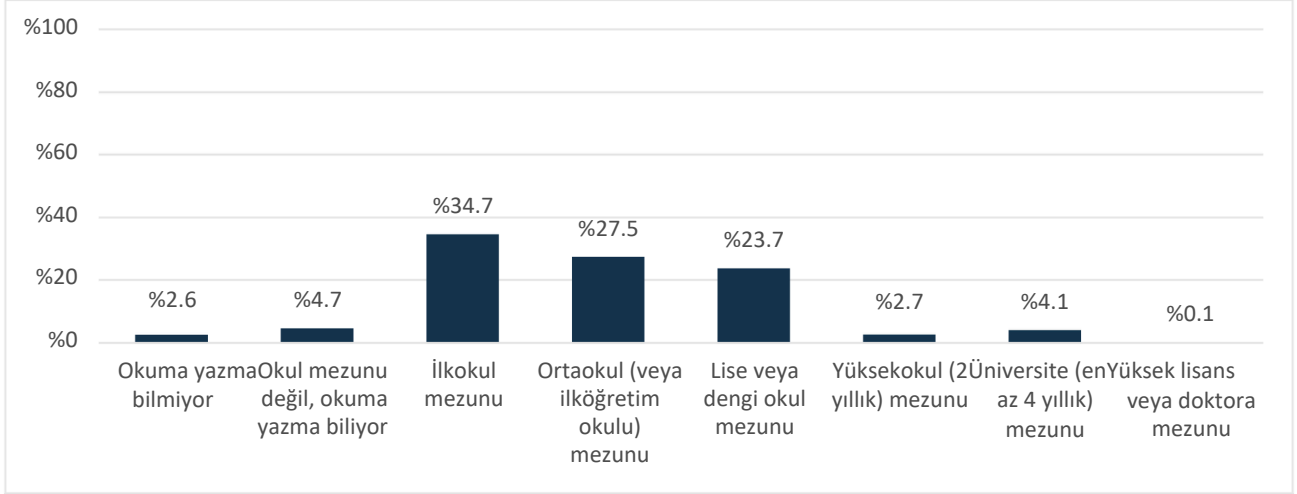
Araştırmaya katılan gençlerin yüzde 79 ile büyük çoğunluğu bekar/hiç evlenmemiş, yüzde 20'si evli ve yüzde biri boşanmış/ayrıdır.

Şekil 204. Babanın Eğitim Durumu

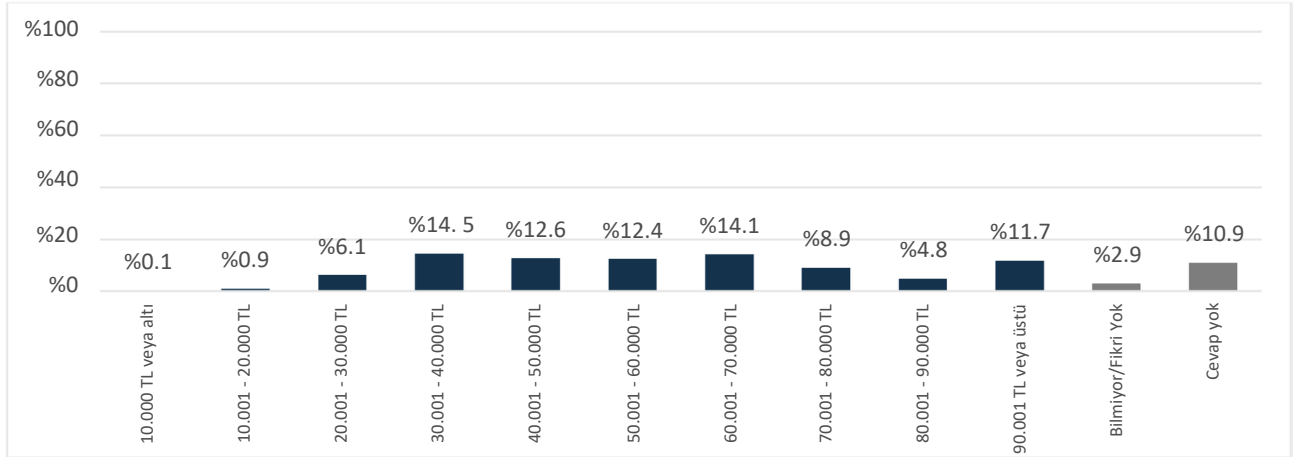
Çalışmaya katılan gençlerin babalarının eğitim durumuna bakıldığında; yüzde 25'inin ilköğretim mezunu, yüzde 28'inin ortaokul mezunu, yüzde 34'ünün lise veya dengi okul mezunu, yüzde 6'sının ise üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 205. Annenin Eğitim Durumu

Çalışmaya katılan gençlerin annelerinin eğitim durumuna bakıldığında; yüzde 35'inin ilköğretim mezunu, yüzde 28'inin ortaokul mezunu, yüzde 24'ünün lise veya dengi okul mezunu, yüzde 4'ünün ise üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 206. Toplam Aylık Hanehalkı Geliri

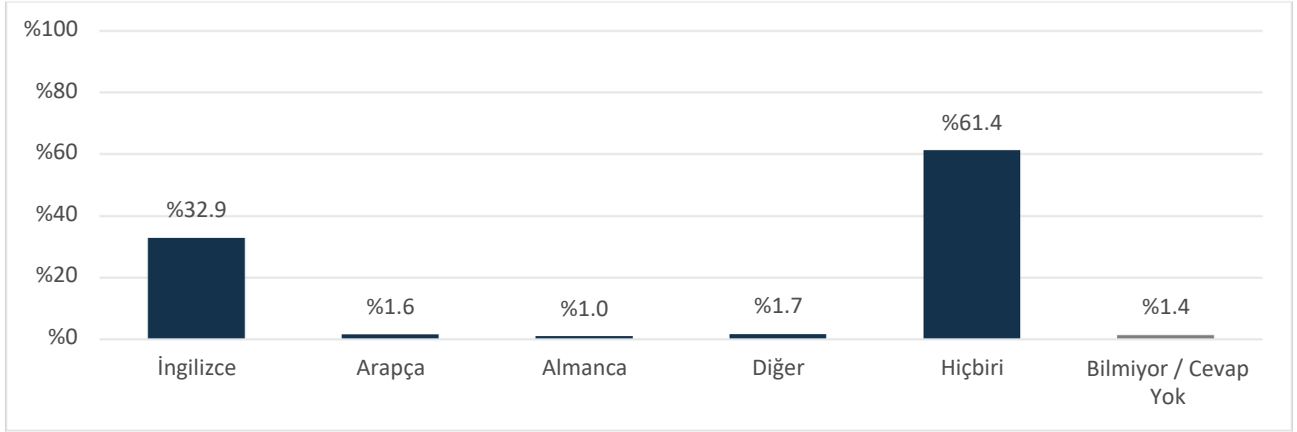
Toplam aylık hanehalkı gelirine bakıldığında, gençlerin farklı gelir gruplarına dağıldığı görülmektedir. En yüksek oranlar yüzde 15 ile 30.001–40.000 TL aralığında ve yüzde 14 ile 60.001–70.000 TL aralığında toplanmaktadır.

Bunu yüzde 13 ile 40.001–50.000 TL ve yüzde 12 ile 50.001–60.000 TL gelir grupları izlemektedir. Daha yüksek gelir grubunda yer alan 90.001 TL ve üzeri hanelerin oranı yüzde 12 düzeyindedir.

Daha düşük gelir gruplarında ise oranların görece sınırlı kaldığı görülmektedir. 20.001–30.000 TL aralığında yüzde 6, 10.001–20.000 TL aralığında yüzde 1 ve 10.000 TL ve altı gelir grubunda ise oldukça düşük bir oran bulunmaktadır.

Katılımcıların yüzde 11'i hanehalkı gelirini belirtmemiştir.

Şekil 207. Bilinen Yabancı Diller (İlk Yanıt)

Gençlerin yabancı dil bilgisi incelendiğinde, en yaygın bilinen dilin İngilizce olduğu görülmektedir. Katılımcıların yüzde 33'ü İngilizce bildiğini ifade etmektedir.

Buna karşılık Arapça (yüzde 2), Almanca (yüzde 1) ve diğer yabancı dilleri bildiğini belirtenlerin oranı oldukça sınırlı düzeydedir. Dikkat çekici biçimde, gençlerin yüzde 61'i herhangi bir yabancı dil bilmediğini belirtmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, yabancı dil bilgisinin gençler arasında sınırlı olduğu, İngilizcenin ise diğer dillere kıyasla belirgin şekilde öne çıktığı görülmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

2025 yılı bulguları, gençlerin iyi olma haline ilişkin göstergelerde 2023 yılına kıyasla sınırlı bir toparlanma yaşandığını, ancak göstergelerin büyük bölümünün hâlen 2017 düzeylerinin altında seyrettiğini ortaya koymaktadır. Yaşam memnuniyeti 2017 yılında yaklaşık yüzde 70 seviyelerindeyken, 2023 yılında yüzde 50'nin altına gerilemiş, 2025 yılında ise yeniden yüzde 54 seviyesine yükselmiştir. Benzer şekilde gelecekte umutlu olduğunu belirten gençlerin oranında da son iki yılda artış görülse de umut düzeyi geçmiş yıllara kıyasla daha düşük seviyelerde kalmaya devam etmektedir. Bu durum, gençlerin mevcut koşullara belirli ölçüde uyum sağladığını ancak uzun vadeli güven duygusunun tam olarak yeniden oluşmadığını düşündürmektedir.

Araştırmanın gençlerin iyi olma halinin belirleyici alanları olarak ele aldığı maddi durum, çalışma yaşamı, sağlık, ilişkiler, kent yaşamı ve katılım alanları birlikte değerlendirildiğinde, bu alanların birbirleriyle güçlü biçimde ilişkili olduğu görülmektedir. Özellikle maddi koşulların gençlerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentileri üzerindeki etkisinin yıllar içinde daha görünür hale geldiği anlaşılmaktadır. Maddi durumundan memnun olan gençlerde yaşam memnuniyeti ve umut düzeyi belirgin biçimde daha yüksek seyretilmektedir. Buna karşılık görece yoksunluk hissi, gelirlerin giderleri karşılamaması ve borçlanma davranışları gençlerin ekonomik kırılganlık hissini artırmaktadır. Bununla birlikte gençlerin önemli bir bölümünün bütçe yapma, harcamalarını takip etme ve tasarruf geliştirme yönünde çaba gösterdiği görülmektedir.

Çalışma yaşamına ilişkin bulgular da gençlerin iyi olma halini belirleyen temel alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Çalışan gençlerde yaşam memnuniyeti ve umut düzeyi iş arayan gençlere kıyasla daha yüksek seyrederken, iş arayan gençlerde ekonomik kaygılar ve gelecek belirsizliği daha yaygın görünmektedir. İş bulmanın zor olduğuna yönelik algının özellikle 2021 sonrasında daha görünür hale geldiği anlaşılmaktadır. Buna paralel olarak başka bir ülkeye yerleşme isteği de yüksek seviyesini korumaktadır. Özellikle öğrenciler ve iş arayan gençlerde yurt dışına yönelme eğilimi dikkat çekmektedir. Bununla birlikte gençlerin önemli bir bölümü bu planları gerçekleştirebileceğine tam olarak inanmamaktadır. Sağlık alanındaki bulgular, gençlerin özellikle ruhsal iyi olma hali açısından zorlayıcı bir dönemden geçtiğini göstermektedir.

Uykusuzluk, bitkinlik, mutsuzluk ve kaygı gibi belirtiler önceki yıllara kıyasla daha görünür hale gelirken, sağlık memnuniyetinin özellikle ekonomik kırılganlık yaşayan gruplarda daha düşük seviyelerde seyrettiği anlaşılmaktadır. Düzenli spor yapma alışkanlığının sağlık memnuniyeti ile olumlu ilişkisi ise önceki yıllarda olduğu gibi 2025 bulgularında da korunmaktadır. Bu durum, sağlık alanının yalnızca fiziksel değil, ekonomik ve psikolojik koşullarla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

İlişkiler alanında aile bağlarının gençlerin yaşamındaki merkezi rolünü sürdürdüğü görülmektedir. Gençlerin büyük bölümü aileleriyle düzenli iletişim kurduklarını ve destek gördüklerini ifade etmektedir. Buna karşılık arkadaşlarla geçirilen zaman ve ortak aktivitelerde özellikle çalışma hayatına geçişle birlikte azalma eğilimi dikkat çekmektedir. Sosyal ilişkilerdeki bu dönüşüm, gençlerin gündelik yaşam deneyimlerinin çalışma ve ekonomik koşullardan doğrudan etkilendiğini göstermektedir.

Kent yaşamına ilişkin değerlendirmelerde güvenlik algısındaki değişim dikkat çekmektedir. 2017 yılında yaşadığı yerde kendini güvende hisseden gençlerin oranı yüzde 63 seviyesindeyken, bu oran 2023 yılında yüzde 54'e gerilemiştir. Kent memnuniyetinde 2025 yılında sınırlı bir toparlanma gözlense de özellikle güvenlik, sosyal alanlar ve kültürel imkânlar gençlerin yaşam kalitesini belirleyen temel unsurlar olmaya devam etmektedir. Gençlerin yaşadıkları kente aidiyet hissetmeleri ile güvenlik algıları arasında da güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Dijital yaşam alanında ise yıllar içinde belirgin bir dönüşüm yaşandığı görülmektedir. İnternet erişimi ve akıllı telefon sahipliği neredeyse evrensel hale gelirken, televizyon kanallarının yerini dijital platformların aldığı anlaşılmaktadır. Buna rağmen gençlerin önemli bir bölümü dijital yetkinlik konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Özellikle öğrencilerde dijital beceriler daha yüksek görünürken, kadınlarda ve ev gençlerinde dijital yeterlilik algısının daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Dijital ortam aynı zamanda rahatsız edici içerikler, dışlanma ve hesap güvenliği sorunları gibi olumsuz deneyimlerin yaşandığı bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Katılım alanındaki bulgular ise gençlerin daha seçici ve bireyselleşmiş katılım biçimlerine yöneldiğini göstermektedir. Gönüllülük ve örgütlü katılım düşük seviyelerde kalırken, boykotlar, sosyal medya paylaşımları ve oy verme davranışı gibi daha erişilebilir katılım biçimlerinin öne çıktığı görülmektedir. Mart 2025 sonrasında yaşanan gelişmeler bağlamında gençlerin katılım davranışlarının daha seçici biçimde şekillendiği anlaşılmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, 2017-2025 dönemine yayılan bulgular gençlerin iyi olma halinin ekonomik koşullar, toplumsal belirsizlikler ve gelecek beklentileriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. 2025 yılı verileri belirli alanlarda toparlanma işaretleri taşısa da gençlerin önemli bir bölümünün ekonomik ve psikolojik kırılganlık hissetmeye devam ettiği görülmektedir. Buna karşılık aile ilişkileri, eğitim, dijital erişim ve bireysel gelişim isteği gençlerin en güçlü dayanıklılık alanlarını oluşturmaktadır.

Ekler

2025 bulguları gençlerin öznel iyi olma hallerinde sınırlı bir iyileşmeye işaret etmekle birlikte, bu iyileşmenin yapısal olarak kırılğan bir zeminde gerçekleştiğini göstermektedir. Yaşam memnuniyeti yüzde 54 düzeyine yükselmiş olsa da, uzun dönemli karşılaştırmalar bu seviyenin geçmiş yılların altında kaldığını ortaya koymaktadır. Gelecekte umutlu olduğunu belirtenlerin oranının yüzde 45'te kalması, mevcut durum ile geleceğe dair beklentiler arasında belirgin bir ayrışma olduğunu göstermektedir.

Bu ayrışmanın arkasındaki dinamikler çok değişkenli analizlerle daha net ortaya çıkmaktadır. Yaşam memnuniyetinin belirleyicilerine bakıldığında, maddi durum memnuniyeti en güçlü açıklayıcı değişken olarak öne çıkmakta; bu değişkenin etkisi diğer tüm faktörlerin üzerinde bir büyüklüğe ulaşmaktadır ($\exp(B)=2.75$). Aileyle kurulan olumlu ilişkiler de güçlü bir katkı sunmakta ($\exp(B)=1.91$), buna karşılık anomie (toplumsal çözülme algısı) yaşam memnuniyetini sistematik biçimde aşağı çekmektedir. Bu bulgular, gençlerin iyi olma halinin yalnızca bireysel koşullarla değil, aynı zamanda toplumsal güven ve düzen algısıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Çalışma durumu bu çerçevede kritik bir rol oynamaktadır. Tanımlayıcı bulgular çalışan gençlerde yaşam memnuniyetinin daha yüksek olduğunu gösterirken, model sonuçları özellikle iş arayan olmanın güçlü bir negatif etkisi olduğunu ortaya koymaktadır ($\exp(B)=0.28$). Bu durum, işsizliğin yalnızca ekonomik değil, çok boyutlu bir refah kaybı yarattığını teyit etmektedir. Benzer şekilde maddi durum memnuniyetinin belirleyicileri incelendiğinde, çalışan olmanın bu memnuniyeti anlamlı biçimde artırdığı ($\exp(B)=2.51$), iş arayan olmanın ise belirgin biçimde azalttığı ($\exp(B)=0.32$) görülmektedir. Göreli yoksunluk algısının ortadan kalkması ise maddi memnuniyeti yaklaşık dört kat artıran güçlü bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

İşgücü piyasasına ilişkin algılar da bu yapıyı desteklemektedir. Gençlerin büyük çoğunluğu iş bulmayı zor görmektedir ve bu algı özellikle iş arayanlarda yoğunlaşmaktadır. Çok değişkenli analizler, istihdama katılımın demografik belirleyicilerini de ortaya koymaktadır. Erkeklerin çalışan olma olasılığı kadınlara kıyasla belirgin biçimde daha yüksektir ($\exp(B)=7.19$). Eğitim düzeyi arttıkça istihdama katılım olasılığı da artmaktadır. Buna karşılık öğrencilik durumu büyük ölçüde genç yaş grubuyla ilişkili olup, 18-24 yaş grubunun öğrenci olma olasılığı oldukça yüksektir ($\exp(B)=11.92$). Bu bulgular, işgücü piyasasının hem cinsiyet hem de eğitim temelli yapısal eşitsizlikler içerdiğini göstermektedir.

Sağlık alanında yapılan analizler, gençlerin fiziksel sağlık durumundan ziyade ruhsal sağlık üzerinden ayrıştığını ortaya koymaktadır. Sürekli hastalık ya da engel durumu sağlık memnuniyetini ciddi biçimde düşürmektedir ($\exp(B)=0.35$). Ruhsal sorunlar ise hem sağlık memnuniyetini hem de genel iyi olma halini güçlü biçimde olumsuz etkilemektedir. Buna karşılık düzenli spor yapma alışkanlığı sağlık memnuniyetini artıran önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır ($\exp(B)=1.27$). Ruhsal sorunların belirleyicilerine bakıldığında ise iş arayan olmanın bu sorunları artırdığı, çalışan ve öğrenci olmanın ise azaltıcı yönde etkilediği görülmektedir. Borçsuz olma ve görelî yoksunluk hissini azalması da ruhsal iyi oluşu güçlendiren faktörler arasındadır.

Sosyal ilişkiler alanında aile bağlarının merkezi rolü dikkat çekmektedir. Aileyle iyi ilişkiler yaşam memnuniyetinin güçlü belirleyicilerinden biri olmasının yanı sıra, ayrı bir modelde incelendiğinde de genç yaş grubunda ve daha yüksek eğitim seviyelerinde daha güçlü olduğu görülmektedir. Buna karşılık çalışma durumunun aile ilişkileri üzerinde sınırlayıcı bir etkisi bulunmaktadır. Arkadaşlık ilişkileri ise daha çok öğrencilik durumu ile ilişkilidir; öğrencilerde arkadaş ilişkilerinin daha güçlü olduğu görülmektedir.

Kent yaşamına ilişkin memnuniyet analizleri, öznel değerlendirmelerin altyapıdan çok deneyimsel faktörlere bağlı olduğunu göstermektedir. Gece yalnız yürürken hissedilen güvenlik algısı kent memnuniyetini en güçlü biçimde artıran değişkenlerden biridir ($\exp(B)=2.19$). Boş zaman olanakları da önemli bir katkı sunarken, kültürel ve spor olanaklarının etkisi daha sınırlı kalmaktadır. Bu durum, gençlerin kent deneyimini "erişilebilir ve güvenli yaşam" üzerinden değerlendirdiğini göstermektedir.

Dijital yetkinlik alanında ise eğitim düzeyi en güçlü belirleyici olarak öne çıkmaktadır ($\exp(B)=1.73$). Öğrencilerin dijital beceri düzeyi diğer gruplara kıyasla belirgin biçimde daha yüksektir ($\exp(B)=3.25$). Çalışan gençlerde de dijital yetkinlik daha yüksek seviyedeysen, iş arayanlarda bu fark anlamlı değildir. Cinsiyet ve medeni durum birlikte ele alındığında, özellikle evli kadınlarda dijital yetkinliğin daha düşük olduğu, evli olmayan erkeklerde ise daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, dijital becerilerin yalnızca erişimle değil, yaşam koşulları ve rol dağılımıyla da ilişkili olduğunu göstermektedir.

Gönüllülük davranışı da benzer şekilde yapısal belirleyicilere bağlıdır. Eğitim düzeyi arttıkça gönüllülük olasılığı artmakta ($\exp(B)=1.83$), iş arayan olma durumu ise bu olasılığı belirgin biçimde düşürmektedir. Bu durum, sivil katılımın ekonomik ve sosyal kaynaklara erişimle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bağımsız değişkenler	Model 1(ologit)			Model 2(ologit)			Model 3(ologit)		
	B	p	exp(B)	B	p	exp(B)	B	p	exp(B)
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)									
Çalışan	0.116	.443	1.123	-0.025	.888	0.975	0.130	.855	1.139
Öğrenci	0.020	.908	1.020	0.126	.540	1.134	0.422	.472	1.525
İş arayan	-	<	0.283	-0.331	.148	0.718	-0.557	.616	0.573
Yaş grubu (Ref.: 25-29)									
18-24	-0.224*	.046	0.799	-0.221	.076	0.802	0.133	.705	1.142
Cinsiyet (Ref.: Kadın)									
Erkek	-0.177	.087	0.837	-0.192	.096	0.826	0.044	.845	1.045
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)									
Evet, var	-	<	0.316	-0.193	.348	0.824	-0.247	.535	0.781
Gönüllülük deneyimi (Ref.: Hayır çalışmadım)									
Evet çalıştım	-0.459*	.042	0.632	-0.313	.228	0.731	-0.281	.498	0.755
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)									
Görelî Yoksunluk yok				0.154	.500	1.167	-1.556*	.028	0.211
Eşit				0.290	.181	1.336	0.452	.418	1.572
Maddî durum memnuniyeti				0.729***	<	2.074	1.012***	<	2.751
Aileyle iyi ilişkiler				0.371***	<	1.449	0.647***	<	1.909
Arkadaşlarla iyi ilişkiler				-0.003	.958	0.997	0.033	.801	1.034
Sağlık durumu memnuniyeti				0.381***	<	1.463	0.255	.111	1.291
Anomi				-	<	0.968	-	<	0.977
Dijital yetkinlik				0.032***	.001	1.036	0.023***	.001	0.942
Gece yalnız yürürken güvenlik algısı				0.127	.467	1.136	0.181	.154	1.198
Eğitimden memnuniyet							0.494**	.002	1.639
Gözlem sayısı	1391.000			1229.000			306.000		
Ağırlıklı n	1381.996			1227.912			341.568		
McFadden pseudo R ²	0.036			0.182			0.225		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,**p<.01,***p<.001.Referans kategoriler değışkensatırlarındagösterilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Durumunun Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model 1(mlogit)		
	B	p	exp(B)
ÇalışanvsEvgenci			
Yaş grubu(Ref.:25-29)			
18-24	-0.305	.074	0.737
Cinsiyet(Ref.:Kadın)			
Erkek	1.972***	< .001	7.186
Süreklihastalık/engel durumu (Ref.: Hayır,yok)			
Evet,var	0.078	.779	1.081
Eğitim düzeyi	0.401***	< .001	1.494
ÖğrencivsvsEvgenci			
Yaş grubu(Ref.:25-29)			
18-24	2.478***	< .001	11.919
Cinsiyet(Ref.:Kadın)			
Erkek	1.172***	< .001	3.228
Süreklihastalık/engel durumu (Ref.: Hayır,yok)			
Evet,var	0.239	.432	1.270
Eğitim düzeyi	-0.192	.125	0.826
İş arayanvsvsEvgenci			
Yaş grubu(Ref.:25-29)			
18-24	0.272	.202	1.312
Cinsiyet(Ref.:Kadın)			
Erkek	1.618***	< .001	5.045
Süreklihastalık/engel durumu (Ref.: Hayır,yok)			
Evet,var	0.001	.997	1.001
Eğitim düzeyi	-0.247	.052	0.782
Gözlem sayısı	1399.000		
Ağırlıklı n	1397.477		
McFaddenpseudo R ²	0.152		

Not. B=katsayı;exp(B)=göreliriskoranı.*p<.05, ** p <.01,***p<.001. Karşılaştırmalarbağımlı değişkenin referans kategorisine göre verilmiştir.

Tablo 3. Maddi Durum Memnuniyetinin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(ologit)			Model 2(ologit)		
	B	p	exp(B)	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)						
18-24	0.007	.954	1.007	-0.157	.199	0.855
Cinsiyet (Ref.: Kadın)						
Erkek	-0.210	.055	0.810	-0.243*	.028	0.784
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)						
Evet, var	-0.271	.106	0.763	-0.221	.188	0.802
Eğitim düzeyi	0.070	.277	1.073	0.106	.103	1.112
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)						
Çalışan	0.755***	< .001	2.128	0.923***	< .001	2.517
Öğrenci	0.501**	.005	1.650	0.678***	< .001	1.970
İş arayan	-	< .001	0.273	-	< .001	0.320
	1.300***			1.139***		
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)						
Görelî Yoksunluk yok	1.372***	< .001	3.941	1.405***	< .001	4.076
Eşit	1.765***	< .001	5.842	1.466***	< .001	4.332
Borç durumu (Ref.: Borcu var)						
Borcu yok				0.904***	< .001	2.469
Gözlem sayısı	1279.000			1279.000		
Ağırlıklı n	1301.615			1301.615		
McFadden pseudo R ²	0.093			0.112		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,**p<.01,***p<.001. Referans kategorilerdeğişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 4. Sağlık Durumu Memnuniyetinin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model 1(olgit)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	-0.143	.294	0.867
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	0.135	.280	1.145
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	-1.058***	< .001	0.347
Eğitim düzeyi	0.178*	.015	1.194
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	0.082	.661	1.085
Öğrenci	0.009	.965	1.009
İş arayan	-0.277	.234	0.758
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.107	.637	1.113
Eşit	0.321	.189	1.379
Borç durumu (Ref.: Borcu var)			
Borcu yok	0.311*	.023	1.365
Sağlıksız beslenme	-0.055	.399	0.946
Kötü alışkanlıklar	-0.177**	.006	0.838
Spor alışkanlıkları	0.239***	< .001	1.270
Ruhsal sorunlar	-1.747***	< .001	0.174
Gözlem sayısı	1217.000		
Ağırlıklı n	1230.596		
McFadden pseudo R ²	0.289		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05, ** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 5. Ruhsal Sorunların Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(OLS)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	0.008	.894	1.008
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	-0.061	.267	0.941
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	0.515***	< .001	1.674
Eğitim düzeyi	-0.059	.055	0.943
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	-0.227**	.005	0.797
Öğrenci	-0.190*	.038	0.827
İş arayan	0.203*	.048	1.225
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	-0.243*	.015	0.785
Eşit	-0.442***	< .001	0.643
Borç durumu (Ref.: Borcu var)			
Borcu yok	-0.338***	< .001	0.713
Sağlıksız beslenme	0.080**	.003	1.084
Kötü alışkanlıklar	0.205***	< .001	1.228
Spor alışkanlıkları	-0.190***	< .001	0.827
Gözlem sayısı	1218.000		
Ağırlıklı n	1231.994		
Adj. R ²	0.210		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05, ** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 6. Aileyle İyi İlişkilerin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(OLS)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	0.264***	< .001	1.302
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	0.114*	.016	1.120
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	-0.547***	< .001	0.579
Eğitim düzeyi	0.124***	< .001	1.132
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	-0.317***	< .001	0.729
Öğrenci	-0.528***	< .001	0.590
İş arayan	-0.546***	< .001	0.579
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.109	.296	1.115
Eşit	0.312**	.002	1.366
Cinsiyet x medeni durum (Ref.: Kadın- Evli değil)			
Erkek- Evli	0.369***	< .001	1.446
Erkek- Evli değil	-0.255***	< .001	0.775
Kadın- Evli	0.143	.192	1.154
Gözlem sayısı	1255.000		
Ağırlıklı n	1263.520		
Adj. R ²	0.103		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 7. Arkadaşlarla İyi İlişkilerin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(OLS)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	-0.128	.067	0.880
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	-0.039	.443	0.962
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	0.091	.395	1.095
Eğitim düzeyi	0.061	.083	1.063
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	0.043	.665	1.044
Öğrenci	0.433***	< .001	1.542
İş arayan	0.216	.076	1.241
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.095	.415	1.100
Eşit	0.215*	.048	1.239
Cinsiyet x medeni durum (Ref.: Kadın-Evli değil)			
Erkek- Evli	-0.087	.239	0.916
Erkek- Evli değil	0.048	.317	1.050
Kadın- Evli	-0.231*	.045	0.794
Kültürel tüketim	-0.089**	.006	0.915
Mobilite	-0.019	.534	0.981
Etkinlikleri yeterince yapabilme	0.113**	.004	1.119
Gözlem sayısı	1204.000		
Ağırlıklı n	1210.442		
Adj. R ²	0.033		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 8. Gönüllülüğün Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(logit)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	-0.225	.496	0.799
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	-0.902	.087	0.406
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	0.266	.492	1.305
Eğitim düzeyi	0.604***	< .001	1.830
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	-0.577	.183	0.562
Öğrenci	0.602	.168	1.825
İş arayan	-1.728*	.040	0.178
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.443	.336	1.557
Eşit	-1.514	.082	0.220
Cinsiyet x medeni durum (Ref.: Kadın- Evli değil)			
Erkek- Evli	-1.821	.074	0.162
Erkek- Evli değil	0.919	.080	2.508
Kadın- Evli	-2.434*	.036	0.088
Gözlem sayısı	1285.000		
Ağırlıklı n	1302.433		
McFadden pseudo R ²	0.113		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 9. Şehirde Yaşamaktan Memnuniyetin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model 1(olgit)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	-0.162	.232	0.850
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	-0.035***	< .001	0.965
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	-0.837***	< .001	0.433
Eğitim düzeyi	0.141*	.041	1.151
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	0.260	.174	1.296
Öğrenci	0.124	.551	1.132
İş arayan	-0.159	.492	0.853
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.045	.840	1.046
Eşit	0.540*	.012	1.715
Cinsiyet x medeni durum (Ref.: Kadın- Evli değil)			
Erkek- Evli	0.107***	< .001	1.113
Erkek- Evli değil	-0.142***	< .001	0.868
Kadın- Evli	0.238	.313	1.269
Gece yalnız yürürken güvenlik algısı	0.782***	< .001	2.185
Komşular arası ilişkiler	-0.018	.731	0.982
Kültürel olanaklar	0.053	.349	1.055
Spor olanakları	0.111	.067	1.117
Boş zaman olanakları	0.485***	< .001	1.624
Gözlem sayısı	1223.000		
Ağırlıklı n	1236.357		
McFadden pseudo R ²	0.116		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Tablo 10. Dijital Yetkinliğin Belirleyicileri

Bağımsız değişkenler	Model1(OLS)		
	B	p	exp(B)
Yaş grubu (Ref.: 25-29)			
18-24	0.008	.917	1.008
Cinsiyet (Ref.: Kadın)			
Erkek	-0.058	.267	0.944
Sürekli hastalık/engel durumu (Ref.: Hayır, yok)			
Evet, var	-0.159	.109	0.853
Eğitim düzeyi	0.549***	< .001	1.731
Çalışma durumu (Ref.: Ev genci)			
Çalışan	0.218*	.034	1.243
Öğrenci	1.178***	< .001	3.249
İş arayan	0.165	.199	1.179
Görelî yoksunluk (Ref.: Görelî Yoksunluk var)			
Görelî Yoksunluk yok	0.256*	.029	1.292
Eşit	0.041	.714	1.042
Cinsiyet x medeni durum (Ref.: Kadın- Evli değil)			
Erkek- Evli	-0.260***	< .001	0.771
Erkek- Evli değil	0.202***	< .001	1.224
Kadın- Evli	-0.433***	< .001	0.649
Gözlem sayısı	1291.000		
Ağırlıklı n	1314.181		
Adj. R ²	0.279		

Not.B=katsayı;exp(B)=üstelkatsayı.*p<.05,** p <.01,***p<.001. Referans kategoriler değişken satırlarında gösterilmiştir.

Kaynakça

Argyle, M., & Lu, L. (1990). Happiness and social skills. *Personality and Individual Differences*.

Arnett, J. J. (1999). Adolescent storm and stress, reconsidered. *American Psychologist*, 54(5), 317–326.

Ash, C., & Huebner, E. S. (2001). Environmental events and life satisfaction reports of adolescents. *School Psychology International*, 22(3), 320–336.

Boyce, W., Davies, D., Gallupe, O., & Shelley, D. (2008). Adolescent risk taking, neighborhood social capital, and health. *Journal of Adolescent Health*.

Bradshaw, J., Hoelscher, P., & Richardson, D. (2006). Comparing child well-being in OECD countries. UNICEF Innocenti Research Centre.

Brown, T. N., Wallace, J. M., & Williams, D. R. (2000). Race-related correlates of young adults' subjective well-being. *Social Indicators Research*.

Burke, R. J., & Weir, T. (1978). Benefits to adolescents of informal helping relationships with parents and peers. *Psychological Reports*.

Burke, R. J., & Weir, T. (1979). Relationships of adolescents to parents and peers. *Adolescence*.

Cenkseven-Önder, F. (2012). Parenting styles and life satisfaction among Turkish adolescents. *Educational Sciences: Theory & Practice*.

Collins, W. A. (1991). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*.

Currie, C., Zanotti, C., Morgan, A., et al. (2012). Social determinants of health and well-being among young people: Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study. WHO Regional Office for Europe.

Danish, S. J. (1997). Enhancing adolescent health and well-being. *Applied and Preventive Psychology*.

Demo, D. H., & Acock, A. C. (1996). Family structure, family process, and adolescent well-being. *Journal of Research on Adolescence*.

Duncan, G. J., & Brooks-Gunn, J. (2000). Family poverty, welfare reform, and child development. *Child Development*.

Elbedour, S. (1998). The psychological impact of political violence on children. *Child Abuse & Neglect*.

Erdoğan, E. (2013). Türkiye’de gençlerin siyasal ve sivil katılımı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Evans, G. W., Lercher, P., & Kofler, W. W. (2002). Crowding and children’s mental health. *Environment and Behavior*.

Flouri, E., & Buchanan, A. (2002). Life satisfaction in teenage boys. *Journal of Adolescence*.

Forman, E. M., et al. (2006). Substance use and life satisfaction among youth. *Addictive Behaviors*.

Gilman, R. (2001). The relationship between life satisfaction, social interest, and frequency of extracurricular activities among adolescent students. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(6), 749–767.

Gilman, R., & Huebner, E. S. (2000). Review of life satisfaction measures for adolescents. *Behaviour Change*, 17(3), 178–195.

Goldin, N., Patel, P., & Perry, K. (2014). Global Youth Wellbeing Index. Center for Strategic and International Studies & International Youth Foundation.

Greene, A. L., et al. (2006). Adolescents’ well-being and family relationships. *Journal of Family Psychology*.

Grossman, M., & Rowat, K. M. (1995). Parental relationships and adolescent well-being. *Journal of Youth and Adolescence*.

Health Behaviour in School-aged Children (HBSC). (2012). International Report from the 2009/2010 Survey. WHO.

Hoelscher, P. (2003). A thematic review of child well-being indicators. *Social Indicators Research*.

Homel, R., & Burns, A. Environmental quality and child well-being. *Australian Journal of Social Issues*.

Huebner, E. S., et al. (1998). Life satisfaction and demographic correlates in adolescents. *School Psychology International*.

Huebner, E. S., et al. (2004). Ethnic identity and adolescent well-being. *Journal of Youth and Adolescence*.

Königs, S. (2015). The evolution of the NEET rate in Turkey. *OECD Working Papers*.
Kuntsche, E., & Gmel, G. (2004). Emotional well-being and alcohol use among youth. *Addiction Research & Theory*.

Langeveld, J. H., et al. (1996). Migraine and quality of life in adolescents. *Headache*.

Larson, R. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*.

Martinez, R. O., & Dukes, R. L. (1997). The effects of ethnic identity on adolescent well-being. *Journal of Youth and Adolescence*.

Natali, L., Martorano, B., Handa, S., Holmqvist, G., & Chzhen, Y. (2014). Trends in child well-being in EU countries during the Great Recession. *UNICEF Office of Research*.

Newcomb, M. D., et al. (1986). Substance use and psychosocial well-being. *Journal of Abnormal Psychology*.

Nichol, M., Janssen, I., & Pickett, W. (2010). Neighborhood social capital and adolescent health. *Health & Place*.

OECD. (2009). *Doing Better for Children*. OECD Publishing.

OECD. (2016). *How's Life? Measuring Well-being*. OECD Publishing.

Oliva, A., & Arranz, E. (1995). Sibling relationships and adolescent adjustment. *Journal of Adolescence*.

Orthner, D. K., Jones-Sanpei, H., & Williamson, S. (2004). The resilience and strengths of low-income families. *Family Relations*.

Piko, B. F., et al. (2005). Adolescent smoking and life satisfaction. *Addictive Behaviors*.

Proctor, C., Linley, P. A., & Maltby, J. (2008). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 583–630.

Proctor, C., et al. (2009). Measuring youth life satisfaction. *Social Indicators Research*.

Satıcı, S. A., Uysal, R., Yılmaz, M. F., & Deniz, M. E. (2016). Social safeness and life satisfaction among university students. *Personality and Individual Differences*.

TÜİK. (2015). Yaşam Memnuniyeti Araştırması. Türkiye İstatistik Kurumu.

UNICEF. (2014). Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries. *Innocenti Report Card*.

Vilhjalmsson, R., & Thorlindsson, T. (1992). The integrative and physiological effects of sport participation. *Sociology of Sport Journal*.

Walper, S. (1999). Effects of economic hardship on child well-being. *Child Development*.

Weissberg, R. P., Barton, H. A., & Shriver, T. P. (1997). The social competence promotion program for young adolescents. *Development and Psychopathology*.

World Values Survey Association. (2014). *World Values Survey Wave 6: 2010–2014*. Retrieved from [World Values Survey](#).

Zullig, K. J., et al. (2001). Adolescent substance use and life satisfaction. *Journal of School Health*.

Zullig, K. J., et al. (2005). Health-related quality of life and life satisfaction among adolescents. *Journal of Health Psychology*.

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Gençlerin Yaşamdan Memnuniyet Dereceleri (2017-2025)

Şekil 1 - Sayfa 13

Cinsiyete Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 2 - Sayfa 14

Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Yaşamdan Memnuniyet

Şekil 3 - Sayfa 15

Çalışma Durumuna Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 4 - Sayfa 16

Yaş Grubuna Göre Yaşamdan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Şekil 5 - Sayfa 17

Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Yaşamdan Memnuniyetleri

Şekil 6 - Sayfa 17

Gençlerin Gelecekte Umutları (2017-2025)

Şekil 7 - Sayfa 18

Cinsiyete Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 8 - Sayfa 19

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gençlerin Gelecekte Umutları

Şekil 9 - Sayfa 20

Çalışma Durumuna Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 10 - Sayfa 21

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Gelecekte Umutları (“Umutluyum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 11 - Sayfa 22

Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Gelecekte Umutları

Şekil 12 - Sayfa 22

Gençlerin Çalışma Durumu - Çalışmama Nedeni

Şekil 13 - Sayfa 24

Gençlerin Çalışma Durumu (2017-2025)

Şekil 14 - Sayfa 24

Cinsiyete Göre Gençlerin Çalışma Durumu

Şekil 15 - Sayfa 25

Grubuna Göre Gençlerin Çalışma Durumu (2017-2025)

Şekil 16 - Sayfa 25

Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Şekil 17 - Sayfa 26

Cinsiyete Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Şekil 18 - Sayfa 27

Grubuna Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Şekil 19 - Sayfa 27

Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Şekil 20 - Sayfa 29

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Cinsiyete Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Şekil 21 - Sayfa 29

Yaş Grubuna Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Şekil 22 - Sayfa 30

Çalışan Gençlerin İş Bulma Kanalları

Şekil 23 - Sayfa 32

Gençlerin Sosyal Güvence Durumu ve Sosyal Güvence Türü

Şekil 24 - Sayfa 33

Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerin Sosyal Güvence Durumu

Şekil 25 - Sayfa 33

Gençlerin Yeterlilik Hissi ve Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi

Şekil 26 - Sayfa 34

Cinsiyete Göre Gençlerin Yeterlilik Hissi

Şekil 27 - Sayfa 35

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yeterlilik Hissi

Şekil 28 - Sayfa 36

Cinsiyete Göre Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi

Şekil 29 - Sayfa 37

Yaş Grubuna Göre Yaşanılan Bölgede İş Bulmak için Niteliğin Önemi

Şekil 30 - Sayfa 38

Kişisel Gelir ve İhtiyaç Duyulan Gelir

Şekil 31 - Sayfa 39

Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Şekil 32 - Sayfa 39

Cinsiyete Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti

Şekil 33 - Sayfa 40

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Maddi Durumdan Memnuniyet

Şekil 34 - Sayfa 41

Çalışma Durumuna Göre Maddi Durumdan Memnuniyet

Şekil 35 - Sayfa 42

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyeti

Şekil 36 - Sayfa 43

Toplam Aylık Kişisel Gelirine Göre Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyetleri

Şekil 37 - Sayfa 43

Gençlerin Diğer İnsanlarla Karşılaştığında Kendi Maddi Durumuna Yönelik Algısı

Şekil 38 - Sayfa 44

Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumundaki Bir Yıllık Değişim

Şekil 39 - Sayfa 44

Cinsiyete Göre Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumundaki Bir Yıllık Değişim

Şekil 40 - Sayfa 45

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Çalışma Durumuna Göre Gençlerin ve Ailelerinin Maddi Durumundaki Bir Yıllık Değişim
Şekil 41 - Sayfa 45

Bir Yıl Öncesiyle Karşılaştırıldığında Gelir-Masraf Dengesi
Şekil 42 - Sayfa 46

Çalışma Durumuna Göre Bir Yıl Öncesiyle Karşılaştırıldığında Gelir-Masraf Dengesi
Şekil 43 - Sayfa 47

Son 12 Ay İçerisinde Gelirin Masrafı Karşılama Durumu (Evet Yanıtlarının Oranı)
Şekil 44 - Sayfa 48

Gelirin Eksik Kalması Durumunda Yapılanlar (Belirtenlerin Oranı)
Şekil 45 - Sayfa 48

Cinsiyet-Medeni Duruma, Çalışma Durumuna Göre Gelirin Eksik Kalması
Şekil 46 - Sayfa 49

Gençlerin Göreli Yoksunluğu
Şekil 47 - Sayfa 50

Çalışma Durumuna Göre Göreli Yoksunluk
Şekil 48 - Sayfa 50

İş Bulmak veya Çalışmak için Başka Bir İle Gitme Olasılığı ve İl Tercihi
Şekil 49 - Sayfa 51

Borçlu Olunan Kişi ya da Kurum (3 Yanıt)
Şekil 50 - Sayfa 51

Parasal Konulardaki Bilgi Yeterliliği
Şekil 51 - Sayfa 52

Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Parasal Konularda Bilgi Yeterliliği
Şekil 52 - Sayfa 53

Kişisel Finans Konusunda Bilgi Kaynakları (Belirtenlerin Oranı)
Şekil 53 - Sayfa 53

Cinsiyet-Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Kişisel Finans Konusunda Bilgi
Şekil 54 - Sayfa 54

Bütçe Yapma ve Bütçenin Hangi Sıklıkla Yapıldığı
Şekil 55 - Sayfa 55

Yapılan Bütçeye Sadık Kalma ve Bütçe Özellikleri
Şekil 56 - Sayfa 55

Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama
Şekil 57 - Sayfa 56

Cinsiyete Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama
Şekil 58 - Sayfa 57

Yaş Grubuna Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama
Şekil 59 - Sayfa 57

Çalışma Durumuna Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama
Şekil 60 - Sayfa 58

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Belirli Dönem Sonlarında Yapılan Harcamaları Hesaplama
Şekil 61 - Sayfa 59

Aylık Hane halkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı
Şekil 62 - Sayfa 59

Cinsiyete Göre Aylık Hane halkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı
Şekil 63 - Sayfa 60

Yaş Grubuna Göre Aylık Hane halkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı
Şekil 64 - Sayfa 61

Çalışma Durumuna Göre Aylık Hane halkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı
Şekil 65 - Sayfa 61

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Aylık Hane halkı Gelirinin Giderleri Karşılıyıp Karşılımadığı
Şekil 66 - Sayfa 62

Faturaların Ödenebilmesi
Şekil 67 - Sayfa 63

Haziran 2018’den İtibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan Etkilenme
Şekil 68 - Sayfa 63

Çalışma Durumuna Göre Haziran 2018’den İtibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan
Şekil 69 - Sayfa 64

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Haziran 2018’den İtibaren Yaşanan Ekonomik Sorunlardan
Şekil 70 - Sayfa 64

Ülkemizde Yaşanan Ekonomik Sorunlar Sonucunda Başa Gelenler
Şekil 71 - Sayfa 65

Cinsiyet, Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Ekonomik Sorunlar Sonucunda
Şekil 72 - Sayfa 66

Ortalama Bir Ayda Tasarruf Yapabilme ve Yapılan Tasarrufların Nerede Değerlendirildiği
Şekil 73 - Sayfa 67

Birikim Özellikleri
Şekil 74 - Sayfa 67

Cinsiyet-Medeni Durum ve Çalışma Durumuna Göre Birikim Özellikleri
Şekil 75 - Sayfa 68

Birikim Özellikleri
Şekil 76 - Sayfa 69

Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu Hakkındaki Düşünceler
Şekil 77 - Sayfa 70

Cinsiyete Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu Hakkındaki Düşünceler
Şekil 78 - Sayfa 70

Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu
Şekil 79 - Sayfa 71

Çalışma Durumuna Göre Yatırım Yapmakla İlgili Bilgilerin Doğruluğu
Şekil 80 - Sayfa 72

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

Şekil 81 - Sayfa 72

Yaş Gruba Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

Şekil 82 - Sayfa 73

Çalışma Durumuna Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler Belirleme

Şekil 83 - Sayfa 74

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gelecekte Ev ya da Otomobil Almak Gibi Maddi Hedefler

Şekil 84 - Sayfa 74

Gençlerde Girişimcilik Eğilimi (2017-2025)

Şekil 85 - Sayfa 75

Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimi

Şekil 86 - Sayfa 76

Çalışma Durumuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimleri

Şekil 87 - Sayfa 77

Yaş Grubuna Göre Gençlerde Girişimcilik Eğilimi

Şekil 88 - Sayfa 78

İş Bulma Kaygıları (2017-2025)

Şekil 89 - Sayfa 79

Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre İş Bulma Kaygıları

Şekil 90 - Sayfa 79

Çalışma Durumuna Göre İş Bulma Kaygıları

Şekil 91 - Sayfa 80

Yaş Grubuna Göre İş Bulma Kaygıları

Şekil 92 - Sayfa 81

İş Bulmanın Önündeki Engeller (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt) (2019- 2025)

Şekil 93 - Sayfa 82

Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 94 - Sayfa 83

Çalışma Durumuna Göre Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi

Şekil 95 - Sayfa 83

Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi ve Çalışma Durumları (2020- 2025)

Şekil 96 - Sayfa 84

Yaş Grubuna Göre Eğitime Başka Bir Ülkede Devam Etme Eğilimi

Şekil 97 - Sayfa 85

Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 98 - Sayfa 85

Çalışma Durumuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 99 - Sayfa 86

Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği ve Çalışma Durumları (2020-2025)

Şekil 100 - Sayfa 87

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Yaş Grubuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşme İsteği (“Evet” Yanıtı Verenlerin Oranı)
Şekil 101 - Sayfa 88

Gençlerin Yerleşmek İsteddiği Ülke
Şekil 102 - Sayfa 88

Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri (İlk Belirtilen Neden) (2019- 2025)
Şekil 103 - Sayfa 89

Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri (Belirtilen Sebepler, 2 Yanıt)
Şekil 104 - Sayfa 90

Yaş Grubuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri
Şekil 105 - Sayfa 92

Gençlerin İleride Başka Bir Ülkeye Yerleşme Planlarını Gerçekleştirme İnancı
Şekil 106 - Sayfa 93

Cinsiyet, Yaş ve Çalışma Durumuna Göre Gençlerin İleride Başka Bir Ülkeye
Şekil 107- Sayfa 94

Gençlerin En Son Mezun Oldukları Okul Düzeyi
Şekil 108 - Sayfa 195

Gençlerin Eğitim Durumları (2017-2025)
Şekil 109 - Sayfa 95

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Eğitim Durumları (Bir Okula Kayıtlı Olanlar) (2017-2025)
Şekil 110 - Sayfa 96

Gençlerin Eğitim Seviyeleri (Bir Okula Kayıtlı Olanlar)
Şekil 111 - Sayfa 97

Okudukları Okullar ve Okullarından Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)
Şekil 112 - Sayfa 97

Eğitime Devam Etmeme Sebepleri (2 Yanıt)
Şekil 113 - Sayfa 98

Cinsiyete Göre Eğitime Devam Etmeme Sebepleri (2 Yanıt)
Şekil 114 - Sayfa 99

Gençlerin Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı) (2019-2025)
Şekil 115 - Sayfa 100

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)
Şekil 116 - Sayfa 103

Engelli Olma Durumu
Şekil 117 - Sayfa 104

Engelli Olduğunu Belirtenler İçin Çeşitli Aktivitelerin Kolaylığı (“Kolay” Yanıtlarının Oranı)
Şekil 118 - Sayfa 104

Geçtiğimiz 4 Haftada Belirtilen Durumların Yaşanma Sıklığı
Şekil 119 - Sayfa 105

Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)
Şekil 120 - Sayfa 106

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Cinsiyete Göre Gençlerin Sağlık Durumlarından Memnuniyetleri

Şekil 121 - Sayfa 107

Çalışma Durumuna Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet

Şekil 122 - Sayfa 108

Yaş Grubuna Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 123 - Sayfa 109

Maddi Durum Algısına Göre Sağlık Durumundan Memnuniyet

Şekil 124 - Sayfa 110

Gençlerin Aileleri ile İlişkileri (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranları) (2019- 2025)

Şekil 125 - Sayfa 111

Cinsiyete Göre Gençlerin Aileleri ile İlişkileri (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranları)

Şekil 126 - Sayfa 112

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Aileleri ile İlişkileri

Şekil 127 - Sayfa 113

Arkadaş ve Aile ile İlgili İfadelerin Geçerliliği

Şekil 128 - Sayfa 114

Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

Şekil 129 - Sayfa 114

Cinsiyete Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

Şekil 130 - Sayfa 115

Yaş Grubuna Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktiviteler (2 Yanıt)

Şekil 131 - Sayfa 116

Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Sıklığı (“Haftada bir veya daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 132 - Sayfa 117

Cinsiyete Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Sıklığı

Şekil 133 - Sayfa 118

Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Yeterliliği

Şekil 134- Sayfa 118

Çalışma Durumuna Göre Arkadaşlar ile Yapılan Aktivitelerin Yeterliliği

Şekil 135- Sayfa 119

Gönüllü Faaliyette Bulunma

Şekil 136- Sayfa 120

Gönüllü Faaliyette Bulunma (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı) (2017-2025)

Şekil 137- Sayfa 121

Çalışma Durumuna Göre Gönüllü Faaliyette Bulunma (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı)

Şekil 138 - Sayfa 122

Gönüllülük Yapanların Gönüllülük Yaptıkları Kuruluşun Temel Faaliyet Alanı (1. Yanıt)

Şekil 139 - Sayfa 123

Gönüllülük Yaparken Yaşanılan Zorluklar (Belirtenlerin Oranı)

Şekil 140 - Sayfa 123

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Gönüllülük Yapmanın Önünde Engeller (Belirtenlerin Oranı)

Şekil 141 - Sayfa 124

Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı

Şekil 142 - Sayfa 125

Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımlarının Sıklığı (2017-2025) (Üye Olduğunu Belirtenler)

Şekil 143 - Sayfa 125

Gençlerin Ailelerinin Siyasal ve Sivil Katılımları (“Evet” Yanıtını Verenlerin Oranı)

Şekil 144 - Sayfa 126

İfadelere Katılım (Katılıyorum Yanıtlarının Toplam Oranları) (2019- 2025)

Şekil 145 - Sayfa 127

Milliyetçilik

Şekil 146 - Sayfa 128

Siyasi Görüş

Şekil 147 - Sayfa 129

Dindarlık

Şekil 148 - Sayfa 129

Siyasetle İlgilenme

Şekil 149 - Sayfa 130

Gençlerin Siyasal Katılımı (“Belirtildi” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 150 - Sayfa 131

Görüşlere Katılma

Şekil 151 - Sayfa 132

Anomi Göstergeleri ve Endeksi

Şekil 152 - Sayfa 133

Gençlerin Görüşlerinin Ülkenin Yönetim Biçimine Doğru Şekilde Yansıması

Şekil 153 - Sayfa 134

Türkiye’ye Hissedilen Duygusal Bağlılık

Şekil 154- Sayfa 134

Türkiye’de Demokrasinin İşleyişinden Memnuniyet

Şekil 155- Sayfa 135

Ülkenin Siyasal Durumu Hakkında Hissedilen Duygu

Şekil 156- Sayfa 135

Ülkenin Siyasal Durumu Hakkında Hissedilen Duygunun Şiddeti

Şekil 157- Sayfa 136

Gençlerin Yaşadıkları Yer (2017-2025)

Şekil 158 - Sayfa 137

Yaşanılan Evdeki Salon Dahil Oda Sayısı

Şekil 159 - Sayfa 138

Yaşanılan Yerdeki Kişi Sayısı

Şekil 160 - Sayfa 138

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Gençlerin Kaldıkları Oda Türü (2017-2025)

Şekil 161 - Sayfa 139

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Kaldıkları Oda Türü

Şekil 162 - Sayfa 139

Aynı Odayı Paylaşma (Yattığı Alanı Biriyle Paylaştığını Belirtenlerin Oranı) (2017- 2025)

Şekil 163 - Sayfa 140

Gençlerin Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetmeleri (2017-2025)

Şekil 164 - Sayfa 141

Cinsiyete Göre Gençlerin Yaşadıkları Yerde Kendilerini Güvende Hissetmeleri

Şekil 165 - Sayfa 141

Cinsiyet ve Medeni Duruma Göre Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme

Şekil 166 - Sayfa 142

Çalışma Durumuna Göre Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme

Şekil 167 - Sayfa 143

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetmeleri (2017-2025)

Şekil 168 - Sayfa 144

Yaşanılan Kentten Memnuniyet (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı) (2017-2025)

Şekil 169 - Sayfa 145

Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 170 - Sayfa 145

Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri (“Memnunum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 171 - Sayfa 147

Cinsiyete Göre Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri

Şekil 172 - Sayfa 148

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Yaşadıkları Kentten Memnuniyetleri

Şekil 173 - Sayfa 149

Yaşadıkları Şehir Hemşerisi Olarak Görme (“Görüyorum” Yanıtları Oranı) (2017- 2025)

Şekil 174- Sayfa 150

Çalışma Durumuna Göre Yaşadıkları Şehrin Hemşerisi Olarak Görme

Şekil 175- Sayfa 151

Yaş Grubuna Göre Yaşadıkları Şehrin Hemşerisi Olarak Görme

Şekil 176- Sayfa 152

Son 1 Yıl İçinde Başa Gelenler (“Evet” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 177- Sayfa 153

Yaşadığı Şehir Dışında Başka Bir Şehirde Yaşamayı Düşünme

Şekil 178 - Sayfa 153

Taşınmayı Düşündüğü Şehir

Şekil 179 - Sayfa 154

Taşınmayı İsteme Sebebi

Şekil 180 - Sayfa 155

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Yaşanılan Yer ile İlgili İfadeler (“Geçerli” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 181 - Sayfa 156

İnternete Erişim Sıklığı (2019- 2025)

Şekil 182 - Sayfa 157

Çalışma Durumuna Göre İnternete Erişim Sıklığı “Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum”

Şekil 183 - Sayfa 157

Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı (3 Yanıt)

Şekil 184 - Sayfa 158

Yaş Grubuna Göre Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı (3 yanıt)

Şekil 185 - Sayfa 159

Gençlerin İnternete Erişim Araçları (2 yanıt)

Şekil 186 - Sayfa 160

Yaş Grubuna Göre Gençlerin İnternete Erişim Araçları (2 Yanıt)

Şekil 187 - Sayfa 160

Gençlerin İnternette Yaptıkları (“Haftada Bir ve Daha Fazla Yapıyorum” Yanıtlarının Oranı)

Şekil 188 - Sayfa 161

İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

Şekil 189 - Sayfa 162

Cinsiyete Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

Şekil 190 - Sayfa 163

Çalışma Durumuna Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

Şekil 191 - Sayfa 164

Yaş Grubuna Göre İnternette Rahatsız Olunan Durumlar

Şekil 192 - Sayfa 165

Gençlerin Film ve Dizileri En Çok Nereden İzledikleri (İlk Yanıt)

Şekil 193 - Sayfa 166

Gençlerin En Çok İzlediği Kanallar (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt)

Şekil 194- Sayfa 167

Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Şekil 195- Sayfa 167

Cinsiyete Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik

Şekil 196- Sayfa 168

Yaş Grubuna Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik

Şekil 197- Sayfa 169

Dijital Yetkinlik

Şekil 198 - Sayfa 172

Cinsiyete Göre Dijital Yetkinlik

Şekil 199 - Sayfa 173

Yaş Grubuna Göre Dijital Yetkinlik

Şekil 200 - Sayfa 174

ŞEKİLLER

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Sahiplikler(Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı) (2017-2025)

Şekil 201 - Sayfa 176

Yaş Grubuna Göre Sahiplikler (Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı)

Şekil 202 - Sayfa 178

Medeni Durum

Şekil 203 - Sayfa 179

Babanın Eğitim Durumu

Şekil 204 - Sayfa 179

Annenin Eğitim Durumu

Şekil 205 - Sayfa 180

Toplam Aylık Hanehalkı Geliri

Şekil 206 - Sayfa 180

Bilinen Yabancı Diller (İlk Yanıt)

Şekil 207 - Sayfa 181

TABLolar

Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırma Raporu 6

Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi: Alan ve Göstergeler

Tablo 1 - Sayfa 10

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Gençlerin Çalıştığı Kurumlar

Tablo 2 - Sayfa 28

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Çalışan Gençlerin İş Tanımları

Tablo 3 - Sayfa 31

Cinsiyet- Medeni Duruma Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri

Tablo 4 - Sayfa 91

Çalışma Durumuna Göre Başka Bir Ülkeye Yerleşmeyi İsteme Nedenleri

Tablo 5 - Sayfa 91

Cinsiyete Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir veya daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Tablo 6 - Sayfa 101

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Tablo 7 - Sayfa 101

Çalışma Durumuna Göre Yaşam Tarzları (“Haftada bir ve daha sık” Yanıtlarının Oranı)

Tablo 8 - Sayfa 102

Çalışma Durumuna Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Tablo 9 - Sayfa 170

Cinsiyet-Medeni Duruma Göre Dijital Teknolojilerin Kullanımı/ Dijital Yetkinlik Açısından Kendisini Yeterli Bulma

Tablo 10 - Sayfa 171

Çalışma Durumuna Göre Dijital Yetkinlik

Tablo 11 - Sayfa 174

Çalışma Durumuna Göre Sahiplikler (Sahip Olduğunu Belirtenlerin Oranı)

Tablo 12 - Sayfa 177

TÜRKİYE'DE GENÇLERİN İYİ OLMA HALİ ARAŞTIRMA RAPORU

İletişim:

info@habitatdernegi.org

ISBN 978-605-81283-2-3

Raporun dijital formatına erişmek için:

www.habitatdernegi.org/yayinlar

